

1800 Ft

Trófea súlya: 11,86 kg
Pontszáma: 243,88
Elejtés helye: Karapanca
Elejtés ideje: 2015. szeptember 2.
Elejtő: Frank Breimhorst

2016

11.000 Ft

VADÁSZÉVKÖNYV

2016

KAMARAI TAGOK
RÉSZÉRE
TÉRÍTÉSMENTES

**NYUGDÍJCÉLÚ
ÉLETÍV PROGRAM**

**IDŐSKORI
ÖNMAGA
MEGKÖSZÖNI
MAJD!**

**GONDOSKODJON VELÜNK
A NYUGDÍJAS ÉVEKRŐL!**

Adókedvezményes nyugdíjbiztosítással készülne a jól megérdemelt pihenés éveire?

Szakértőink segítenek kiválasztani az Önnek legmegfelelőbb megoldást!

TeleCenter: +36 1 467 3500
www.groupama.hu

A tájékoztatás nem teljes körű. A teljes körű tájékoztató érdekében kérjük, olvassa el a biztosítási feltételeket, melyek megtalálhatóak a www.groupama.hu oldalon. Az ügyfelek biztosítási panaszaiukkal személyesen a biztosító ügyfélszolgálati irodáiban dolgozó munkatársaihoz fordulhatnak, telefonon keresztül ezt a biztosító TeleCenter +36 1 467 3500 telefonszámán, elektronikus levélben a www.groupama.hu weboldalon „Írjon nekünk” menüpontjában, írásban az 1380 Budapest, Pf. 1049 levélcímen tehetik meg. A biztosító felett a szakmai felügyeletet a Magyar Nemzeti Bank (1013 Budapest, Krisztina körút 39.) látja el. A Groupama Biztosító Zrt. székhelye: 1146 Budapest, Erzsébet királyné útja 1/C.

Superbrands
EXCELLENCE

Groupama Biztosító Zrt. | 1146 Budapest, Erzsébet királyné útja 1/C
TeleCenter: +36 1 467 3500 | www.groupama.hu

Bizalomból biztonság

Biztosító

Az OTP Csoport partnere

Minősített fegyverszekrények megbízható **magyar gyártótól!**

Diana Fire Block 10

www.trezor.hu

Cím: Békéscsaba, Illésházi út 18. | E-mail: kozpont@trezor.hu | Tel.: +36 66 444 391

2016. ÉVI
VADÁSZÉVKÖNYV

VADÁSZÉVKÖNYV

2016

DÉNES NATUR MŰHELY KIADÓ

ORSZÁGOS MAGYAR VADÁSZKAMARA
VADÁSZÉVKÖNYV 2016

Felelős szerkesztő
PECHTOL JÁNOS

A szerkesztőség tagjai
BÍRÓ GABRIELLA, DÉNES RITA, FÖLDVÁRI ATTILA,
KOVÁCS GÁBOR, KOVÁCS ZSOLT, WALLENDUMS PÉTER

A borító fotóját BLAUMANN ÖDÖN készítette

A hátsó borító fotóját LÁSZLÓ GÁBOR készítette

A hónapok szövegeit BORS RICHÁRD és WALLENDUMS PÉTER írta

Lektorálta
GELLÉR TIBOR

Tervezés, nyomdai előkészítés
GÓR ANDRÁS

ISSN 1419-4732

Szerkesztőség címe:
1027 Budapest, Medve utca 34-40.
Telefon: 355-6180 / Fax: 375-8378
e-mail: info@omvk.hu

Megjelent: 63 500 példányban

2016. ÉVI NAPTÁR

VADÁSZATI IDÉNYEK

2016. március 1-jétől hatályos

Vadászható fajok	Vadászati idő
<i>Nagyvadfajok</i> Gímszarvasbika – érett bika – tehén, -ünő – borjú Dámbika – érett bika – tehén, -ünő – borjú Özbak – suta, gida Muflonkos – juh, -jerke – bárány Vaddisznó Szikaszarvas	szeptember 1–január 31. szeptember 1–október 31. szeptember 1–január 31. szeptember 1–február utolsó napja október 1–február utolsó napja október 1–november 30. október 1–január 31. október 1–február utolsó napja április 15–szeptember 30. október 1–február utolsó napja szeptember 1–február utolsó napja szeptember 1–január 31. szeptember 1–február utolsó napja egész évben egész évben
<i>Apróvadfajok</i> Mezei nyúl Üregi nyúl Fácánkakas – fácántyúk Fogoly Nyári lúd Vetési lúd, nagy lilik, kanadai lúd, nílusi lúd Tökés réce Szárca Erdei szalonka Örvös galamb, balkáni gerle	október 1–december 31. egész évben október 1–február utolsó napja október 1–január 31. október 1–december 31. október 1–december 31. október 1–január 31. augusztus 15–január 31. szeptember 1–január 31. vadászati idény nélkül augusztus 15–január 31.
<i>Egyéb apróvadfajok</i> Róka, aransakál, nyest, pézsmapocok, nyestkutya, mosómedve Borz, házi görény, dolmányos varjú, szarka, szajkó a jogszabályban feltüntetett feltételek figyelembevételével	egész évben július 1–február utolsó napja

Január

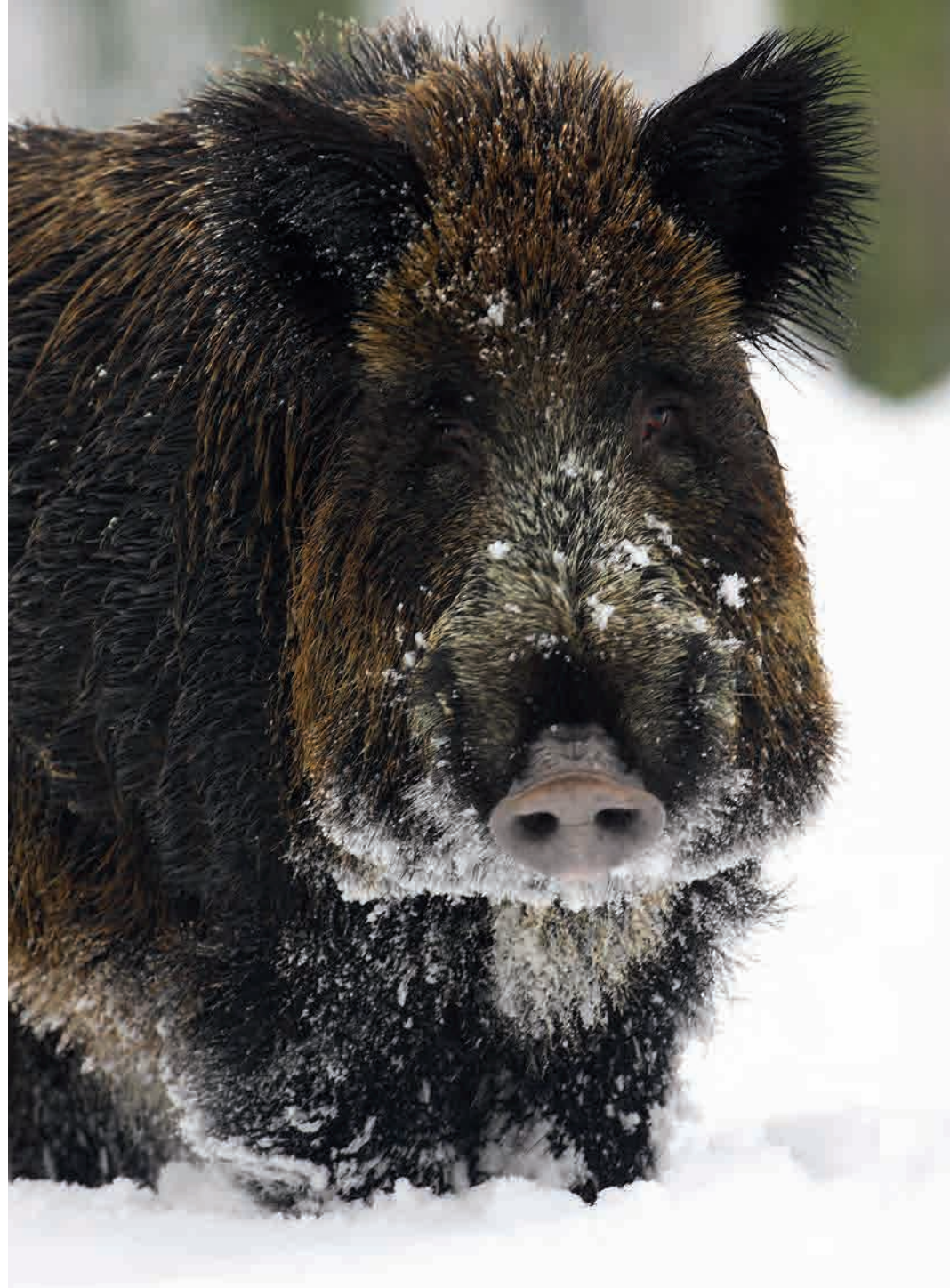
Remetekan hava

Megpihentem kissé, hiszen meredek az oldal. Kalapomról, vállamról lesöpörtem a havat, és nekidőltem egy öreg bükknek, hogy kifújjam magam. Ekkor pillantottam meg. Hatalmas feje félig a hóban, fülére, csuhájára ráfagyva az égi áldás, és fekete látomásaként tolta maga előtt a havat. Egy pillanatra megállt, és „megigazítottá” félelmetes állkapcsát. – Most kéne löni... de nem jól áll, és itt hibázni, sebezni nem lehet, mert ez a vad csak tiszta golyót érdemel! És mire keresztbefordult, már nem volt esélyem. Ma is ő győzött, mint megannyiszor...

A havas, holdvilágos estéken jó eséllyel „futhatunk össze” egy-egy kapitális agyaráú, öreg remetekannal. Ám nem csupán az vezethet eredményre, ha a fogcsikorgató hidegben felülünk egy szóró vagy kukoricatarló mellett elhelyezkedő magaslesre, hanem az is, ha egy ma már ritkábban alkalmazott vadászati móddal, a csapázással próbálkozunk. Ez a friss hóban történő nyomkövetést jelenti, amikor is ráállunk egy „nagy talpu” disznó váltójára, és meg-megállva, sűrűn távcsövezve, jó széllel igyekszünk csendben utolérni, majd puszkavégre kapni, kihasználva, hogy a disznó ilyenkor sokáig elidőzik a nap-sütötte oldalakon, a szálerdőkben.

Napok	A Nap kelte	A Hold nyugta	A Hold kelte	A Hold nyugta	Napok	A Nap kelte	A Hold nyugta	A Hold kelte	A Hold nyugta
1. Péntek	07:31	16:03	23:39	11:08	17. Vasárnap	07:25	16:22	11:24	00:13
2. Szombat	07:31	16:03	---	11:33	18. Hétfő	07:24	16:28	11:59	01:25
3. Vasárnap	07:31	16:04	00:39	11:59	19. Kedd	07:24	16:24	12:40	02:35
4. Hétfő	07:30	16:04	01:38	12:27	20. Szerda	07:23	16:26	13:25	03:42
5. Kedd	07:30	16:07	02:39	12:58	21. Csütörtök	07:22	16:21	14:17	04:44
6. Szerda	07:30	16:08	03:39	13:34	22. Péntek	07:21	16:29	15:14	05:39
7. Csütörtök	07:30	16:07	04:38	14:16	23. Szombat	07:20	16:30	16:14	06:27
8. Péntek	07:30	16:10	05:35	15:05	24. Vasárnap	07:19	16:32	17:17	07:09
9. Szombat	07:29	16:11	06:29	16:01	25. Hétfő	07:18	16:35	18:21	07:44
10. Vasárnap	07:29	16:12	07:18	17:03	26. Kedd	07:17	16:35	19:23	08:16
11. Hétfő	07:29	16:11	08:02	18:11	27. Szerda	07:16	16:36	20:25	08:44
12. Kedd	07:28	16:15	08:40	19:22	28. Csütörtök	07:15	16:28	21:26	09:10
13. Szerda	07:28	16:16	09:15	20:35	29. Péntek	07:14	16:39	22:26	09:36
14. Csütörtök	07:27	16:14	09:48	21:48	30. Szombat	07:13	16:41	23:25	10:01
15. Péntek	07:26	16:19	10:19	23:01	31. Vasárnap	07:11	16:42	---	10:28
16. Szombat	07:26	16:20	10:51	---					

foto: Réti Zoltán

Február

Rókanász hava

Leshelyem kissé huzatos és fagyos. Ruha is több van rajtam, mint kellene, de hát, ki tudja, meddig maradok. Nézem a havas szántást, nézem a hidegen hunyorgó teliholdat, amikor messze ugyan, de egy róka és az árnyéka elindul felém.. Feje a földön, és meg-megállva, szaglászva, gyanakvóan néha belehallgatózik a sötétségbe. Jó tempóban közelít, és amikor kellő távolságra ér, meglöbbsen kezembem a puska. Kiballagok hozzá, és levett kalappal állok meg felette. Öreg vitéz már, és talán ő is egy lakodalomba tartott vagy éppen onnan jött...?

Koslatás – így nevezzük a kutyafélék szaporodási időszakát. Ilyenkor a rókák jóval kevésbé elővigyázatosak, nagy területeket járnak be, ráadásul kaffogásukkal óhatatlanul jelzik a vadásznak pillanatnyi helyzetüket. Ezt kihasználva, igazán élvezetes estéket tölthetünk kint a területen, s jó pár kan rókát hozhatunk terítékre. Ilyentájt a még javában zajló tarvadadászatok kiváló kiegészítője, színesítő eleme lehet az alkonyat utáni rókales. S bár a vörös frakkosok gereznája ma már kevésbé értékes, bírálható koponyája, szépen ívelt szemfoga vagy méretes péniszcsontja értékes trófeaként tanúskodhat a télvégi estéinkről.

Napok	A Nap kelte nyugta	A Hold kelte nyugta		Napok	A Nap kelte nyugta	A Hold kelte nyugta	
1. Hétfő	07:10 16:41	00:24 10:58	☾	17. Szerda	06:46 17:09	12:13 02:37	
2. Kedd	07:09 16:45	01:24 11:31		18. Csütörtök	06:45 17:18	13:07 03:34	
3. Szerda	07:07 16:47	02:23 12:09		19. Péntek	06:43 17:12	14:05 04:24	
4. Csütörtök	07:06 16:04	03:20 12:54		20. Szombat	06:41 17:14	15:06 05:07	
5. Péntek	07:05 16:50	04:15 13:46		21. Vasárnap	06:39 17:15	16:08 05:44	
6. Szombat	07:03 16:52	05:06 14:45		22. Hétfő	06:37 17:12	17:11 06:16	☀
7. Vasárnap	07:02 16:53	05:53 15:51		23. Kedd	06:36 17:18	18:13 06:46	
8. Hétfő	07:00 16:58	06:35 17:02	●	24. Szerda	06:34 17:20	19:14 07:13	
9. Kedd	06:59 16:56	07:13 18:16		25. Csütörtök	06:32 17:25	20:14 07:39	
10. Szerda	06:57 16:58	07:48 19:31		26. Péntek	06:30 17:23	21:14 08:04	
11. Csütörtök	06:56 17:11	08:21 20:47		27. Szombat	06:28 17:24	22:13 08:31	
12. Péntek	06:54 17:01	08:53 22:02		28. Vasárnap	06:27 17:26	23:12 08:59	
13. Szombat	06:53 17:03	09:27 23:15		29. Hétfő	06:25 17:29	--- 09:30	
14. Vasárnap	06:51 17:04	10:02 ---					
15. Hétfő	06:49 17:05	10:41 00:27	☾				
16. Kedd	06:48 17:07	11:24 01:34					

foto: Sándorfalvi László

Március

Szalonkavárás hava

A hagyásfánál nem változott semmi, és az ismerős rigó is a régi nótáját dalolta. A házigazda szemével néztem körül, és itt-ott megigazítottam egy-két bokrot, faágat, hiszen ha megjönnek, ha megérkeznek, nem érhet az a eszétség, hogy rendetlenül várom őket. Karomon megtörve lóg a karesú Merkel, és nyakamat kissé beljebb húzom a kabátba, hiszen még szinte tél van. Kalapom alól fázósan kémlelek, és amint megpillantom a szelíden hunyorgó *Vaesoraesillagot*, váratlanul, puhán és hangtalanul átlibben felettem az *Első Szalonka*. Így, nagybetűvel...

Hazánkban a tavaszi szalonkavadászatnak komoly hagyománya van, igaz, nem a zsákmány nagysága, hanem sokkal inkább a hangulata miatt nemesedett egyfajta kultusszá. A Kárpát-medencén átvonuló, hajnalban és alkonyatkor húzó hosszúcsőrűekről korábban úgy tartották, hogy ez valójában nászrepülés, ám ma már egyértelműen tudható, hogy ez nem igaz. Annak ellenére, hogy vadászat helyett mostanság csupán a monitoringprogram keretén belüli mintavételre van lehetőség, az avarszíni madaraknak a vadászati év kezdetével egybeeső megérkezése minden vadászember szívét megdobogtatja.

Napok	A Nap kelte	A Nap nyugta	A Hold kelte	A Hold nyugta		Napok	A Nap kelte	A Nap nyugta	A Hold kelte	A Hold nyugta
1. Kedd	06:23	17:29	00:10	10:06		17. Csütörtök	05:51	17:17	12:00	02:22
2. Szerda	06:21	17:30	01:07	10:46	☾	18. Péntek	05:49	17:54	13:00	03:06
3. Csütörtök	06:19	17:03	02:02	11:33		19. Szombat	05:47	17:55	14:01	03:45
4. Péntek	06:17	17:33	02:54	12:28		20. Vasárnap	05:45	17:57	15:03	04:19
5. Szombat	06:15	17:35	03:42	13:29		21. Hétfő	05:43	17:51	16:04	04:49
6. Vasárnap	06:13	17:36	04:26	14:36		22. Kedd	05:41	17:59	17:05	05:16
7. Hétfő	06:11	17:37	05:06	15:49		23. Szerda	05:39	18:01	18:05	05:42
8. Kedd	06:09	17:39	05:42	17:04		24. Csütörtök	05:37	18:24	19:05	06:08
9. Szerda	06:07	17:41	06:17	18:22	●	25. Péntek	05:35	18:04	20:04	06:34
10. Csütörtök	06:05	17:10	06:50	19:40		26. Szombat	05:33	18:05	21:03	07:01
11. Péntek	06:03	17:44	07:24	20:57		27. Vasárnap	06:31	19:07	23:02	08:31
12. Szombat	06:01	17:45	08:00	22:12		28. Hétfő	06:29	19:08	23:59	09:05
13. Vasárnap	05:59	17:47	08:39	23:24		29. Kedd	06:27	19:09	00:54	09:43
14. Hétfő	05:57	17:44	09:22	---		30. Szerda	06:25	19:11	---	10:26
15. Kedd	05:55	17:49	10:10	00:30	☽	31. Csütörtök	06:23	19:31	01:46	11:16
16. Szerda	05:53	17:51	11:03	01:30						

fotó: Blaumann János

Április

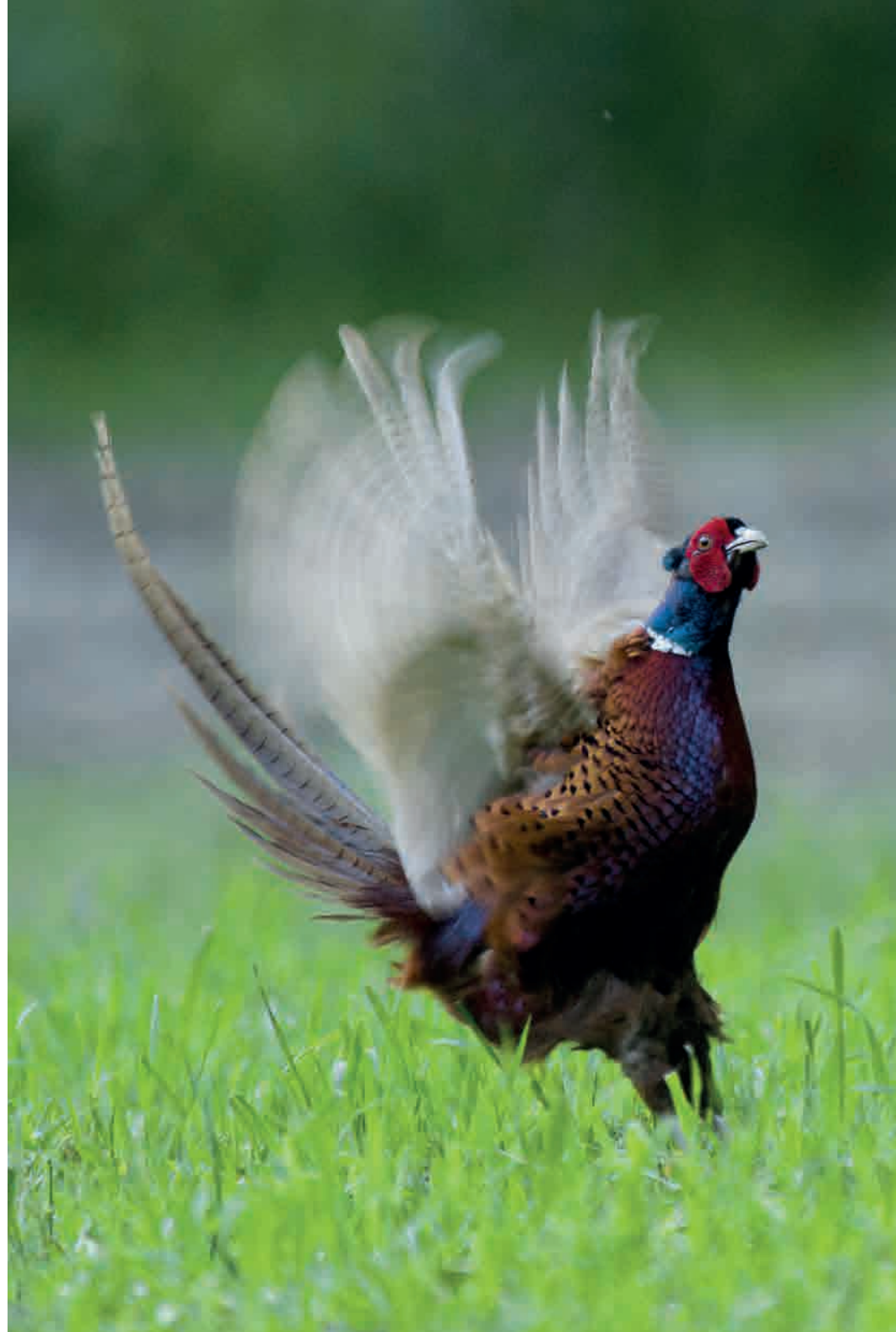
Dürgések hava

Most már bizonyos, hogy vége a télnek, és boldogan ballagok a poros gyalogúton. Ám vannak, akik ezzel – és velem – mit sem törődnek, inkább életre-halálra vívnak, verekednek. Két ágaskodó fülű fácskakakas méri össze erejét előttem az út langyos szürkeségében, és legénykedve rúgják, tépik egymást, mint két hős gladiátor. Izmok feszülnek, tüdők tágulnak, szívek dobbannak, sarkantyúk villannak és szárnyak rebbennek tiszta ösztönök tollas esatájában. Mindez pár szelíden pislogó fácskanyú és az örök szerelem reményében...

Az apróvad-gazdálkodás egyik leglényegesebb kérdése, hogy mekkora lesz a felnevelt szaporulat, azaz a törzsállományon felüli hasznosítható mennyiség. Tavasszal – éppen a szaporulat megóvása érdekében – kiemelt szerepet kap a ragadozógyérítés, amelyet a leghatékonyabb módon éppen ekkor lehet elvégezni, igaz, a szárnyas kártevőket ilyenkor idénykorlátozás védi. S bár sokan úgy vannak vele, hogy a rókaállomány apasztása a vadőr feladata, a felelősen, vadgazda módjára gondolkodni tudó és akaró vadászoknak is kötelességük az apróvad érdekében hatékonyan kivenniük a részüket ezekből a feladatokból.

Napok	A Nap		A Hold		Napok	A Nap		A Hold	
	kelte	nyugta	kelte	nyugta		kelte	nyugta	kelte	nyugta
1. Péntek	06:21	19:14	02:34	12:13	17. Vasárnap	05:50	19:36	14:57	03:52
2. Szombat	06:19	19:15	03:18	13:16	18. Hétfő	05:48	19:38	15:58	04:20
3. Vasárnap	06:17	19:16	03:59	14:24	19. Kedd	05:46	19:39	16:58	04:46
4. Hétfő	06:15	19:14	04:36	15:36	20. Szerda	05:45	19:40	17:58	05:12
5. Kedd	06:13	19:19	05:10	16:52	21. Csütörtök	05:43	19:21	18:57	05:37
6. Szerda	06:11	19:21	05:44	18:10	22. Péntek	05:41	19:43	19:57	06:04
7. Csütörtök	06:09	19:07	06:18	19:29	23. Szombat	05:39	19:45	20:56	06:33
8. Péntek	06:07	19:23	06:53	20:47	24. Vasárnap	05:37	19:46	21:54	07:06
9. Szombat	06:05	19:25	07:32	22:03	25. Hétfő	05:36	19:45	22:49	07:42
10. Vasárnap	06:03	19:26	08:14	23:15	26. Kedd	05:34	19:49	23:42	08:23
11. Hétfő	06:01	19:21	09:02	00:20	27. Szerda	05:32	19:50	00:31	09:11
12. Kedd	06:00	19:29	09:55	---	28. Csütörtök	05:31	19:28	---	10:04
13. Szerda	05:58	19:31	10:52	01:17	29. Péntek	05:29	19:53	01:16	11:03
14. Csütörtök	05:56	19:14	11:52	02:05	30. Szombat	05:27	19:54	01:57	12:08
15. Péntek	05:54	19:33	12:54	02:46					
16. Szombat	05:52	19:35	13:56	03:21					

fotó: Krizsák István

Május

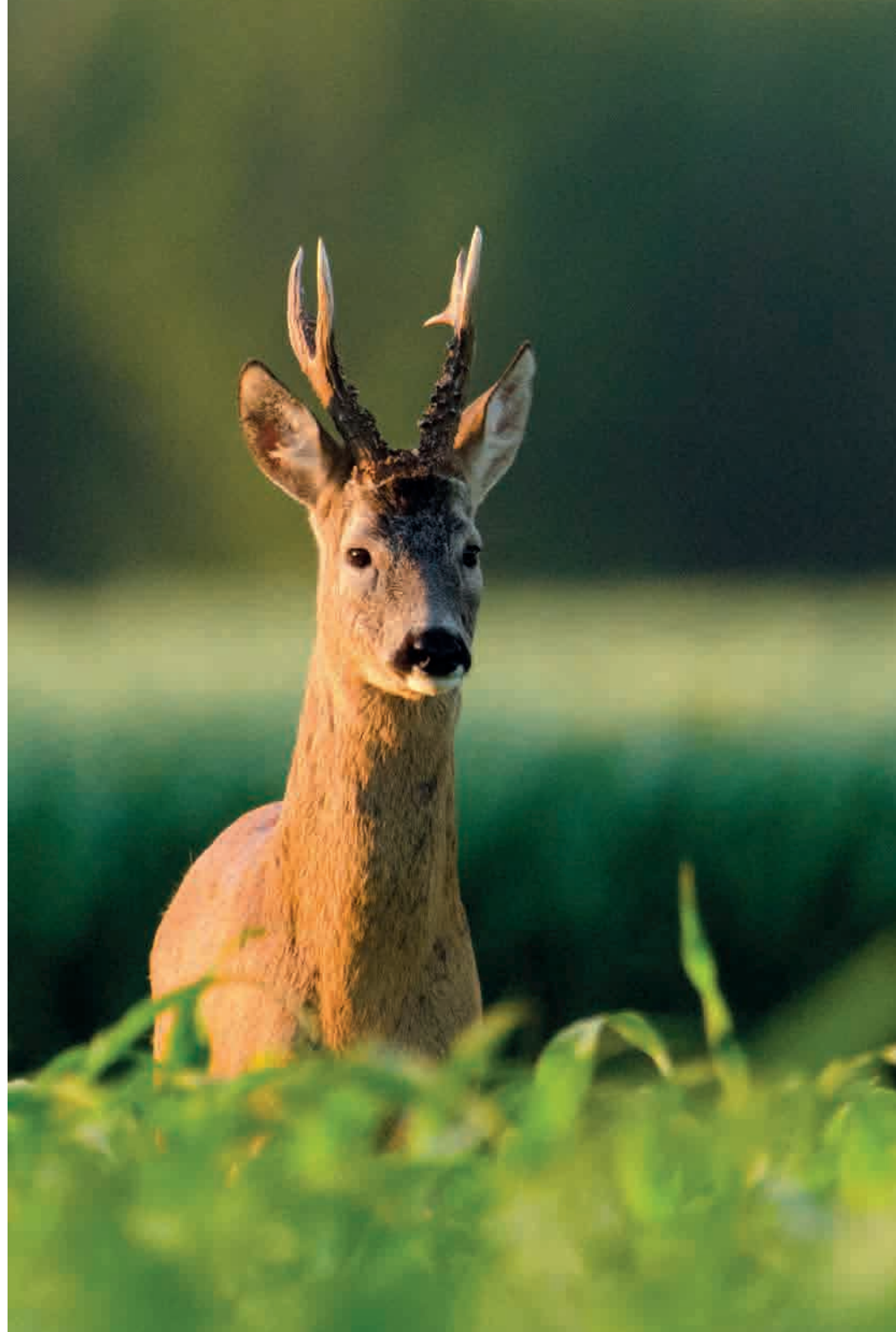
Őzbakvadászat hava

Ilyenkor már nem bírok otthon maradni. Járok-kelek, téblábolok, mint a kutya, ki nem találja a helyét. Pedig még kiesik korán van, az agancsok sem olyanok még, a esuhájuk is „toldozott-foltozott”. De azért hajt a vérem, és csak kimegyek, hátha összefutok a régen látott, öreg visszarakottal.. Járom a határt reggel és este, de persze még véletlenül sem futunk össze.. Talán már nem is létezik. Igazi „szellembakká” változott, igazi legendává. Majd egy pacsirtadalog hajnalon rám riaszt a búzából, de löni most sem tudok – megugrik, és ismét szellemmé változik.

Az őzbakok agancsa májusra már jóval érettebb, a színe is szebb, és a hánccot is végleg letisztítják róla. Az idény mégis áprilisban indul, amikor a takarásmentességet kihasználva, a vendégvadásztatás révén a jogosultak jelentős bevételre tudnak szert tenni. Nem véletlenül alakult így, hiszen az időjárás függvényében májusban már akkora a repce, olyan magas a gabona, annyira kilombosodik minden fa és bokr, hogy szinte lehetetlen a territóriumukat elfoglaló bakok elejtése...

Napok	A Nap		A Hold		Napok	A Nap		A Hold	
	kelte	nyugta	kelte	nyugta		kelte	nyugta	kelte	nyugta
1. Vasárnap	05:26	19:56	02:33	13:16	17. Kedd	05:03	20:17	15:50	03:17
2. Hétfő	05:24	19:52	03:07	14:28	18. Szerda	05:02	20:18	16:50	03:42
3. Kedd	05:22	19:58	03:40	15:42	19. Csütörtök	05:01	20:19	17:49	04:08
4. Szerda	05:21	20:00	04:13	16:59	20. Péntek	05:00	20:20	18:49	04:36
5. Csütörtök	05:19	20:05	04:46	18:17	21. Szombat	04:59	20:22	19:48	05:07
6. Péntek	05:18	20:03	05:22	19:35	22. Vasárnap	04:58	20:23	20:45	05:42
7. Szombat	05:16	20:04	06:03	20:51	23. Hétfő	04:57	20:23	21:40	06:22
8. Vasárnap	05:15	20:05	06:49	22:02	24. Kedd	04:56	20:25	22:30	07:07
9. Hétfő	05:13	20:09	07:40	23:05	25. Szerda	04:55	20:26	23:17	07:59
10. Kedd	05:12	20:08	08:38	23:59	26. Csütörtök	04:54	20:26	23:58	08:56
11. Szerda	05:11	20:09	09:39	00:44	27. Péntek	04:53	20:28	00:36	09:59
12. Csütörtök	05:09	20:12	10:42	---	28. Szombat	04:52	20:29	---	11:04
13. Péntek	05:08	20:12	11:46	01:23	29. Vasárnap	04:52	20:30	01:10	12:13
14. Szombat	05:07	20:13	12:48	01:55	30. Hétfő	04:51	20:30	01:42	13:24
15. Vasárnap	05:06	20:14	13:50	02:25	31. Kedd	04:50	20:32	02:13	14:38
16. Hétfő	05:04	20:16	14:50	02:51					

forrás: Kirizák István

Junius

Borjak, gidák hava

A puska csak megszokásból jött velem, hiszen most nincs nagy szükség rá. Amúgy meg vadászember puska nélkül olyan, mint az angyal szárnyak nélkül: elhagyott és esendő. Felkapaszkodom egy elhagyott lesre, és elmerülök az erdőben, ami azonnal befogad. Hogy honnan tudom? Mert ahogy leültem, egy inas, öreg borjas tehén váltott ki elé, felhézett rám, de nem ugrott meg. Csak állt, és hagyta esetlő-botló borját játszani, ugrándozni. Ekkor megszüntünk vadnak és vadászni lenni, hiszen összekapcsolót bennünket az erdő nyugalma.

Az első nyári hónap a nagyvadfajok utódnevelési időszakának kezdete. A pöttyös jövevények védelme érdekében ilyenkor a legtöbb helyen az erdőben tilos a vadászat, ráadásul a fokozódó vadkárveszély miatt amúgy is a szántóföldi kultúrák megóvása a legfontosabb „vadászati teendő”. Az újszülöttek megfigyelése mindazonáltal nem haszontalan tevékenység, hiszen a szaporulat kondíciója egyfajta – a terület élőhelyi adottságaira és a vadállomány összetételére, sűrűségére vonatkozó – visszajelzés, amelyből messzemenő szakmai következtéseket lehet levonni.

Napok	A Nap		A Hold		Napok	A Nap		A Hold	
	kelte	nyugta	kelte	nyugta		kelte	nyugta	kelte	nyugta
1. Szerda	04:49	20:33	02:44	15:53	17. Péntek	04:45	20:43	17:39	03:08
2. Csütörtök	04:49	20:02	03:17	17:09	18. Szombat	04:45	20:44	18:37	03:41
3. Péntek	04:48	20:35	03:54	18:25	19. Vasárnap	04:45	20:44	19:33	04:19
4. Szombat	04:48	20:36	04:36	19:38	20. Hétfő	04:45	20:40	20:27	05:03
5. Vasárnap	04:47	20:36	05:25	20:46	21. Kedd	04:46	20:45	21:15	05:53
6. Hétfő	04:47	20:36	06:20	21:46	22. Szerda	04:46	20:45	21:59	06:49
7. Kedd	04:47	20:38	07:20	22:37	23. Csütörtök	04:46	20:23	22:38	07:51
8. Szerda	04:46	20:39	08:24	23:20	24. Péntek	04:46	20:45	23:14	08:56
9. Csütörtök	04:46	20:09	09:29	23:56	25. Szombat	04:47	20:45	23:46	10:04
10. Péntek	04:46	20:40	10:34	00:27	26. Vasárnap	04:47	20:45	00:17	11:14
11. Szombat	04:45	20:41	11:38	00:55	27. Hétfő	04:48	20:47	00:47	12:25
12. Vasárnap	04:45	20:41	12:40	---	28. Kedd	04:48	20:45	---	13:38
13. Hétfő	04:45	20:43	13:40	01:21	29. Szerda	04:49	20:45	01:19	14:52
14. Kedd	04:45	20:42	14:40	01:46	30. Csütörtök	04:49	20:30	01:53	16:06
15. Szerda	04:45	20:43	15:40	02:12					
16. Csütörtök	04:45	20:16	16:40	02:39					

fény: Utassy György

Julius

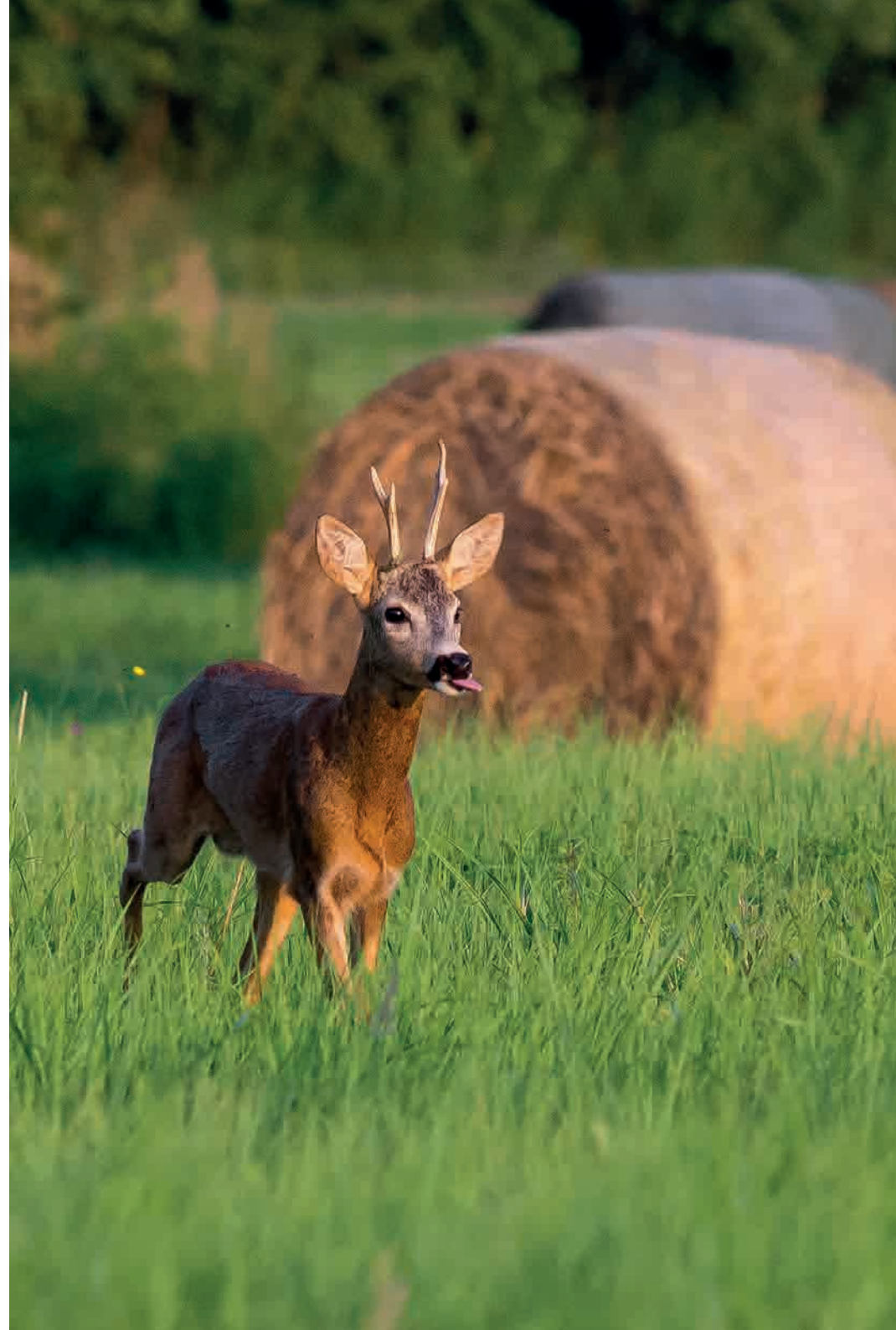
Őzhívás hava

Perzsel a nap, szikkad a tarló. Számtalan sárga óriásgombolyag vigyázza a esendes délutánt, amit csak néha-néha esalsípom szakít ketté. Mindenemről folyik a víz, és ahelyett hogy valami hús pince mélyén múltatnám az időt, inkább az őzbakok után kujtongok. De hát a vadászláz már csak ilyen... Újra megfújom a sípot a szerelmes őzsuta szemérmetlen hangján, és valahol messze kettéválik a kukorica. Kilép egy déleleg öreglegény, egy kívánatos őzbak, és fejét magasán tartva, elindul felém. Pont úgy jön, mintha zsinóron húzták volna...

A sárga gabonatarlók és a katonás rendben sorjázó szalmabálák tökéletes díszlet adnak az őznász időszakában. Ilyenkor takarásba húzódva, síp vagy buttoló segítségével olyan bakokat is be tudunk csalogatni, amelyeket egyébként sehogy sem tudnánk szemügyre venni s adott esetben elejteni. Igazán különleges trófeákkal gazdagodhat az a vadász, akinek van ideje és türelme – meg némi hozzáértése – hívásban a vézsírám, a vágyakozó suta vagy a gida hangjának utánzásával próbálkozni.

Napok	A Nap kelte	A Nap nyugta	A Hold kelte	A Hold nyugta		Napok	A Nap kelte	A Nap nyugta	A Hold kelte	A Hold nyugta	
1. Péntek	04:50	20:44	02:31	17:18		17. Vasárnap	05:03	20:35	18:18	02:58	
2. Szombat	04:50	20:44	03:15	18:27		18. Hétfő	05:04	20:38	19:09	03:45	
3. Vasárnap	04:51	20:44	04:05	19:30		19. Kedd	05:06	20:33	19:56	04:39	
4. Hétfő	04:52	20:44	05:02	20:26	●	20. Szerda	05:07	20:32	20:38	05:40	●
5. Kedd	04:52	20:43	06:04	21:13		21. Csütörtök	05:08	20:21	21:15	06:45	
6. Szerda	04:53	20:42	07:10	21:53		22. Péntek	05:09	20:30	21:49	07:54	
7. Csütörtök	04:54	20:07	08:16	22:27		23. Szombat	05:10	20:29	22:21	09:04	
8. Péntek	04:55	20:41	09:22	22:57		24. Vasárnap	05:11	20:27	22:52	10:16	
9. Szombat	04:56	20:41	10:25	23:24		25. Hétfő	05:12	20:25	23:23	11:29	
10. Vasárnap	04:57	20:40	11:28	23:50		26. Kedd	05:14	20:25	23:55	12:41	
11. Hétfő	04:57	20:41	12:28	00:15		27. Szerda	05:15	20:24	00:31	13:54	●
12. Kedd	04:58	20:39	13:28	00:42	●	28. Csütörtök	05:16	20:28	---	15:05	
13. Szerda	04:59	20:38	14:28	---		29. Péntek	05:17	20:21	01:12	16:14	
14. Csütörtök	05:00	20:14	15:27	01:10		30. Szombat	05:18	20:20	01:58	17:18	
15. Péntek	05:01	20:36	16:26	01:41		31. Vasárnap	05:20	20:19	02:51	18:16	
16. Szombat	05:02	20:36	17:23	02:17							

fotó: Polster Gabriella

Augusztus

Tarlórécék hava

Körbeálljuk a kis tavat, és várjuk az estét. A háttérben tücsök ciripel, és a kutyára már többször rá kellett szólni. Vinné a vére... Persze, nem hagyom, még „összeugrálná” itt nekem a tavat! Halkan megtöltöm a karesú húszast, és most már jobban figyelek, mert lassan idő van. A nap már régen lebukott a horizonton, a fák árnyékai is beszűkültek, amikor az első csapat réce elhúzott felettünk. Ekkor megszólaltak a puskák, és „megfeszült” kutyámnak csak annyit mondtam: Hozd!

A hónap közepétől lehető hazánk egyetlen vadászható vadrécefaja, a tőkés réce. A húzás iránya a vízfelület és a táplálkozóhely között általában kiszámítható, ugyanakkor nem árt ügyelni az álcázásra, mert a vízivad igen figyelmes, rögtön kiszúrja és messze elkerüli az embert. Célszerű éppen ezért nádkévből kis takarást nyújtó fedezéket készíteni vagy leguggolva gubbasztani, amíg az első beszálló csapatot elengedve, a másodikra lövést tudunk tenni.

Napok	A Nap kelte nyugta	A Hold kelte nyugta		Napok	A Nap kelte nyugta	A Hold kelte nyugta	
1. Hétfő	05:21 20:11	03:50 19:06		17. Szerda	05:42 19:52	19:12 04:29	
2. Kedd	05:22 20:16	04:53 19:48	●	18. Csütörtök	05:43 19:18	19:48 05:37	●
3. Szerda	05:24 20:14	05:59 20:25		19. Péntek	05:45 19:48	20:22 06:48	
4. Csütörtök	05:25 20:04	07:04 20:57		20. Szombat	05:46 19:46	20:54 08:01	
5. Péntek	05:26 20:11	08:09 21:25		21. Vasárnap	05:47 19:44	21:25 09:16	
6. Szombat	05:27 20:10	09:13 21:52		22. Hétfő	05:49 19:42	21:58 10:30	
7. Vasárnap	05:29 20:08	10:15 22:18		23. Kedd	05:50 19:41	22:33 11:44	
8. Hétfő	05:30 20:08	11:16 22:44		24. Szerda	05:51 19:39	23:12 12:57	
9. Kedd	05:31 20:05	12:16 23:11		25. Csütörtök	05:53 19:25	23:56 14:06	●
10. Szerda	05:33 20:03	13:15 23:41	●	26. Péntek	05:54 19:35	00:46 15:11	
11. Csütörtök	05:34 20:11	14:14 00:14		27. Szombat	05:55 19:33	--- 16:10	
12. Péntek	05:35 20:00	15:11 00:52		28. Vasárnap	05:57 19:31	01:42 17:01	
13. Szombat	05:37 19:58	16:06 ---		29. Hétfő	05:58 19:29	02:42 17:45	
14. Vasárnap	05:38 19:57	16:59 01:37		30. Kedd	05:59 19:27	03:46 18:23	
15. Hétfő	05:39 19:55	17:48 02:27		31. Szerda	06:01 19:25	04:51 18:57	
16. Kedd	05:41 19:53	18:32 03:25					

fotó: Utassy György

Szeptember

Szarvasbögés hava

Áhítat lépked az erdön, és nyomában itt-ott már peregni kezdenek a levelek. A hajnalok már ősze öltöztek, és az alkonyokban is ott bujkál a hanyatlás üzenete. Csendesen, békésen. Csak a szarvasbikák nem bírnak magukkal, mert ez az ő idejük. Binokra, le-gények! És az eddigi kényeres pájtások egy időre felmondják a barátságot. Csak egy öreg harcos áll magányosan, megtörten és elverten a szürke bükkös szálfái között. Agánesa törött, nyaka ezer sebből vérzik, és a fejét is alig bírja tartani. Am ekkor már lapockáján pihent a szálkereszt...

A szarvasbögés igazi vadászünnep. Akinek lehetősége van ilyenkor szarvasbikára vadászni, a terület jellegének megfelelően válogathat a különféle vadászati módok között, a legeredményesebb azonban általában a cserkelés. Erre azonban a távcső, a puska és a célzóbot mellett feltétlenül magunkkal kell vinnünk a bögőkürtöt is, amely lehet egyszerű porszívócső, petróleumlámpa cilindere vagy éppen szürke-marha-tülok. Adott szituációban a megfelelő „strófát” megszólaltatva, botunkkal a bokrokat meg-megcsapva, könnyűszerrel lőtávolságra loptathatjuk a háremurat, de vigyázzunk: a tarvad ilyenkor is rendkívül éber és figyelmes!

Napok	A Nap kelte nyugta	A Hold kelte nyugta		Napok	A Nap kelte nyugta	A Hold kelte nyugta	
1. Csütörtök	06:02 19:01	05:56 19:26	●	17. Szombat	06:23 18:51	19:24 06:54	
2. Péntek	06:03 19:21	06:59 19:54		18. Vasárnap	06:25 18:49	19:57 08:11	
3. Szombat	06:05 19:19	08:02 20:20		19. Hétfő	06:26 18:49	20:32 09:28	
4. Vasárnap	06:06 19:17	09:03 20:46		20. Kedd	06:27 18:45	21:11 10:43	
5. Hétfő	06:07 19:15	10:04 21:13		21. Szerda	06:29 18:43	21:54 11:56	
6. Kedd	06:09 19:13	11:04 21:41		22. Csütörtök	06:30 18:22	22:43 13:04	
7. Szerda	06:10 19:11	12:02 22:13		23. Péntek	06:31 18:39	23:37 14:06	●
8. Csütörtök	06:11 19:08	13:00 22:49		24. Szombat	06:33 18:37	00:36 14:59	
9. Péntek	06:13 19:07	13:55 23:29	●	25. Vasárnap	06:34 18:35	-- 15:45	
10. Szombat	06:14 19:05	14:49 00:16		26. Hétfő	06:35 18:36	01:38 16:25	
11. Vasárnap	06:15 19:03	15:38 -- --		27. Kedd	06:37 18:31	02:42 16:59	
12. Hétfő	06:17 19:02	16:24 01:10		28. Szerda	06:38 18:28	03:46 17:29	
13. Kedd	06:18 18:59	17:05 02:10		29. Csütörtök	06:39 18:29	04:49 17:56	
14. Szerda	06:19 18:57	17:43 03:15		30. Péntek	06:41 18:24	05:52 18:23	
15. Csütörtök	06:21 18:15	18:18 04:25					
16. Péntek	06:22 18:53	18:51 05:39	●				

fotó: Réti Zoltán

Október

Dámbarcogás hava

Óvatosan lopakodunk a csereszagú erdő szentséges homályában. Közel a főbarcogó, minden lépésre vigyázni kell! Hol itt, hol ott bukkan fel egy-egy dámtehén vagy gyenge bika, de biztonságban vannak, nem őket keressük. Egy vastag fához lapulva aztán ki-egyenesedünk, és kísérőm kis várakozás után felém leheli:

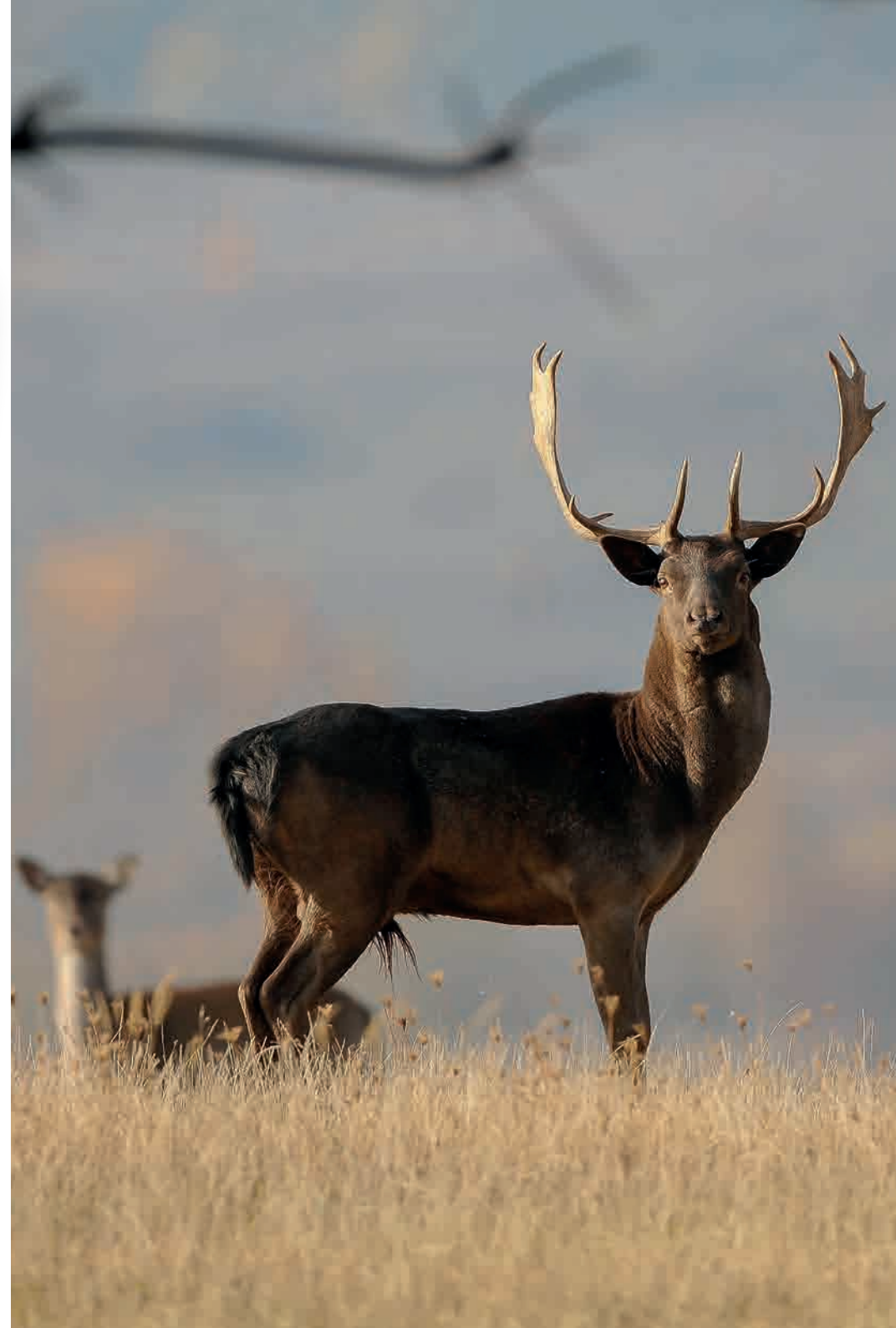
– A bokor mellett, az a sarkantyús.. Az a te bikád!

Előttünk vagy nyolc-tíz lapátos dalia hirdeti alkalmi szerelmét, de én már csak egyet látok, egyre figyelek. Jobb szemem behunyom, előrekattintom a biztosítót, és..

A dám Magyarország vadászterületeinek mindössze öt százalékán, mozaikszerűen él, de ha azt vesszük, hogy 1937 óta folyamatosan magyar dámtrófea áll a világranglista élén, és hogy az első ötven helyezettből harmincat nálunk zsákmányoltak a vadászok, akkor jelentőségéhez kétség sem férhet. A barcogás elején mindenütt a komoly, golyóérett, öreg bikákat igyekeznek terítékre hozni, ami történhet lesről, cserkelve vagy lovas fogattal barkácsolva. A „hölgyválasz” a barcogás igazi sajátossága, ami azt jelenti, hogy a dámnál nem a bika megy a tarvad után, hanem a tehenek keresik fel a teknőjükben fekvő lapátosokat.

Napok	A Nap		A Hold			Napok	A Nap		A Hold	
	kelte	nyugta	kelte	nyugta			kelte	nyugta		
1. Szombat	06:42	18:22	06:53	18:48	●	17. Hétfő	07:05	17:57	19:04	08:19
2. Vasárnap	06:44	18:20	07:54	19:15		18. Kedd	07:06	17:50	19:46	09:37
3. Hétfő	06:45	18:13	08:54	19:43		19. Szerda	07:08	17:48	20:34	10:50
4. Kedd	06:46	18:16	09:53	20:13		20. Csütörtök	07:09	17:20	21:29	11:57
5. Szerda	06:48	18:14	10:51	20:47		21. Péntek	07:11	17:44	22:28	12:55
6. Csütörtök	06:49	18:06	11:47	21:25		22. Szombat	07:12	17:42	23:31	13:45
7. Péntek	06:51	18:10	12:41	22:09		23. Vasárnap	07:14	17:41	00:35	14:27
8. Szombat	06:52	18:08	13:31	22:58		24. Hétfő	07:15	17:34	---	15:02
9. Vasárnap	06:53	18:07	14:17	23:54	●	25. Kedd	07:17	17:37	01:39	15:33
10. Hétfő	06:55	18:00	14:59	00:55		26. Szerda	07:18	17:36	02:42	16:01
11. Kedd	06:56	18:03	15:38	---		27. Csütörtök	07:20	17:27	03:44	16:27
12. Szerda	06:58	18:01	16:13	02:02		28. Péntek	07:21	17:32	04:46	16:53
13. Csütörtök	06:59	17:13	16:46	03:12		29. Szombat	07:23	17:31	05:46	17:18
14. Péntek	07:00	17:57	17:19	04:26		30. Vasárnap	06:24	16:29	05:47	16:45
15. Szombat	07:02	17:55	17:51	05:43		31. Hétfő	06:26	16:21	06:46	17:14
16. Vasárnap	07:03	17:53	18:26	07:01	●					

fény: Sándorfalvi László

November

Apróvadászatok hava

A vizsla megáll és szoborrá merevedik, majd mögé ér a másik, és állja az elsőt. Talán a legszebb pillanat. Hogy a fű között mi lapul, már nem is érdekes, hiszen a szekundáló vizslák látványa mindent felülmúl. Ám az első nem sokáig bírja, és hirtelen felrebbenti a riadt fűcánkakast. Bűvölet után kapkodás. Emelem a puskát, majd – ahogyan szoktam – duplára elhibázom. De kettővel odébb, már majdnem a hajtás sarkán, eimborám egy szép lövéssel leszóltítja a kakast. Nem szólok semmit, csak a kalappal intek felé: üdv a vadásznak!

Bár már egy jó hónapja lehet mezei nyúlra és fácánra vadászni, az igazi, hangulatos hajtásokra novemberben és decemberben lehet számítani, ha van egy kis porhó, és ha a föld fagya napközben sem enged fel. A terület jellegéből, a vadsűrűségéből és a résztvevők létszámából adódóan más-más vadászati módot választhatunk. Nyúlra a körvadászat a legeredményesebb, fácánra a ráhajtás, ahol pedig ez is, az is löhető, eséllyel szervezhetünk U hajtást. Senki ne gondolja azonban, hogy egy baráti bokrázás egy-két fegyelmezett, röviden kereső kutyával kevésbé élvezetes! Igaz, a teríték ilyenkor szerényebb, de mint tudjuk, az élmény számít, nem a vadászrész nagysága.

Napok	A Nap kelte nyugta	A Hold kelte nyugta	Napok	A Nap kelte nyugta	A Hold kelte nyugta
1. Kedd	06:27 16:26	07:45 17:47	17. Csütörtök	06:51 16:17	19:12 09:43
2. Szerda	06:29 16:24	08:42 18:23	18. Péntek	06:52 16:04	20:16 10:38
3. Csütörtök	06:30 16:03	09:36 19:05	19. Szombat	06:54 16:03	21:22 11:25
4. Péntek	06:32 16:21	10:28 19:52	20. Vasárnap	06:55 16:02	22:28 12:04
5. Szombat	06:33 16:20	11:15 20:44	21. Hétfő	06:57 16:01	23:33 12:37
6. Vasárnap	06:35 16:18	11:57 21:42	22. Kedd	06:58 16:00	--- 13:06
7. Hétfő	06:36 16:17	12:36 22:45	23. Szerda	07:00 15:59	00:36 13:33
8. Kedd	06:38 16:16	13:11 23:51	24. Csütörtök	07:01 15:24	01:39 13:58
9. Szerda	06:39 16:14	13:44 ---	25. Péntek	07:02 15:58	02:39 14:23
10. Csütörtök	06:41 16:10	14:15 01:01	26. Szombat	07:04 15:57	03:39 14:49
11. Péntek	06:42 16:12	14:46 02:14	27. Vasárnap	07:05 15:57	04:39 15:17
12. Szombat	06:44 16:11	15:19 03:30	28. Hétfő	07:06 15:58	05:38 15:48
13. Vasárnap	06:45 16:09	15:54 04:48	29. Kedd	07:07 15:55	06:36 16:23
14. Hétfő	06:47 16:04	16:34 06:07	30. Szerda	07:09 15:55	07:32 17:03
15. Kedd	06:48 16:07	17:20 07:25			
16. Szerda	06:50 16:06	18:13 08:37			

fotó: Blaumann Ödön

December

Disznóhajtások hava

Valahol a havas bokor alján megpattan egy ág, és én esendben vállba veszem a puskám. A hajtók még messze vannak, a kutyák ugatását is csak hébe-hóba hallani, de itt valami történni fog. Feszülnek az idegek és a kocában elpattan a türelem, kivágódik a havas nyiladéokra. Mögötte rohan négy-öt süldő, de ezt már a távesőben látom. – Kocát még véletlenül sem! – hasít belém a gondolat, ezért amikor pattan a puska, előbb az első, majd gyors újratöltés után a második süldő is elterül. Hálát adok Szent Hubertusnak, és halkán két új töltényt tolok a tárba.

Az egyik legszebb, de baleset-megelőzés szempontjából egyúttal a legproblémásabb vadászati mód a vaddisznóhajtás. Nem szabad azonban összekeverni a tereléssel (riglivel), ahol lehető a tarvad is. A vaddisznóhajtások előkészítése – a helyhez szoktató etetéstől, a löállások kijelölésén és a löirányok kitűzésén át egészen a hajtástérkép elkészítéséig – komoly és felelősségteljes munka, mint ahogy a vadászat levezetése is. A vadászatvezetőnek a biztonság és az eredményesség mellett az élményszerűsége is oda kell figyelnie. Utóbbi egyébként – egyesek szerint – csak fegyelmezett puskások és megfelelő mennyiségű sertevad kérdése...

Napok	A Nap		A Hold		Napok	A Nap		A Hold		
	kelte	nyugta	kelte	nyugta		kelte	nyugta	kelte	nyugta	
1. Csütörtök	07:10	15:01	08:25	17:48	17. Szombat	07:25	15:53	20:10	10:00	
2. Péntek	07:11	15:54	09:14	18:39	18. Vasárnap	07:26	15:54	21:18	10:37	
3. Szombat	07:12	15:54	09:58	19:35	19. Hétfő	07:27	15:59	22:24	11:09	
4. Vasárnap	07:13	15:53	10:38	20:35	20. Kedd	07:27	15:55	23:27	11:37	
5. Hétfő	07:15	15:55	11:13	21:39	21. Szerda	07:28	15:55	---	12:03	☀
6. Kedd	07:16	15:53	11:46	22:46	22. Csütörtök	07:28	15:22	00:30	12:28	
7. Szerda	07:17	15:53	12:16	23:56	23. Péntek	07:29	15:56	01:31	12:54	
8. Csütörtök	07:18	15:08	12:46	---	24. Szombat	07:29	15:57	02:30	13:21	
9. Péntek	07:19	15:52	13:16	01:07	25. Vasárnap	07:30	15:57	03:30	13:50	
10. Szombat	07:20	15:52	13:49	02:21	26. Hétfő	07:30	15:56	04:28	14:23	
11. Vasárnap	07:21	15:52	14:25	03:37	27. Kedd	07:30	15:59	05:25	15:01	
12. Hétfő	07:22	15:52	15:06	04:54	28. Szerda	07:30	16:00	06:20	15:44	
13. Kedd	07:22	15:52	15:55	06:10	29. Csütörtök	07:30	16:29	07:11	16:34	☀
14. Szerda	07:23	15:53	16:51	07:20	30. Péntek	07:31	16:01	07:58	17:29	
15. Csütörtök	07:24	15:15	17:54	08:23	31. Szombat	07:31	16:02	08:40	18:28	
16. Péntek	07:25	15:53	19:01	09:16						

fotó: Blaumann József

Prof. dr. Kőhalmy Tamásra emlékezünk

Tisztelt Vadásztársak!

Tizenhárom éve már, hogy távozott közülünk Kőhalmy Tamás tanár úr, hatalmas úrt hagyva maga után. Akik ismerték, akiket tanított, tudják, hogy a szó legnemesebb értelmében vett TANÁR volt, olyan ember, aki mindenképp nyomot hagy diákjai szívében. Munkássága – melyről most röviden megemlékezünk – olyan gazdag, hogy bátran meríthetünk belőle.

A Vadászévkönyv hónapjainak elnevezésénél az általa szerkesztett Vadászati enciklopédiát használtuk, melyhez ebben az évben rövid, a vadászati módokkal kapcsolatos kis írást fűztünk. Ezzel is szeretnénk Kőhalmy Tamás professzor úr emléke előtt tisztelni, aki idén lenne 80 esztendő.

2003. szeptember 10-én elhunyt prof. dr. KŐHALMY TAMÁS, a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara Vadgazdálkodási Intézetének egyetemi tanára, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, az MTA Erdészeti Bizottsága alelnöke, a Roth Gyula Erdészeti- és Vadgazdálkodás-tudományi Doktori Iskola vezetője.

Prof. dr. KŐHALMY TAMÁS – mint iskolateremtő tanáregyéniség – a Nyugat-magyarországi Egyetem Vadgazdálkodási Intézetének (korábban Tanszékének) 21 éven át volt igazgatója, erdő- és vadgazdamérnökök generációit oktatta a vadgazdálkodás tudományára. Nevéhez fűződik a vadgazdamérnöki szak soproni és csíkszeredai tagozatainak alapítása, a vadgazdálkodási doktori program létesítése, mindkettő elsőként Magyarországon. Intézetigazgatóként és két cikluson keresztül az Erdőmérnöki

Kar dékánhelyetteseként meghatározó személyisége volt a kar fejlődésének. Hazai és nemzetközi tekintélye sok hívet szerzett tudományterületének, Magyarországnak, a Nyugat-magyarországi Egyetemnek (korábban Erdészeti és Faipari Egyetem, Soproni Egyetem) és Sopron városának.

Kőhalmy Tamás a Fejér megyei Sárosdon született 1936. február 16-án, egy általános iskolai tanító harmadik gyermekeként. Természetszeretetét és a vadászat iránti érdeklődését édesapjától örökölte, aki néhány társával együtt bérelte a Mezőföldön fekvő kis községük határának egy részét.

Az erdészshivatással már egészen korán, az általános iskola elvégzése után kapcsolatba került. Két éven keresztül – 1950–1952 között – fizikai munkát végző erdészgyakornok volt a Székesfehérvári I. Erdőgazdaság sárosdi

üzemegységénél. Ezt követték erdészet-tanulmányai, előbb 1955-ben erdész-technikusi oklevelet szerzett a Soproni Erdészeti Technikumban, majd 1960-ban erdőmérnöki diplomát kapott a Soproni Erdőmérnöki Főiskolán.

Tanulmányai elvégzése után a Kaposvári Erdőrendezőszéknél töltötte le a kötelező erdőrendezői gyakorlati időt (1960–1961), majd apróvadás vadászati előadó volt (1961) a Mezőföldi Erdőgazdaságnál (Székesfehérvár). 1962-től a Balaton-felvidéki Erdőgazdaságnál (Veszprém) és annak jogutódjánál (HM Veszprémi Erdőgazdaság) dolgozott mint a Zirci Erdészet fahasználati műszaki vezetője (1962–1965), később mint központi fahasználati előadó (1966). Felügyeleti hatóságon belüli áthelyezéssel került Lovasberénybe, a HM Budapesti Erdőgazdaságának erdészvezetőjeként (1967–1968). Gyakorlati tevékenységének utolsó állomásán több mint nyolc évet (1968–1976) töltött a Gemenci Állami Erdő- és Vadgazdaságnál vadászati osztályvezetői beosztásban.

A gazdálkodói gyakorlatban eltöltött időszak alatt is szoros kapcsolatban állt az Erdészeti és Faipari Egyetemmel, főként annak Vadgazdálkodási Tanszékével, ahol Bencze Lajos professzornál egyetemi doktori címet szerzett. Az 1973-ban sikeresen megvédett értekezésének címe: „A hidrológiai viszonyok szerepe vadállományunk környezeti kapcsolataiban” volt.

Részben e kapcsolat eredményeként, 1976-ban elnyerte az Erdészeti és Faipari Egyetem Vadgazdálkodási Tanszékének tudományos főmunkatársi álláshelyét. Bencze Lajos nyugdíjazása után, 1979-ben tanszékvezető egyetemi docensi kinevezést kapott, miután sikeresen

megvédte „A főbb környezeti tényezők értékelése a mongol vadgazdálkodásban és hatásuk a nemzetközi együttműködésre” című kandidátusi értekezését. Tudományos pályafutása ezután is töretlen volt. Az 1993-ban a Magyar Tudományos Akadémián sikeresen megvédett akadémiai doktori értekezésének címe: „A faállománytípus-csoportok cserjeszintjéből felvehető téli vadtakarmány korosztályok szerinti dinamikája” volt. Az oktatói követelményrendszerben bevezetett új minősítésnek megfelelően, a Soproni Egyetem történetének elsőként habilitált oktatója. E feltételek teljesítése után, 1994-től egyetemi tanári kinevezést kapott a köztársasági elnöktől.

Kilenc alkalommal járt 1991–1996 között hivatalos állami kiküldetéssel Mongóliában mint vadgazdálkodási feltáró expedíció tagja, illetve vezetője. Ázsiai

ismereteit egy kínai úttal is gazdagította, nemzetközileg elismert vadászati szakértője volt az ázsiai földrésznek.

Szaktudásának nemzetközi elismerését jelentette, amikor 1987-ben a Nemzetközi Vadászati és Vadvédelmi Tanács (CIC) bejegyzett szakértőjévé, 1991-ben a magyar delegáció tagjává és 1996-ban ugyanezen szervezet Európa-Ázsia Nagyvadbizottsága alelnökének választották.

Több hazai szakmai és tudományos testület tagja és tisztségviselője volt. A Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományok Osztálya Erdészeti Bizottságának alelnöke, a Vadgazdálkodási Albizottságnak több cikluson át elnöke volt. Tagja – korábban elnöke – volt az MTA-VEAB Vadgazdálkodási Munkabizottságának, az OMVV Egyesületi Tanácsának, a Vadászati Kulturális Egyesületnek, az Országos Erdészeti Egyesületnek, a Millenniumi Vadászati Bizottságnak, tagja, alelnöke, majd elnöke volt az Országos Vadgazdálkodási Tanácsnak, bejegyzett szakértője az Igazságügyi Szakértői Kamarának, tagja volt az Országos Vadvédelmi és Vadgazdálkodási Társaságnak, kuratóriumi tagja a Vadászati Irodalomért Alapítványnak, valamint a MAVAD Vad- és Természetvédelmi Alapítványnak.

Munkájának elismeréseként többször részesült kitüntetésben. Két esetben vállalati, egyben miniszteri Kiváló Dolgozó még gyakorló erdőmérnök korából. Tulajdonosa a Vad- és Természetvédelmi Díjnak, a Pro Silva Hungariae Díjnak, a Nimród-emlékéremnek, a Hubertus-kereszt arany fokozatának, a Bársony István-emlékéremnek, a Magyar Nemzeti Vadászrendnek, az OMVK Aranyérmének. Halála előtt nem sokkal

kapta meg a Magyar Köztársasági Arany Érdemkeresztet.

Termékeny író volt. Több mint 300 publikációja jelent meg, amelyek között találunk könyvet és könyvrészletet, értekezést, egyetemi jegyzetet, szakcikket, recenziót, megemlékezést, kutatási jelentést, bírálatot és lektorálást egyaránt. Írásaiból 21 jelent meg idegen nyelven, főleg németül. Szakmai értékük folytán külön kiemelésre érdemesek könyvei és egyetemi jegyzetei. *Könyvek:* Vadgazdálkodás. 1990.; A vadászterület berendezései. 1991.; Egyéni vadászati módok. 1991.; Vadászati enciklopédia (szerkesztő és társszerző) 1995.; Vadászalmok Mongóliában. 1997.; Korbecslések szarvastól a siketfajdig. 1999.; Tizenkét holdtölte. 2002. *Egyetemi jegyzetek:* Vadgazdálkodástan I. 1984.; Vadgazdálkodástan II. 1984.; Vadászat és vadgazdálkodás (ukrán nyelven, társszerző) Kijev 1993.; Erdei élőhelyfejlesztés. 1995.; Vadászat-szervezés. 1995.; Vadbefogás, vadtelepítés. 1995.; Vadászati ökonómia. 1996.; Vadásztörténet, 2002.

Az impozáns életpálya mellett számunkra mégis elsősorban megértő vezető, segítőkész tanár, a tudás kifogyhatatlan tárháza, művelt, széles látókörű, humanista ember és igaz, jó barát volt.

Vadászati hitvallása a főniciai hajósok híres mondásának átférfálásából származott: „VENARI NECESSE EST”, vagyis „VADÁSZNI SZÜKSÉGES”! Az örök vadászmezőkön vadászó Kőhalmy Professzorra emlékeztünk.

*Prof. dr. Faragó Sándor
intézetigazgató,
Nyugat-magyarországi
Egyetem rektora*

TISZTELT VADÁSZTÁRSAIM!

Az előző évkönyvben már utaltam az új, vagy inkább módosított vadászati törvényre, amely hosszú távra meghatározza majd a magyar vadgazdálkodás jövőjét. A törvény módosítására nem csak azért kerül sor, mert rövidesen lejárnak a tízéves haszonbérleti szerződések, hanem azért is, mert 1996 óta – amikor a jelenleg hatályos jogszabályt elfogadta a parlament – a vadgazdálkodást és vadászatot érintő feltételrendszer is

jelentősen megváltozott. Már 2007-ben felmerült a törvény módosításának gondolata, de ez most már halaszthatatlanná vált.

A törvényelőkészítők, az agrárium és a vadgazdálkodók is egyetértettek abban, hogy a régi törvényből meg kell tartani mindazt, ami az elmúlt 20 évben jól működött, és módosítani kell azokat a passzusokat, amelyek fölött eljárt az idő.

Amikor a kedves vadásztársaim ezeket a sorokat olvassák, bizonyára már elfogadta a módosított törvényt az Országgyűlés, és remélhetőleg jobb lesz, mint a jelenleg hatályos jogszabály. Garancia lehet erre, hogy az OMVK és az OMVV vezetésével több mint két évig olyan társadalmi vita zajlott a módosításról, amelyben az ágazat képviselői a hivatásos vadászoktól kezdve a vadászatra jogosultakon át a megyei érdekképviseleteken keresztül egészen a tudományos műhelyekig kifejtették véleményüket a jobbítás szándékával.

Megszámlálhatatlan javaslat, vélemény érkezett, amelyek összegzése nem volt egyszerű feladat, de végül is sikerült egy többségi akaratot tükröző javaslatot átadni az ágazatért felelős tárca részére. A törvény-előkészítés során a minisztériumnak az volt a célja, hogy olyan jogszabályt alkosson, amely szinkronban van a mező- és erdőgazdálkodás, a természetvédelem érdekeivel, ugyanakkor a törvény középpontjában a méltán híres magyar vadállománynak kell állnia. Ennek a természeti értéknek a védelme, megőrzése az utókor számára mindannyiunk közös felelőssége! Az új jogszabály azonban valószínűleg minden érintettnek nem fog megfelelni, hisz különböző érdekcsoportok különböző érdekei ütköznek, és igaza volt a Védegylet elnökének, amikor azt mondta: „Tudomásul kell vennünk, hogy nem egyedül vagyunk a pályán.” Más az érdeke a vadásznak, az agrárium szereplőinek, de még a földtulajdonos vagy földhasználó vadásznak is.

A vadállomány és a vadászok érdekében amennyire csak lehet – a törvény végrehajtása során – meg kell találni a legjobb kompromisszumokat, hogy az

új ciklus kezdetekor minél kevesebben sérüljenek. A magam részéről bízom vadásztársaim bölcsességében, a törvény pedig szinte garantálja az eddig kiváló szakmai munkát végző és jól gazdálkodó jogosultaknak, hogy folytathatják tevékenységüket.

Remélhetőleg a vadásztársadalom többsége tud élni az új jogszabály adta lehetőségekkel, és élvezheti majd annak gyümölcseit. Mondjuk ki bátran, kedves vadásztársaim, hogy a 20 éves bérleti ciklussal felértékelődött a vadászat jelentősége! Érdemes lesz egy-egy területen komolyabb beruházásokba kezdeni. Aki most területhez jut, vagy területes vadász lesz, az két évtizedig élhet szennyvédélyének.

A szakmai munka színvonalának emelését szolgálja a törvényben új elemként megjelenő tájegységi vadgazdálkodás, valamint a hivatásos vadászokkal kapcsolatos változások. A trófeás vad minőségének javítása érdekében változik a trófeabírálat rendszere, és új alapokra helyeződik a vad által és a vadban okozott károk kérdésköre is. Mindezek és még sok más változás lesz olvasható a jogszabályban, de tudom, hogy 2016-ban a vadásztársaságokat és a földtulajdonosi közösségeket leginkább egy dolog érdekli: hogyan tudják megtartani vadászterületüket?

Nos, miután 1996-ban eldőlt, hogy a vadászati jog a földtulajdon elválaszthatatlan része, ott, ahol a vadásztársaságok folyamatos, jó kapcsolatot ápolnak a földtulajdonosokkal, földhasználókkal, és a haszonbérleti szerződésekben rögzítetteket betartották, nem lehet probléma! Bizonyára a területhatárookra tett hatósági ajánlást a földtulajdonosok elfogadják, és az előhaszonbérlet is a régi bérlőt

támogatja. Problémák ott adódhatnak, ahol a földtulajdonosi közösségek nincsenek megelégedve a jelenlegi bérlővel, új bérlőt keresnek, vagy maguk akarják gyakorolni a vadászati jogot. De gond lesz ott is, ahol a haszonbérlo vadásztársaságokon belül kisebb csoportok vagy egyének kezdeményeznek új területkialakítást, bővítést vagy megosztást, netán üzemi vadászterületet kívánnak kialakítani. Elkerülhetetlen, hogy legyenek ilyen törekvések is. Véleményem szerint vadászias, emberi, tisztességes hozzáállással, kompromisszumokkal, az „élni és élni hagyni” elv alkalmazásával meg lehet oldani, hogy a magyar vadászok többsége továbbra is hódolhasson szenvedélyének.

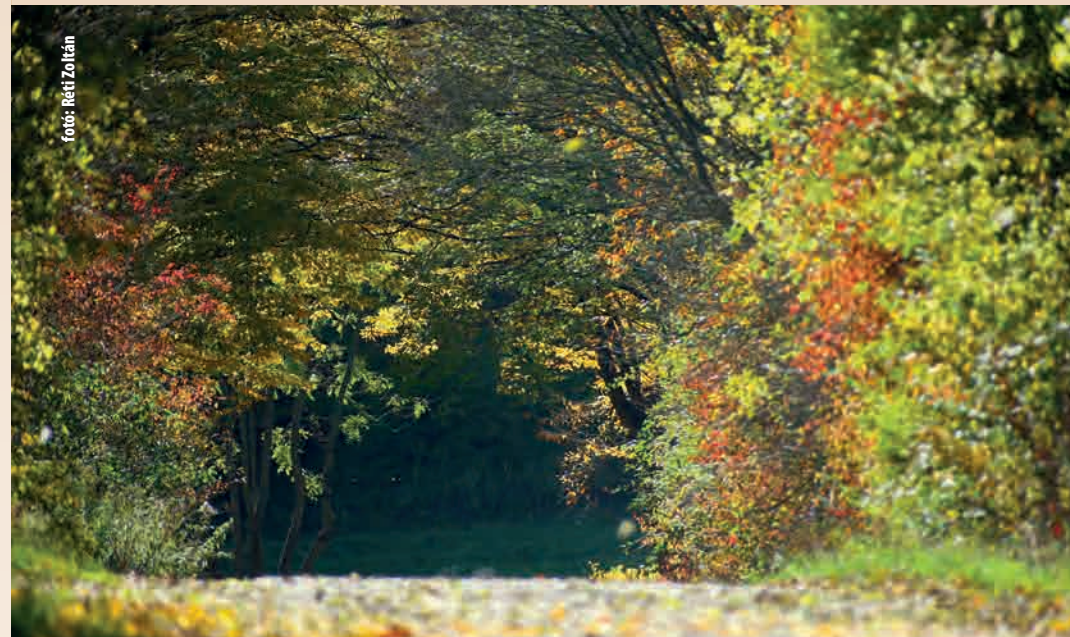
A 2016-os esztendő az új, húszéves haszonbérleti ciklus előkészítésének jegyében telik úgy, hogy év végére kialakulnak a vadászterületek végső határai, megköttenek a haszonbérleti szerződések és 2017. március 1-jétől a jogszabályban rögzített háromszintű tervezéssel megkezdődik az a szakmai

munka, amely mennyiségben és minőségben szabályozza vadállományunkat. A gazdálkodás irányítóira és a hivatásos vadászokra óriási felelősség hárul a szakmai előírások és szempontok érvényesítésében, a sportvadászoknak pedig a vadászható fajok állományának szabályozásában lesz jelentős szerepük, természetesen a vadászat írott és íratlan szabályainak betartásával.

Húsz év nagy idő – 80 évszak, 240 hónap, 7300 nap, ebből kinek-kinek mennyi lesz az ünnepnap, az rajta is múlik. Egy igaz vadásznak minden vadásznapi ünnepnap, mint ahogy azt Széchenyi Zsigmond könyvének címe is deklarálja.

Kívánom minden vadásztársamnak, hogy ebben a 80 évszakban legyen minél több ünnepnapja, legyen az meleg, szikasztó nyári est vagy zimankós téli éjszaka, mert a vadászat varázsát, valódi, igazi patinás értékét a hozzá fűződő élmények és emlékek finomsága adja.

Pechtol János

Elfeledett vadászati módok

A honfoglalás óta a vadászat alapmotivációja, ezzel együtt a módszertana és eszközrendszere sokat változott. „Múlt nélkül nincs jövő, s mennél gazdagabb a múltad, annál több fonálon kapaszkodhatsz a jövőbe” – vetette papírra egykoron Babits Mihály. Mi, magyar vadászok igen gazdag, sőt dicsőséges múlttal rendelkezünk, amelyre illendő volna büszkének lennünk.

A vadász múltunk mélyebb és alaposabb megismerése érdekében az alábbiakban leporolunk néhány elfeledett vadászati módot, az árkányozástól a farkasvermezésen és lépezésen keresztül egészen a nyúlstráfig...

A honfoglaló magyarok kedvező természeti viszonyokat találtak a Kárpát-medencében: az Alföld nagy része ligetes-erdős síkság volt hatalmas kiterjedésű mocsaras területekkel, az északi és keleti tájakon pedig óriási erdőségek terültek el. Ekkor még olyan vadfajok is megtalálhatóak voltak, amelyek azóta kipusztultak nálunk. A jávorszarvas a 16. század közepéig élt a Kárpátok rengetegében, és a bölény is csak a 18. század közepén tűnt el (az utolsót 1762-ben, a Székelyföldön hozták terítékre), s az 1850-es évekig még vadásztak hódra is, amelynek a farkát megsütötték és megették. Kedvelt zsákmánynak számított még a vidra, az ürge, a pele, a daru, a tüzök, a császármadár, a fenyőrigó és a

pacsirta is. Ezek ma már komoly (néha túlzó) védelem alatt állnak, sokáig azonban szabadon vadászhatóak voltak, így külön vadászati módok, illetőleg praktikák alakultak ki az elejtésükre, elfogásukra.

A vadászatnak Magyarországon a középkor hajnalán nagyon kevés korlátja volt, amit talán a vadbőség is magyaráz. A vadászattal kapcsolatos első törvény 1092-ből való, és ünnepnapokon tiltotta meg a vadászatot, külön büntetést állapítva meg az ez ellen vétő papok számára. A II. Ulászló-féle törvény 1504-ben a jobbágyoknak tiltotta meg a vadászatot szarvasra, őzre, nyúlra, vaddisznóra, fácánra és császármadárra. Ez volt az első lépés ahhoz, hogy a vadászat nemesi

előjoggá váljék, amit azután a későbbi vadászati törvények még jobban kiszélesítettek. Az 1729. évi XXII. törvénycikk a vadászkutyák tartását is megtiltotta a parasztoknak, viszont – szintén a „törvény” értelmében – a kártékony vad irtása földesúri vagy vármegyei utasítással elrendelt, illetve urbáriumba foglalt kötelessége volt minden jobbágnak. A vidékenként, uradalmanként más és más „szokásjog” pedig nem csupán jogszerveknek ismerte el a parasztok vadászatának-vadfogásának és madarászkodásának sokféle formáját, hanem kötelezte is a földesúr jobbágyait – faluközösségenként vagy személy szerint – vadászati robotra (azaz: a nemesi vadászatokon való közreműködésre), illetve sok helyütt a vadbeszolgáltatásra, az úri konyha vad- és madarakkal való rendszeres ellátására. Az 1688. évi erdélyi országgyűlés kimondta, hogy minden falusi jobbágy évenként 50 verebet fogjon, s azokkal a földesúrnak számoljon el. Aki nem tett eleget a rendeletnek, pálcaütéssel büntették. Háromszék megyében a 18. század elején varjú-, veréb- és egérfejeket kellett beszolgáltatni.

Nemcsak a jobbágyokra, hanem a papokra is vonatkoztak bizonyos kötelemények, így például egy időben az egyházi személyeknek megtiltották a nyúlhús

evését, hogy az állat bujasága ne hogy átragadjon rájuk.

A középkorban a nemesek gyermekei is gyakorolták a vad űzését, hiszen a vadászat fogásainak, módszereinek megtanulása a legjobb felkészülés volt az igazi feladatra, a harcra. Ugyanazokkal a fegyverekkel vadásztak, mint amelyeket a hadba vonulók használtak: íjjal, lándzsával ejtették el a vadat. Korabeli ábrázolások szerint a 14. században párhuzamosan használták az ősi visszacsapó íjat és a számszeríjat, anélkül hogy a korszerűbbnek számító számszeríj kiszorította volna az előbbit. A számszeríjat lóháton nehezebb volt tartani és felajzani, a reflexíjból leadott percnkénti körülbelül 36 lövéssel szemben pedig csupán 5-6 lövés volt a teljesítménye.

A főúri vadászatok az esküvőnek is kellékei voltak, így amikor Dobó István 1550. október 17-én nősült, hatalmas vadászatot rendezett Felsőtárkányban. Feljegyezték, hogy a fiatalasszony a mulatság idején íjjal szarvast lőtt.

Magyarjainkra egyébként jellemző volt, hogy a puskával való vadászatot hosszú ideig lenézték, a nyíllal, dárdával történő harcot sokkal férfiasabbnak tartották.

A középkorban sokféle népi vadfogási eszközt is használtak. A hurkok,

forrás: Dr. Lakatos Ernő – Vadászat Magyarországon – IPV, 1980

kaptányok, hálók, török ekkor még nem számítottak az orvvadászat tiltott eszközeinek, s vermet is ástak medve-, farkas- és bölényfogásra.

A nemesi vadászat korában a vadászati módok jobban kiformalódtak, elkülönültek. Ez a változás kétségkívül összefüggésben volt a lőfegyverek fejlődésével, ám a vadászatban még sokáig fontos szerepe volt a dárdának és a vadászknak, valamint a dákosnak is, mert az agyonhajszolt, kutyák által lefogott vadat végül hosszú nyelű szűrőfegyverekkel hozták terítékre. Madárvadászathoz szintén használatos volt még a parittyá, mellyel követ, kiégetett agyagolyócskákat hajítottak el.

A fegyveres vadászat első magyar emléke – egy címerkép – 1509-ből maradt ránk, de a lőfegyver századok múlva sem tudta teljesen kiszorítani a hurkokat és a csapdákat. A hurkok között a botos kioldás, a rántó hurok és a csikkentő voltak a fontosabb típusok, a csapdák közül pedig a súlycsapda, az íjas csapda, a prugló és a deszkacsapda. Érdekes, hogy nemcsak a lőfegyvereknek, hanem ezeknek a vadfogó szerkezeteknek az ismerete is hozzátartozott a feudalizmus kori vadász kultúrához: az uradalmak vadászalkalmazottja is (aki nem volt feltétlenül nemesember), a köznemes is, a főnemes is válogatott az aktív és passzív vadász módszereket egyaránt magában foglaló technikai repertoárból. Ha hatékonyabb volt a hurok, a csapda vagy a verem, ezeket s nem a lőfegyvert választotta.

A vaddisznó, a medve, a farkas vadászatára gyakran használtak vermeket. Ezek felfelé keskenyedtek, hogy a vad ne tudjon belőlük kiugrani. A verem alján esetenként hegyes karókat helyeztek

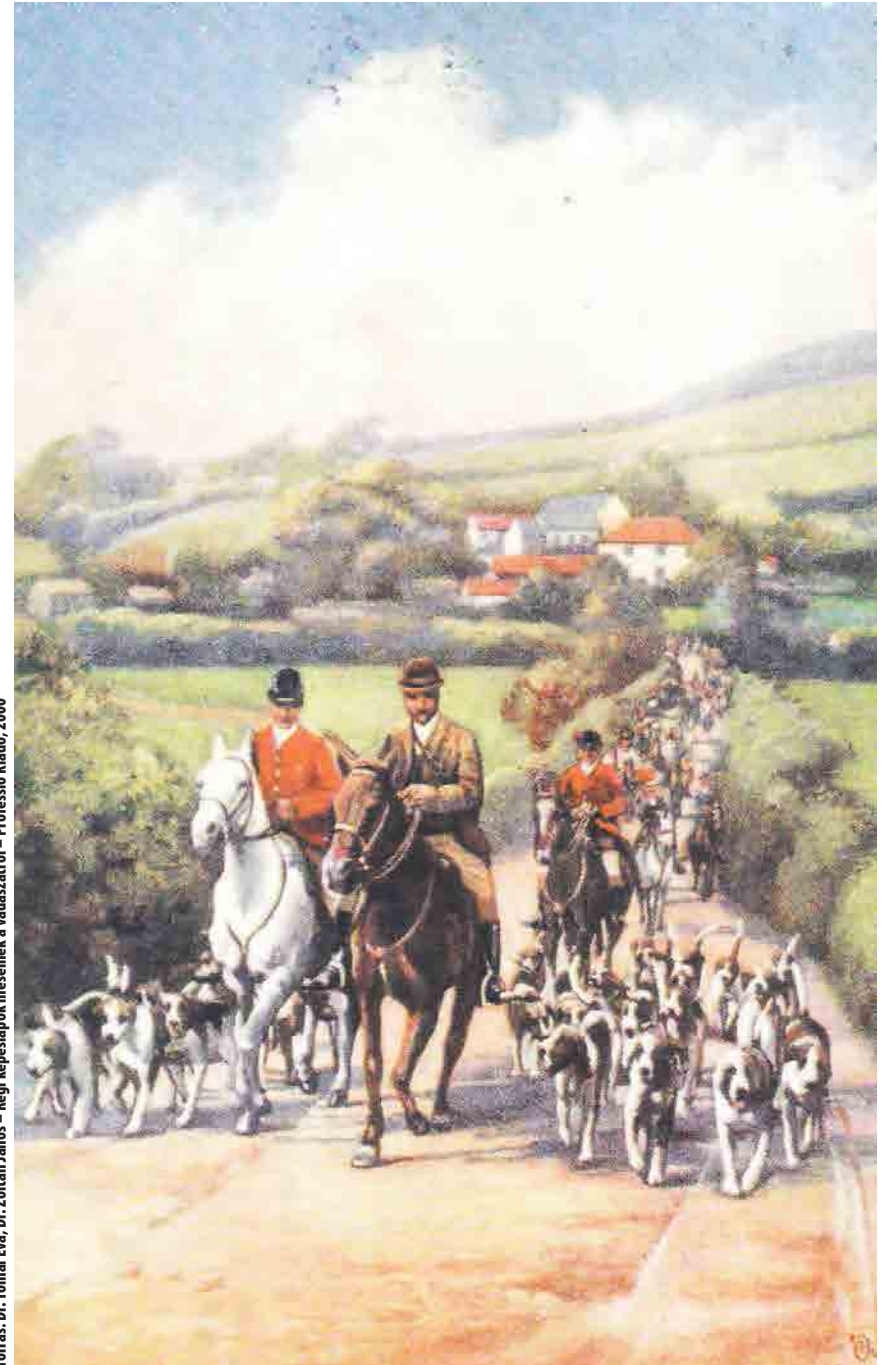
el, hogy a beleeső vad felnyársalódjék. Székelyföldön a 18. században olyan sok volt a farkas, hogy a hatóságok rendelték el a vermek ásását. Az Alföldön a farkasverem közepéből hosszú oszlop állt ki, amelynek a tetejére egy kosárba libát, kacsát kötöttek.

Erdélyben és a Zemplénben a farkas és a róka elejtésére úgynevezett farkaskerteket is használtak, melyek két, egymással párhuzamos, kör alakú vesszőkerítésből álltak. A belső kerítés közé helyezték el az élő bárányt, tyúkot, libát, amelynek a hangjára a farkas vagy róka a két kerítés közé bekúszott, és körbejárva maga előtt becsukta az ajtót, így fogva maradt.

A középkori vadászatban nagy szerep jutott a vadászebeknek. A honfoglaló magyarok is hozták magukkal kutyákat. 13. századi forrásokban gyakran találkozunk agarászokkal. A vadászatnak általános és mindinkább elterjedő módja lehetett a nyúl fogás agárral, míg a vizslát főleg fűrjvadászatra használták.

A róka, a nyúl, a fogoly, a kócsag és a gerlefélek vadászatának jellegzetes módja évszázadokon át a solymászat volt. Ennek a vadászati módnak a megbecsülését mutatja, hogy a székely solymászok adó- és hadmentességet élveztek. A magyar vadászmadarak igen keresettek voltak Európa-szerte, a középkor végén Lengyelországba, Belgiumba, sőt a török szultán udvarába is szállítottak kitűnően betanított magyar vadászmadarakat. A parasztok a kamrában egészen az 1800-as évek derekáig tartottak egy-egy levágott szárnyú vércsét, amely az egereket és a patkányokat fogdosta össze.

A madarászathoz általánosan használt eszköz volt még a lépes vessző. A ragadós

forrás: Dr. Tomai Éva, Dr. Zoltán János – Régi képsapok meséinek a vadászatról – Professio Kiadó, 2000

anyagot fehér és sárga fagyöngyből, ritkábban fagyalból főzték. A szétfőtt bogyókat a magoktól megtisztították, s a masszához növényi olajat öntöttek, majd 15–25 centiméter hosszú, vékony pálcikákra kenték, azokat bokrokra helyezték, végül a ráragadt madarakat összeszedték. Szeged vidékén a lépvesszőt 4-5 méter hosszú rúdra (dufázó, lépelórúd) kötötték, s a galambász óvatosan ezzel közelítette meg, majd fogta el a háztetön tolláskodó gerléket. A 20. század elejéig az Északi-Kárpátokban lakó szlovák madarászok nagy számban keresték fel a magyar városokat (sőt Bécset is), és az utcákon árulták a lépvesszővel vagy hurokkal fogott fenyőrigókat, amelyek húsát a városi lakosság előszeretettel fogyasztotta.

Több érdekes emléke maradt fenn a magyarságnál a maszkos vadászatnak. A Sárréten és a Bodrogközben a madarász állig beleállt a vízbe, és egy kivájt tököt borított a fejére. A tökhéjon kitekintő- és légzőnyílások voltak. Így közelítették meg s lábuknál fogva megragadták, majd lehúzták és megfojtották a vízen úszó récéket. Ezt a madárfogást ábrázolta az olasz Antonio Tempesta egyik rézmetszete is. A daruvadászat során, az Alföldön a vadászok nádkévéket kötöttek a hátukra, és ezzel kúsztak az elejtendő madarak felé. A Fertő tavon fából faragott madárformát helyeztek a vízre, ezzel csalogatták a leshely közelébe a víziszárnyasokat – olvasható Lakatos Károlytól, 1891-ből. Anatole France egyik novellájában arról ír, hogy milyen kitűnő csemege a daru. A francia íróval egy véleményen voltak a magyar pásztorok is, akik még a 20. század elején is javában fogyasztották ennek a madárnak a húsát.

forrás: Dr. Lakatos Ernő – Vadászat Magyarországon – IPV, 1980

A különféle csalsípok szintén régóta használt vadászati segédeszközök, melyekkel a vadász a madarak és a vad hangját utánozta, így hívta azokat leshelye közelébe. S bár ma már szinte csak őznász idején sípolunk, vagy esetleg nyúlsírással, cincogással rókát hívunk, korábban ez a vadászati formula is sokkal változatosabb volt, ám néhány válfaja lassan a feledés homályába merült. A székelyeknél a farkast a malac vagy a bárány hangjának utánzásával

csalogatták, a haris hangját a Tisza mentén papírral betekert fésűn keltették, Kalotaszegen a két ajak közé fogott, összehajtott falevéllal vagy fűzkéreg fújásával pedig rigót, szajkót, nyulat próbáltak becsapni. A Bükk hegységben a múlt században a császármadársíp pulyka, esetleg liba lábszárcsontjából készült, a buttoló elődjét pedig Szeged környékén, valamint a Hajdúságban már száz éve alkalmazták. Ez egy sertével, lószőrrel töltött bőrzacskó volt, amelybe pulyka

lábszárcsontjából készült sípot tettek, a végét bedugták a tasakba, s a bőrzacskót ügyesen nyomogatva, utánozták a szükséges hangot.

Mivel a feudalizmus időszakában a „távolba ható” fegyverek még gyenge hatásfokúak voltak, a vadászat elsősorban a vad megközelítésére, megfogására irányult. Minél veszedelmesebb, védekezésre, sőt támadásra képes vadról volt szó, annál nagyobb virtusnak számított az elejtése. A nemesek leggyakrabban

alkalmazott vadászati módja éppen ezért a hajtás vagy hajsza volt. Ennek célja a vad utolérése és mozgásképtelenné tétele, élve elfogása vagy terítékre hozatala. Ezeken a vadászatokon sokan vettek részt: kutyások, hajtók, nyomolvasók és kürtösök. A kürtjeleket még a kutyáknak is ismerniük kellett! Miután a kutyák megállították a vadat, az elsőnek odaérő vadász kötelessége volt az elejtése. A szarvast vagy íjjal hozták terítékre, vagy vadászkarddal, illetőleg kelevézzel szúrták le. A vaddisznó vadászatához nagy és erős kutyákat használtak: a vadászok a lovukról leszállva közelítették meg a vadat, mert a disznó, medve és farkas ellen virtusból gyalog kellett menni.

Hálókat a madaraktól a medvéig szinte minden vad elfogására használtak. A függőlegesen felállított, 25–50 méter hosszú, erős hálónak hajtották neki a medvét, vaddisznót, farkast. A tarlókra terített nagyobb hálóval olyan módon fogtak fűrjet, hogy a madarász sípval – a fűrj hangját utánozva – a háló alá csalta a madarakat, majd arra alkalmas pillanatban a kis szárnyasokat felriasztotta, s azok így belegabalyodtak a hálóba. A székelyek a közös farkasvadászat alkalmával használtak nagyméretű hálókat, amelyeknek nekihajtották a farkast, s a menekülni nem tudó állatot lebunkózták vagy leszúrták. A nagyvad- és madárfogó hálókat egyébiránt már a görögök és a rómaiak is ismerték.

Vadásztörténeti szempontból igen sajátos „vadászati módot” gyakoroltak az Ecsedi-lápon és a Nagy-Sárréten élők, melynek során a vedlésük idején nehezen repülő vadlibákat, vadkacsákat botokkal verték agyon. Az Alföldön jellemző volt, hogy a kora tavaszi és késő őszi

ónos esők alkalmával az összefagyott szárnyú, röpképtelen tűzokokat csapatosan behajtották a tanyaudvarokba, karámkokba. Ezt a tűzokfogást már 1781-ben leírták. Hajdúnánáson adoma is őrzi emlékét: az ottaniak a városháza udvarába tereltek be egy csapat tűzokot, s míg az áldomást itták, a madarak összefagyott szárnya kiengedett, így azok elrepültek. A Hortobágyon és környékén az összefagyott szárnyú tűzokot vagy darut lóhátról üldözték, és hurkos pányvával, ólomgombos karikás ostorral fogták el.

Nyugat-Európában ebben az időben a legjobban megbecsült vad a szarvas volt, amelynek vadászatát aprólékosan kidolgozták. Vadászat előtt az erdei nyiladékokat hálókka zárták el. A hajtás nagyszámú kutyával indult, a vadászok pedig lóháton követték őket. A hálóhoz szorult vadat vadászkarddal hozták terítékre, majd elosztották: a bőre az elejtőt illette, a belsőségeket a kutyáknak „kapzsira” adták, a megmaradt részekkel pedig megindult az egész menet a várba, ahol a szarvasbika fejét bemutatták a várúrnak.

A királyi udvar és a földbirtokos nemesség vadászati szokásait külföldi hatások befolyásolták. A nagyszabású udvari vadászatok a társadalmi kapcsolatok elmélyítésének színtereivé váltak, és komoly pompával övezett eseményekké lényegültek.

A 19–20. században a hagyományos vadászati módok és eszközök helyét mindinkább átvették a lőfegyveres vadászatok. A csapdák és hurkok ettől kezdve csak az orvvadászok körében éltek tovább. Azokban az időszakokban azonban, amikor valamilyen – leginkább politikai és társadalmi okok miatt – nagyobb szigorúság érvényesült

forrás: Ilse Haseder, Gerhard Stinglwagner – Knaus Großes Jagdlexikon, Weltbild Verlag GmbH, 2000

a magánkézben levő lőfegyverek összegyűjtésében és megsemmisítésében, ideig-óráig csökkent a fegyveres vadászat jelentősége, ám ütemes térnyerése visszafordíthatatlanul folyt tovább. Az 1848–1849-es forradalom utáni önkényuralom évtizedeiben például egy időre a puskás vadászat szinte teljesen megszűnt, mint az Lakatos Károly egyik 1891-es írásában olvasható: „A puskák jól elpakolva rejtkehelyen nyugodtak. Hanem volt patkány- (alias: poczok) fogóvas elegendő, a mi nem lévén a tiltott fegyverek kategóriájába vonva, szabad volt alkalmazni.” Ugyancsak az ő tollából származik az az idézet is, amelyben később pont a csapdahasználat háttérbe szorulása miatt kesereg: „Ami a magyar vadászat fénykorából hagyományként maradt ránk, a törvetés mesterségét is elfelejtettük, úgy hogy némely vidéken egészen meseszámba megy az már, vagy egyenesen boszorkányos titoknak tekintik. A törvetés nem tartozik a könnyen elsajátítható mesterségekhez, másrészt azonban a művészetig lehet benne vinni a hivatottaknak”.

A falkavadászat és a kopózás persze még divatban maradt. A falkavadászat meghonosítására és elterjesztésére gróf Széchenyi István tett kísérletet. Ennek a vadászati módnak a lényege, hogy a több tucat összeszokott kutyából álló falkát a lovasok előtt a pecér (vagy pecérek) felvezetik és a zsákmány – nyúl vagy róka – megpillantásakor hajszára engedik. Az így együtt hajtó falkát lovasok követik, vagy legalábbis megpróbálják követni. A zsákmányból persze, ha a falka utoléri, semmi sem marad. Ez a vadászati mód tehát elsősorban a száguldó-csaholó kopófalka látványának esztétikai élményét, illetve a professzionális lovas tudás

megmérettetését hivatott kiszolgálni. A terepen jól látható, piros színű angol zakók viseletét szintén a „legnagyobb magyar” hozta be, de mivel elődeink úgy gondolták, megvan nekünk a saját, hagyományos viseletünk, ezért itthon keveredtek az angol és magyar öltözetek. A szabályos falkavadász öltözethez tartozott a zakón és a kobakon kívül az úgynevezett plasztron, amit nyakkenő helyett hordtak, s úgy alakították ki, hogy sérülés vagy kéztörés esetén a kart fel lehessen vele kötni. A kompánia élén, legelő a falkanagy lovagolt, ő vezette a kutyákat, mögöttük vágta a falkamester, aki a kutyák és a lovasok közötti megfelelő távolságot biztosította. Őt megelőzni a legnagyobb szabálysértésnek minősült, de a falkába belovagolni is udvariatlan, ráadásul balesetveszélyes cselekedet volt, ugyanis ha a ló rálépett egy kutyára, az örökre elveszítette a lovak iránti bizalmát, és soha többé nem tudott együttműködően dolgozni velük. Pedig az összhang lényegi kérdés, ezért a lóhoz szoktatás érdekében a kutyákkal rendszeresen átjárták az istállót.

A kopózás a falkavadászzal szemben maximum 5 kutyával történt, a vadászok pedig gyalog jártak. A sűrűből kihajtott vadat a kopók megállították és vagy lerántották, vagy a vadászok ejtették el.

Az alkalmazható vadászati módokról az 1883. évi vadászati törvény részleteiben rendelkezett, s kimondta, hogy az „csak lőfegyverrel vagy lóháton, bármilyen vadászegek használatával gyakorolható”, tilos viszont „minden szörmés vagy szárnyas hasznos vadat törökkel, hálókkel, hurkokkal elfogni vagy megölni”. Ennek hatására a 20. század első évtizedében a vadászati módok lényegében már a mai formák szerint alakultak,

az Alföldön azonban a pásztorok körében még megmaradt néhány ősi módszer és eszköz. Előszeretettel használtak például hajítófát, amely nem más, mint egy 50–65 centiméter hosszú, 3–4 centi átmérőjű, mindkét végén kihegyezett karó. A pásztorok néhány ilyen hajítófát kötélhurokban a vállukon hordtak, s ezeket dobálták a nyáját támadó farkasokra.

A vadgazdálkodásnak egyik fontos feladata volt ebben az időben a kártevő vadfajok gyérítése. 1912-ben például 54 400 rókát, 249 farkast, 183 medvét, 37 hiúz, 961 vidrát lőttek, míg varjufélékből több mint 417 ezret zsákmányoltak. Ami azonban mai szemmel nézve megdöbbentő: 17 ezer ragadozó madár és majdnem 30 ezer bagoly is bekerült a terítékajstromba. Tény, hogy ennek köszönhetően az apróvadállomány számszerűleg és minőségileg is ugrásszerűen fejlődött. Ezért aztán lehetőség nyílt egy, ma már csak vadászattörténeti jelentőséggel bíró apróvad-vadászati mód, a nyúlstráf vagy cseh pászta alkalmazására, melynek során akár több ezer mezei nyulat lehetett terítékre hozni. Ennek a lényege, hogy nyitott téglalap alakban felálltak a vadászat résztvevői – a fenékben 6–8 puskás, a szárnyakon pedig akár több száz hajtó –, majd ez a formáció elindult a sík, takarás nélküli területen. A legtöbb lövést a sarkon haladó tudták tenni, ezek voltak az úgynevezett „excellens-puskások”, a fővendéget tehát minden esetben ide helyezték. Az egész nap egy felállással haladó kompániát ökrös szekerek követték, s azok gyűjtötték össze a tetemes mennyiségű lőtt vadat.

Mint már szóba került, az apróvadbörség egyik oka a folyamatos kártevőgyérítés volt. Ennek egyik legkülönlegesebb módja az uhuzás. Ez tulajdonképpen

egyfajta lesvadászat, melynek során a varjufélék baglyok iránti ellenszenvét használták ki a vadászok: a szarkák, szajkók, dolmányos varjak tudniillik, ha nappal valahol felfedezik, rögtön támadni kezdik őket. Az uhut tehát ez esetben csalimadárként használták, a leskunyhótól sörétlövésnyi távolságra lekötve kiültették, majd a beszálló „vendégeket” terítékre hozták. Ma már a baglyok védett madarak, így alkalmazásuk nem lehetséges, mint vadászattörténeti érdekesség azonban ez a vadászati mód megmaradt, s műanyag utánzatokkal még néhány „utolsó mohikán” gyakorolja is ezt a különleges passziót.

Az idősebb vadászok talán még nosztalgikus emlékeikben őrzik a vonszalékozás izgalmát. Ez úgy zajlott, hogy a téli, őséges időkben a kötélre erősített vonszalékot – például pörzsölt macskát – a leshely felé mutató sugárirányú vonalakban végighúzták, majd szalmabála vagy bokor takarásába helyezett háromlábú vadászszékre ülve várták a puska végre kapható ravaszdikát. Kovásznai Kovács István „A vadászat barátja” című, 1829-ben megjelent könyvében hasonló fortélyt ír le, csak ő a madzag végére nyúlbelőséget javasol kötni.

S ha már a rókavadászat praktikáinál járunk, meg kell emlékeznünk a füstölésről is, melynek során egy fűjtató és egy hosszú cső segítségével a korhadt fából, kénköből és piszkos rongyokból táplálkozó tűz füstjét juttatták a koto-rékba. Azokhoz a kijáratokhoz, ahová nem tudott vadász állni, hálókat feszítettek ki, így a szökni próbáló vad vagy a hálóban, vagy a puszkacső torkolatával szemben találta magát. Ennek a módszernek az utódja volt a „nagyüzemi” állományapasztásra képes gázosítás,

amely 1987-ig kötelező eljárási módnak számított, azóta viszont, nem meglepő módon, ezt is betiltották.

A „tiltólistás” vadászati módok között található még a klopfolás, azaz a szalonkahajtás is, melynek során a földről kutyák és deszkákkal csattogó hajtók zavarják fel, majd kényszerítik a fiatalosok szélén elálló puskások felé a hosszúcsórúeket. Ezt az avarszínű szárnyast már eleink is nagy becsben tartották, „úri madárként” emlegették, és a vadászatához tartozó külsőségekben is próbálták elválasztani a többi apróvadtól. Talán a legrégebbi ilyen, írásban is fennmaradt kivételezett státusza volt a szalonkának, hogy a többi apróvadtól eltérően, ültében is lehetett rá lövést leadni. Végso soron a jó szemű vadászokat próbálták így jutalmazni, hiszen a csalitban mozdulatlanul ülő szalonkát annak elröppenése előtt felfedezni – valljuk be – nem mindennapi teljesítmény lehetett. A két világháború között általánosan elterjedt és elfogadottá vált az a szokás is, hogy egy szalonkára etikus körülmények közt csak két lövést lehetett leadni. Ha a húzó madárra valaki már ráduplázott, az esetleg visszakanyarodóra nem volt vadászias dolog újabb lövést tenni.

A tilalmak, korlátozások sorát hosszasan folytathatnánk, felelőlegesen a libagödörből történő vadászatot is, amely mint vadászati mód manapság is engedélyezett, a tradicionális libázóhelyek azonban mára szinte kivétel nélkül kiemelt természetvédelmi oltalmat kaptak, így a több százás terítékek emléke már csak néhány megsárgult fotográfián vagy olvasmányélményeinken keresztül elevenedik meg. Állat- és/vagy vadvédelmi okoknál fogva, ma már nem szabad postát vagy vágott ólmat

használni – sőt lassacskán az ólomsörétet is felváltja a „környezetbarát” acéltöltet... De nincs mit tenni: változnak az idők, változik a világ, s velük együtt a vadászati módok és eszközök is. Ha arra gondolunk, hogy a nyílt irányzék hívei milyen szenvedélyes kirohanásokat intéztek annak idején a céltávcsövet használó etikátlan „sonntagsjägerek” ellen, mégis általánosan elterjedtek az optikai célzóberendezések, akkor bárhogy hadakozunk is ellene, előbb-utóbb a modern technika vívmányai is feltartóztathatatlanul belekerülnek a vadászok eszköztárába. Ezekkel szemben egyelőre komoly etikai aggályokat támasztunk, de ki tudja, meddig tudunk eredményesen ellenállni? Bízom benne, hogy ha esetleg engedélyezik is ezeket az „ördögi szerszámokat”, az erkölcsi gátak egy ideig féken fogják tartani az éjjellátók mételyszerű terjedését, hiszen akinek nem csak a vad, hanem a VADÁSZAT számít, az úgysem fog élni, pláne nem visszaélni ezekkel az esélyadás elvét – mint vadászetikai alapelvet – teljes mértékben kizáró „kütyükkel”...

Wallendums Péter

Csőre Pál: A magyar vadászat története Mezőgazda Kiadó, 1994

Ortutay Gyula: Magyar néprajzi lexikon, Akadémia Kiadó, 1982

Mi lett velük?

fotó: Utassy György

Bizonyos fajok gyéritése kapcsán ugyan reneszánszát éli a csapdázás, de az egyéb régi vadfogási módok alkalmazása hazánkban jobbára már a múlté. Néhány túlságosan elszaporodott vadfajnál (szarka, róka stb.) ugyan nem úszhatjuk meg a csapdázást, de tudnunk kell, hogy a hajdan így zsákmányolt fajok vagy kipusztultak, vagy védelem alatt állnak, vagy többsége mára csak puskával vadászható.

Am azt se feledjük, hogy az előző cikkben említett vadászati módok többségére azokban az időszakokban, amikor a virágkorukat élték, bizony szükség volt! A népnek kellett a táplálék, a fehérje, az állatbőr, s ezeket gyakran a természetből szereztek be – fegyverek híján a leggrafináltabb módszerekkel. Másfelől a csapdázott állatokat s azok bőrét el is lehetett adni vagy még inkább cserélni mindenféle hasznos portékára. Azok a léppel fogott madarak pedig – főleg pintyfélék –, amelyek nem kerültek az asztalra, gyakran kalitkamadárrá váltak valamelyik pesti házban.

Az elmúlt évtizedekben természetesen megváltoztak az étkezési szokások is, ma már – legalábbis hazánkban – nem

szokás például mocsári teknőst, pelét, ürgét, netán fenyőrigót enni.

Érdemes azt is megvizsgálni, időkörben mi történt azokkal az állatfajokkal, amelyeket évszázadokkal ezelőtt még különleges vadászati módokon zsákmányoltak.

Radagdozók és rágcsálók

A farkas (*Canis lupus*) egyszer már eltűnt a hazai faunából, majd a nyolcvanas évektől kezdődően megpróbált visszatelepülni, kezdetben nem sok sikerrel. Nem volt mindig védett faj, de a későbbi védelem alá helyezés sem sokat segített rajta, nem igazán tudta elkerülni a puszkagolyót. Talán csak az elmúlt néhány

évben mondható el, hogy stabil állománya alakult ki az Északi-középhegységben. Fokozottan védett faj, természetvédelmi értéke 250 000 Ft.

A medvéről nem ejtek szót, hiszen jelen évkönyvünkben érdekes tanulmány foglalkozik hazai előfordulásával.

A hiúz (*Lynx lynx*) a kipusztulását követően a nyolcvanas évek végén jelent meg ismét hazánkban. Több térségből jelezték előfordulását, de a szakirodalom szerint állománya valószínűleg nem több 10–15 példánynál. Ám mivel a hiúz rendkívül óvatos és szerfelett nehezen megfigyelhető állat, elképzelhető, hogy e szám mégis némiképp magasabb. A hiúz fokozottan védett, természetvédelmi értéke 500 000 Ft.

A vidra (*Lutra lutra*) szerencsére még gyakori hazánkban, elterjedésének

kedvezett a halastavak számának és területének növekedése is. Ma szinte az egész országban megtalálható. Fokozottan védett, természetvédelmi értéke 250 000 Ft.

A hód (*Castor fiber*) vadászata hazánkban 1854-ig tartott, ugyanis a Komárom megyei Ács közelében ekkor ejtették el az utolsó példányt. Ezután még néhány évig imitt-amott láttak egy-egy kósza egyed, majd a megfigyeléseknek is vége szakadt. Ezt követően 1985–86-ban Ausztriába visszatelepített, majd a határon átkelő hódok jelentek meg a Szigetközben, majd 1997-ben Horvátország felől érkezett néhány egyed (oda Bajorországból telepítették be őket). Az 1980-as években a Tiszafüredi Madárrezervátumban találtak hódokat, de azt nem tudni, honnan kerültek oda. Később tudatosan is telepítettek a

Tisza-tóba néhány egyed, melyek egy része sajnos nem eurázsiai, hanem kanadai volt.

A WWF 1996-ben kezdte meg a hódok tervszerű visszatelepítését az országba. 2008-ig közel 250 példányt engedtek szabadon. Ezek az óriásrágcsálók hazánkban is megtalálták az ideális életfeltételeiket, és szaporodni kezdtek. Igaz, a hód szaporodási üteme lassú (a nőstények 50–70 százaléka évente egy, maximum két kölyköt hoz világra), mégis a hazai állományt ma már mintegy ezer egyedre becsülik. Sajnos ennek következtében a kártételük is mind nagyobb. A faj védett, természetvédelmi értéke 50 000 Ft.

A nagy pele (*Glis glis*) húsa már a római korban is kedvelt csemege volt olyannyira, hogy gasztronómiai célból tenyésztették is. Ezért ne csodálkozunk azon, hogy a hagyományos erdélyi konyha is különleges csemegének tartotta. Horvátországban pedig tradicionális okokból napjainkban is vadásszák. A nagy pele ma is gyakori hazánkban, főleg a hegy- és dombvidéki erdőkben találja meg az életfeltételeit, noha olykor az épületek padlásaira is beköltözik. Védett, természetvédelmi értéke 2000 Ft.

Az ürge (*Spermophilus citellus*) húsát még pár évtizede is fogyasztották Magyarországon. Kiöntéssel és csapdával zsákmányolták, a megfogott

szerencsétlen állatokat pedig elevenen, a pofazacsckójuknál drótra fűzték, hogy húsuk friss maradjon...

Az ürgét a hatvanas években még kártevőként tartották nyilván, ám mára a helyzet megváltozott, mivel a faj állománya jelentősen lecsökkent, számos egykori élőhelyéről pedig teljesen eltűnt. Mindez azért is probléma, mert számos ritka ragadozómadár-fajnak (parlagi sas, kerecsensólyom és mások) az ürge volt az egyik legfontosabb tápláléka. Az ürge ma már védett, természetvédelmi értéke 10 000 Ft.

Ők már eltűntek

„A jávorszarvas (*Alces alces* L.) a turáni népek szent állata, a meotiszi csodaszarvas, szintén élt valamikor Alföldünk erdeiben. (...) Sziládi Zoltán szerint a gyergyói jávor képe emlékül maradt a gróf Lázár család címerében. Azt, hogy hazánkban a Felvidéken és Erdélyben jávorszarvas élt, Albertus Magnus, br. Herberstein Zsigmond osztrák császári követ, Cardanus milánói orvos és nálunk Heltai írásai bizonyítják. A lőcsei Sperrvogel-krónika azt írja, hogy 1517-ben egyéb ritkaságok közt egy jávort is vittek Budára a nádornak. Istvánffy Miklós írja 1572 nov. 5-én Batthyáni Boldizsárnak: »az erdélyi vajda négy belint és két jávort kildett császárnak, szép állatokat.« Thuróczi László 1735-ben Nagyszombaton kiadott munkájában a Bakony vadjai között a jávort (*Alces*) is megemlíti” – olvashatjuk Hankó Béla *A hajdani Alföld ősi állatvilága* című könyvében (1933). Azt, hogy miért és mikor pusztult ki a jávorszarvas a Kárpát-medencéből, nem tudni. Az utóbbi időben – rejtélyes körülmények

Jávorszarvas

között – a következő példányok bukkantak fel: Tiszafüred térségében 1981-ben, Szolnok megye egy másik településén 1982–85 között figyeltek meg egy bikát; Nyírcsahonyban 1987–89 között egy tehenet és egy bikát; 1989-ben Szuhony mellett ejtettek el egy fiatal bikát, majd Edelényben egyet 1993–1994 között, illetve egyet a kilencvenes évek végén. Hogyan lehetséges az, hogy sem e dátumok előtt, sem pedig később, nem bukkant fel jávorszarvas Magyarországon? Nos, az elmondások alapján e példányok közül néhányan azok közé tartozhattak,

amelyeket a szovjet katonák telepítettek be maguknak vadászati célból. Erre azonban sajnos semmilyen konkrét írásos bizonyíték nincs. A jávorszarvas nem védett.

Ma már a legtöbb zoológus egyetért abban, hogy a Kárpát-medencében egy különálló bölényalfaj élt, a kárpáti bölény (*Bos bonasus hungarorum*). Kipusztulásának időpontja a mai napig sem tisztázott – ahány könyv, annyi helyszín és évszám. Ennek okát így summázza Lázár Kálmán, a 19. század egyik legjelesebb természetvizsgálója: „Az utolsó

bölény sírját minden vidék saját körében keresi, mindenik elregéli még, hol s miként ejtettet el az utolsó királyi állat.”

Az utolsó kárpáti bölények elejtésének időpontjai a különféle szakirodalmi források szerint: 1740; 1762; 1772–1777; 1775; 1781; 1788; 1767–1787; 1790; 1811; 1814; 1824; 1852; 1854 – tessék választani!

Ma Magyarországon csak félvadon Füzérkomlóson, valamint a Nyíregyházi Állatparkban és a Körösvölgyi Látogatóközpont és Állatparkban láthatók európai bölények.

Mi lett a madarakkal?

Mivel elejtésüket babonás félelem övezte, a darvakat (*Grus grus*) hajdan hagyományos módon hazánkban nemigen vadászták. Más volt a helyzet az elevenen elfogott darvakkal. A kiváló természeti ismeretekkel felvértezett lápi emberek, pákászok, darvászok fészkekből gyűjtött kis fiókákat vagy már röpképesen befogott fiatal egyedeket szelidítettek meg, amelyeket később eladtak. Akkortájt ugyanis alig akadt – leginkább alföldi – porta, ahol ne álldogált volna, voltaképpen házőrzőként, néhány szelíd daru. A darutoll pedig elmaradhatatlan díszje volt a Hortobágy környéki pásztorok és tehetős legények kalapjának. A tollak megszerzése nem volt egyszerű, hiszen, mint említettem, a darvakra nem vadásztak. Ezek után nem csoda, hogy az igazán szép tollakért akár egy mázsa búza árát is elkérték! A daru egészen 1910-ig költött Magyarországon, utolsó fészket a Fonyód közelében lévő Nagy-berekben találták meg. Ezért is számított szenzációnak, hogy 2015-ben ismét költött e madárfaj hazánkban, kéttojásos fészke alatt Veszprém megyében, a Marcal-völgy egyik védett mocsárrétjén találta meg és fotózta le Kaufman Gábor.

A darvak vonulásának egyik legfontosabb állomása Magyarország, és a globális felmelegedésnek köszönhetően egyre tovább tartózkodnak nálunk a madarak. Ma például a Hortobágyon akár két hónapig is maradhatnak. A daru védett madár, természetvédelmi értéke 50 000 Ft.

Évszázadokon át alföldjeink kedvelt vadászsákmánya volt a túzok (*Otis tarda*). Ennek ellenére állománya nem

a vadászat, hanem élőhelyének megváltozása, illetve a rovarirtó szerek széles körű alkalmazása miatt csappant meg. A túzokok száma egész Európában fogyóban van, a legtöbb példány az Ibériai-félszigeten él (30–33 000 egyed), ezt követően még mindig Magyarországon található a legnagyobb állomány, mely enyhe növekedést is mutat. A 2008-as felmérés szerint 1378 túzok fordult elő nálunk, 2014-ben pedig már 1466!

Ezenkívül – a már inkább ázsiai, mint európai, ukrán és török populációkat nem számítva – csak néhány száz túzok él kontinensünkön. Az 1970 óta óvott óriásmadár természetvédelmi értéke egymillió forint.

A császármadár vagy más néven mogyoróstyúk (*Tetrastes bonasia*) hajdan kedvelt vadászsákmány volt, mára azonban mutatóba is alig találni belőle. Állománya csökkenőben van, talán ha 50–100 pár fészkelhet az egész országban. Fokozottan védett, természetvédelmi értéke 500 000 Ft.

A fenyőrigó (*Turdus pilaris*) ama ritka madárfajok közé tartozik, amelyek állománya és élőhelye nem csökken, hanem növekszik annak ellenére, hogy a Mediterráneumban, ahol többségük telel, erősen vadásszák. Rendszeresen csak az 1980-as évek óta fészkel hazánkban. Védett, természetvédelmi értéke 25 000 Ft.

Terjedelmi korlátok miatt nincs mód arra, hogy minden olyan faj jelenlegi helyzetével foglalkozzunk, amelyekre hajdan nem a ma megszokott, hagyományos módokon vadásztak. Ám talán a fentiek is jól példázzák, hogy az elmúlt évszázadok alatt mi történt az elfeledett vadászati módok egykori tollas vagy szőrmés szereplőivel.

Kovács Zsolt

Nagyvadászati módok a közelmúltban és napjainkban

Érdekes felkérést kaptam, hogy a nagyvadászati módokban az elmúlt 40–50 évben bekövetkezett változásokról írjak kisebb tanulmányt. Magam közel 50 esztendeje veszek részt vadászatokon, de miután az első években, szinte gyerekként, főként apróvadászatokon, hajtóként volt módom részt venni a szép emlékű Csepel Autó vadásztársaság területén, Ráckeve és Tököl között, így az első évtized nagyvadászatban nem

bővelkedett. Az utána megélt vadászévek azonban bőségesen kárpótoltak minden korábban elmaradt lehetőséget, mivel szakmai pályafutásom ideje alatt az ország talán legkiválóbb területein (Győr-Moson-Sopron, Baranya, Somogy megye) szolgáltam hivatásos vadászként, később szakmai irányítóként, így saját tapasztalataim alapján van módom összehasonlítani a negyven év előtti és a mai vadászatokat.

Életünk a vizsgált időszakban rettenetesen felgyorsult, nem kis részben a technikai fejlődésnek köszönhetően, így sokan már vadászat közben sem tudnak a vadászat örömeire, élményére koncentrálni, magukkal visznek legalább egy okostelefont (netán tabletet) a vadászatra, s annak segítségével a munkájukkal vagy egyéb szórakoztató dologgal tudják az időt tölteni. E-maileznek, telefonálgatnak, SMS-eznek, internetet böngésznek akkor is, amikor a természet, illetve a vadászat kínálta élményeket kellene magukba szívniuk. Sommás megállapítással kezdeném: a legnagyobb változást a vadászatra fordított idő vésszes lerövidülése jelenti – majd minden egyéb változás erre az okra vezethető vissza! Pedig ahogy Nadler Herbert írja: *„Aki siet és mohón vadászik, nem ér rá a vadászikert értéke szerint megbecsülni, nem ér rá boldognak lenni és az igazi vadászéletnek örülni, elmulasztja meglátni, észrevenni mindazt, ami a vadászatban a legszebb, s amit néhány sor betűvel leírni, az avatatlanok megmagyarázni nem lehet.”*

A közelmúltban bekövetkezett változásokat azonban korántsem csak a vadászatra szánt idő lecsökkenésével magyarázhatjuk. Alapvetően megváltozott a vadállomány összetétele és sűrűsége. Ha visszatekintünk a 40-50 évvel ezelőtti vadászatokra, akkor azt tapasztalhatjuk, hogy akkor az átlag magyar vadász legfőbb zsákmánya és élményforrása az apróvad vadászata volt. A kiváltságosokon kívül bizony kevés embernek adatott meg a golyós puska vásárlásának és használatának a lehetősége. Így, ha volt is nagyvad a területen, ahol vadászhatott, azt főként kartonos puskával (a vadásztársaság

tulajdonában lévő kölcsönfegyverrel) tehette meg, ami alapvetően befolyásolta nagyvad vadászati lehetőségeit. Később, még a rendszerváltás előtt, ez a korlátozás már enyhült, s egyre többen vásárolhattak maguknak golyós fegyvert, így egyre többen kezdtek el érdeklődni a nagyvad vadászata, illetve annak módzatai és lehetőségei iránt. Az apróvad területen egyre gyakrabban jelentek meg az őz mellett az egyéb nagyvadfajok, s vadászatuk eleinte jelentős újdonság volt, különleges élményt jelentett a sok társas apróvad vadászat közepette. A nagyvadat eleinte sokfelé a húsáért vadászták, de később egyre inkább előtérbe került a trófea mennyisége és minősége is. A nagyvad, különösen az elmúlt két évtizedben, szinte teljesen kiszorította az apróvadat a kívánatos vadászsákmányok közül, ezért az apróvadra kevesebb energia és anyagi forrás jutott, mennyisége és vadászati fontossága radikális módon visszaesett. Ebben a folyamatban mára oda jutottunk, hogy lassan több golyós puska (vadászónként 2-3 db) áll a vadászok rendelkezésére, mint sörétes puska. Ez tehát a változások egyik lényeges előidézője. A vadászterületek jelentős részén napjainkban az egykor üdvözölt vaddisznó közellenséggé vált a vadkárokban és a csökkenő apróvadállományban megnyilvánuló kedvezőtlen hatásai miatt. Vadászata egyre inkább nemszeretem kötelesség, semmint üdítő szórakozás.

Befolyásolta továbbá a vadászati módok átalakulását a vadászfegyverek esetében bekövetkezett jelentős fejlesztéssorozat is, hiszen ma már a vadászok rendelkezésére állnak olyan fegyverek és célzóberendezések, no meg lőszerek, amelyekkel akár a vadásziásnak nem

fotó: Réti Zoltán

nevezhető 3-400 méter távolságból is jó eséllyel el lehet találni a mit sem sejtő vadat. Ugyanebbe a kategóriába sorolom a tiltott éjjelati célzóberendezések kifejlesztésében történt változásokat. Az ebben a bekezdésben tárgyalt fejlesztések oda hatottak, hogy lassan mit sem számít a vadászni tudás, a vadászterületnek, illetve az adott vad faj viselkedésének alapos ismerete, hiszen egy jól megválasztott helyről akár igen nagy távolságból, s ha szükséges, még éjszaka is meg lehet szerezni az áhított vadat.

Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a szóban forgó időszakban lezajlott politikai, gazdasági változások közepette a vadászatot érintő jogszabályok is megváltoztak. Igaz azonban, hogy ezek a változások önmagukban nem indukáltak volna semmi jelentős változást vadászati gyakorlatunkban, így ezekre

nem hivatkozhatunk a változások magyarázatáért.

Ugyancsak jelentős változáson, visszafejlődésen ment át a vadászati kultúránk és hagyományörzésünk is. Egyre kevésbé tiszteljük a vadat és vadásztársainkat is! Megbecsülendő kivételek persze mindig vannak, de sokak számára ismeretlen a vadászati kultúra, és nem kellően tiszteltek vadászati hagyományaink sem. Ez alól a sommás megállapítás alól természetesen vannak kivételek, mint a vadász-kürthasználat, a terítékkészítés, a hullotagancs- és trófeaszemlék, a vadásznapi rendezvények s kisebb mértékben a vadászkutyázás, de az átlag vadász számára már nem sok mindent jelentenek az évtizedekkel ezelőtt még fellelhető vadászszokások és erkölcsiség, ami leginkább a vadhoz fűződő viszonyunkban hozott nehezen megemészthető változásokat.

Mindezek mellett – vagy éppen ezen okokból kifolyólag – a vadászat sokak számára elvesztette azt a varázsát, ami miatt oly sokan kezdtünk el vadászni egykoron. Meglehetősen sok ember számára olyan időtöltéssé vált, amiben ugyanazokat a napi gyors sikerélményeket keresik, mint az élet számos más területén, az eredménytelenséget balsikerként fogják fel, s sokat tesznek az ellen, hogy ez gyakorta bekövetkezzék. Sok ember számára a vadászat a minél több és nagyobb, egzotikusabb trófea begyűjtéséről szól, s megint másoknak a vadászaton való részvétel remek lehetőséget nyújt a személyes kapcsolatok ápolására!

Nézzük, hogy mindezek előrebocsátásával mely vadászati módok időbeli összehasonlítására vállalkozom a rendelkezésemre álló felület adta lehetőségek kihasználásával! A nagyvad vadászati módok felsorolásának lehetőségei: egyéni vadászatok (cserkelés, les, barkácsolás, hívás), társas vadászatok (terelés, hajtás). Az összehasonlítás metodikájának azt a módszerét használom, hogy röviden leírom a vadászati mód fogalmát, és kitérek a régebbi és jelenkori gyakorlatra.

A **cserkelés** (cserkészés, cserkészlet) az egyéni vadászati módok egyik legelterjedtebb, leggyakoribb változata. Az aktív vadászati módok közé tartozik. Ilyenkor a vadász csendesen, lopakodva igyekszik a vad közelébe jutni. A cserkelést gyakran apró lesek sorozataként aposztrofálják, ami azt jelenti, hogy mozgása közben a vadász az arra megfelelő helyeken többször megáll, és gondosan áttekinti a környező területet, hogy az ott lévő vadat meglássa vagy meghallja. A cserkelés erőpróba a vad kifinomult érzékszervei és az emberi ész, ügyesség,

fotó: Utassy György

vadászni tudás között, amelynek kiemetele mindig bizonytalan. Akkor mondható eredményesnek, ha a vadász előbb veszi észre a vadat, mint az őt, s így módja van jól megfigyelni, szemügyre venni. Talán maga a cserkelő vadászat változott a legkevesebbet az elmúlt évtizedekben, hiszen az alapfeltételként elvárható óvatos mozgás, ügyesség, kiváló érzékszervek, terület- és vadismeret képességei mit sem változtak. Sok vadász számára egykor és napjainkban is ez az egyik legkedveltebb vadászati mód, főként azok számára, akiket a passzív vadászat nem köt le, elégít ki igazán.

A **les vadászat** során a vadász az általa kiválasztott helyen, az úgynevezett leshelyen várja az odaérkező, annak közelében megjelenő vadat. Ezt a fajta tevékenységet a passzív vadászatok közé soroljuk, amely során eredményesen vadászhatunk bármely nagyvadfajra. Ez a leggyakrabban alkalmazott vadászati mód, hiszen kevesebb tapasztalatot, ügyességet, területismeretet igényel, mint mondjuk a korábban leírt cserkelés. A jelenleg érvényben lévő jogszabályaink és vadászati szokásaink szerint trófeás vadat (a vadkan kivételével) csak egyéni vadászaton lehet elejteni, s

a trófeás vad megfigyelésének és elbírálásának legkézenfekvőbb módja a les vadászat, ahol elegendő idő áll a vadászok rendelkezésre ahhoz, hogy a nyugodtan viselkedő vadat megnézzék, elbírálják, a megfelelőt kiválasszák és pontos lövéssel elejtsék. A nagyvadfajok szétáramlásának, megtelepedésének időszakában a korábbi apróvadás jellegű vadászterületeken jellemzően lesből vadászták a nagyvadat, s ez napjainkban is így van. Ami viszont lényegesen megváltozott, az a les vadászat időtartama. Régebben az esti vadászatok befejeződtek a lővilág végével, a vadászok sötétedéssel

elhagyták leshelyüket. Napjainkban a vadászok sokkal hosszabb ideig tartanak ki a leshelyen, mivel a vadkárrelhárításban engedélyezett fegyverlámpa és a tiltott éjjellátó készülékek segítségével lényegesen hosszabb idő áll rendelkezésükre a vad elejtésére. A két technikai eszköz használatával jelentősen növekedett a lesvadászatok eredményessége, s korántsem csak a vaddisznó esetében, hanem bizony a trófeás vad esetében is. A cserkelő- és lesvadászatot sokan szeretik kombinálni, és például az esti les előtt cserkelnek egyet, vagy a hajnali lesvadászatot követően igyekeznek az esélyeiket maximalizálni egy cserkelés beiktatásával. A korábbi és jelenlegi lesvadászatok között az érdemi különbséget annak gyakorisága jelenti, hiszen napjainkban sokkal nagyobb vadászati feladattal kell megbirkózni, s a vadászok létszáma is növekedett.

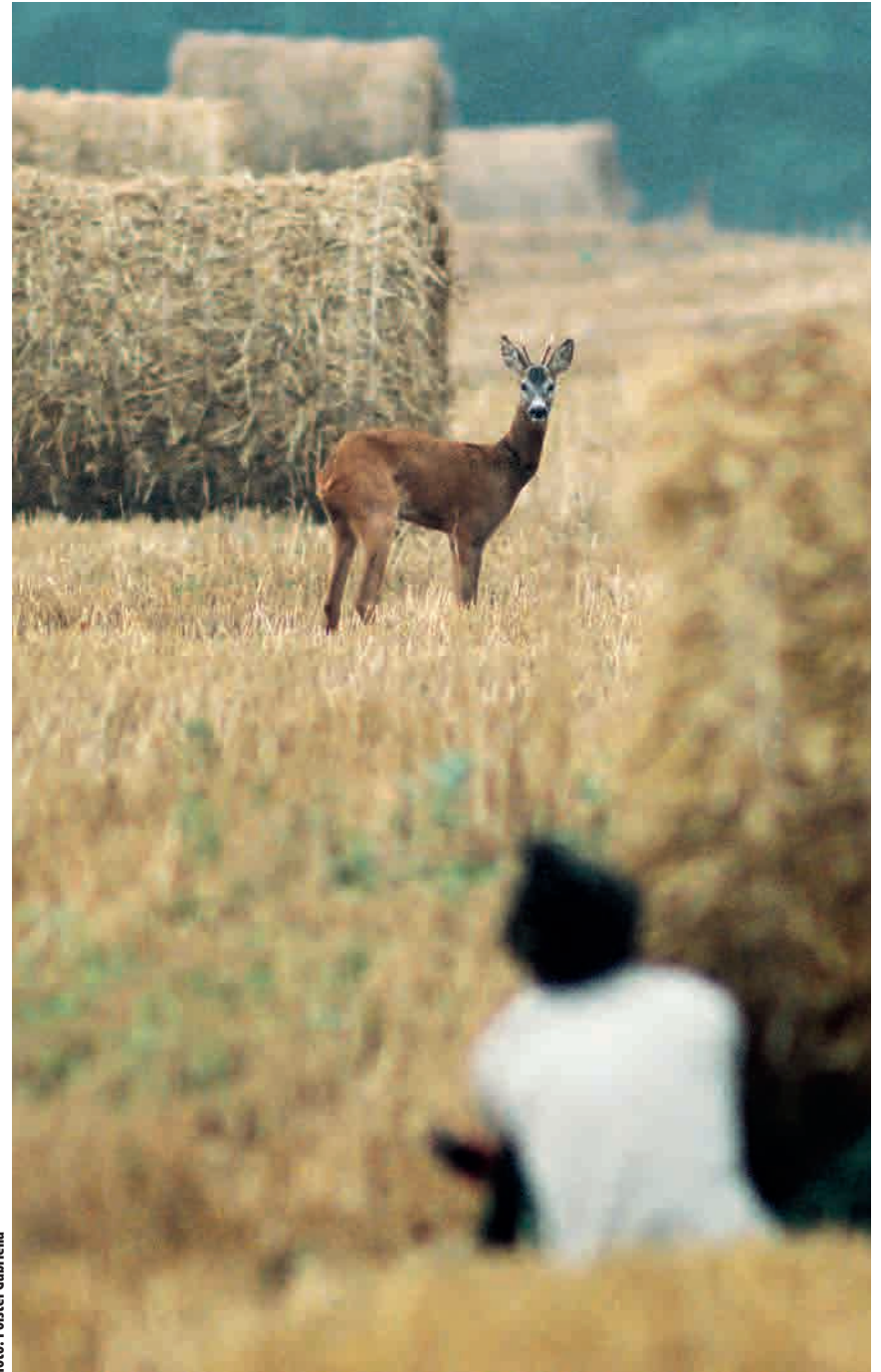
A **barkácsolás** a vadásznyelvben a lovas fogattal, havas idő esetén szánnal való cserkelést jelenti. Ez az egyetlen egyéni vadászati mód, amelyet alapvetően a nagyvad vadászata során szoktak gyakorolni. Ezt az egyéni vadászati módot rendszerint sík- vagy dombvidéken használják, ahol a megfelelő takarás hiányában a vad a vadászt egyébként nem várná be. A vad a lovas járműtől nem fél, hiszen régóta megszokhatta a mindennapokban az erdön-mezőn dolgozó fogatok látványát. Ez az állítás azonban sajnos az utóbbi időben a fogattal való munkavégzés visszaesése miatt egyre kevésbé igaz. A barkácsolás különleges élményt jelent a vadász számára a vadnak a kocsikázás közben való megfigyelése és megközelítése révén. Továbbá a mozgásukban korlátozott, egyébként gyalogosan cserkelni nem képes,

idősebb vadászok számára is megadja a cserkelővadászat lehetőségét és izgalmát.

E vadászati mód esetében jelentős változás, hogy az utóbbi évtizedekben elterjedt a gépkocsival történő barkácsolás, mely történhet zárt és nyitott, platós gépkocsival. Az etikus és jogkövető vadásztól elvárható, hogy a zárt gépkocsiból a vad észlelésekor kiszáll, a fegyvert ekkor tölti be, és csak ezt követően tesz lövést a kiszemelt vadra. Nyitott gépkocsiban a vadász a jármű nyitott részén helyezkedik el, például a platóra elhelyezett ülőalkalmatosságon, ahonnan lényegesen nagyobb területet lehet belátni, így a vad megpillantására is nagyobb az esély. A nyitott gépkocsiról a jármű álló helyzetében adható le lövés, tehát a vadásznak nem kell leszállnia ehhez.

A terepjáróval történő barkácsolás a síkvidéki őzvadászat egyik tipikus, gyakran alkalmazott vadászati módja. Ugyanakkor egyre többen próbálják meghonosítani ezt a vadászati módot a nagyobb összefüggő erdőterülettel borított vadászterületeken, de ez egyértelműen a terület nyugalmanak, hosszabb távon az ott élő vadállománynak a kárára válik.

A **hívás** az az egyéni vadászati forma, amely során a vadász megpróbálja valamiféle állathangot utánozva a maga közelébe csalni a vadat. A hívásra alkalmazott (nem gépi) eszközök használatának alapja a vad párzási magatartása, ami miatt az valamilyen módon reagál (közledek, válaszol) az adott eszköz keltette hangra. A nagyvadvadászat során az egyes fajok nászidőszaka (szarvasbögés, őz üzekedése) kínálja azokat a lehetőségeket, amikor a vadász kellő ügyesség és gyakorlat esetén kihasználhatja az ezen eszközök használatából adódó

fotó: Polster Gabriella

előnyöket. Széles tárháza van a különféle eszközöknek, melyek segítségével a vad becsalogatható, vagy adott esetben a vadat becsapva a vad közelébe lehet jutni. A hívást tulajdonképpen felfoghatjuk mint a lesvadászat egyik speciális formáját. A hívás azonban olyan egyedi tudást és tapasztalatot igényel, amit legtöbb vadász nem tudhat magáénak, ezért a hívást leggyakrabban professzionális kísérők segítségével szokták gyakorolni. A hívóhangot ügyesen alkalmazó vadászt ez a vadászati mód azonban olyan többletéléményekkel ajándékozza meg, hogy egyre többen próbálkoznak ennek elsajátításával. Érdemi változás a vizsgált időszakban egyedül a megnövekedett vadászati lehetőségekben érzékelhető.

A **terelést**, ezt a társas nagyvad vadászatot rendszerint kisebb létszámú (6–8 fő) csoport részére, kis területen rendezik. Kutya a jelenleg érvényes jogszabályok alapján nem használható. A hajtók a vadat kevésbé megriasztva, csendben, finoman kopogtatva, köhécselve haladva terelik a lóállásokon elhelyezkedő vadászok felé. Elejthető a gímszarvas (tehén, ünő, borjú), a dám (tehén, ünő, borjú), a muflon (juh, jerke, bárány), illetve újabban az őz (suta, gida), a vaddisznó, valamint a ragadozók is. A terelő vadászat régebben és napjainkban is ismert, alkalmazott vadászati mód, de napjainkban reneszánszát éli, mivel a megnövekedett nagyvadállomány miatt folyamatosan emelkedő lelövési feladatokat egyéni vadászattal már nem igazán lehetséges teljesíteni. Nem maradhat ki az összehasonlításból annak a ténynek a megemlítése sem, hogy a bérvadászatok gyakorisága és jelentősége is megváltozott. A trófeás vadat értelemszerűen továbbra

fotó: Réti Zoltán

is egyéni vadászatot ejtik el, de például egyéni tarvad-, illetve vaddisznó vadászatra alig van kereslet. A terelő- és főként a hajtó vadászatok iránt pedig akkora az érdeklődés, hogy annak csak a felkínált árualap szab határt.

A **hajtás** a nagyvad vadászatok csúcса, ahol a vaddisznón, az aranyakálon és a rókán kívül más vadra lövést tenni nem szabad. Kutyákkal, sok hajtóval, nagyobb területrészekben zajló, rendszerint nagyobb (min. 10–12, max. 25 fő) létszámú vadászcsoporthoz tartozó szervezett, izgalmas vadászati mód. A vaddisznó nagy terítékű vadászatának módja. Különös gonddal előkészítendő és bonyolítandó vadászati mód, hiszen

valamennyi vadászat közül ez a legveszélyesebb. A hajtás 40 éves távlatban is fontos eseménye volt a vadászévnak, de ez az újabb kori vadászatok esetében felértékelődött.

A vaddisznóhajtáson való részvétel egyfajta rangot jelent, egy nagy hírű vadászatra szóló meghívás a legtöbb vadászember számára komoly megtiszteltetés. Ennek megfelelően a vaddisznóhajtás társadalmi eseményt is jelent, ahol a vadászélmény közös megélésén túl fontos baráti, üzleti s nemritkán politikai kontaktusokat lehet teremteni, ápolni. A vadászat eredményességének változása nem a vadászati módban bekövetkezett változásokra vezethető

vissza, hanem elsősorban a vaddisznó-állomány robbanásszerű emelkedésére. A '70-es–'80-as években a 10-nél nagyobb napi szabad területi teríték jónak számított – napjainkban nem ritkák a 30–40 vadat meghaladó eredmények sem. Ehhez természetesen hozzátartozik az a mondás, hogy gyakorlat teszi a mestert. Az elmúlt időszakban a szak személyzet kiválóan megtanult hajtást szervezni, a vadászok pedig rutint szereztek a futó vad elejtésében.

Azt pedig, hogy egy területen hajtást vagy terelő vadászatot szerveznek-e többet, alapvetően az dönti el, hogy ott milyen a szarvasfélék, illetve a vaddisznó aránya. Zárt erdőtömbökben a

disznóhajtások túlsúlya figyelhető meg, míg a mezőgazdasági területekkel tarkított területrészekben a terelés a gyakoribb.

Visszatérvén az eredendő megállapításra, hogy a legnagyobb változás a vadászatra szánt idő esetében figyelhető meg a korábbi, illetve napjaink vadászata között. Akár egyéni, akár társas vadászatról legyen szó, a vadászok egy része késve érkezik és sietve távozik, a lehető legszükségesebb időt kívánja csak a vadászattal tölteni. Mindig van alapos hivatkozásra indok. Sokan udvariatlanul nem várják meg a terítéket, néhányan oda sem mennek az elejtett vadhoz, a számukra feleslegesnek vélt körítést értelmetlen időtöltésnek gondolják. A vadászat közben sem képesek teljesen kikapcsolódni, átadni magukat az általuk folytatott vadászat teljes körű élményének. Egyre gyakrabban tapasztaljuk, hogy nyúl- vagy vaddisznóhajtás közepette valaki, kilépvén a vadász szerepéből, mobiltelefonjával „fontos” ügyeket intéz, néha percekre kivonván magát a vadászatból. Ez a viselkedés tiszteletlen a vaddal, a vadászterülettel és a vadásztársakkal szemben is!

Pedig a spanyol, egyébként nem vadászó filozófus José Ortega y Gasset *Elmélkedés a vadászatról* című könyvében (1942) a következőképpen fogalmazza meg a vadászat lényegét: „Mert kikapcsolódni annyi, mint ideiglenesen megszabadulni attól, amik lenni szoktunk, ilyenkor tényleges személyiségünket bizonyos ideig egy másik, önkényesnek tűnő figurára cseréljük fel, megkíséreljük, hogy egy pillanatra a mi világunkból átkerüljünk egy másikba, mely nem a miénk.” A kikapcsolódás Ortega felfogásában éppen a mindennapi szórakozásfogalmunk ellentéte: nem léhaságot, nem az emberi élet

peremjelenségét vagy illusztratív elemét jelenti, hanem megszállottságot, teljes odaadást, kockázatvállalást, küzdelmet, erőfeszítést feltételező viselkedésmódot.

„A kikapcsolódás ily módon elveszíti passzív jellegét, [...] s átlényegül legmagasabb rendű tevékenységgé. Ugyanis a legaktívabb dolog, amit az ember egyáltalában megtehet, nem az, hogy egyszerűen csinál valamit, hanem az, hogy valaminek szenteli magát.” A vadász ebben a megközelítésben egyfajta szakralitás hordozója, és mint ilyen, tiszteletet érdemel. A vadászat egész morált foglal magában, mégpedig annak legmintaszerűbb formájában. A vadász ugyanis, aki magáévá teszi a sportszerű morált, a legnagyobb magányában teljesíti annak parancsolatait; nincs más tanúja, közönsége, csak a hegycsúcsok, az elmosódó felhők, a komor tekintetű tölgyek, a reszkető ciprusok és a kóbor vad. [...] a vadászatra mindig is úgy tekintettek, mint magasrendű pedagógiára, mint az egyik legalkalmasabb jellemformáló módszerre. „A vadász aszerint él, ahogyan biológiai-lag kívánatos.”

Nos, a két időszak összehasonlításában az itt megfogalmazottak elvesztése a legszembetűnőbb változás.

Egyre kevesebb idő és energia jut a vadászat előkészítésére, hagyományaink, moralitásunk és vadászközösségi kapcsolataink ápolására, az élmények megélésére. Sokan a vadászat tényleges gyakorlásában (a vad elejtésében) élik meg vadász mivoltukat, és vadászatunk roppant céltudatos és eredménycentrikussá vált. Ezek a dolgok többnyire függetlenek az alkalmazott vadászati módtól, más szóval bármely vadászati mód esetén igazak.

dr. Buzgó József
vadgazdálkodási szakmérnök

 MAGNUM

M3-M0 autópálya 70-es kijárat, FŐT, Fehérkö u. 6.

Tel: +36 1 280 8311

www.magnumvadasz.hu

**lépjen be
házánk legnagyobb
vadászcentrumába és
lőtérkomplexumába**

- ✓ 2000 m²-es vadászcentrum
- ✓ 800 m²-es beltéri pisztoly- és vadászfegyver lőtér
- ✓ 100 m hosszú beltéri golyósfegyver belövő pálya
- ✓ konferencia terem

Hogyan változott az apróvad vadászata az elmúlt 25 évben?

Nem vártam azt az időt, amikor egyszer arról kell írnom, hogy milyen volt apróvadra a vadászni 25 éve, és hogyan változott napjainkra. A sors kegye folytán olyan vadászterületeken vadászom kezdetektől fogva, ahol hazánk összes vadászható apróvadfaja előfordul. A szajkótól a nyári lúdig mindenre lehet vadászni. Természetes, hogy a változások nem mindenhol egyformán érintik, érintették az apróvadat és a rájuk vadászókat.

25 éve, hazánkban az apróvadás területeken a legjelentősebb apróvad a fácán és a mezei nyúl volt. A fogoly állománya vészesen lecsökkent – elfogyott –, és csak a kibocsátott madarakra adtak korlátozott számban lelövési engedélyt. A vadászat előtt kihelyezett madarak lelövése azonban meg sem közelítette vadon nevelkedett fajtársaik

vadászatának élményét, ezért lassan mindenki felhagyott a kibocsátással. Néhány vadászterület állami támogatással próbálkozott a visszatelepítéssel, de miután mindenki a hasznosítást tartotta elsődlegesnek, tartós eredmények nem születtek. Tehát a fogoly klasszikus keresővadászata kutyával megszűnt, és csak remélni tudom, hogy előbb vagy utóbb lesznek vadászok, akik a nosztalgia vagy az olvasott irodalom hatására elkezdene foglakozni a fogollyal. Csak halkán jegyzem meg, hogy Nyugat-Európában igencsak borsos ára van a fogoly vadászatának. Szeptember végén jártam a Szabadszállási Bársony István Vadásztársaság területén, ahol a vadászterületen nevelnek foglyot, és nagyon jó érzés volt látni, hallani a gázos napraforgótárlón cserregő fogoly csapatokat. Ezek a foglyok teljesen úgy viselkedtek, mint a

vad foglyok. A magánvéleményem, hogy ha csak a vaddisznó vadászatára fordított pénz felét fordítanánk a fogolyra, újra lehetne fogolyra vadászni elérhető áron.

A fácán vadászata változott talán a legkevesebbet, ami a módszereit illeti. A nagy terítéket produkáló állami gazdaságok és vállalkozások zömében változatlan módon, ráhajtással vadásztatják a fácánt. A fácán körvadászon történő elejtése legjobb tudomásom szerint kiment a divatból.

A hazai fácánvadászat csúcsa a 70-es évekre tehető, köszönhetően az általános és nagyszámú kibocsátásoknak. Erre az időszakra mindenki nosztalgiával gondol, és közben nagyvonalúan elfeledkezünk arról a tényről, hogy még azokon a vadászterületeken is ezrével nevelték a fácánt, ahol ma csak néhány túlélő család található, a nevelők romjai között ma pedig vaddisznókondák turkálnak. Azaz, nem a természet ajándékára vadásztak. Amíg a bőség tartott, rendszeresek voltak a nagy terítékű vadászatok. Olykor három falu vadászai hajtottak három irányból egy utónevelő terület felé, és annyi volt a fácán, hogy három sorban álltak az elállók. Egy szombati vadászon 3-4 kakas is jutott vadászcsoportként. Nem szabad elfeledkezni arról, hogy 1996-ig még sok nagy területű vadásztársaság működött, lényegesen biztosabb anyagi háttérrel. Amikorra hivatalosan puskát foghattam a kezembe, már szó sem volt nagy terítékű vadászatokról. Persze voltak jó évek akkor is, velük sikeresebb, emlékezetesebb vadászatok. A kilencvenes évek közepén rájött a tagság – legalábbis nálunk –, hogy ha fácánra akarunk vadászni, nevelni kell. Kisebb mennyiségben, de elkezdődött újra a fácánkibocsátás. Azonban ezek

a vadászatok már távol álltak a korábbi minőségtől, és sok esetben a jobb érzésű vadászok inkább letört puskával mentek a hajtásban vagy álltak a standon. Én magam is vezettem olyan vadászatot, ahol a sortűz után „tölteni, tíz lépés előre” utasítást adtam ki. Ezeknek a mérsárlásoknak semmi közük nem volt a színvonalas vadászathoz. Ennek ellenére, sokan várták ezeket a hétvégéket, és büszkén feszítettek a teríték mellett. Rövidesen megjelent a fácánvadászat legalja: a lúdás fácán. A fáról is lőtték a madarakat, az élelmesebbek pedig leszúrták a lúdában, hogy ne legyen benne sörét. Sajnos egyre több helyről hallani újra, hogy háló alatt nevelik a madarat, és a vadászat napján kiteszik a fasorokra saját maguk részére is. Az igazi sport a keresővadászat volt. Miután a törvény és a házi szabályzatok csak a társas vadászati módot engedélyezték, így csoportosan kellett vadászni. Ez a kényszer szülte a hajtás és a bokrászás kombinációját, amiben a kutyáknak jutott a főszerep. Hajlamos az ember egy idő után azt gondolni, hogy a régi vadászatok jobbak voltak, és több vadat lőttünk, mint manapság. Úgy gondolom, hogy nem mindig volt több a fácán, mint ma – legalábbis ott, ahol én vadászom –, sőt meg merem kockáztatni, hogy manapság egyes években több madarunk van, mint 20-25 éve. Az élőhelyeink sem mindenhol rosszabbak, sőt vannak helyek, amelyekre rá sem ismerne az, aki 20 éve látta őket utoljára. Mi, vadászok azonban megváltoztunk. A 25-30 évvel ezelőtti fiatal vadászok mára 45-60 évesek. Akkoriban a fácánidény kezdetére ellőttek 500-1000 töltényt gerlére, örvös galambra, vadkacsára. Az októberben induló társas vadászatokra már

fotó: Utassy György

fotó: Sándorfalvi László

kifejezetten jól lőttek, és a kevésből is tudtak terítéket produkálni. Ma nyugodtan leírhatom, hogy sokan gyalázatosan kezelik a sörétes puskájukat, mert sajnálják az időt és a pénzt a gyakorlásra. Akik rendszeresen vadásznak fácánra, tudják, hogy a fácán után menni kell. A vadászatok télen reggeltől napnyugtáig tartottak, és miután a terepjáró ritka volt, mint a fehér holló, nagyon okosan kellett szervezni a vadászatokat. Sokszor az elállóknak nagyon ki kellett „lépni”, hogy a kakasok még elérhetőek legyenek. Csak azok jártak vadászni, akik tudtak gyalogolni, „törni a nádat”, ha a szükség úgy hozta. Megjegyzem, hogy volt olyan 80 éves vadásztársam, akire sohasem kellett várni, és úgy lőtte a toronykakast, hogy öröm volt nézni.

Nem túl régen eligazítottak, hogy kémelő módon kell a vadászatokat szervezni, azaz minél kevesebb felesleges gyaloglással, mert a vadászok nem bírják. A vadászok többségének terepjárója van,

sőt van olyan vadászatvezető, aki terepjáróból vezeti a vadászatot. Az elállóknak néha az autójuk mellett várják a feljűk repülő fácánt. Sokan nem veszik tudomásul, hogy a fácán – még a tenyésztett is – intelligens vad. Kiváló a hallása, a látása, és a zajok hatására még azelőtt odébbáll, hogy a hajtás elindulna. A kutyák utáni kiabálás, a vadászandó terület melletti reggelik mind csökkentik a lehetőségeinket.

A vadászatra szánt idő lerövidült. Vagy azért, mert fárasztó az egész napos gyaloglás, vagy azért, mert nem vagyunk hajlandóak több időt szánni a vadászatra. Rohanva vadászunk a járművek segítségével. Ebből következik, hogy sokkal több fácánra lenne szükség ahhoz, hogy rövid idő alatt, gyenge lőtudással, legalább annyi kakast tudjunk lőni, mint régen.

A kutyákhoz való viszonyunk szintén más volt. Miután a többség hétköznap vadkacsázni, libázni járt, így a kutyák

még a hiányos vezetői tudás ellenére is jól dolgoztak. Ha abból indulok ki, hogy nekem, mint hivatásos vadásznak milyen kevés időm jut a kutyákra hétköznap, akkor egy átlag úrvadásznak vajon mennyi lehetősége lehet kutyái beavadászására, edzésben tartására!

Az írásom elején utaltam rá, hogy a vadásztársadalom előregedett, akárhogyan szépítjük a dolgot. Már vannak vadásztársaságok, ahol problémát jelent a fácánzás megszervezése, mert nincs, aki menjen a hajtásban. A fiatalokat nem különösebben érdekli a fácán vadászata. Amikor mi gyerekek vagy fiatalok voltunk, az apróvad volt az első, amit elejtettünk, először kölcsönpuskával, majd a sajátunkkal, és sokszor csak sok

év gyakorlás után kaptunk a kezünkbe golyós fegyvert. Ma már vannak, akik első puskának golyóst vásárolnak. Az igazsághoz tartozik, hogy sok területen mára több vaddisznó él, mint fácán. Lényegesen egyszerűbb egy les elé kukoricát szórni és vaddisznót lesni, mint kutyát tartani és kilométereket gyalogolni a nádasokban, csenderesekben. Arról nem is beszélve, hogy a fácánnal rengeteg munka van, ha mennyiséget szeretnénk látni belőle a területünkön. A vaddisznó pedig terem magától, mint a gomba.

A mezei nyúl jelentősége országosan csökken. A terítéke hullámzó, de csökkenő tendenciát mutat. Azokon a területeken, ahol komolyan gazdálkodnak

fotó: Urassy György

vele, ott többet hasznosítanak, mint 25 éve. Hasznosítási formája szinte semmit sem változott. A nyulat ugyanúgy fogják, mint negyedszázada. Vadászatának a módjait inkább a terep adta lehetőségek befolyásolják. Körvadászatot tartani egy csatornákkal szabdaltn területen igencsak nehéz vállalkozás. Ahol még van komolyan hasznosítható vadlétszám, ott az U hajtást kombinálják a ráhajtással, mert nagy vadászlétszámnál sokan vannak, akik nem tudják végigyalogni a hajtást. Ahogy telik a vadásznapi, úgy nő az elállók száma. Mára egyre ritkábbak a nagy terítékű nyulvadászokat rendező vadászatra jogosultak. Ha az élőnyúl-árakat nézem, akkor nagy luxus 100–150 nyulat szétosztani kompetenciaként egyetlen hétféle napon. Ráadásul, ha egy kicsit elszámoljuk magunkat a vadlétszámbecslésnél, akkor 70-80 puskával

tönkretelhetünk egy adott területet, mert alig van nyúl, amelyik megússza sörézés nélkül. Persze mondhatjuk, hogy vadászetika kérdése nem lövöldözni a távoli tapsifülek után. A valóság azonban az, hogy azok az emberek, akik zokszó nélkül lövik a gimbikát éjjellátó vagy lámpa segítségével, nem különösebben veszik komolyan az eligazításon hallottakat. A legtöbb helyen, miután mindenkinek meghatározott számú nyulat lehet elvinni, elejti fációzás közben, ha szántáson vagy gyepen kell hajtania.

A vízivad vadászata jelentős átalakuláson ment keresztül. 25 éve nekünk, víz melletti vadászoknak a fő hétköznapi szórakozásunk augusztus 15-étől január 31-éig a vadréce vadászat, a „kacsázás” volt. Lőttük tarlón szalma alól, gödörből, húzáson, kajtatva tocsogóknál, csatornán, Dunán stb. Vadászható récefajok

fotó: Polster Gabriella

fotó: Utassy György

közül a csörgő- és a böjti réce vadászata olyan lövésélményt nyújtott, amihez fogható nagyon kevés létezik. Sajnos a réce vadászat elvesztette népszerűségét, ami köszönhető annak is, hogy mára csak egyetlen vadászható récefajunk van. Sok vizes élőhely vált védetté vagy száradt ki, ezzel bezárva a réce vadászat lehetőségét, s a nagyobb terítékek mára csupán a tenyésztett és vadászok elé röptetett madarakra rendezett bérvadászatok során elképzelhetők. A még vadászható vizes élőhelyeken a bérvadászok mediterrán módra, lesből, csalikacsák segítségével vadásszák kizárólag a tőkés récét. Mi, helyi „indiánok” esti húzáson örülünk néhány elejtett kacsának. A tenyésztett, röptetett réce lövése csak illúziója a vadászatnak.

A libázás tradicionális módon történt, legtöbbször gödörből. Miután terepjáró

nem volt, így előző este, behúzás után ásóval felszerelve kutyagoltunk a sárban 2-3 kilométert a táplálkozóhelyhez gödört ásni. Hajnalban teljes felszereléssel beültünk a gödörbe, és vártuk a jó szerencsét. Csak annyi libát lőttünk, amit el is tudtunk vinni. Amikor befagytak a tocsogók, a dunai zátonyokról, gátakról lőttük a behúzó libát, ha ködös volt az idő.

Mára megritkultak az egész napos gödrös libázások. Inkább csak a reggeli és esti húzásra állnak ki a vadászok, ha megfelelőek az időjárási viszonyok. Az internet és a mediterrán vadászok hatására elterjedtek a műlibák, az elektromos csalimadarak. A gödör helyett már inkább különféle leseket használnak a vadászok. A hazai libateríték zömét külföldi bérvadászok ejtik el. Szerencsére a vadliba nem terem mindenhol, ezért

sok vadász számára ma is különleges élményt jelent kiszámíthatatlan vadászata.

Az erdei szalonka hajnali és esti hűzásaira kezdetben az egész vadásztársaságból ketten-hárman jártunk. Később sokkal népszerűbb lett, egyre többen lettünk, és az éves teríték is nagyságrenddel megnőtt. 2008-ban, amikor a szalonkavadások szembesültek a tavaszi vadászat beszüntetésével, a legkülönbözőbb eszközökkel tiltakoztak ellene. Szerencsére – és ezt legtöbbször mára elfogadták –, ha szigorú korlátok és szabályok között is, de a legelszántabbak – azok, akik hajlandók dolgozni is, és anyagilag is áldozni a szalonkavarázsért –, még ha „monitoring”-nak és mintagyűjtésnek is nevezzük, de újra hódolhatnak a szenvedélyüknek.

A szörmés, tollas kártevőink vadászata hihetetlen változáson ment keresztül. Amikor jómagam kezdtem hivatásos vadászként szolgálni, a rókákat tarlón, télen lestről, dögtéren, hívásban lőttük. A téli gereznának jó ára volt, ezért inkább prémvadászatot folytattunk, mint az apróvadat óvtuk volna. Igaz azonban, hogy ha más dolgunk nem akadt, akkor minden havas vagy holdvilágos este valamelyik lesen vagy szalmakazalban ért bennünket. Nyugodtan leírhatom, hogy sokan vadásztak így, mert nem volt vaddisznó. Akkoriban még létezett szervezett rókahajtás. Voltak vadásztársaságok, ahol ezeken a vadászatokon legalább annyian voltak, mint a szombati fácánozáson. Nekünk ez pótolta a nagyvadtereléseket, hajtásokat. Meg kell jegyeznem, hogy egy jól szervezett rókahajtás a behavazott ártérben legalább olyan hangulatos volt, mint egy vaddisznóhajtás vagy terelés manapság. A közösségi jelentőségéről nem is beszélve.

Érdekes, hogy a havazás után néhány óra alatt lehetett egy közös vadászatot szervezni mobiltelefon nélkül...

Mára a lőfegyveres rókavadászat jelentősége csökkent az apróvaddal okosan gazdálkodó területeken, mert nem célunk a rókák szaporítása. Ha lehet, elcsípjük őket, mielőtt szaporodnának. Alkalomszerű elejtésekről van szó. Ha lőfegyveres vadászatról beszélünk, akkor azt gépesítve, lámpa segítségével művelik. Azok a vadászok, akik régen szívesen vadásztak rókára, mára inkább vaddisznóra lesnek a holdvilágos éjszakákon, és eszükbe sem jut, hogy rókára emeljék a fegyverüket...

A szarka, dolmányos varjú vadászata inkább szórakozás volt, mint tudatos állománycsökkentés. Tavasszal, fészkeléskor ugrasztottuk a kotló madarakat, kora nyáron pedig lőttük a kirepült fiatalokat. Esetenként az éjszakára behúzókra vadásztunk. Amikor még engedték, akkor százsámra tettük ki az F1-es tojásokat. Meg kell jegyeznem, hogy korántsem olyan hatékonyan kezeltük a szarkaállományt, mint manapság.

Mára a szarkák nagy százalékát Larsen-csapdákkal fogják tavasszal, még a fiókák kikelése előtt. A dolmányos varjak gyérítése terén még sok elmaradásunk van, de ez pótolható. Így is nagyon sok varjú kerül terítékre a Larsen- és létrás csapdákból vagy a hívóvadászat során. Mára szinte csak a hivatásos vadászok egy részét és néhány lelkes sportvadászt érdekel a szörmés, tollas ragadozók vadászata. Sőt nagyon sok olyan vadász van, aki életében nem lőtt egyetlen szarkát vagy dolmányos varjút sem.

Ha visszatekintek az elmúlt negyedszázadra – milyen furcsán hangzik –, az első gondolatom, hogy nem sok minden

foto: Utassy György

változott. Leszámítva azt, hogy az „öregek”, akikkel vadászni kezdtem, és akikkel nagyon szerettem az erdőt-mezőt járni, már elmentek. Sajnos csak néhányan élnek közülük, és már nem vadásznak. Velük együtt kihalt egy vadászgeneráció, akik teljesen másként tekintettek a vadra és magára az apróvad vadászatra is. Persze mondhatjuk, hogy változnak a korok, és változunk mi is. Megváltozott a természeti és gazdasági környezetünk is. Nem annyira vonzó a vadásztársasági tagság, mint régen. A tagjelöltség eltörlése után már csak pénz kérdése, hogy valaki bekerüljön egy vadásztársaságba, mert sok társaságban eladható a tagság. A másik véglet, amikor a vadásztársaságok maximalizálják a taglétszámot még akkor is, ha a többség nem vadászik rendszeresen. Azok, akik gyerekkorukban hajtóként kezdték a vadászválasztást, más vadászok lettek, mint az ötvenes éveikben vadászni kezdők. A valamikori egyenlőség szemlélete eltűnt. A legtöbb társaságban nagyok a vagyoni különbségek, ami óhatatlanul konfliktusokhoz vezet az anyagi hozzájárulások területén. A jobb anyagi lehetőségekkel

rendelkezők közül sokan gondolják, hogy bizonyos szabályok rájuk nem vonatkoznak, beleértve a hatályos jogszabályokat is. Olyan emberek kénytelenek együtt vadászni, akik egyébként egy asztalhoz sem ülnek le szívesen. A régi apróvadász területeken is elterjedt a vaddisznó, ami bizony átalakította és megosztotta a helyi vadászközösségeket is. Szinte mindenki vaddisznó vadász akar lenni, és ezért akár vadásztársaságokat is képesek szétdarabolni. Csak remélni lehet, egyszer rájön a vadásztársadalom, hogy az apróvad lényegesen kevesebb konfliktus forrása, mint a vaddisznó.

Nem hiszem, hogy a közeljövőben a vadászathoz való viszonyunk sokat fog változni, s emberségesebbek leszünk egymáshoz. Remélem azonban, hogy a most fiatal vadászgeneráció felismeri azokat a hibákat, amelyek idejuttatták a hazai vadászatot, és ha már lesz rá lehetőségük, akkor egy szebb, emberibb vadásztársadalmat fognak építeni, amelyben lesz helye az apróvadász vadászatának is.

Farkas Tibor
hivatásos vadász

Vadászat a természet ősi törvényei szerint

Vajon van-e még egyáltalán esélye a vadnak a mesterlövész fegyverekkel, reflektorokkal vagy a tiltott éjjellátókkal, hőkamerákkal szemben? Vagy talán már a vadászatot is teljesen maga alá gyűrte a technika és az üzleti érdek? Aligha, ha a vadászatot a maga eredeti, ősi, a természet törvényeihez alkalmazkodó módján űzzük. Az „úrtechnikának” igenis van alternatívája: ez a természetközeli, hagyományos vadászat. Aki a hagyományos vadászati módokat gyakorolja, nem uralni akarja a természetet, és a vadra nem legyőzendő ellenségként tekint. Ellenkezőleg: be akar illeszkedni a nagy és örök körforgásba. Ősi tudás birtokába jut, és sokszázados vadászati kultúrát ápol. A vadászatot nemes versengéssé teszi, és a vadat megtiszteli azzal, hogy önként lemond a modern technika arzenálja által nyújtott előnyökről.

*Ambrózy Árpád elnök,
OMVK Hagyományos Vadászati Módok Szakbizottsága*

Íjászat

Immár 22 éve annak, hogy Magyarországon a vadászíjászat törvényben foglalt feltételek mellett legális vadászati mód lett. Előítéletekkel terhelt tevékenységként kezdődött mindez, alig három évvel a rendszerváltás után. Az íjászat a magyar identitás és történelmünk elválaszthatatlan része. Annak ellenére, hogy 1993 előtt sem tiltotta a vadászati törvény az íj használatát, mégis arra kényszerültünk, hogy „új eszközként” tekintsünk a vadászíjra.

Olyan hangulat vette körül ezt a vadászati módot, mint ha nem lett volna az íj évezredek óta a hadviselés és a vadászat egyik alapvető eszköze. Persze nincs miért csodálkozni, hiszen a rendszerváltás a kultúránk, az identitásunk újra-felfedezésének szimbóluma is lehetne, ami lehetővé tette, hogy régi-új mesterségek, sportok, életformák ismét önmagukra találjanak. Erre évtizedekig a központi befolyás miatt nem volt lehetőségünk.

Most, hogy ez a 22 év eltelt, talán mérleget vonhatunk. Megállapíthatjuk, hogy a vadászíjászattal szembeni előítéletek alaptalanok voltak. Az íj nem lett a bűncselekmények vagy épp komoly balesetek kockázatát magában rejtő eszköz. A sportíjászok száma a rendszerváltást

követően harmincezer fölé nőtt, tehát nagyon sok íj van használatban. A vadászíjászat nem lett az orvvadászok kedvence, pedig ez volt az egyik legerősebb érv az íjas vadászat ellen. Áttekintve az elmúlt éveket, a megszerzett tapasztalatok például szolgálhatnak és a bizalmat erősíthetik annak érdekében, hogy az agarászattal és az elöltöltős vadászattal is gazdagodhasson a kultúránk.

A vadászíjászok száma öt évente megduplázódott az elmúlt 22 esztendőben.

Ez a folyamatosan növekvő tendencia megegyezik a más országokban tapasztalható statisztikákkal. Úgy tűnik, hogy a hagyományos vadászati módok egyre nagyobb népszerűsége egyfajta immunválasz lett a világ vadászati életében, ami azt jelzi,

hogy a modern vadászat körülményei egyre több vadásztársunknál átlépték a tűrésküszöböt. Az Amerikai Egyesült Államokban a puskával vadászók száma folyamatosan csökken, miközben az íjas vadászoké töretlenül nő, így az átrendeződés ott is folyamatos. Olyan országokra is igaz mindez, ahol a vadászíjászat nem legális.

Úgy gondolom, hogy a hagyományos vadászati módoknak megvan a pontos szerepük a vadászati kultúrában. Testre

fotó: Némethy András

szabott szerep – egy tradíció képviselőitől – a fiatal vadászok képzése, hogy a jövőben is megbízható kezekben legyen a hazai vadászíjászat, a solymászat, az agarászat és az elöltöltős vadászat. Mi azt képviseljük, hogy a kevesebb hogyan lehet több, ami mint szemlélet nem csak a vadászíjászat üzenete, hanem a teljes életformánk mottója is lehetne.

A jövőt tekintve egyik célunk az, hogy a hagyományos vadászati módok esetében váljon lehetővé, hogy a fiatalok 15 éves kortól vadászati lehetőséghez jussanak. Szeretnénk, ha egyre több vadásztársunk találna örömet a puskával

történő vadászat mellett valamelyik hagyományos vadászati módban is.

Azt hiszem, hogy a vadászatra használt eszközeinktől függetlenül méltán lehet majd büszke mindenki arra, hogy a hagyományos vadászati módok fellegvárává válhatunk. A többi között azért is, mert alternatívát nyújtunk a modernizmussal szemben, amit a legtöbb magyar vadász napjaink egyik legnagyobb problémájaként tart számon.

Glück Balázs
titkár

Magyar Vadászíjász Egyesület

Solymászat

Napjainkban a solymászat életforma, mely hatalmas elkötelezettséget igényel. Nem kizárólag a vadásatról szól: ide tartozik a tenyésztés, a tradicionális felszerelések elkészítése, a hagyományápolás, a szemléletformálás. Őseink Belső-Ázsiából hozták magukkal a vadászat eme formáját, amely Magyarországon a 16. században élte virágkorát. A hazai solymászmadarak világhírűek voltak, a főúri családok egymás között is cseréltek idomított madarakat. A lőfegyverek elterjedésével a solymászat háttérbe szorult. 1931-ben, Gödöllőn éledt újjá, amikor Nemeskéri-Kiss Géza fővadászmeister a királyi vadászati

hivatal számára pakisztáni solymászokat és sólymokat hozatott. A solymászat Kálóczy Lajos solymászmeister irányítása alatt működött. 1939-ben megalakult a Magyar Solymász Egyesület. Ezekben az évtizedekben a vadászati mód kiemelkedő képviselői Bástyai Lóránt és Lelovich György voltak.

Az '50-es években hivatásos solymászok őrizték az állami gazdaságok halastavait. Miután 1956-ban megszüntették ezeket a solymásztelepeket is, újból veszélybe került a solymászat. A forradalom után megjelenő vadászati törvények nem engedélyezték ezt a vadászati módot, a természetvédelmi szakemberek a solymászokat okolták a ragadozó madarak (különösen a vándorsólyom) megfogyatkozásáért, figyelmen kívül hagyva az évi több ezer ragadozó madár dúvadként való lelövését.

1957 után aztán újból legálissá vált a solymászat. 1963-ban Kiskunfélegyházán sikerült megrendezni az első nemzetközi solymásztalálkozót. Az elkövetkezendő években a hatóságok hol engedélyezték, hol betiltották a vadászati módot. A természetvédelem továbbra is ebben

féfó: Ancha Gergely Photography

látta a ragadozómadár-állomány csökkenésének okát, holott a ragadozó madarak az 1968-ig használt DDT miatt és a szervezett dúvadirtás következményeként kerültek szinte a kipusztulás szélére.

A '70-es években a MAVOSZ Solymász Szakosztályának eredményes munkája révén sikerült megszervezni

az első hatóságilag is elismert, vizsgával egybekötött solymásztanfolyamot, legális vadászati lehetőségeket a solymászoknak, akik külföldi találkozókra is részt vettek. Megjelent az I. Solymász Évkönyv is. Ekkor kezdődött el a gyakorlati ragadozómadár-védelem is, amely egyedszám-növekedést és a ragadozó madarak teljes védelmét eredményezte.

A solymászat a rendszerváltozásra elfogadott és engedélyezett lett.

Ma héja, karvaly, vándorsólyom, szirti sas, Lanner-sólyom, északi sólyom használható solymászatra. A vadászati móddal fácán, nyúl, sassal őz, róka, dolmányos varjú, szarka ejthető el. A solymászathoz megfelelő röpítőterület is kell, ahol napi szinten lehet a vadászmadarat röptetni. Ez jellemzően vadászterületen van, ezért elengedhetetlen a jó együttműködés a helyi puskás vadászokkal.

Napjainkban a solymászok érdekeit egyedül a több mint 75 éve működő Magyar Solymász Egyesület képviseli. Ezt a természetvédelmi hatóságok is elfogadják, és rendszeresen tárgyalnak a szervezettel. Az MSE segít tagjainak a vadászmadarak beszerzésében, koordinálja a hazai, solymászati célú madártenyésztést. Tagsága körülbelül 100 fő, évente megjelenő kiadványa a Magyar Solymász.

Solymásszá válni ma sem egyszerű: a vadászvizsgán kívül a solymászvizsgát és a természetvédelmi jogi vizsgát is teljesítenie kell a jelentkezőnek, ezután igényelhet madarat, amelyhez tartási engedélyt kell kérelmeznie. A solymászás további feltétele a vadászmadártartás feltételeinek szavatolása, a madár betanításához szükséges tudás,

a felszerelések és a röpítőterület. Az egyesület jelenlegi tagfelvételi rendszere biztosítja, hogy csak felkészült és a természetvédelem iránt elkötelezett solymászok nyerhessenek felvételt. A jelölteknek 2 évük van, hogy teljesítsék a rendes tagság feltételeit.

A legkiemelkedőbb szakmai esemény az évente megrendezendő nemzetközi solymásztalálkozó. Ez a hazai solymászok seregszemléje, egyúttal lehetőség a külföldiek számára, hogy megismerjék hagyományainkat és az itteni solymászati lehetőségeket. Szintén fontos éves esemény a nagy sikerű Szent Hubertus-vadászverseny: itt solymászok és puskás vadászok mérhetik össze ügyességüket egy kötetlen vadászon.

A magyar solymászat 2012 óta a UNESCO Szellemi Kulturális Örökségek reprezentatív listáján szerepel. Ahhoz, hogy meg tudjuk őrizni, szükség van a minél szélesebb körben való megismertetésére, elfogadtatására, és az évszázados hagyományokat tovább kell adni a következő nemzedékeknek is, még ha az utánpótlás nem is egyszerű.

Aradi János – az MSE volt elnöke
Bogyai Frigyes – az MSE örökös tagja
Duhay Gábor – az MSE tagja,
a Bechtold István Alapítvány
kuratóriumi elnöke

Agarászat

A Kárpát-medence ásatási leletei szerint már a kelták és a rómaiak is ismerték az agárszerű kutyákat, és vadásztak is velük. A magyar törzsek ázsiai jellegű agarai a honfoglalást követően feltehetően keresztelkedtek az itt tartott példányokkal, így alakulhatott ki a magyar agár ősi formája. A 15–16. században, elsősorban a török megszállás idején megváltozott élőhelyi viszonyoknak köszönhetően vált jellemzővé az agarászvadászat, ezen belül a lovas agarászat. Ez az időszak jelentős állomása lehetett a magyar agár kitenyésztésének, amely ettől kezdve az agarászvadászat meghatározó szereplőjévé vált. Ekkortájt írásban megörökítették a jelentősebb agarászvadászatok részleteit, a megfigyeléseket.

A kuruc időktől az agarászat a vadászat mellett a könnyűlovasság harci felkészülését is szolgálta. A 19. században a gyakorlati agarászvadászat mellett kialakult az agarászok jóvoltából a kynológiai szakirodalom. Pálinkás Sámuel (1832) könyvet írt *Agarászvadászat* címmel. 1835-ben megalakult az Első Agarász Egylet. A szabadságharc leverését követően az agarászat mindinkább politikai összefogételnek számított. Az irodalomban, művészetekben egyre nagyobb jelentőséget kapott, példa erre Munkácsy Mihály „Az agár” című olajfestménye, vagy éppen Steiró Károly kőrajza, az „Agárverseny”. A kiegyezést követően megjelent az „anglomániának” nevezett

angol agárimport, ami döntő változást hozott az agarászat terén. Megindult a vadászat mellett az agárversenyezés, a díjagarászat.

A II. világháborút követő drasztikus politikai, társadalmi és gazdasági átalakulások az agarászvadászat végét jelentették. A politikai szemlélet változása miatt a továbbiakban kizárólag orvvadászatként volt jelen az agárral történő vadászat a meglévő angol, illetve a keverék agarakkal, valamint néhány „eldugott” magyar agárral.

Az 1970-es évektől kezdődően ismét lehetőség nyílt a pályagarászatra, döntő többségben angol és angol–magyaragár-keverékekkel, később magyar agarak részvételével. Vadászatra – bár a

fotó: Bíró Gabriella

fotó: Vének József

törvény nem tiltotta és nem is engedélyezte – nem nyílt lehetőség.

Reményt jelentett az 1996. évi LV. törvény, amelyben a vadászat eszközei közé bekerült a magyar agár mint vadászkutya. A működő agaras egyesületek célul tűzték ki az agaraszat vadászati módként való elismertetését. Ez azonban kevés sikerrel járt. 2000-ben a Tiszántúli Agarász Egylet, az OMVK Kinológiai Szakbizottságának közreműködésével, az FVM Vadgazdálkodási és Halászati Főosztályától állásfoglalást kért a jogi lehetőségek vonatkozásában. Ennek eredményeként Hajdú-Bihar megyében a vadászati hatóság – a Balmazújváros környékén működő vadászatra jogosult hozzájárulásával – eseti engedélyt adott – egyéni vadászaton – mezei nyúl elejtésére, a magyar agár teljesítményvizsgálata céljából. Ennek feltételeként az agarvezetőknek állami vadászvizsgát kellett tenniük. Az agarak részére is kidolgozták a Vadászati Alkalmassági Vizsga követelményeit. 2014-ig működött a teljesítményvizsgálat mezei nyúlra.

Jelenleg az államilag elismert tenyésztőszervezeten, a Magyar Ír Farkasagár

Egyesületen (MIFE) kívül két magyar agaras szervezet működik aktívan: az Országos Agarász Egyesület (OAE) és a Magyar Agár Tenyésztő és Hagyományőrző Egyesület (MATHE). Mindkettő célja az agaraszvadászat mint vadászati mód újbóli elismertetése. A vonatkozó jogszabályi háttér módosítását követően, a cél az orvvadászat visszaszorítása az agaraszvadászat legalizálásával. Természetesen, mivel vadászatról van szó, a minden egyéb hagyományos vadászati módra érvényes kötelezettségek vonatkoznak az agaraszvadászat résztvevőire is. E vadászati mód gyakorlásának nem a gazdasági jelentősége kerül előtérbe, sokkal inkább a hagyomány megélése és továbbvitele, megőrzése az utókor számára. Ez szorosan összefügg a kilenc magyar kutyafajta „Magyar Értéktárba” kerülésével és a hungarikummá történő nyilvánításukra való törekvéssel, amiben fontos szerepet játszott a MATHE. Természetesen, mindezzel párhuzamosan, továbbra is elismert sport a versenyagaraszat minden változata.

Pomázi Ágoston

Vadászat elöltöltő fegyverrel

Mottó: „A hagyománytisztelet nem a hamu őrzése, hanem a láng továbbadása.”
(Morus Szent Tamás)

Gyakran feledkezünk meg a szavak valódi értelméről, felgyorsult életünkben egyre kevesebb teret kap a múlt értékeinek megőrzése, életben tartása. Nem kivétel ez alól a vadászat sem, amely – különösen az elmúlt húsz évben – hatalmas változáson ment keresztül. A társadalom átalakulásához igazodva, a vadászok közössége is erőteljes változásokat élt meg, amelyek negatív oldala a nem közénk tartozók beáramlása volt, pozitívuma viszont a régi értékek, hagyományok felélése a szó igaz értelmében vett vadászemberek körében. Az elöltöltő fegyverrel való vadászat tényerése újra a középpontba állíthatja a nyugalmat, a kiegyensúlyozottságot, a mértékletességet, a precizitást, így a régi értékek ismét teret nyerhetnek.

Az elöltöltő fegyverek korszaka a puszkapor feltalálásától egészen a 19. század második feléig, az egybeszerelt löszerek elterjedéséig tartott. Az elöltöltőfegyveres-vadászat azonban soha nem tűnt el a történelem süllyesztőjében. Az európai főúri vadászatokon az ódon, akár 2-300 éves vadászpuskák mindig szívesen láttott vendégek maradtak, sőt használóikat megkülönböztetett tisztelet övezte. Az elöltöltőfegyveres-vadászat reneszánsza az 1950-es évekre tehető, ekkor kezdtek meg működésüket az első replikagyártók. A drága, löképes állapotú antik fegyverek mellett így a vadászok igényes, korhű, de modern anyagokból készült és megfizethető puskákat is használhattak, ami megsokszorozta az elit szenvedélynek hódoló lövészek számát.

De miért is vadásszunk egy letűnt kort idéző fegyverrel? A 21. század emberének a felgyorsult, sikerorientált, technikaközpontú világban biztos talajt jelent a hagyományok és gyökerek keresése.

Napjainkban világszerte nagy népszerűségnek örvend a hagyományos technika újbóli használatba vétele, az építészettől kezdve a természetes konyhatechnikákon keresztül egészen a biogazdálkodásig. Az elöltöltő fegyverekkel való vadászat során a 150–300 éves technikát képviselő fegyverek mellett újra felfedezhetjük szépapáink vadászértékeit, az erdő feltétlen szeretetét és a vad mély tiszteletét.

Az elöltöltő fegyvert használó vadász – mielőtt a vadászterületre lép – hosszú időt tölt el fegyverével: el kell sajátítania azokat a – mára csaknem feledésbe merült – ismereteket, amelyek lehetővé teszik fegyvere biztonságos használatát. Eközben nem csak felkészül annak használatára, de kialakul benne egy érzés, amit minden elöltöltő fegyvert használó lövész megél: mit jelent kézbe venni a múlt egy darabját és csodálattal adózni a korabeli vadászok, puszkaművesek teljesítménye előtt. Az egylovétű fegyverek használatát az az üzenet hordozza, hogy a vadász

nem mértéktelen zsákmányolási vággyal lép az erdőbe, hanem azért, hogy csak annyit vegyen el, amennyi szükséges. Célja nem a hatalmas teríték, hanem az értékes élmény!

Az elöltöltőfegyveres-vadászat nemes és elegáns szenvedély, ám – jelentős érzelmi töltete mellett – korántsem valamiféle jellembe bújós, fehér kesztyűs finomkodás, nem önjelölt Arisztidek és Taszilók racscsoló szerepjátása. Nem, ez a fajta vadúzás férfias erőt, türelmet, leleményességet és kitartást kíván, folyamatosan új kihívások elé állítja hódolója testi-lelki képességeit! A felszerelést a gyúlyukfelporzótól a golyósrófon át a lökúpkulcsig nem csak ismerni, de cipelni is kell, hegynek fel és völgynek le, tüskön-bokron keresztül, egészen addig, amíg az áhított vadat be nem loptuk az optimális távolságra. Ha pedig a kiszemelt zsákmány épp a kritikus, közvetlenül a fegyver elsütése előtti pillanatban ugrik el egy szerencsétlen irányból érkező fuvallat miatt, vagy a kapkodásban

üres lőporos fiola akad a kezünkbe, esetleg a lövilág utolsó pillanataiban le kell mondanunk a lövésről, kellő elszántság híján bizony sűrűn emlegethetjük a pillanatot, amikor elöltöltőzésre adtuk a fejünket. Pák Dienes vagy Cserszilvásy Ákos korában a legtermészetesebb dolog volt, hogy a vadász hamar túlteszi magát az ilyesfajta bosszúságokon, arra törekszünk tehát, hogy e tekintetben is példaképeink méltó vadászutódai lehessünk.

A vadászati törvény elöltöltőfegyveres-vadászatot lehetővé tevő passzusaiért sokaknak tartozunk köszönettel: szövetségünk tagjain túl az Ipoly Erdő és a Gyulaj Zrt., az érdekképviseleti szervezetek és a többi hagyományos vadászati mód képviselőinek támogatása nélkül ma bizonyára nem tartanánk itt.

*Németh Balázs elnök,
Pólik Sándor főtitkár
Magyar Elöltöltőfegyveres-lövészek
és Vadászok Szövetsége*

MAGYAR
Vadászlap

Mindent bele?!

A vadászhatizsák tartalma az apróságoktól a határozókönyvekig

Örök dilemma, hogy vadászatra készülődve mi mindent tegyünk a hátizsákunkba. Murphy törvénye szerint, ha valamit szánt szándékkal vagy feledékenységből otthon hagyunk, akkor pont arra lenne szükségünk, ezért igencsak körültekintően kell eljárunk a pakolás során. Mindenképpen figyelembe kell vennünk a várható időjárási körülményeket, a terepviszonyokat és a vadászati módot is...

Az alábbi cikkekben szeretnénk bemutatni olyan újdonságokat, melyeket képzeletbeli hátizsákunkba rakhatunk, vagy felszerelésünk része lehet.

A gondosan összeválogatott és személyre szabott felszerelés minden körülmények között segíti a vadászatunkat.

Vannak kötelező, jogszabályok által előírt holmik, amelyeknek minden körülmények között a tarisznyánkban kell lapulniuk. Ilyen a személyazonosságot igazoló, vízhatlan tasakba bújtatott okirat, az állami vadászjegy, az egyéni lőjegyzők és a fegyvertartási engedély, a le nem járt szavatosságú egyéni sebkötöző csomag, továbbá egyéni nagyvad vadászatán a krotália, a keresőtávcső. Emellett azonban az egyéni igények, izlések és szokások határozzák meg a felszerelésünk összetételét. Van, aki mázsás súlyként a vállára nehezedő, degeszre tömött batyúval vág neki a vadászatnak, és olyan is, aki csak a mellénye zsebébe csúsztat néhányat a legszükségesebb kiegészítők közül. Nyilván egy hosszadalmas cserkelésre vagy egy mélyszántásban végigtalpalandó körvadászatra kevesebb „cuccot” viszünk magunkkal, mint egy téli, holdvilágos éjszakán a nyitott magaslesen eltöltött, többórás várakozással teli ücsörgésre.

Vendégvadásztként sokan abból indulnak ki, hogy a kísérőnél úgyis minden lesz majd, ezért könnyelműen kihajigálnak mindent a táskából, ám nem biztos, hogy ez a legjobb megoldás, mert sokszor adódhat olyan szituáció, amikor a siker zálogát a saját, jól megszokott és ismert eszköz jelentené.

A vadász legfőbb ellensége a szél – tartja a mondás. Van is benne némi igazság, ezért a széljelző apróságok döntő jelentőségűek lehetnek, bármilyen nagyvad vadászatról legyen is szó. Komolyabb légmozgás esetén az is elegendő, ha egy száraz levelet vagy egy talajról felvett, mogyoró nagyságú rögöt elmorzsolunk az ujjaink között, de látzólag szélcsendes időben (ilyen egyébként soha nincs) egy hamuval töltött kis fiola vagy egy szappanbuborék-fújó tégely segítségével egyértelműen meghatározhatjuk a pillanatnyi szélirányt. Más kérdés, hogy szintén Murphy-féle törvényszerűség szerint ez általában rögtön megfordul, mihelyt felgallyazunk a magaslesre...

Egy palack víz mindenképpen szükséges tartozéka a vadászhatizsáknak, hiszen egyaránt szolgál szomjoltásra, zsigereles utáni kézmosásra, illetőleg a szintén otthon hagyhatatlan tör elöblítésére. Ivóvízként javasolt szén-savmenteset magunkkal vinni, mert ha a hátunk mögött toporgó nagy kan okozta izgalom miatt kiszáradt torunkat szeretnénk meglocsolni, akkor nem mindegy, hogy sziszegésmentesen hozzájutunk-e az éltető nedűhöz vagy „akciónkkal” hangos fújással kísért

fotó: Turóczy Anett

távozásra készítjük a várva várt agyarást. A „csendrendelet” természetesen vonatkozik az ásványvizes vagy üdítőspalackok felbontására is: jó, ha ezek kupakját egyszer még a kimenetel előtt vagy a leshelyet elfoglalva lecsavarjuk, mert a perforált kupakszalag műanyag peckeknek végigszagztatása az éjszaka csendjében fülsiketítő robajlásként hallatszik – főleg a vad számára... S ha már a víznél tartunk, ne felejtsünk el a hátizsákba bedobni egy frottír kéztörölkőt is, amelynek egy zimankós, szeles időben elkövetett kézmosás után igen hálásak leszünk majd.

Apropó: zimankó. Ma már a kereskedelmi forgalomban a különféle fűtőalkalmosságok meglehetősen széles repertoárja kapható, a zsebkályhától kezdve a melegítő talpbetéteken és harisnyákon át egészen a fűtőszálakkal

átszőtt mellényekig. Ezek nyilván praktikusak – bár nagyapáink szerint az újságpapír kapcáknak nincs párja –, ám sokszor hangosak vagy „szagosak” is, amelyek mindenképpen a vadászat eredményességének rovására mennek, így nem árt előre tesztelni, mielőtt reményekkel telve vadászszékünkön elhelyezkedünk a „Nagytalpu” váltója mellé...

A keresőlámpák vagy elemlámpák különféle fajtáinak és típusainak szinte kimeríthetetlen a bolti kínálata, így a szabad választásnak legfeljebb csak a pénztárcánk szabhat határt. Legyen azonban „mindentudó” a világítóeszköz – ugyanis, ha megbízhatatlanul működik, akkor használatra teljességgel alkalmatlan, így javasolom, hogy inkább egy kevésbé dizájnos, hagyományos rendszerű lámpát vigyünk magunkkal,

s még ahhoz is legyen a hátizsákban tartalék elem és pótizzó. Ezekben a régebbiekben egyiknek a kicserélése sem jelent gondot. Ha mégis a bonyolultabb szerkezetű pilácsokra esik a választás, legalább egy másik kis lámpát is dobjunk be a tarisznyába, hogy ha a „csodalámpa” bekrepál, akkor is tudjunk világítani.

Nyaranta a legnagyobb küzdelmet a vérszívókkal vívjuk. Ma már szinte nincs olyan kozmetikai cég, amelyik ne hirdetné a garantáltan hatékony szúnyog- és kullancsriasztója kiválóságát. Válasszuk bármelyiket, néhány szempontot nem árt előre mérlegelnünk, nehogy később megbánjuk döntésünket. Először is fontos az illata, amely lehetőség szerint legyen szagsemleges vagy természetes hatású. Lényeges továbbá, hogy ne hagyjon foltot a ruhán,

a hatása hosszan tartson, és ne tartalmazzon bőrallergén anyagokat. Ha a pacsulni nem segít, vásárolhatunk vagy készíthetünk szúnyoghálós fejedőt is, de a töretátadásnál vagy a terítékfotón már ne ebben „pompázzunk”...

Egy többórás vagy egész éjszakás vadkárrelhárító lesvadászat során kiváló szolgálatot tehet egy ülőpárna, amely készülhet szivacsból, polifoamból, egyéb műanyagból, de akár nemezéből is. A lényeg, hogy kényelmes ülést biztosítson, s hogy a lesdeszka ne törje fel a hátsó fertályunkat.

Természetesen lehetetlen mindent belezsúfolni néhány oldalba, mint ahogy a hátizsákunk megtömése során is kompromisszumokat kell kötni, hiszen a táska befogadóképessége is véges. Ezért nem taglaltuk részletesen azokat a holmikat, amelyekre a fentiekén kívül még

fotó: Turóczy Anett

szükségünk lehet, de a felsorolás szintjén – a teljesség igénye nélkül – ezek közül is megemlítnék néhányat...

Legyen például nálunk váratlan zuhú esetére egy vízlepergető esőpelerin, egy tartalék pulóver, vadhúzásra is alkalmas kötél, télvíz idején egy halkán nyitható-zárható termoszba töltött meleg tea és a társas apróvadászaton a kezünk szabadságát biztosító aggató. Az igényes vadászok pakkjából nem hiányozhat a kés élezésére szolgáló fenőkö vagy acél, a belsőség higiénikus szállítására szolgáló nejlonzsák, a papír zsebkendő és a vécépapír, valamint 2-3 méternyi spár-ga, amely akkor is jól jön, ha a derék-szójunk felmondja a szolgálatot. Szintén praktikus tartozék a távcső vagy szemüveg tisztítására való lencsetör-lő kendő, a szegy- és medencecsont átvágását segítő fűrész, az élmények megörökítésére szolgáló fényképezőgép, a szalonnázóbicska, a lőjegyzék kitöltéséhez golyóstoll vagy éppenséggel a rossz-kor jött köhögés csillapítására pár szem gyögyucukorka, fej- vagy fogfájósok számára pedig valamiféle, a fegyverkezelés

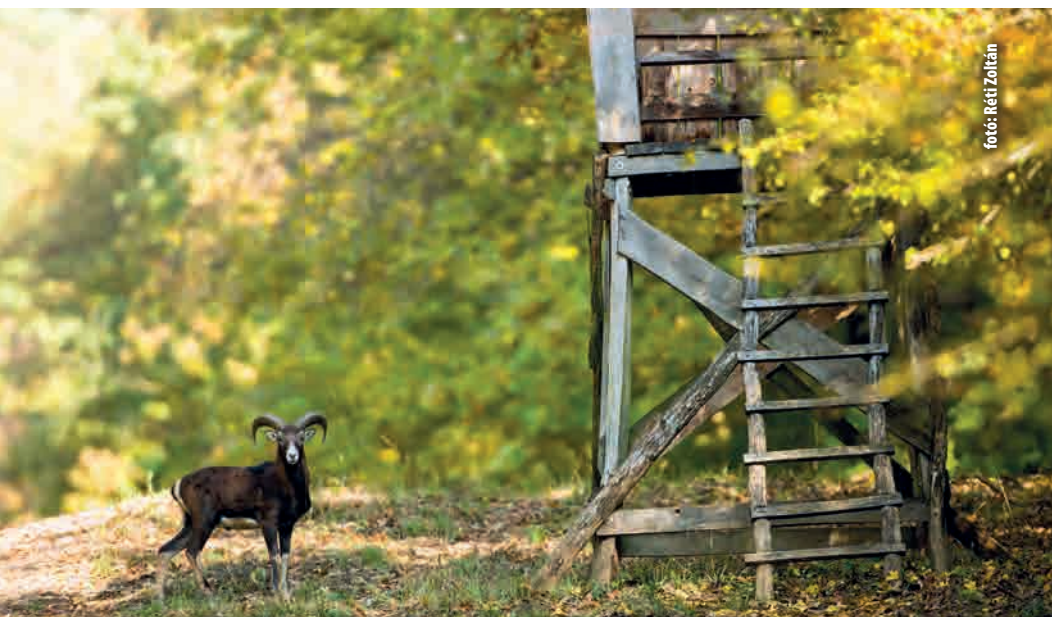
biztonságát nem befolyásoló fájdalom-csillapító.

A dohányosok kellemetlen, sőt kínzó bosszúságtól kímélhetik meg magukat, ha a hátizsákjuk zsebében egy halkán működő, hagyományos görgős rendszerű tartalék öngyújtó is lapul.

Társas vadászat közben kifejezetten visszataszító a mobiltelefon használata – főleg, ha valaki eligazításnál vagy a terítéknél távbeszél –, egyéni vadászon vagy utánkeresésnél ugyanakkor „életmentő” is lehet, ne felejtjük tehát ilyen alkalmakra feltölteni – és néma, rezgő üzemmódba kapcsolni...

Summa summarum: amikor vadászatra készülünk, alaposan gondoljuk át, mi mindenre lehet szükségünk, s inkább vigyünk magunkkal valamit feleslegesen, mint hogy bármilyen holmi hiánya következtében balesetveszélyes helyzetet teremtsünk, netán a vadász-etikai előírások ellen vétünk, például elegendő mennyiségű tartalék töltény nélkül ne tudjuk a sebzett vadat megváltani a szenvedésétől.

Wallendums Péter

fotó: Péti Zoltán

Optika a vadászatban

Amikor a vadászat eszközeiről beszélünk, az egyik legfontosabb témakör az optika. Sokszor tapasztaljuk, hogy vadászati felszerelésünk legértékesebb és legérzékenyebb tétele a kereső-, illetve céltávcső. A vadászatra használt (értsd: vadászias lőtávolságra tett lövések) lőfegyverek között meghatározó különbség nincs az árkategóriák között. Egy olcsóbb (de nem a legolcsóbb kategóriára gondolok) golyós vagy sö-

Ma már nehezen képzeljük el, hogy golyós vadászfegyverünket céltávcső nélkül használjuk. Segít a pontos célzásban, könnyebben felismerhető a vad, korlátozott fényviszonyok mellett is jól látható a cél, és lövedékünk becsapódási pontját is ellenőrizhetjük. A minőség és árkategóriák között óriási különbségek lehetnek. Egyértelmű követelmény,

réses lőfegyverrel is pontosan tudunk löni, az ár emelkedése inkább a fegyver anyagminőségének (élettartam), illetve esztétikai értékének (faagyazás minősége, vésetek, díszítések, kiegészítők) tudható be. Persze, ne feledjük, hogy a hosszú távú pontos lövéseknél igen fontos szerepe van a fegyver csövének, huzagolásának, agyazásának.

hogy a céltávcsövek bírják a lövés során keletkező visszarúgást, könnyen kezelhetőek legyenek, képük pedig világos, részletgazdag és éles legyen. A céltávcsövek túlnyomó része már világító ponttal is rendelkezik, amely nagyban megkönnyíti a szürkületben való célzást. Léteznek fix és változtatható nagyítású, hajtásra, lesre, hosszú távra használatos típusok. Néhány adat a tulajdonságok jellemzésére: Pl. **2,4-16x56 4A sínes, ASV**: 2,4-es nagyítástól 16-szoros

nagyításig állítható, a kilépőlencse átmérője 56 mm, a 4A a szátkereszt formája, a sínes vagy gyűrűs a fegyverre való felszerelés módja, az ASV pedig az állítható szátkeresztet jelöli, ennek hosszabb távú lövéseknél van jelentősége. Ez inkább lesvadászatra, illetve cserkelésre használt méret, de hajtásban, terelésben is használható. Kifejezetten hajtásra például az 1–6,3×24-es méret az ideális, nagy látószöggel, ami akár 44 méter is lehet 1-szeres nagyításon, 100 méteren. Mivel hajtás csak nappal történik, nem annyira fontos a nagy frontlencse, de a szép, világos kép itt is követelmény. Hajtásban, terelésben használatos még az általában 1-szeres nagyítású, kisméretű irányzék, amely egy piros ponttal segít a futó vad elejtésében: ezeket „aimpoint” vagy „red dot” néven szoktuk emlegetni.

Néhány tulajdonság, amely fontos lehet a választáskor: nagyítás, szürkületi érték, fényáteresztő képesség és tubusméret. A nagyításról már beszéltünk; a szürkületi érték a nagyítás és a frontlencse átmérője szorzatának a négyzetgyöke (pl. 8×56 az 448, a gyöke: 21,16).

között „némi” különbséget. A fényáteresztő képesség már jobban tükrözteti egy távcső tulajdonságát, de ez a gyártó által megadott adat. A legjobb termékeknel ez 90% felett van. A tubus mérete lehet 25,4 mm, 30 mm, illetve 34 mm, emellett léteznek sínes céltávcsövek külső, illetve belső sínnel.

Mivel ez az írás vadászoknak készül, néhány praktikus tanács a választáshoz. El kell döntenünk, milyen célra szeretnénk legtöbbet használni a céltávcsövet; hajtás, lesvadászat vagy hosszú távú lövészet. Célszerű, ha meglévő szerelékünkhöz megfelelő választunk, költségkímélő megfontolásból. Ha lehet, vásároljunk világító pontost vagy világító szátkeresztet. Szürkületben jelentős segítséget nyújt a pontos célzásban.

Most pedig a legérzékenyebb tényezőről, az árról: tapasztalatom szerint jól használható új céltávcsövet mintegy 150 ezer forinttól érdemes venni. Használt, régi távcsövet is vásárolhatunk a fenti

ár töredékéért, ezek is jók lehetnek, de érdemes nagyon odafigyelni az állapotra, és ha tehetjük, valahogy próbáljuk ki a lövésállóságot! A középkategória 280–400 ezer forint körül van, a felső pedig akár egymillió forint is lehet.

Vagyis a szürkületi érték egy tízezer és egy kilencszázezer forintos távcsőnél is ugyanannyi, de azért találunk a kettő

A hosszabb távra tett lövéseknél fontos szerepe lehet a parallaxállításnak, amely nemcsak a szátkereszt és a kép együttes élességét állítja be, hanem kiküszöböli az úgynevezett „parallaxhibát”, ami a célzás során léphet fel, ha nem pontosan nézünk a céltávcsőbe. A ballisztikai torony (ASV, bal-

listic turret) is hasznos lehet, ennek segítségével a cél távolságának megmérését követően szátkeresztünket a lövedék esésének megfelelően tudjuk állítani a pontos találat érdekében. Léteznek már úgynevezett „méteres gyűrűk”, amelyek az ASV-torony méterben mutatják az értékeket. Itt csak annyi a dolgunk, hogy kiválasztjuk a löszerünknek megfelelő gyűrűt, és ennek segítségével, a távolságnak megfelelően beállítjuk a szátkeresztet.

Joggal kérdezhetjük, mégis miért van az a nagy árkülönbség távcső és távcső között? Nos, a kép, amit a távcsőben látunk, nagyban függ a lencsék minőségétől, a lencsebevonatoktól és a távcső szerkezetétől. Kétkedőknek szoktam

mondani, hogy mielőtt véleményezünk egy drágább terméket, előtte érdemes azt kipróbálni. Az árkülönbség nem véletlen, és nem csak a márkajelzésnek szól. Vásárlás előtt kérjük ki szakember tanácsát, és ha lehetőségünk

van rá, próbáljunk ki minél több céltávcsövet! Ne szégyelljük megkérni vadásztársunkat, hogy mutassa meg kereső-, illetve céltávcsövet!

A keresőtávcsövek esetében szerencsére kevesebb a variáció. A jó keresőtávcső ismérve: világos, éles képpel rendelkezik, jól kivehetőek benne a színek, és a szürkület végső határáig lehetővé teszi a vad pontos elbírálását, a becsapódási pont ellenőrzését. Ezek általában fix nagyításúak. Vadászatra leginkább a 7–10-szeres nagyítást szoktam ajánlani attól függően, hogy lesvadászatra vagy cserkelésre használjuk. A nagyítás növekedésének arányában csökken a látómező és a kép fényessége is. Fontos a

mindig lehetséges normál nagyítású keresőtávcsövekkel. Főként őzbakvadászat, valamint hegyi vadászat során lehetnek hasznosak a nagy nagyítású, akár 80–100-szoros spektívek. Fix fel támasztást, esetleg állványt igényel a használatuk a nagy remegés miatt, szűr-
kületben pedig kevésbé használhatóak. Inkább a vadászatok használják, hiszen vadászat közben kissé körülményes bír-
rálni vele.

Ha sokat vadásztatunk, vagy vadászataink során fontos a pontos távol-
ság megállapí-
tása, vehetünk távolságmérős keresőtávcsövet vagy tá-
volságmérőt. Ezek mellett, hogy megbízha-
tóan megmérjük a cél távolságát, rendelkezhetnek ballisztikai prog-
rammal is, amely a fölé tartás mértéké-
hez ad megbízható adatokat. A legjobb minőségű ilyen keresőtávcsövek teljes megoldást nyújthatnak szinte minden vadászati szituációban, az esti lesvadá-
szattól a távoli tájakon esetleg szükséges hosszabb, akár 500 méteres lövésekig. Hazánkban azért maradunk a vadászias lőtávolságoknál, hiszen nem elsősorban a vad elejtése a fontos, hanem a termés-
zet és a vadászat élménye.

Mindig tartsuk szem előtt Széche-
nyi Zsigmond örök mondatát: „A va-
dászat: vadúzás és erdőzúgás, de több erdőzúgás.”

Szárnyasi Mihály

keresőtávcső súlya is: nappali cserke-
lésre kisebbet, mondjuk egy jó 8×32-est szoktam ajánlani, esti lesre 10×56-ost. Univerzális keresőnek, amely mindenhez megfelel, egy jó 8×50-est vagy 8×56-ost. Általános vélekedés szerint – bizonyos kor, 40–45 év felett, mely korcsoportba már e cikk írója is be-
tartozik –, a pupilla nem képes akkorára tágulni, hogy az 56-os lencse esetleges előnyeit élvezhesse. Magyarul a pupillá-
ja nem képes a 8×56-os távcső 7 mm-es kilépőpupillájához kitégülni. Ez – ta-
pasztalatom szerint – nem mindig igaz; számos távcsőteszt során kiderült, hogy ezek egyéni adottságok, és igenis van-
nak különbségek szem és szem között.

Néhány szó a spektívekről. A nagy távolságokra lévő vad elbírálása nem

GROUPAMA BIZTOSÍTÓ A MAGYAR VADÁSZOK HIVATALOS BIZTOSÍTÓJA

»»» A GROUPAMA BIZTOSÍTÓ VADÁSZ FELELŐSSÉG- ÉS BALESETBIZTOSÍTÁSA FEDEZETET NYÚJT

- a fegyveres vadászat során Magyarország területén okozott olyan károokra, amelyekért az okozónak kártérítési kötelezettsége van;
- a vadászattal, vadásztársaság vadgazdálkodásával összefüggő baleset során bekövetkező mulékony sérülés, rokkantság, baleseti halál esetére.

»»» A GROUPAMA BIZTOSÍTÓ VADÁSZ FELELŐSSÉG- ÉS BALESETBIZTOSÍTÁSÁNAK DÍJAI ÉS SZOLGÁLTATÁSAI

- 1000 Ft/év alapdíjjal, valamint 2000 Ft/év emelt díjjal is megköthető a biztosítás.
- A felelősségbiztosítás révén a biztosító szolgáltatási kötelezettsége az alapbiztosítási díjjal megkötött biztosítás esetén szerződőnként 12 millió forint/kár és 12 millió forint/év/fő, illetve emelt díj esetén 18 millió forint/kár és 18 millió Ft/év/fő.
- A balesetbiztosítás keretében a biztosító a Magyarországon bekövetkezett vadászbaleset kapcsán az alábbi szolgáltatást teljesíti:
 - baleseti halál esetén 600 000 forint, illetve emelt díj esetén 1 200 000 forint egyösszegű kifizetése;
 - 10-100%-os baleseti eredetű rokkantság esetén – a rokkantság fokával arányosan – legfeljebb 500 000 forint, illetve emelt díj esetén legfeljebb 1 000 000 forint kifizetése;
 - mulékony baleseti eredetű sérülés, csonttörés, csontrepedés esetén egyszeri 30 000 forint, illetve emelt díj esetén 60 000 forint gyógyulási támogatás kifizetése;
 - baleseti kórházi napi térítés 2000 Ft/nap, míg emelt díj esetén 4000 forint/nap (maximum 15 napig).

»»» KÁRBEJELENTÉS

Groupama Biztosító Központi Üzleti Igazgatóság

Cím: 1146 Budapest, Erzsébet királyné útja 1/C
Telefon: +36 1 462 3808 – Fax: +36 1 462 3817

A hirdetés tájékoztató jellegű, nem minősül ajánlattételnek. A teljes körű tájékozódás érdekében kérjük, olvassa el a vonatkozó biztosítási feltételeket. Az ügyfelek biztosítási panaszokkal személyesen a biztosító ügyfélszolgálati irodáiban dolgozó munkatársaihoz fordulhatnak, telefonon keresztül ezt a biztosító TeleCenter +36 1 462 3500 telefonszámon, elektronikus levélben a www.groupama.hu weboldalon „Írjon nekünk” menüpontjában, írásban az 1380 Budapest, Pf. 1049 levélcímen tehetik meg. A biztosító felett a szakmai felügyeletet a Magyar Nemzeti Bank (1013 Budapest, Krisztina körút 39.) látja el. A Groupama Biztosító székhelye: 1146 Budapest, Erzsébet királyné útja 1/C

**Élet-, vagyon-,
gépjármű-,
lakás- és
utasbiztosítások**

Bizalomból biztosság

Biztosító

Az OTP Csoport partnere

Superbrands^{8x}

2008 09 10 11 12 13 14 15

Vadászkések a mindennapokra és ünnepekre

Jenőcs József ergonomikus markolatú vadászkése, a Vadászgörbe; választható pengeanyagok: C60 és Sleipner acél (Fotó: Éliás Sándor)

A kés csaknem egyidős az emberrel: nem is csak a Homo sapiensszel, hanem az egész Homo nemzetséggel. A legkorábbi pattintott kőeszközök 3,3 millió évesek. Az évezredek alatt megszülettek azok a hagyományos pengeformák, amelyekkel a leghatékonyabban lehetett lenyúzni a nagy testű zsákmányállatok vastag, szívós bőrét és feldarabolni a testet. Gondoljunk csak a rénszarvasra való hagyományos északi késekre, a finn puukókra! Sok modern kés tervezéséhez ezekből a formákból merítenek ihletet például a méltán népszerű Mora és Martini kések gyártói.

A legtöbb késhasználó szeretne egy jól élezhető, rugalmas, tökéletesen rozsdamentes, rendkívül éltartó kést. Lehetőleg 4-5 sör árért. Az átlagos sportvadásznak képesnek kell lennie az elejtett nagyvad zsigerelésére. A hivatásos vadászoknak emellett a vadnyúzását, feldarabolását is el kell végezni. Rendszerint a sportvadászoknak nem kell napi 2-3 vadnál többet kizsigerelni, azonban ez a munka is magában foglalja a medencecsont ízesülésének és a bordakosárnak a szegycsontnál történő elvágását, ami idősebb állat esetében nagy igénybevételt jelent a késnek, ha nincs kéznél egy fűrész. Egy vadórnek pedig egy nagyobb terítékű vadászat során akár 10–30 nagyvad feldolgozására is alkalmas, strapabíró, könnyen utánélezhető késsel kell rendelkeznie. Esetükben több vágószerszám, külön nyúzó-, darabolókés beszerzése javallott. Mi itt elsősorban egy nagyvad biztonságos, hatékony zsigerelését lehetővé tévő kés kiválasztásához szeretnénk segítséget nyújtani.

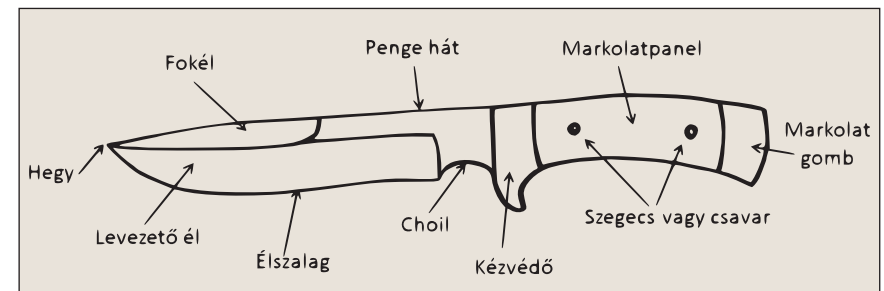
A kés nem minden. A jó tok nemcsak a kést védi, hanem minket is a borotvaéles pengétől. Ne sajnáljuk rá a pénzt! Lehetőleg a készítő saját vagy az általa ajánlott, erre szakosodott bőrdíszműves vagy kydextokkészítő munkáját

válasszuk! Ami az élezést illeti, ha magunk nem szánunk időt az elsajátítására és anyagiakat a szükséges élező eszközök beszerzésére, keressük meg az igazi szakembert! A kés, tok, élezőeszközök egységében gondolkozzunk, ha sikeresen kívánjuk használni a késünket!

A kés részei

A két fő része a penge és a markolat, a kettőt elválaszt(hat)ja az ujjvédő vagy keresztvas. A késpenge egyik fele élezett, ezzel szemben találjuk a fokot (vagy pengehátat), amelynek egy része éles lehet: ez a fokél (amennyiben a fokél megtalálható, de nem élezett, hamis fokélnak hívjuk). A pengető nem élezett része a *ricasso* vagy *tálung*, ezen egyes esetekben ujjvájat, angol eredetű szóval *choil* található. A markolat penge felőli részén helyezkedhet el a fémből készült bakni, majd ezután következik a markolat anyaga, esetleg a végét lezárhatja egy markolatgomb, csavar, zsinórfuratot tartalmazó törővég.

A zsebkések persze ezenfelül még zárszerkezettel is bírnak, amely a pengét nyitott állapotban tartja. Pengéjükön a nyitást elősegítő lyuk, hátsó nyitássegítő nyúlvány (flipper) vagy körömvájat található.

Nevezéktan: a kés részei

1. Fix vagy zsebkés?

Sokan az univerzális, kis helyen elférő bicskákat választják társnak, azonban ezek pengéje két csavarral rögzített, rosszabb esetben sajtolt, szegecselt, azaz nem könnyen javítható tengelyen forog, és függetlenül attól, hogy a penge mit bír, a tengely a nagy igénybevétel hatására könnyen sérülhet. Maga a zárszerkezet sem lehet olyan erős, mint a fix kések anyaga. Ne ülünk fel a reklámoknak: a legerősebb, méregdrága, úgynevezett „taktikai folderek” sem képesek egy, a markolatpanelek teljes hosszában végigfutó, 2,5-3 milliméter vastag pengéjű kés teherbírását nyújtani. Ráadásul a mozgó alkatrészek, markolatpanelek alá kerülő vér, bélsár kimosása sokkal nehezebb egy bicskából. Egyetlen vadászbicska sem veheti fel a versenyt egy fix késsel, inkább egyéb feladatokra tartogassuk ezeket!

Jeneses József damaszkolt acél pengés vadászbicskája. Kovácsmunka: Fazekas József (Fotó: Éliás Sándor)

2. Rozsdamentes vagy nem rozsdamentes acél?

A mai kések alapvető pengeanyaga az acél. A megfelelő élességű, éltartó és jól használható késpenge az acélválasztás, élprofil-kialakítás és hőkezelés „szentháromságának” tudatos meghatározásával, alkalmazásával jön létre.

Az ötvözetlen vagy szénacél a szénen kívül csak szennyezői mennyiségben tartalmaz egyéb összetevőket.

A gyengén ötvözött acélok a szénen kívül egyéb ötvözőket is tartalmaznak, de az összes ötvöző mennyisége nem éri el az 5 százalékot.

Erősen ötvözöttnek hívjuk az acélt, ha az ötvözők mennyisége meghaladja az 5 százalékot.

Az acél összetétele, az ahhoz igazított hőkezelés és élprofil, élszög helyes megválasztása együtt eredményez éles

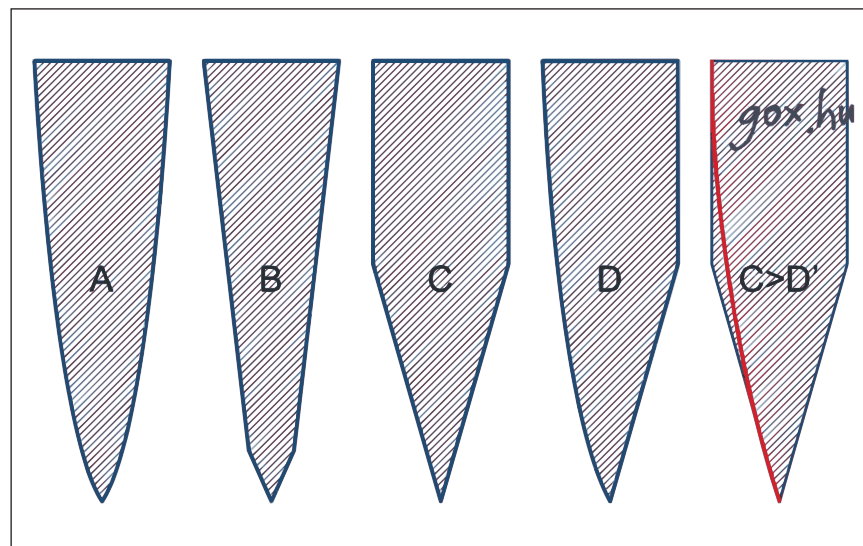
és éltartó kést. Késnek csak edzhető acélok alkalmasak, ezek kialakításához 0,25 százalék feletti széntartalom szükséges. Kovácsolásra leginkább a szénacélok alkalmasak. Finom karbid- és szemcse-szerkezettel rendelkeznek, ezért jól és könnyen élezhetőek, élüket ehhez képest sokáig megőrzik. Hátrányuk, hogy a leggondosabb ápolás ellenére is patinásodni fognak, és hajlamosak rozsdásodni.

Ezért persze kárpótol fantasztikus élük, amely nagyon finomra húzható, és az éltartásához képest könnyen fenhető. Hogy megóvják a pengét, a gyártók savval maratva, barnítva, kékítve védő oxidréteget hoznak létre rajta, vagy pár mikron vastagságú bevonattal látják el.

Az acélok Ferrarija a rétegzett, hajtogatással készült damaszkolt acél, amelyet kovácshegesztéssel hoznak létre. Ez a jó éltartás mellett, a szakszerű kovácsolásnak köszönhetően, nagyon jó szívósággal, duktilitással (képlékenységgel)

rendkelezik. Ráadásul csodálatosan szép mintázatú penge készülhet belőle. A másik kuriózum az úgynevezett *wootz* vagy az orosz nyelvterületen *bulat*nak hívott acél, amelynek készítése, kovácsolása rendkívüli szakértelmet igényel. Az ilyen pengék mintáját a kovácsolás által összetört karbidháló adja.

Külön kategóriába sorolandók a modern porkohászati acélok. Az eljárásához a nyersanyagokból megfelelő finomságú porokat állítanak elő, ezeket a kívánt összetételnek megfelelő arányban keverik, homogenizálják, és az így előállított alapanyagot hidegen össze-sajtolják, végül adott hőmérsékleten és nyomáson sajtolják. Bár keménységük és éltartásuk valóban magas színvonalú, és a hagyományos eljárással készült, azonos összetételű acélokhoz képest rugalmasabbak és szívósabbak is, esetleges kipattogzásra való hajlamuk, rendkívül munkaigényes újraélezésük megnehezítheti terepi használatukat.

Élprofilok. A: konvex, B: élszalagos, C: skandináv, D: kataririba (forrás: GOX.hu, Pongrácz Gábor)

3. Milyen leélezésű kést válasszunk?

Minél kisebb élszögű és vékonyabb az él, annál könnyebben vág a kés, de annál sérülékenyebb az élszalag. A helyesen megválasztott leélezés biztosítja az él épen tartását. A kések sokféle élprofilal készülnek, amint az ábra is mutatja.

A vadászati használatra alkalmas kések pengehatig egyenesen felkösörült, élszalagos, szablya vagy konvex kösörülésűek. A skandináv élezésű kések bolondbiztosan, egyszerűen élezhetők, és megfelelő élszög mellett remek metszőképességűek, ezért az ilyen jó választás lehet a kezdőknek.

Az élszalagos kések nagyon elterjedtek, hiszen géppel ezek könnyen gyártathatók, és a skandi késekkel szemben a keskeny élszalag könnyen élezhető. Házi utánélezésük nagy gyakorlatot igényel.

Vadászati alkalmazáshoz és általános erdei feladatokhoz (nyársfaragás, tűzrakáshoz gyújtós előkészítése stb.) a legjobb metszőképességet a lapos

konvex kések adják, és ezek – helyes anyagválasztás és élszög mellett – egyben a legtartósabbak is. Ha az eredetileg kialakított él sérülékeny, kicsit hasább ívet alakíthatunk ki, ha pedig jobb metszőképességet szeretnénk, laposabb ív szükséges.

4. Milyen legyen a markolat?

Az első és legfontosabb, hogy a kés markolata kényelmes, csúszásmentes, formája funkcionális legyen, töltsse ki a markoló kezét, és segítse elő a kés biztonságos kezelését. Jó példa erre a cikk elején látható Vadászgörbe, Jeneses József munkája.

Kést úgy érdemes választani, mint puskát: az adott modellel rendelkező barátunk, a kereskedő és készítő tanácsait is hallgassuk meg! Próbáljuk ki a megvásárolni szándékozott kést: faragjunk el vele egy hüvelykujj vastagságú, száraz ágat! Ha ez kényelmesen megy, valószínűleg nem lesz gond később sem.

Kovács Miklós kínálatából a vadászati felhasználásra tervezett fullkonvex Borz és skandivex Sakál modellek. Változatos markolatanyagokkal N690-es rozsdamentes acélból készülnek (Fotó: dr. Fuisz Tibor István)

Palcsesz Imre kovácsolt Poldi csapágyacél pengéjű, g-10 markolatú skandináv stílusú kése, a Fekete Démon (Fotó: dr. Fuisz Tibor István)

Ha a markolat vág, tör, válasszunk másik kést! Nem árt, ha a markolat madárfej-szerű, így a kés biztosabban tartható. Ellenben nyúzásnál az az előnyös, ha belefér a marokba, kerekded a vége. Télen, kesztyűben kicsit nagyobb markolat a kényelmes!

Full-tang vs. markolattüskés

A full-tang késekben a markolat teljes hosszában és szélességében végigfut a pengeanyag, erre rögzítik a markolatpaneleket. Ez a legerősebb markolatmegoldás. Előnye, hogy a jól illesztett, műgyantával ragasztott panelek alá szennyeződés nem juthat be, a kés jól tisztítható. A fém bakni – bár manapság talán kevésbé népszerű – mechanikai védelmet nyújt a markolatpaneleknek (ez különösen fontos pl. agancs- vagy vékony fapanelek esetén), és a szennyeződéstől is védi a markolatot. Ha anyaga réz, annak baktericid hatása további előny. A full-tang megoldás érdekes „alesete” az úgynevezett integrál kés, amelynél a teljes pengét, a baknit és a

markolat végét lezáró elemet egy darab acélból forgácsolják, és ennek bemélyedésébe illesztik a markolatpaneleket.

A markolattüskés kések kevésbé erősek, de ésszerű felhasználás mellett tökéletesen ellátják a feladatukat. Sőt egy jól elkészített markolattüskés késben van annyi anyag, mint egy könnyítőfuratokkal gyártott full-tang késben. Mivel kívülről nem látszik, mekkora a penge tüskéje, érdemes biztos forrásból vásárolnunk. Előnyük hidegben, hogy a kéz nem érintkezik sehol az acéllal. Kevesebb az illeszkedési felület, ezért kisebb esély van a különböző anyagok eltérő hőtágulása miatt fellépő problémákra: a markolat és a penge közti rések kialakulására (feltéve, ha egy darabból van a markolat).

5. Természetes vagy mesterséges anyag legyen a markolat és a tok?

Sokan a gumírozott markolatra, érdesített G10 vagy mikarta markolatpanelekre esküsznek, míg mások a vadászkeszen

kizárólag a természetes anyagokat tartják elfogadhatónak! Ugyanígy a praktikus, formára melegített, a kést tökéletesen tartó és az időjárásra teljesen érzéketlen kydextokokat a hagyományos kések kedvelői ki nem állhatják. Pedig egy sokat hordott terepi munkakészhez a műanyag tok az ideális. Előnye az is, hogy a piszkosan eltett, rozsdamentes kés a kydextokkal együtt „mosószerrel és slaggal” könnyen tisztítható... Célszerűségük nehezen megkérdőjelezhető, esetleges esztétikai hiányosságaik pedig ezért messze megbocsáthatók.

A kevesebbet zsigerező sportvadász a tradíció ápolása nevében dönthet úgy, hogy dédelgetett szénacél pengéjű késére prémium agancs-, mamutagyar- vagy egzotikus famarkolat kerüljön. Ha valaki ezek használata mellett dönt, a markolatpanelek gondos illesztése, a már beállt, több évig gondosan szárított fa használata némi segítség lehet. Lehetőség van műgyantával stabilizált természetes

anyag használatára, ami gyakorlatilag a műanyag tartósságával bír. Illetve érdemes a markolatpaneleket műgyantával ragasztatni, és szükség esetén utólag kitölteni a természetes anyagok száradása miatt óhatatlanul fellépő réseket. Így a szennyeződés kevésbé jut a markolatpanelek alá, ahol rozsdásodást okozhat, vagy nemkívánatos táptalaja lehet a mikrobáknak.

Az eszményi vadászkés

A vadász számára tökéletes késhez 8–10 centiméter körüli pengehossz és 3–4,5 milliméteres pengevastagság ajánlott. Több vad egyszerre történő zsigerezésénél 57–59 HRC keménység, szénacél vagy rozsdamentes Sandvik, N678, 440C vagy N690 acél előnyös, ezeket könnyebb utánélezni. Tokot és markolatot pedig a felhasználási körülményeknek megfelelően válasszunk, de a szerzők szerint a kydextok és a szintetikus markolat a

Hudra József Elmax csúcsacélos, micarta markolatú, rendkívül igényes, strapabíró vadászkésé, ami a Fallkniven cég Professional Hunter Knife késének továbbgondolásából született (fotó: dr. Fuisz Tibor István)

legpraktikusabb. A skandináv hagyományokat őrző Mora kések kínálatában már találni elfogadható, strapabíró akár bőven 10 000 forint alatt is.

Egy keveset zsigerező, igényes sportvadász talán egy fokozottan éltartó acélú késsel jár a legjobban (a szépen kovácsolt szénacéloktól és a Sleipnertől az ATS-34, RWL-en át az Elmaxig sok ilyen acélból válogathatunk), amelynek a rendszeres élezését szakemberre bízta. Sok hazai készítő a késére örök életre szóló garanciát vállal, amibe a penge élezése is beletartozik. Hazai készítő 30–40 ezer forint környékén már vállalják belépő szintű kés készítését tokkal együtt, igényes anyagokból.

A hazai készítőkről akadt olyan, aki a második vagy sokadik bevőre is átruházható élettartam-garancia mellett rendszeresen karbantartja a kést és tokját, sőt az ésszerű felhasználás esetén javíthatatlanul sérülő kést kicseréli. Így már nem is olyan drága egy, az igényeinknek megfelelően kialakított 60–80–100 ezer forint árú kés. Ezt a nagy késgyártó cégek még hasonló ár mellett is ritkán ajánlják fel!

Persze a felkapott mesterek prémium acélos munkái egy-két nagyságrenddel többbe kerülhetnek. Mindenesetre sokan a vadászkések gyakorlati használóiból gyűjtökké válnak, és ennek a jövedelmező piacnak az igényeit számos meszter lélegzetelállító darabokkal próbálja

Fazekas József kovácsmester egyik oldalon tigriscsíkos, másik oldalon párdücpettyes mozaik damaszk acél pengéjű kése. A penge mintázatára rimel a markolat állatábrázolása is (Fotó: Ifj. Fazekas József)

kielégíteni. És ha minket kérdeznek, legyen akár több ünnepi és egy-két izig-vérig munkakésünk is.

Köszönjük Jeneses Józsefnek és Palcsesz Imrének a kézirat gondos ellenőrzését, kiegészítését.

További hasznos információk a témában

- Késekről mindenkinek: kesportal.hu, gox.hu, miveskesek.hu; Facebook, „Vadászkések (Vadászok, késkedvelők, késkészítők)” csoport
- Késélezés témakörében: acellullank.hu/keselezes (ékezzettel!), kesportal.hu/2015/02/05/a-konvex-elu-kesak-kez-elezese/

Dr. Fuisz Tibor István –
Ratalics András Levente

Alkalmas alkalmazások

Egyre többen használjuk a számítástechnika adta lehetőségeket életünk szinte minden területén. Miért pont a vadászat, a vadgazdálkodás lenne ez alól kivétel? A zsebünkben, táskánkban lapuló okostelefonok, táblagépek, amelyekben különböző alkalmazások futtathatók, lassan már nem is számítanak luxuscikknek, és a középkategóriás készülékek „töltelékebe” is belegyűrjük legalábbis a műholdas navigációt (GPS), a giroszkópot, az iránytűt, a kamerát, és mindez a lehetőségek óriási tárházát kínálja a fejlesztőknek – akik élnek is vele. Alább néhány, a vadászok számára is hasznos program és tanács.

Különleges anyanyelvünk egyik hátránya, hogy a fejlesztők nemigen számolnak a 15 millió magyarul beszélő emberrel. Így le kell nyelnünk a békát: sajnos a legtöbb program, amelyeket letölthetünk, bizony angol nyelvű. Azonban ha ezen sikerül túllendülnünk, és valakivel elmagyaráztatjuk az alapvető funkciókat, kitárulhat előttünk a világ.

Talán a leghasznosabb programok – különösen a nagyobb területen vadászó Nimródok számára – a **különböző térképalkalmazások**. Nem feltétlenül kifejezetten vadászatra szánt programokra kell gondolnunk, a célközönséget a túrázók, természetjárók jelentik, de tökéletesen megfelelnek a mi igényeinknek is. Ilyen applikációk minden GPS-szel felszerelt telefonra letölthetők, a keresőbe a „gps” és „tracking” kulcsszavakat beírva, rengeteg programot kapunk. A fizetős programoknak rendszerint van egy ingyenes, de butított próbaverziója,

ezt célszerű kipróbálni, mielőtt néhány dollárnyi forintot is áldozunk rá. Az alapfunkciók többnyire ugyanazok: bekapcsolva az útvonal rögzítését, egy cserkelés, egy utánkeresés vagy akár egy hajtóvadászat nyomvonalát nézhetjük vissza később – nem feltétlenül telefonon. Az útvonal adatait exportálni lehet a programból, és számítógépen akár a Google térképére is rávetíthetjük. Emellett statisztikai adatokat is láthatunk: a távolságot, az időt, ami alatt megtettük az utat, az átlagsebességet, a leküzdött szintkülönbséget. Egyes programok emellett lehetőséget adnak arra is, hogy egy-egy ponton megállva kiegészítő adatokat rögzítsünk, esetleg fotót is készíthetünk a helyszínen, amelyet az adott ponthoz rendelhetünk hozzá. Az egyik legnépszerűbb térképprogram jelenleg az **AllTrails**, amely minden készülékre letölthető. Ha meg tudunk békélni az időnként felvillanó reklámokkal, akkor

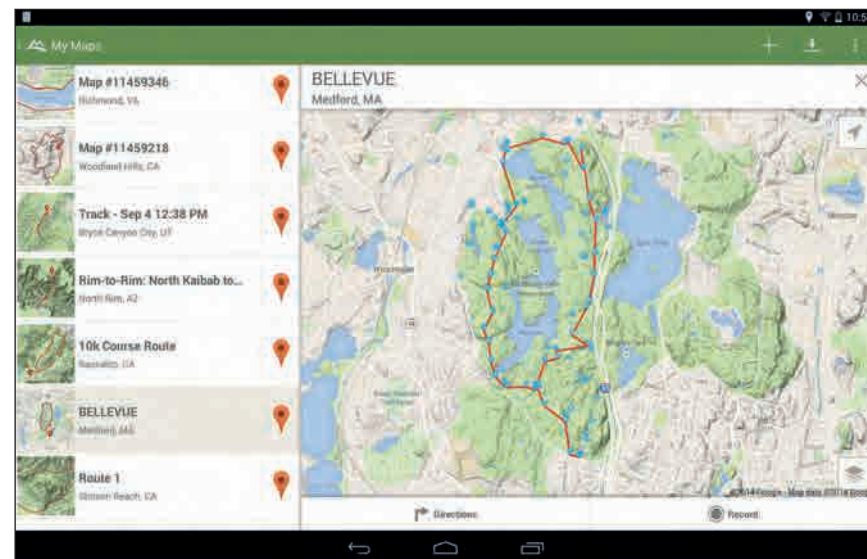
ingyenesen letölthető, csak bizonyos pluszfunkciókért kell fizetni.

A nagyvad vadászok mellett a lövés szerelmesei számára lehetnek hasznosak a ballisztikai alkalmazások. A nagyobb fegyver- és optikagyártók mellett kisebb fejlesztők is publikáltak olyan programokat, amelyek különböző adatokat – így például a lőszergyártót, a kalibert, a lövedék tömegét, internetkapcsolat esetén az időjárás adatokat – figyelembe véve számítják ki a lövedék pályáját. Meglehetősen népszerű az egyelőre csak Apple eszközökre letölthető **Ballistic: Advanced Edition**, amely azonban csak valóban komoly lövők számára javasolt, különösen figyelembe véve igen borsos, 20 eurós (mintegy hatezer forint) árát.

Nem mehetünk el a vadhívó alkalmazások mellett. Ezek zöme ugyan nem a hazai vadvilágra van hangolva, de az amerikai és a magyar nyúl siráma aligha különbözhet érdemben, és az angol cincogás vélhetően ugyanúgy felcsigázza a magyar róka kíváncsiságát. Egyes

alkalmazások a leírásuk szerint arra szolgálnak, hogy a telefonról játsszuk le a hangot, de a visszajelzések egyöntetűen arról számolnak be, hogy a kis hangszóróból szóló elektronikus hang nem túl hatékony (arról nem is beszélve, hogy Magyarországon ez jogszabályokba is ütközne). A jobb programok azonban jók lehetnek arra, hogy megtanuljuk imitálni az adott hangot. Örömteli, hogy ezen a téren a magyarokat sem hanyagolták el: a 6 euróba – nem egészen 2000 forintba – kerülő **Hívó vadászat** nevű program az özüzekedéskor lehet hasznunkra. A hangok mellett azok leírását és a híváshoz tanácsokat is kapunk egy egykori vadórtól, Erich Marektől.

A technika az évszázados tapasztalatok, így a szolunáris elmélet alkalmazásában is segítséget nyújt. Eszerint a vad és a hal a Nap és a Hold helyzetétől – tehát az év- és napszaktól valamint a földrajzi elhelyezkedésétől – függően bizonyos napokon és napszakokban sokkal aktívabb. Rengeteg alkalmazás adhat

fotó: Blaumann Ödön

Csudák márpedig nincsenek

Bármilyen hihetetlenek is a modern technika vívmányai, a „kütyüknek” és a rájuk írt alkalmazásoknak is vannak korlátai. Ezeket leginkább a műszaki felszereltség szabja. Ami valószerűtlennek tűnik, az szinte biztosan nem is működik. Nem érdemes például speciális frekvencián zúgó vagy a képernyőt villogtató szúnyogűző programot letöltenünk, mert a vérszívókat ilyen cselek bizony nem hozzák zavarba. Ne dőlünk be annak, hogy az applikáció egy fotó alapján korra, pontszámra elbírálja az agancsot, mint ahogy a centiméterpontos helymeghatározás sem lehetséges a forgalomban lévő készülékek túlnyomó részével. Ha a leírás szerint „UV fényvel” fog világítani a készülék képernyője, és így majd „jól látszik a vérnyom”, akkor ne is olvassunk tovább, hiszen józan paraszti ésszel sejtethetjük, hogy simliske-dés van a dologban.

A csalódások megelőzhetők, ha egy-egy program – különösen a fizetők – letöltése előtt elolvassuk a visszajelzéseket az online áruházban (az Apple termékek esetében ez az App Store, az Android operációs rendszert futtató eszközöknél a Google Play felület), vagy akár az interneten keresünk rá. Magyar leírást, értékelést jó eséllyel nem fogunk találni, de az alapfokúnál valamivel erősebb angol nyelvtudással pontosan megtudhatjuk, lenne-e értelme a letöltésnek.

Földvári Attila

tippet a kevésbé laikusoknak, hogy pontosan mikor – és nem csak az Egyesült Államokban! A RedSnake Enterprises **iSolunar Hunting & Fishing Times** nevű alkalmazása nem csak ezeket az időszakokat árulja el: ellenőrizhetjük az időjárást, sőt egy kattintással az elejtéseket, esetleg sebzéseket, vadnyomokat térképen is rögzíthetjük. Öt dollárt – kb. 1500 forintot – tán meg is érhet, hogy megtudjuk, működik-e a teória.

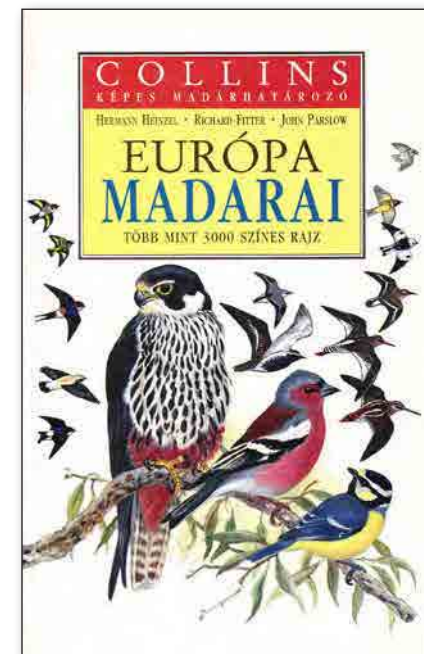
Mi van még a hátizsákban?

Egy vadászember hátizsákjának feneketlennek kell lennie; hiszen amikor nincs a nyakunkban a távcső vagy a fényképezőgép, ha képletesen is, de ezeket is abban tároljuk. Aztán kell egészségügyi felszerelés, kés vagy bicska, elem- vagy fejlámpa, kéztörölő, váltás ruha és még sok apróbb-nagyobb hasznos holmi, amiről már szoltunk.

Ilyen például a toll és a jegyzetfüzet. Számtalanszor előfordul, hogy valamit szeretnénk feljegyezni, de nincs mivel, és nincs hová. Aki vezet vadásznaplót, azt se felejtse otthon. Egy fárasztó vadászat után ugyan nagy lelkierő kell a körmöléshez, de megéri, mármint annak, aki az emlékeit azon nyomban szeretné papírra vetni. Persze „naplóíráshoz” a technikát is felhasználhatjuk, például diktafonra mondhatjuk élményeinket. Ez alapján később, otthon, nyugodt körülmények között elkészíthetjük vadásznaplónk aktuális bejegyzését.

Érdemes abból is kiindulni, hogy a vadászok szeretik és szeretnék mind jobban megismerni a természetet; ezért nem árt, ha egy-két határozókönyv is bekerül a képzeletbeli, feneketlen hátizsákba. Sajnos magyar nyelven alig néhány állatcsoportról jelent meg ilyen, könnyen kezelhető, hasznos munka. Például nincs emlőshatározó, nincs határozókönyv a kétélűekről és hullókról, mint ahogy a

bogarakról vagy lepkékről sincs. Akik beszélnek valamilyen idegen nyelvet, azoknak könnyebb dolguk van, s ma már a külföldi könyvek sem feltétlenül drágábbak, mint az itthoniak. Érdemes az amazon.com-ot böngészni, ahol gyakran nagyon olcsón, nagyon jó határozókönyvekhez lehet hozzájutni. Szerencsére a madarokról nálunk is több kiváló munka jelent meg. Sokan még az évtizedekkel ezelőtt beszerzett Petersonra (Peterson–Mountfort–Hollom: *Európa madarai*

– számos kiadást ért meg hazánkban is) esküsznek, de e könyv felett már elszaladt az idő. Ma jelenleg a legjobb határozókönyv Mullarney–Svensson–Zetterström–Grant *Madárhatózója*.

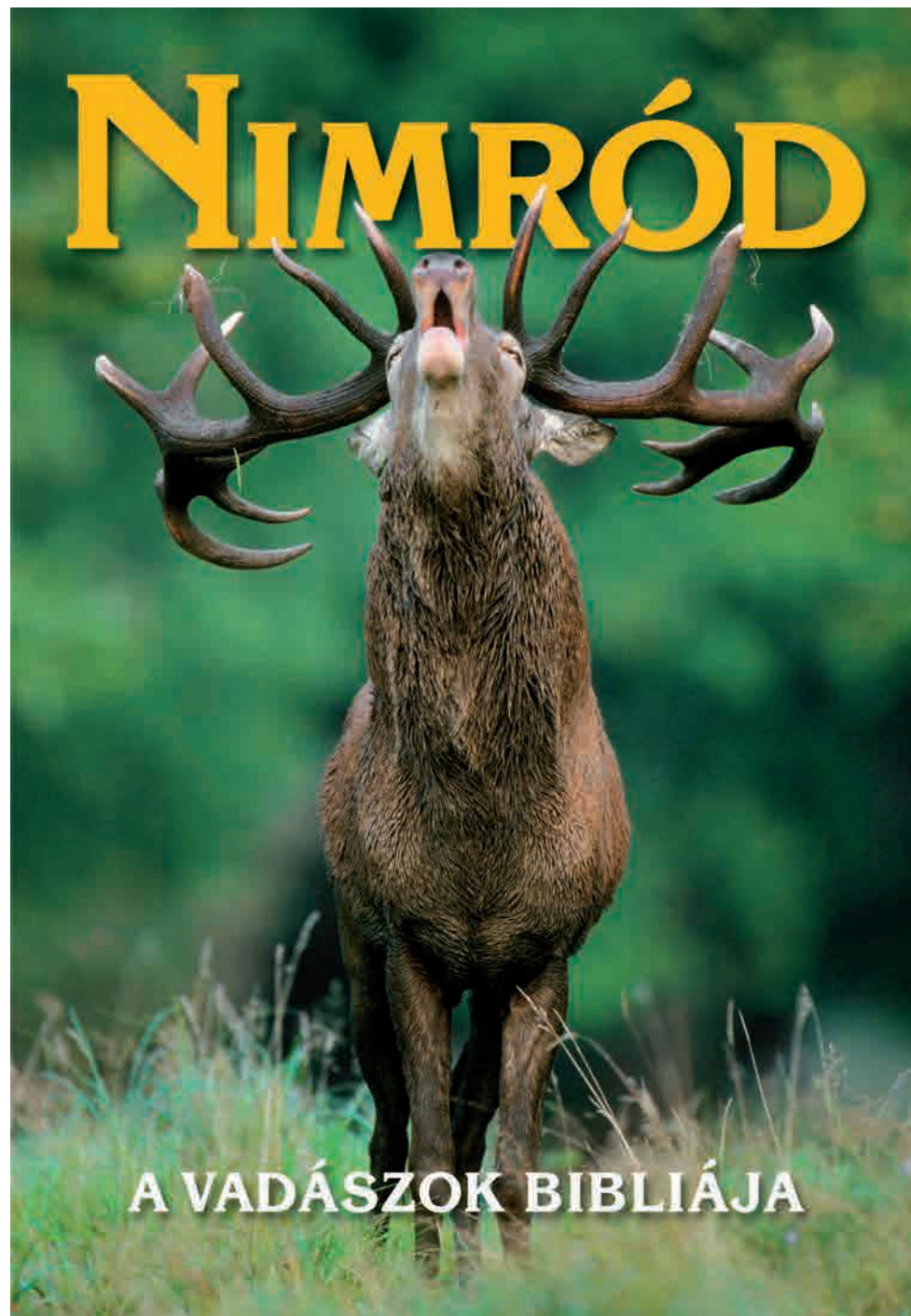
Viszonylag jól használható még Heinzel–Fittet–Parslow *Európa madarai* című könyve (csak címében azonos a fentebb említett Petersonnal), amely azonban ma már csak antikváriumokban szerezhető be. Remek kis könyv jelent meg nemrégiben: dr. Bleier Norbert és Márkus Márta *Nyomhatózó zsebkönyve*. A kötetben látszik, hogy terepi emberek írták és fényképezték, ezért ne maradjon ki a hátizsákból!

Sajnálatos, hogy számos határozókönyvszerű bővli vagy inkább „válogatás” látott napvilágot az utóbbi időben. Szép színes kis könyvek, amelyek néhány fajt jól-rosszul ismertetnek, de állathatózásra már csak azért is alkalmatlanok, mert kevés faj szerepel bennük. Pedig egy igazi határozókönyv legfőbb ismérve, hogy a teljességre törekszik!

Ha több napot szánunk a vadászatra, és az éjszakát a vadászházban töltjük, érdemes egy klasszikust is magunkkal vinni. Egy sikeres (vagy ne adj’ Isten, sikertelen) vadászat után jó érzés Széchenyi Zsigmond vagy Fekete István írásaival zárni a napot.

K. Zs.

foto: Turóczy Anett

„KERÍTÉSSTRESSZ”

fotó: Polster Gabriella

Bevezetés

Vadgazdálkodásunk egyik, ha nem a legnagyobb kihívása a vad által okozott kár kezelése. Persze hosszasan filozofálhatnánk, hogy ez ténylegesen kár-e, vagy a vaddal együtt „járó” természetes jelenség. Mindenesetre a kár mértékének meghatározása, a különféle becslési módszerek összevetése örök – hálás vagy hálátlan – téma, mely folyamatos feszültséget, konfliktust teremt a sokszor ellenérdekelt ágazatok között. Ezt elkerülendő, a gazdálkodók nagy energiákat mozgósítanak a megelőzésre. E tekintetben a számtalan módszer, eszköz közül

a kerítés az, mely megnyugtatóssal tölti el a földhasználókat, a mező- és erdőgazdálkodókat.

Az elmúlt években különösen szembeötlő az a változás, melyet a gombamód szaporodó, különféle módon bekerített területek okoznak. Mi magunk is megdöbbenünk olykor, mert ahol néhány éve még „szabadon” kirándultunk, ma azt tapasztaljuk, hogy folyamatosan mesterségesen létesített akadályba botlunk, melyet megkerülünk, átmászunk, kinyitunk ahhoz, hogy célunkhoz eljussunk. Akkor hát hogyan éli meg mindent a természetben elvileg szabadon élő vad!? A vadon élő állatok, amelyek

ösztönük által vezérelve próbálják követni megszokott útvonalait, de egyik hétről a másikra leküzdhetetlen akadályba ütköznek. Ráadásul a vad – természetből adódóan – nem képes felmérni, hogy egy akadályon, amelyen még át is lát, nem képes átjutni. Ha bele is pusztul, akkor is át akar menni a túoldalra. És gyakran tényleg bele is pusztul. . .

Azok, akik „túlteszik” magukat a kerítésen, gyakran „folyosókon” közlekedve próbálják a még fennmaradó területeken megtalálni élőhelyüket, de a vadrejtő, táplálékot adó fiatalosokban, újulatokban, természet kultúrákban már a gazda nem tűri meg, vagy ahol meg

is tűri ott még nagyobb hatást gyakorol környezetére.

Az utóbbi években az egyre növekvő területet érintő kerítésekről, villanypásztorral bekerített területekről, valamint ezeknek főként negatív következményeiről folyamatosan és egyre gyakrabban számolnak be a vadgazdálkodási egységek képviselői. A témában átfogó adatgyűjtés eddig még nem született, holott a vadgazdálkodási szakembereket, kutatókat régóta foglalkoztatja ez a kérdés.

Az 1996. évi LV. törvény (Vtv.) és a végrehajtására kiadott 79/2004. (V. 4.) FVM-rendelet (Vhr.) a kerítésre vonatkozóan az alábbiak szerint rendelkezik:

Vhr. 14. § A Vtv. alkalmazásában vadgazdálkodási létesítménynek, berendezésnek minősülnek a következők: a vadászterületen mesterségesen létesített vadetető és dagonya, takarmánytároló, szózó, vaditató, épített les, vadaskerti kerítés, épített vadbefogó, vadkárrelhárítást szolgáló kerítés és más műszaki létesítmény, apróvad tenyésztésére szolgáló létesítmény, amennyiben azok megfelelnek a műszaki és biztonsági követelményeknek.

Vtv. 31. § (4) Vadászterületen vadvédelmi és vadászati célú kerítés létesítésekor figyelemmel kell lenni a vad természetes életfeltételeire, jellemző mozgásirányára.

A Magyar értelmező szótár szerint a kerítés: „Fából vagy fémből készült vékony fal, palánk, háló stb., ami egy földterületet zár körül. Sövény, gát, fal, mellyel valami be van kerítve.”

Fentiekből következik, hogy például a villanypásztoros védelem is kerítésnek minősül, de az ilyen célból létesített

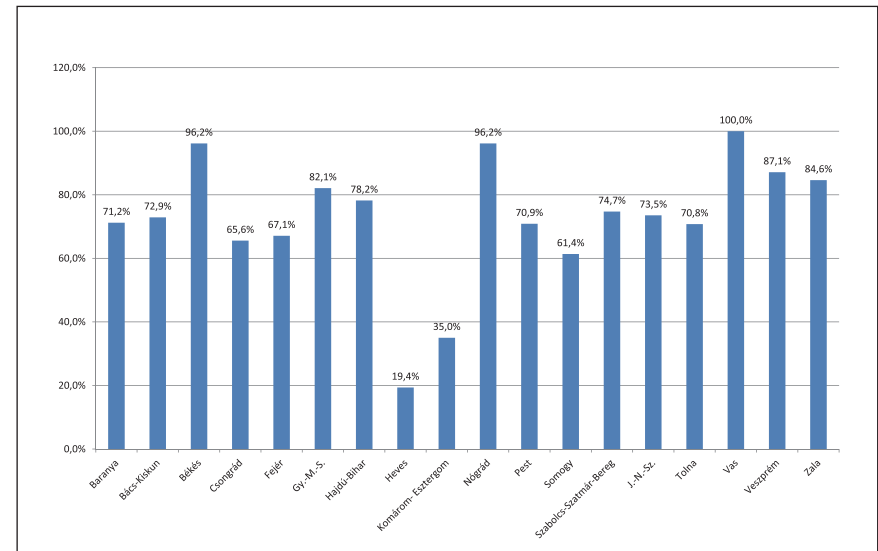
berendezések a Vhr. 14. §-a szerint „vadkárrelhárítást szolgáló kerítések”, míg a létesítés terén a Vtv. 31. § (4) bekezdése már más fogalmat, „vadvédelmi kerítés”-t alkalmaz. Egyéb előírás a vadkárrelhárítást szolgáló kerítés létesítésére a vadászati jogszabályban nincs, az korlátozás nélkül építhető, akár a vad rovására is.

A kerítések elszaporodásának legfőbb oka a vad által a mezőgazdaságban és erdőgazdálkodásban okozott kár. Az ilyen jellegű kár forintban kifejezett mértéke, az OVA adatai alapján, az elmúlt években 2–3 milliárd forint között alakult. Vadkárban jártas szakemberek véleménye szerint azonban ez az összeg véleményében legalább ennek a kétszerese.

Fenti okokból eredően, a különféle kerítések, főként a villanypásztorral

körülvevett területek kiterjedése a jövőben tovább fog növekedni, ami a kérdés napirenden tartását indokolja. Jelenleg hazánk vadgazdálkodásra alkalmas területein 1389 vadgazdálkodási egység végzi tevékenységét. A kerítések problémájának kezelése közülük egyre több vadászterületet érint, eddig kevésbé ismert módon és mértékben. Mindezek mellett a kerítések megítélése mégsem egységes a vadásztársadalom, de a földhasználók körében sem. Ezek a körülmények tették indokolttá az ehhez kapcsolódó felmérés kezdeményezését.

Az Országos Magyar Vadászkamara Vadvédelmi és Vadgazdálkodási Bizottsága a megyei területi szervezetek, valamint a vadászati hatóság közreműködésével készített egy önkéntes alapon

1. ábra. Az adatszolgáltatás %-os aránya megyénként, a vadászatra jogosultak száma alapján

kitölthető kérdőíves felmérést, amiben az alábbi kérdésekre keresett választ:

- ◆ Mennyi a vadászterületen az állandó kerítéssel bekerített területek száma, azok kiterjedése (ha)?
- ◆ Mennyi a vadászterület részét képező az ideiglenes kerítéssel, villanypásztorral bekerített területek száma, azok kiterjedése (ha)?
- ◆ Évente átlagosan hány nagyvad pusztulását okozza kerítés, villanypásztor?
- ◆ A mezőgazdasági vadkár elleni védekezés során a vadászatra jogosultak tapasztalata alapján melyik módszert tartják a leghatékonyabbnak a felsoroltak közül: állandó kerítés, villanypásztor, vegyszeres riasztás, gázágyú, egyéb.

Anyag és módszer

A kérdőíves felmérés során az ország 1389 vadászatra jogosultjához juttattuk el a kérdőíveket.

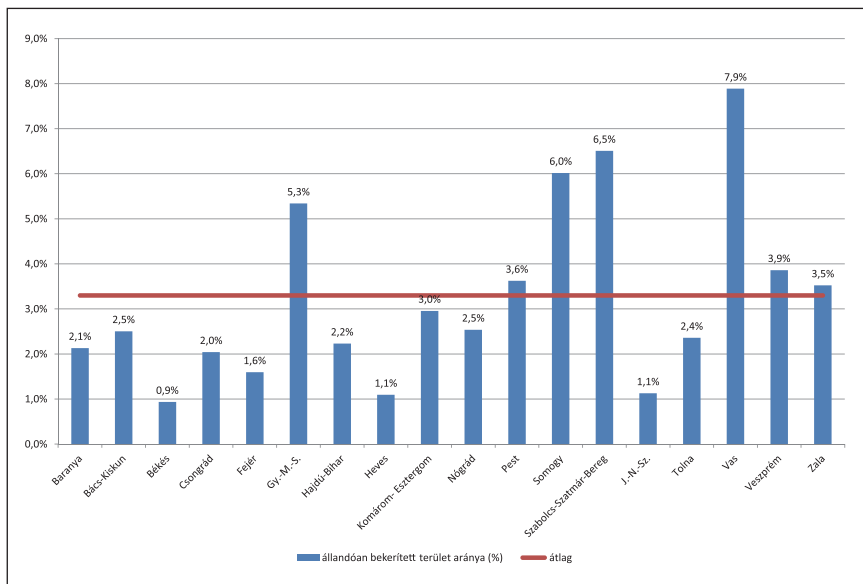
Összesen 957 vadászatra jogosult küldte vissza a kérdőíveket 18 megyéből, amelyek közül teljes körűen értékelhető adatszolgáltatást 926 kérdőív tartalmazott. A 926 vadgazdálkodási egység összesített vadgazdálkodásra alkalmas terület nagysága 5 292 389 hektár volt.

Fentiek alapján az adatszolgáltatás – a teljes körűen értékelhető kérdőívek alapján számolva – 66,7%-os volt, ami mindenképpen reprezentatív mértékű.

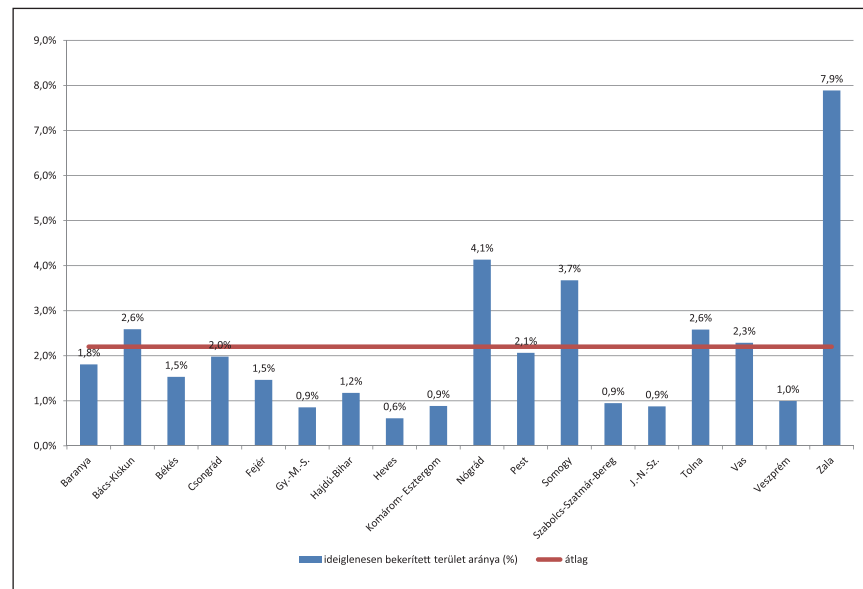
Eredmények

Az adatszolgáltatás országos megoszlása

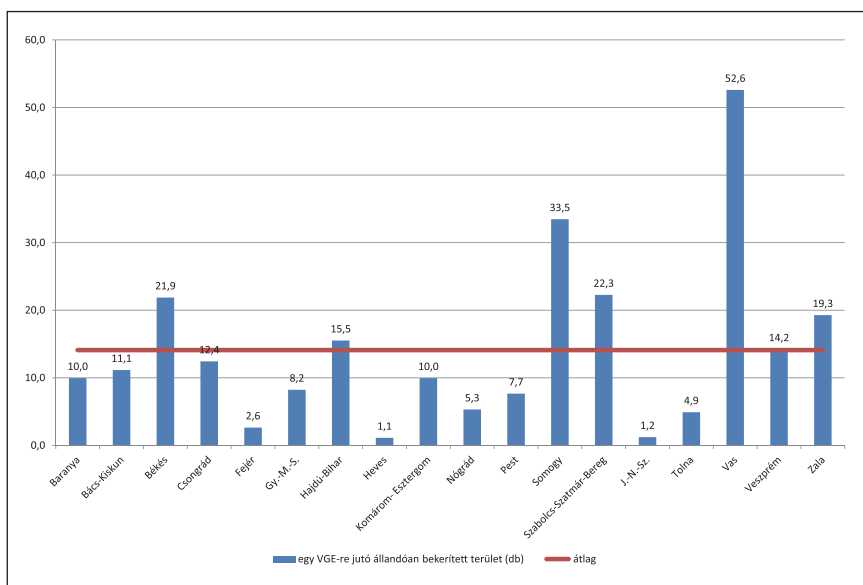
A különböző megyék vadászatra jogosultjainak adatszolgáltatási hajlandóságát az 1. ábra szemlélteti.

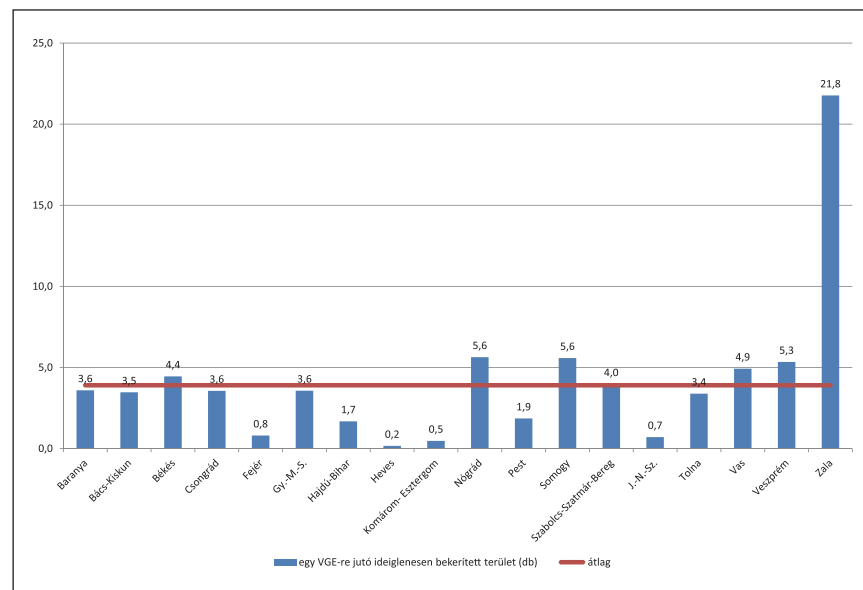
2. ábra. Az állandó kerítéssel elkerített terület aránya a vadászterület nagyságához viszonyítva megyénként

4. ábra. Az ideiglenes kerítéssel, villanypásztorokkal elkerített terület aránya a vadászterület nagyságához viszonyítva megyénként

3. ábra. Az egy vadgazdálkodási egységre jutó átlagos, állandóan bekerített területek száma

5. ábra. Az egy vadgazdálkodási egységre jutó átlagos, ideiglenesen bekerített területek száma

Az állandó kerítések országos aránya és területe

Az állandóan bekerített területek országosan 176 439 hektárt tesznek ki, így az összterület alapján átlagos arányuk 3,3% volt. Az országos átlagnál magasabb arányú állandó kerítés Zala, Pest, Veszprém, Győr-Moson-Sopron, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Vas megyében volt, azaz egy kivétellel minden dunántúli megyében (2. ábra).

Egy vadgazdálkodási egységre átlagosan 14,1 állandóan bekerített terület jut, a legtöbb Vas megyében, 52,6 területtel (3. ábra).

Az ideiglenesen bekerített területek országos aránya és területe

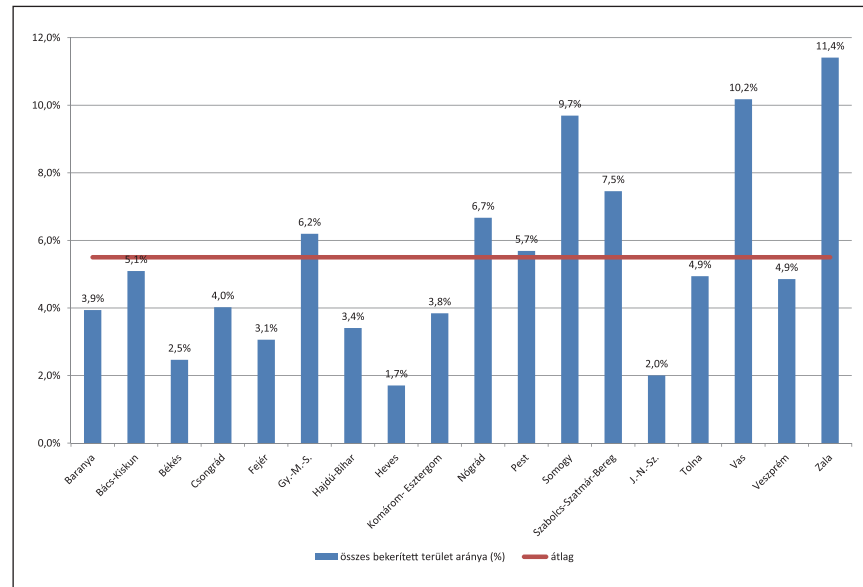
Az ideiglenesen bekerített területek országosan 114 647 hektárt tesznek ki, így az összterület alapján átlagos arányuk 2,2% volt. Az országos átlagnál

magasabb arányú állandó kerítés Vas, Tolna, Bács-Kiskun, Somogy és Nógrád megyében volt. Jellemzően a fokozottan vadkáros megyékben (4. ábra).

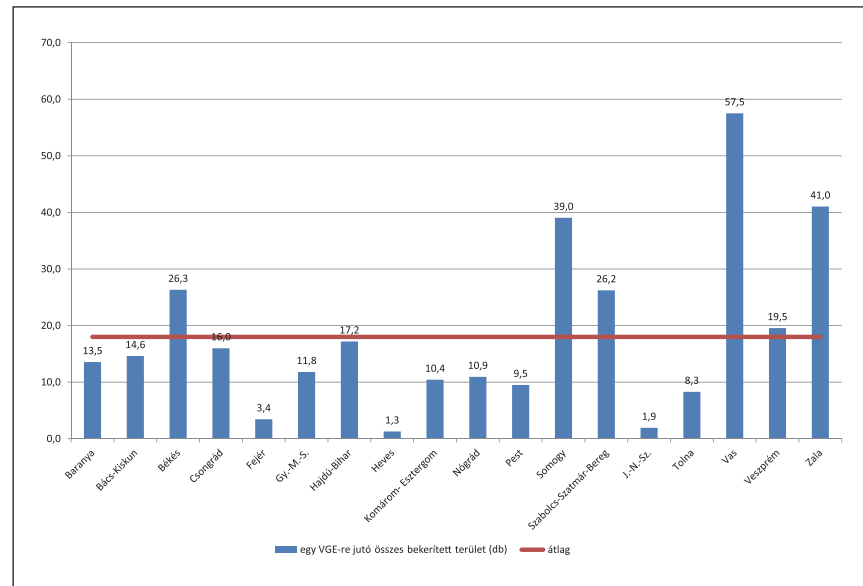
Egy vadgazdálkodási egységre átlagosan 3,9 állandóan bekerített terület jut, a legtöbb Zala megyében 21,8 területtel, de jellemzően a vadkáros megyék az átlag feletti darabszámúak (5. ábra).

Az állandó és ideiglenesen bekerített területek országos aránya és területe

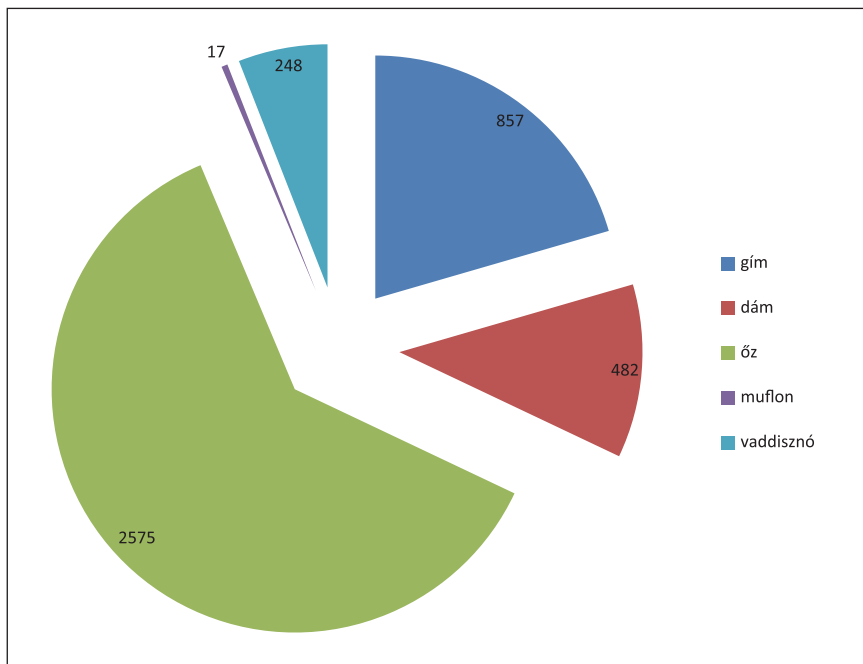
Az állandó és ideiglenesen bekerített területek országosan 291 086 hektárt tesznek ki, így az összterület alapján átlagos arányuk 5,5% volt. Az országos átlagnál magasabb arányú összes kerítés Pest, Győr-Moson-Sopron, Nógrád, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Somogy, Vas és Zala megyében volt. Kiemelkedő arányú a kerítésszám az utóbbi három megyében (6. ábra).

6. ábra. Az összes bekerített terület aránya megyénként

7. ábra. Az egy vadgazdálkodási egységre jutó bekerített területek átlagos száma

8. ábra. A kerítések miatt elhullott nagyvadfajok egyedszáma

Egy vadgazdálkodási egységre átlagosan 18, valamilyen technológiájú bekerített terület jut, a legtöbb Vas megyében, 57,5 területtel (7. ábra).

A kerítések miatti nagyvadpusztulás eredményei

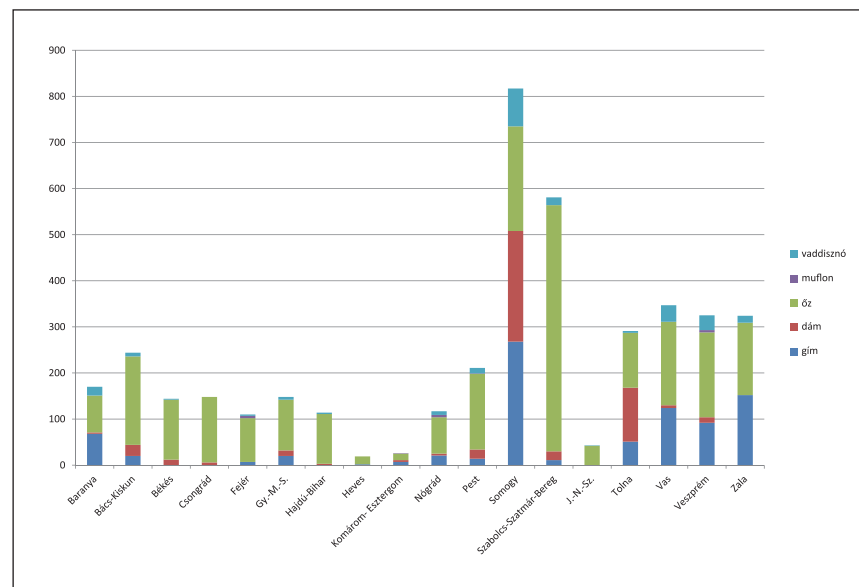
A beküldött adatok alapján, a kerítések miatti elhullást magasan az őz vezeti éves szinten 2575 egyeddel; e vadfajt követi a gímszarvas, majd a dámszarvas és a vaddisznó. A muflon lokális elterjedése és kis állománya miatt nem számottevő.

Megyéenkénti bontásban látható, hogy Somogy megye vezet több mint 800 nagyvaddal. A második helyen Szabolcs-Szatmár-Bereg megye szerepel, de lényeges a két megye elhullott nagyvadjainak fajonkénti arányában való jelentős eltérés.

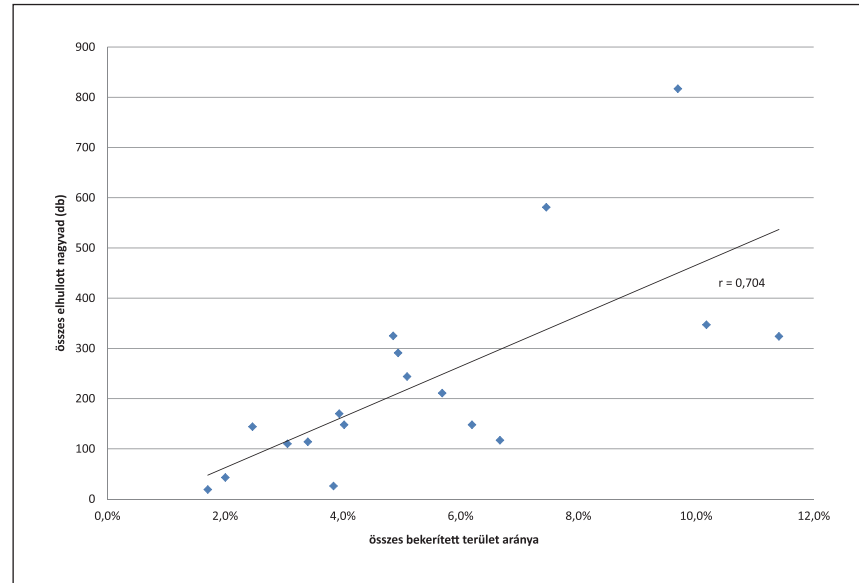
Addig, amíg Somogyban a gímszarvas és a dámszarvas az elhullott nagyvad egyedeinek több mint a felét teszi ki, Szabolcsban az őz teszi ki szinte a teljes elhullás összetételéből ered (9. ábra). Azokban a megyékben, ahol magasabb a bekerített területek aránya, ott a kerítések miatt elhullott egyedek száma szignifikánsan magasabbnak bizonyult ($r = 0,704$, $p = 0,001$). (10. ábra)

Az OVA adatai szerint a nagyvadfajok összes elhullása a 2013/2014-es vadgazdálkodási évben 20 162 egyed volt. A kérdőíves felmérés szerint a kerítések miatti összes nagyvadelhullás az utóbbi években átlagosan 4179 egyed, ami a 2013/2014-es egyedszám 20,7%-a.

A kerítés miatti nagyvadelhullást vadgazdálkodási értékben kifejezve, azonos

9. ábra. A kerítés miatt elhullott nagyvadfajok megoszlása megyénként

10. ábra. A megyénkénti összes elhullott nagyvad egyedszámának és a bekerített terület arányának összefüggése

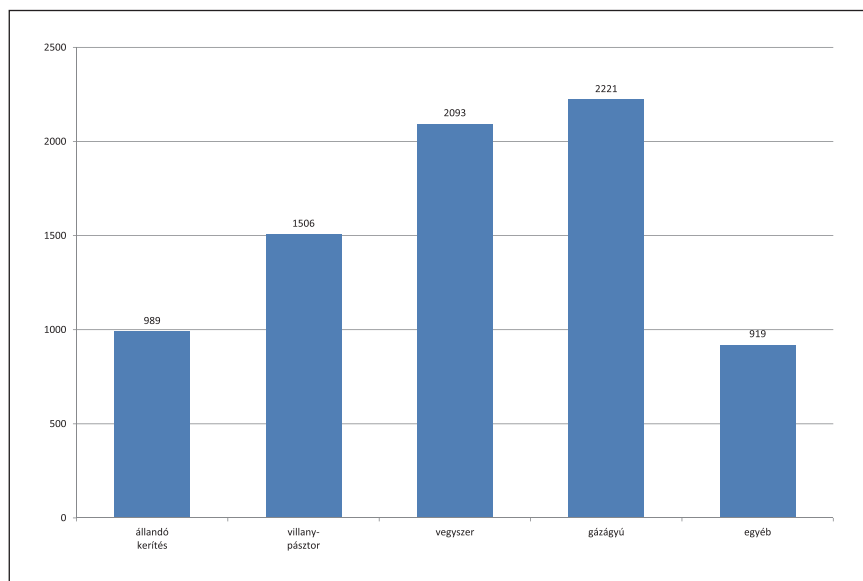
vadfaj	összes elhullott egyed	borjú/gida/bárány/ malac, süllő (egyed)	borjú/gida/bárány/ malac, süllő (Ft)	tehén, iúd/suta/juh, jerke/koca (egyed)	tehén, iúd/suta/juh, jerke/koca (Ft)	bika/bak/kos/kan (egyed)	bika/bak/kos/kan (Ft)	összesen
gímszarvas	857	286	28 600 000 Ft	286	57 200 000 Ft	286	286 000 000 Ft	371 800 000 Ft
dámszarvas	482	161	16 100 000 Ft	161	24 150 000 Ft	161	64 400 000 Ft	104 650 000 Ft
őz	2575	858	42 900 000 Ft	858	85 800 000 Ft	858	171 600 000 Ft	300 300 000 Ft
muflon	17	6	300 000 Ft	6	600 000 Ft	6	2 100 000 Ft	3 000 000 Ft
vaddisznó	248	83	8 300 000 Ft	83	20 750 000 Ft	83	20 750 000 Ft	49 800 000 Ft
összesen	4179		96 200 000 Ft		188 500 000 Ft		544 850 000 Ft	829 550 000 Ft

arányú elhullást feltételezve a szaporulat, nőivar és hímvár körében, valamint a trófeás egyedek esetében az alacsonyabb értékkel számolva, 829 550 000 Ft-ot tesz ki.

A vadkár elleni védekezési módszerek megítélése

A kérdés megválaszolása során a felkínált védekezési módszereket rangsorolni

kellett. Ennek során a legjobbnak ítélt módszer az egyes sorszámot kapta, míg a legkevésbé alkalmas a legnagyobb sorszámot. Azt a módszert találták legmegfelelőbbnek a válaszadók, amely a legkisebb összesített értéket kapta. Az országos adatok alapján a válaszadó vadászatra jogosultak az állandó kerítést találták a leghathatósabb védekezési módszernek, az egyéb megoldások

11. ábra. A vadkár elleni védekezési módszerek megítélése

mellett. Ezt követte a villanypásztoros védelem. A legkevésbé hatékony megoldásnak a gázgyű bizonyult (11. ábra).

Megvitatás és javaslatok

Országos összesítésben, a felmérés megelőző feltételezéssel ellentétben, kisebb mértékűnek adódott az eltérő technológiájú kerítésekkel (állandó, ideiglenes) a vad elöl elzárt területek aránya. A kérdőíves felmérésben adatot szolgáltatók összesített, vadgazdálkodásra alkalmas területnagyságának 5,5%-át tette ki az ily módon érintett területek aránya.

A bekerített területek aránya és azok darabszáma jellemzően inkább a dunántúli térséget érintette, aminek nyilvánvaló oka az ott élő jelentős állományosságú

gímszarvas, vaddisznó és lokálisan a dámszarvas által okozott kár.

Az állandó kerítések darabszáma és az ily módon bekerített területek aránya Vas megyében volt a legmagasabb, míg az ideiglenes kerítések vonatkozásában Zala megyéé volt az első hely.

Az adatok alapján a kerítések okozta nagyvadelhullás az országos összes nagyvadelhullásnak a 20,7%-t teszi ki. Meg kell azonban jegyezni, hogy ez az arány 926 vadászatra jogosult adatszolgáltatóján alapul. Ha azt feltételezzük, hogy a többi 463 vadgazdálkodási egység területén hasonló darabszámú az elhullás, akkor ez a 926 adatszolgáltató által közölt 4179 nagyvadelhullást alapul véve, összesen 6270 egyedet tesz ki, amely alapján ez az arány több mint 30%-ot jelent! Mindez a kerítések miatt!

fotó: Portoláb Zoltán

jogosultak a leghatékonyabb védekezésnek az állandó és ideiglenes kerítéseket tartják. Ez valahol érthető is, hiszen nagyvadállományunk mostanra olyan szinten szokta meg az emberi tevékenységet, hogy a hagyományos vadriasztási módszereket, olyanokat, mint az emberi haj, vizelet, szagalapú vadriasztók stb., mára már teljesen megszokta, azok nem bírnak távol tartó erővel. Így nem marad más, mint fizikailag elválasztani az áhított mezőgazdasági táblától a vadállományt.

Pedig ha csak a védekezés költségét hozzáadjuk a védekezés miatt elpusztult nagyvad vadgazdálkodási értékéhez, akkor az hozzávetőlegesen azonos értéket mutathat, mint az a vadkárérték, amit ez idő alatt bekövetkezik.

A kérdőíves felmérés adatai alapján javaslatunk a következők:

Az ily módon elpusztult nagyvad vadgazdálkodási értéke óvatos számítás alapján, a 926 vadgazdálkodási egység adatait felhasználva, 829 550 000 Ft. Feltételezve, hogy a fennmaradó 463 vadgazdálkodási egység esetében is hasonló kárt okoznak a kerítések a vadállományban, ez az összeg arányosítva 1,2–1,3 milliárd forint. Mindeközben a rendelkezésre álló statisztika alapján 2013-ban 2,2 milliárd forint volt a kifizetett vadkár.

Egyértelmű összefüggést lehetett kimutatni a bekerített területek aránya és a nagyvadelhullás egyedszáma között. Azaz, minél több kerítést készítünk a jövőben, annál nagyobb kárt fogunk okozni a vadállományban is!

Sajnos mindezek mellett, a felmérés szerint, az adatszolgáltató vadászatra

- ◆ A Nyugat-magyarországi Egyetem Vadgazdálkodási és Gerinces Állattani Intézete által folytatott vadelhullás monitoring kibővítése a kerítésekre vonatkozó elhullásokkal is.
- ◆ A vadászati jogszabályokban szigorúbb szabályozást kellene előírni mind az állandó, mind pedig az ideiglenes, vadkárrelhárítást szolgáló kerítésekre.
- ◆ Azonban megítélésünk szerint ennél fontosabb lenne azon elgondolkodni, hogy egyáltalán kellenek-e kerítések, illetve azon, hogy megér-e ennyi költséget és veszteséget (elhullás) a túltartott nagyvadállomány?

Dr. Király István

GRUBE

A MAGYAR VADÁSZOK SZOLGÁLATÁBAN

Minőségi, professzionális termékek!

Vadászruházat és felszerelések egy helyen!

Egyedülálló választék, hatalmas árukészlet, online is!

► **Vadászruházat**
férfi, női, gyermek

► **Lábbelik**

vadászbakancs, vadászcsizma, félcipő, ápolószer, zokni, kamásli, talpmelegítő

► **Vadászati felszerelések**

optika, vadkamera, hallásvédő, hátizsák, löbot, lámpák, kések, élező eszközök, trófea kikészítési eszközök, kutyás kiegészítők, ajándékok, órák, játékok, könyvek, vadászati higiénia – a teljesség igénye nélkül

Töltse le katalógusunkat weboldalunkról!

6-10% online vásárlás esetén

Regisztráljon és vásároljon webáruházunkban törzsvásárlói kedvezménnyel! Törzsvásárlóként akár **10% kedvezménnyel** vásárolhat vadászati és outdoor, **6% kedvezménnyel** optikai és erdészeti termékeinkből. A kedvezmény egyedi ajánlatokra és akciós termékekre nem érvényesíthető.

Kiemelt márkák:

Az ország bármely pontjáról vásárolhat webshopunkban, csomagjainkat kedvező áron az MPL szállítja házhoz.

ONLINE VÁSÁRLÁS
www.grube.hu

Medvenyomon Észak-Magyarországon

Magyarország mai területéről valamikor a 19. század közepe táján pusztulhatott ki az európai barna medve (*Ursus arctos arctos*). A faj a török időket és a Rákóczi-féle szabadságharcot követő nagy erdőirtások idején elvesztette élőhelyei nagy részét, sőt Mária Terézia idejében a kártevőnek tartott fajok, így a ragadozók vagy éppen a vaddisznó teljes kiirtása is elrendeltetett. Az igazi gondot persze az élőhelyek elvesztése, az etnikai arányokat is felborító osztrák betelepítési politika, az ezzel járó népességnövekedés okozta: az érkezők termőföldjeiket az erdőkből vagy a hódoltság idején visszavadult területekből hasították ki. A mai napig számos földrajzi név őrzi e bő másfél évszázad emlékét, ilyen-olyan -irtás, -ortás, -ortvány, -vágás, -láz, -láza utótagjaként; ha egyszer valaki megszámlolná, valószínűleg kiderülne, hogy ezekből szerepel a legtöbb a térképeken. Az 1800-as évek második felében, a történelmi Magyarország vasúthálózatának kiépülésével a bányászat és az ipari termelés is gyors növekedésnek indult, a fa iránt megugrott a kereslet, az előbbieket mind nagyobb zavarással jártak, az élőhelyeket pedig egyre apróbbra szabdalták: mindezek közrejátszottak a medveállomány fogyatkozásában.

A Kárpátokban persze ezután is mindenfelé fennmaradtak kisebb-nagyobb állományok, minél gyérebben lakott az ember az idő tájt egy-egy országrészt, annál nagyobb egyedsűrűséggel. A 19. század második felének terítékadatai szerint jellemzően Erdélyben, a Déli-Kárpátokban élt a legtöbb medve. (Következésképpen a legkevésbé ember.) A fajjal az 1800-as évek második felétől már tudatos vadgazdálkodást is folytattak.

A földrajzi adottságoknak megfelelően, észak felől települnek vissza a medvék az ország mai területére: Salgótarjántól nyugatra, a Karancs-hegységben, a várostól keletre, a Medves-vidéken, valamint az Ipoly-völgyben észlelik a faj jelenlétét. Valószínű, hogy mintegy 150 éve is innen pusztult ki utoljára. (A történelmi Nógrád vármegye természeti viszonyaitól írta Shvoy Miklós 1875-re befejezett monográfiájában: „*egynehány évvel korábban az észak-nógrádi uradalmakban még lőttek*” medvét. Ez Losonctól északra, a Vepor-hegységben történt, ami ma Szlovákia, a határtól vagy 30 kilométerre.)

Az 1884. évi vadászati statisztika szerint azonban már nem ejtettek el medvét sem Nógrádban, sem Hevesben. Ugyanekkor az északabbra eső, erdősebb-hegyesebb Zólyomban 14, Gömör-Kishont vármegyéjében pedig 3 példány került terítékre.

Kis magyar medvetörténelem

Az ország teljes „medvétlenítése” az első világháborút lezáró trianoni békediktátummal következett be, ekkor veszett el az erdőállomány mintegy 85 százaléka is, a faj számára kiváló élőhelyet nyújtó, vármegyényi zárt erdőkkel együtt, nem beszélve a hegyvidékekről, amelyek főleg 600 méteres tengerszint feletti magasságon túl a legalkalmasabbak a medvék számára.

A békediktátum 1920-as aláírása és az 1938-as, az etnikai határokat észak felé nagyjából helyreállító első bécsi döntés közötti időszakból egyetlen medve-előfordulásról tudunk, ez 1938. október 18-án, egy hajtóvadászatban csúcsozott ki. A medve jelenlétét a Bárna,

A Salgótarján közelében illegálisan löött példány koponyája

Mátranovák és Mátraszele közötti háromszögben észlelték, a helyszín pedig mégér még néhány gondolatot. Egyrészt a faj 2014 kora tavaszán éppen ide telepedett vissza elsőként, másrészt ezt a tájegységet a középkor óta úgy hívják: Medves-vidék. (Az említett községek közül a nevükben „Mátra-” előtagot viselőket könnyen megtévesztik az olvasót, de tudni kell, hogy földrajzilag egyik sem a Mátrában fekszik.)

A lényeg: a régiek alighanem az itt élő medvékről nevezték el a Medves-vidéket, bár magyarázatot próbáltak találni erre a med – kiszáradt, száraz, azaz meddő – szó alapján is, ami egy időszakos patak neve lett volna, de nincs rá semmiféle bizonyíték. Ugyan a medvére sem, de az legalább hihető. Mindenesetre Mocsó Antal 1820-ban megjelent, „Nemes Nógrád Vármegyének Históriai, Geographiai és Statistikai Esmertetése” című művében szó szerint ezt írja: a Medves „nevezetét vette a’ hajdan nyájonkint benne tanyázott medvék’ sokaságától”.

Ami az 1938-as medveadászatot illeti, e sorok írója számtalanszor találkozott a Medves-vidék kiváló ismerőjével, néhai Varga Ferencel (1930–2006), akinek édesapja, mint a Salgótarjáni Kőszénbánya Tröszt alkalmazásában álló erdész, hajtóként részt vett a Mátraszele határában, a Gyalogút-lápa nevű helyen tartott vadászatban. Egy alkalommal, 2006 júniusának végén, alig egy hónappal Varga Ferenc halála előtt, felkerestük az eredeti helyszínt, amelyet az adatközlőnek egykor még az édesapja mutatott. Így a történetek után 68 évvel még másodkézből származó információt sikerült szerezni az esetről.

Varga Ferenc elmondása szerint a medve jelenlétét néhány nappal korábban észlelték. Az idő tájt a környéken még több szén- és kőbánya, sőt egy erőmű is működött, a munkások az erdei ösvényeken jártak dolgozni, a gyerekek pedig iskolába. A bánya vezetése azért döntött az október 18-ai vadászat megrendezése mellett, mert

tartottak attól, hogy a medve emberekre támad. (A bánya az idő tájt állam volt az államban, saját intézményrendszerrel, kórházakkal, iskolákkal, lakókolóniákkal, boltokkal, felekezeti egyházi létesítményekkel, kiterjedt földbirtokokkal. Az erdők és a muflonkert gondozására külön szakaszmezőzetet alkalmaztak.)

Varga Ferenc közlése szerint a hajtásban a medve a bányatröszt főmérnöke, Palla Zoltán előtt a két hátsó lábára emelkedett. A főmérnök ekkor rálőtt az állatra, de annak csak az egyik mellső lába sérült meg, a helyszínről el tudott menekülni. A medvét néhány nappal később Pétervására környékén ejtették el. Varga Ferenc tájékoztatása szerint az idő tájt az a szóbeszéd járta: a medve azért tartózkodott a Gyalogút-lápan, mert nem egészen egy hónappal később a néhai csehszlovák állam visszaadta a Felvidék déli sávját, az új határt kijelölő katonai térképészek és szemlebizottságok pedig akkor már járták a terepet, az észak-nógrádi és a gömöri hegyeket.

Talán ez a szokatlan mozgás riasztotta meg az állatot.

A két bécsi döntés után a medve-élőhelyek közül a Felvidék déli sávja, Kárpátalja, majd Erdély északi része is visszakerült Magyarországhoz, így ezeken a területeken természetes volt a faj előfordulása. A második világháború után, mivel a trianoni gyalázat megerősítést nyert, újra medve nélkül maradtak a hazai erdők. Ezután évtizedekig úgy tudtuk: nem él medve Magyarországon. Farkas még csak előfordult néha, pár évente bekerültek a híradásokba, de az idő tájt nem is volt kérdés, hogy elejthetők-e.

A visszatérő nagyragadozó

A háború utáni első medve 1983. május 2-án került puszkavégre Zebegény határában, a Börzsöny szélén; ekkor a faj még nem volt védett. A közvélemény előtt annyira hihetetlennek tűnt a természetes állományból származó példány

Medvényom Etes közelében: 90–100 kilós példány lehet, 2014. október 31.

előfordulása, hogy sokan cirkusból szökött állatra gyanakodtak.

Az 1990-es évek közepétől kezdtek gyarapodni az észlelések az országhatár mindkét oldalán. Az alábbi lista nem teljes, az ismert előfordulások mellett is bizonyára számos példány tartózkodott magyar területen úgy, hogy arról senki nem szerzett tudomást. Ismereteink szerint a második magyarországi medvét 1994. szeptember 14-én *Kovács Ferenc*, az uzsai terület fővadása figyelte meg, aki akkortájt a Börzsönyben dolgozott. Ez a medve legalább két hónapig a Börzsönyben tartózkodott, a nyomait többen is megtalálták, látta egy hivatásos vadász is, aki egy svájci vendéggel volt kinn a területen.

Ipolytarnócon 1995 augusztusában, az őslábnymos lelőhely közelében, de a

védett területen belül bizonyosodott be a medve magyarországi előfordulása: egy felhagyott szilvaskertben ürülékét, a fák törzsén karomnyomait és kettő szőrslálat találták meg. Utóbbiak alapján sikerült kétséget kizáróan azonosítani a fajt.

A dél-bükki Cserépfalu határában egy vadkamera 2008-ban medvét vett fel: ez érdekes módon csak három évvel később kapott nyilvánosságot. A szlovákiai medveállomány túlszaporodása miatt a határ menti megfigyelések az ezredforduló utáni évektől mind sűrűbbek. Losoncon 2011. május 22-én, egy lakótelepen fotó készült egy medvéről. Május végén, június elején több környező községben észlelték feltehetően ugyanezen példány jelenlétét. Vilkén egy kerítésen is átmászott, majd széttépett egy láncot tartott örkkutyát. Az állatot végül befogták, és Málnapatakon (a történelmi Nógrád vármegye északi része) szabadon engedték.

Ipolyság közelében 2012 kora tavaszán filmeztek le kocsiból egy fiatal példányt. Nem bizonyosodott be, hogy átjött a határ magyar oldalára, a Börzsönybe.

A hazai medveészlelések 2013 januárja után sűrűsödnek igazán: ekkor Balassagyarmat, Szügy, Nógrádmarcfal környékén tapasztalták egy fiatal medve jelenlétét. *Major Tamás*, a Premier Fácán Kft. fővadása gyűjtött adatokat az állatról, amely Balassagyarmaton

a szemétnyomok guberált, egy gyár mellett nagy testű kutyákra ijesztett. Bizonyítékot végül az állat nyomai szolgáltatottak, ezeket február elején, Szügy község határában találták meg a hóban. A nyomokat *Nagy Zoltán*, a NagyVad Hunting Vadászatszervező Kft. igazgatója, a faj kiváló ismerője azonosította. Megállapítása szerint fiatal, két-három éves, legfeljebb száz kilós példány volt.

Bár nem bizonyított előfordulás, de 2013 őszén a Karancs-hegységben előkerült egy őztetem, amelyből valószínűleg medve evett, illetve történt egy megfigyelés – erdei munkások látták a határsávban az állatot, amint éppen szarvasborjút üldöz, de nem tudja megfogni. A munkások az esetről akkor nem számoltak be azzal az egyszerű indokkal, hogy „ezt úgysem hinné el senki.”

Állandó faj lett a medve

2014 tavaszától viszont már folyamatosan az észlelések és a bizonyítékok: számos nyom, vadkamerás felvétel, néhány megfigyelés és egy illegális elejtés is igazolja a faj jelenlétét Nógrád északi részén, illetve a Heves-Borsodi-domb-sággal határos területen.

Az első nyomokat a rendelkezésre álló adatok szerint Etes és Karancsság között, Salgótarjától nyugatra fotózta le *Szabó Attila*. Ez 2014. február 5-én történt, az

Karomnyomok Bárna közelében, 2015 februárjában

fotó: Bakó Csaba

előző napon esett hóban kétséget kizáróan felismerhetők a medvenyomok. Nagy szerencse, mert 2013–14 telén a környéken csak ezen a két napon volt hó.

Ezután a Salgótarjától keletre, a városához tartozó Rónafaluban találták meg a sárban egy anyamedve és egy bocs talplenyomait, 2014. április 30-án. A közeli Bárna község mellett 2014. május 9-én erdei munkások találtak nyomokat egy erdőszélen, a sárban. Értesítették a Nógrád Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóságának Vadászati és Halászati Osztályát, így a legjobban látható talplenyomatokról gipszöntvények készültek a helyszínen.

Salgótarján Eperjes-telep nevű részén, a szélső háztól légvonalban alig

Medvenyomok 2014 februárjában Karancsság és Etes között

fotó: Szabó Attila

A szerző 2014. október 31-én az Etes határában talált medvenyomokkal

fotó: Komka Péter

száz méterre, 2014. május 10-én illegálisan megsebeztek, majd másnap elejtettek egy kisebb, 80 kiló körüli példányt. (A rendőrség az ügyet több mint egy évig tartó nyomozás után, 2015 májusának végén vádemelési javaslattal adta át az ügyészségnek, a különféle szabálytalanságok elkövetésével 11 személyt gyanúsítanak. Vadászévkönyvünk zárásakor az ügy még nem került a bíróság elé.)

2014 júniusában Szilaspogony környékén bizonyosodott be medve előfordulása, 2014. július elején Erdőkövesd és Istenmezeje között. Széles körben terjedő – sokszor meglehetősen szenzációhajhász – sajtóhír lett az előfordulásból. A Mátracserpuszta–Bárna–Istenmezeje háromszögben 2014. augusztus 7-e óta rendszeresek az észlelések. Mátránovák közelében 2014. augusztus 20-án és 21-én vadkamera készített bizonyító felvételeket egy 150 kiló körüli példányról – valószínű persze, hogy egy állatról van szó.

2014. október 30-a körül Karancslapujtó és Etes között, a földúton kerültek elő egy kisebb, 80–100 kilós egyed nyomai. Innen három kilométerre, november 2-áról 3-ára virradóra megtörtént az első feltételezett medvetámadás: Karancskeszi-Lászlóvölgyön juhokat pusztított el a medve, néhány nap alatt öt példány teteme került elő. A juhok tarkóján és fején harapás-, hátukon karomnyomok látszottak. Az egy hónappal később elkészült szakértői vélemény szerint azonban az állatokkal kutya végzett.

A következő megfigyelés 2014. november 8-án történt Etes határában: a medve egy vaddisznóhajtásba került, de onnan úgy kiment, hogy sem a kutyákkal, sem a hajtókkal nem találkozott.

A szemtanú, aki előtt átváltott, a hajtás után fotókat készített a medve nyomairól: feltételezhető, hogy ugyanaz a példány volt, amelynek nyomait október 31-én sikerült lefotózni Karancslapujtó és Etes között.

Ez idő tájt egy medve megpróbált átjutni a bárnai vadaskert kerítésén, számtalan szőrszálát hagyva maga után. Bárna határában 2014. december 28-án készültek fotók egy nagy termetű, 150 kiló körüli medve lábnyomairól a frissen esett hóban. 2015 februárjában Bárna és Mátránovák között kerültek elő karomnyomok és szőrszálak, amelyeket egy ugyanilyen termetű medve hagyott maga után, főleg erdei fenyőkön. Feltételezhető, hogy az utóbbi három észlelés ugyanarra a példányra vonatkozik, sőt ezt örökítette meg 2014 augusztusában is a vadkamera Mátránovák közelében is. A legérdekesebb azonban, hogy joggal feltételezhető: ez a medve itt is telet.

Nem nógrádi vagy hevesi eset, de 2015 májusának elején egy Lengyelországban jeladóval ellátott, Iwo nevű fiatal kan medve érkezett az Aggteleki Nemzeti Park nyugati részére. A feltehetően párt kereső állatot a szlovákiai Pelsőc közelében videóra is vették. Magyarországon Rudabánya környékéig jutott, innen visszafordult észak felé.

Medve jár a kertek alatt

A medve tehát visszatért, korunkban már ismeretlen helyzet elé állítva a mező-, erdő- és vadgazdálkodókat, a természetvédelmet, a turistákat, a gombászokat, az érintett területeken élőket. Félni persze nem kell a fajtól, de csúcsgazdáról van szó, amit mindenképpen tiszteletben kell tartani! Miután biztossá

vált, hogy a medve, és nem csak egy példány, visszatepedett Magyarországra, 2014 októberében a Nógrád Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága konferenciát rendezett a fajról Salgótarjában.

Itt elhangzott: Európában 1972 és 2002 között 36 halálos medvetámadás történt, ebből 24 Romániában. (Bizonyára Erdélyen kívül is volt ilyen.) Itt nem csak a medve állománysűrűsége nagyobb, hanem rendszeresen vadászszak is, így sebzés esetén könnyebben fordulhat elő baleset is. Támadás nem csak medvevadászaton történhet: meg-esik, hogy utánkeresés közben, mire megtalálják, a sebzett vadat már birtokba vette a medve, vagy akár a késő őszi, téli vaddisznóhajtásokba is bekerülhet.

A Felvidéken viszont a XX. század legelejétől nem történt halálos kimenetelű medvetámadás. Az utóbbi években, amerikai mintára, az élőhelyeken olyan hulladékgyűjtőket helyeztek ki a szlovák hatóságok, amelyekhez a medvék nem férnek hozzá, emellett felvilágosító munka kezdődött a lakosság és a turisták körében a veszélyes helyzetek elkerülésére.

A medve fokozottan védett faj, eszmei értéke 250 ezer forint. Az általa okozott károkért a vadászatra jogosultak semmiféle felelősséggel nem tartoznak, de az sem tisztázott: ha mégis lennének ilyenek, akkor ki fizessen? A szlovák és a román szabályozás szerint a gazdáknak az állam pénzben rendezni a kárt, Olaszországban viszont csereállatot adnak az elpusztított helyett, az ottani nemzeti parkoknak külön nyájaik vannak erre a célra.

A konferencia eredményeképpen a lakosság figyelmét felhívó tájékoztató

munka kezdődött a medvével kapcsolatban, a Bükk Nemzeti Park Igazgatósága közreműködésével.

Medvenézőben a Nagy-Fátrában

Az OMVK Nógrád megyei területi szervezete, mivel a faj állandóvá vált Salgótarján tágabb környezetében, az érintett területeken dolgozó hivatásos vadászok számára tanulmányutat szervezett a Nagy-Fátrába. Annak ugyanis, hogy a hazai medvékkel a területen találkozzon valaki, igen csekély az esélye.

Nagy Zoltán rendszeresen szervez vendégei számára vadászaton Szlovákiában is, így közreműködésével sikerült mind vetített képes előadásokon, mind terepi programon részt venni. *Juraj Močilan* erdész-vadász szakember a helyszínen, Háromrevucán (Liptovské Revúce – felvidéki község a zsolnai kerületben, a rózsashegyi járásban) elmondta: a szlovákiai állomány a becslések szerint 2500 példány körül alakul, az élőhelyek azonban legfeljebb 800 medve számára lennének alkalmasak. A túlszaporodás miatt – a medve általában két évente hoz bocsokat a világra, de általában ikreket – az utánpótlás folyamatosnak és zavartalannak tűnik.

A szakember hozzátette: a medvék télen csak mínusz tíz fok alatt vackolnak el, így esély van arra, hogy a Magyarországra települő példányok egyáltalán nem húzódnak téli álmra. Viszont ilyenkor is enniük kell, ami miatt agresszívbabbak lehetnek, mint egyébként. Szlovákiai tapasztalatok szerint a medvék általában a földből kifordult, nagyobb fák vagy ezek gyökértányérja alatt

találnak alkalmas téli menedéket. A nőstények vacsa szinte steril, hiszen a bocsok is ide születnek, a magányosan élő hímek viszont nem törődnek a tisztasággal.

Juraj Močilan elmondta: sötétedés után már a leggyakorlabb vadász sem tudja megkülönböztetni a vaddisznót és a medvét, így a lövés leadásával a medvejárta területeken fokozott óvatosság szükséges.

A medvék párzása nyár legelejére esik, szeptemberben van egy második időszak, amikor a nyáron nem vemhesült nőstények még felveszik a kant. A bocsok következő év telén vagy márciusában születnek, félkilósan, csupaszon és vakon, de aztán nagyon gyorsan fejlődnek. Az anyjukkal több mint egy évet töltenek. A második télen nem vele vackolnak el, mert ekkorra az anyjuk rendszerint már vemhes a következő álmossal.

A szlovák hatóságok évente 80 medve lelövését engedélyezik, egyenként mintegy egymillió forintnak megfelelő áron. Csak száz kiló alatti példányok ejthetők el, kivéve a problémás egyedeket. Utóbbiak rákaphatnak a juh- vagy a marhahúsra, illetve fosztogathatják a méhkaptárokat – előbbieket teszik ki a medvekárok túlnyomó részét.

Medvenyomok egy földúton Etes és Karancslapujtó között

Fotó: Szabó Áttila

Napjainkban az Aggteleki-karszton és a Karancs-Medves-vidéken a legvalószínűbb, hogy medve kerül az ember elé, az Ipoly-völgy is vándorlási útvonal az alkalmas hazai élőhelyek, a Börzsöny, a Mátra, a Bükk felé. Az is tény, hogy eljöttére egy esetben van lehetőség: ha emberre támad. A kérdés pedig egyelőre több a faj esetében, mint a felelősséggel adható válasz...

Andrásfalvi-Faragó Zoltán

A medvéről mindenféle

A barna medve (*Ursus arctos*) magyarországi megjelenése legfeljebb csak a laikusokat és az újságírókat lepte meg, a szakembereket már kevésbé. Románia és Szlovákia területén már annyi a medve, hogy új élőhelyet kell keresniük, így megindultak oda, ahol nincs konkurencia, revírharc, viszont bőséges a táplálék. Az is valószínűsíthető, hogy egyre több mackó fog érkezni hozzánk, gyorsítja ezt a Pozsony–Kassa autózstráda építése, amely éppen az egyik fontos medveélőhelyen halad majd át. Emellett arra is fel kell készülnünk, hogy medvéink szaporodni is fognak, s ma még meg-saccolni sem tudjuk, hogy tíz-húsz év múlva hány tányértalpú járja majd erdeinket. Egy biztos: a faj jelenlétére fel kell készülnünk!

Néha zsákmányolnak is

Kétségtelen, hogy az európai barna medve, ha teheti – annak ellenére, hogy ragadozó –, főképp növényi kosztot fogyaszt. Tápláléklistája igen változatos; gyökereket, gumókat, lágyszárúakat, sásféléket, gyümölcsöket és olajos magvakat, rovarokat, halakat és kisebb-nagyobb emlősöket, sőt dögöt is eszik, s emellett kukázik is. Persze az is bizonyos, hogy olykor vadászik – leginkább könnyen elejthető háziállatokra. Egyes vadász és felettébb gyors, rövid távon 50 km/órás sebességgel is képes futni. Egyes mackók a szokottnál is többet vadásznak, ezért ők már komoly károkat okozhatnak. Előre látni, hogy azokon a területeken, ahol a medve jár, nem lesz könnyű megvédeni a jószágot. A nagy testű kutyák persze olykor elkergethetik a medvét, ám mivel erdeink feltörekvő ragadozója hihetetlenül furge és gyors, gyakran a kutyák húzzák a rövidebbet. Az Erdélyben hajdan alkalmazott módszer pedig állatvédelmi szempontból erősen kifogásolható: egyes pásztorok azért tartottak nagy testű, ám egyébként „semmirevaló” kutyákat, hogy ráuszítsák őket a mackóra, aki persze győztesként

került ki a viadalból, és a kutyát ette meg – a birka helyett.

A legjobb megoldás az volna, ha kártalanítani lehetne azokat, akiktől a medve (vagy farkas, de kétségkívül bizonyíthatóan ezek a ragadozók, és nem a még ma is nagy számban előforduló kóbor kutyák) juhot vagy más jószágot zsákmányol. Erről a kérdésről – Erdélyre vonatkoztatva – az alábbiak olvashatók Sepsi Árpád – Szeley-Szabó László *Medvéskönyvében*: „A havason legelő háziállat-állományban tett károkról a pásztorok nagyon sokat tudnak mesélni. Sajnos, az igazságot nem mindig sikerül kideríteni: könnyebb a medvére fogni a kárt, mint utánajárni az elveszett jószágoknak, vagy beismerni, hogy a birka véletlenül »az üstbe tévedt«. Egy 1650-ből származó írott dokumentum alapján, ha a pásztor nem mutatja be a gazdának a marha fülét, fejét és bélyegét, csak más testrészét, ez bizonyítéknak nem elegendő, és az állatot köteles megfizetni.”

Egyébként Erdélyben eleve úgy számoltak a pásztorok hajdan, hogy száz birkából csak kilencven az övék, a többi a ragadozóké.

A turistának pedig meg kell tanulnia az erdőben közlekedni. Eddig azt

tanították neki, hogy lehetőleg pissenés nélkül, halkán sétáljon az erdőben, ma pedig jó, ha egy kis hangot is ad – persze nem zajong –, hogy az embertől ösztönösen tartó medve idejében kerekét tudjon oldani, senkit ne érjen kellemetlen meglepetés. Egyébként nem csak a medvék, hanem a mind nagyobb számú vaddisznó miatt sem árt így viselkedni, nehogy túl közel kerüljünk egy malacos kocához, mert az akár végzetes is lehet. Visszatérve a medvére, azt szokták mondani, ha valaki medvével találkozik, ne fusson el. Ha megpillantjuk, ne szaladjunk el, legbölcsebb nagyon lassan, higgadtan visszavonulni. Egyébként jó, ha tudjuk: nem a medve erdeink legveszedelmesebb ragadozója – akár a vadállományra, akár a háziállatokra, akár a turistára nézve –, hanem a falkában bókklászó, az embertől sem féltő kóbor kutya.

Az, hogy hány medve élhet majd hazánkban, mekkora az ország medve-eltartó képessége – erről már lehetett hallani azt is, hogy nulla, azt is, hogy száz –, még nem tudni, mint ahogy azt sem, hogy a közeli vagy a távoli jövőben vadászható lesz-e.

Kusza rendszertan

Tegyük egy kis sétát a világ barna medvéi között! A régebbi szakkönyvek szerint a barna medvének több tucatnyi alfaja van, amelyek színben és méretben jelentősen különböznek egymástól. Csak Európából legalább négy alfajt ismertettek. A mai legteljesebb emlősciklopédia, a Lynx Kiadó által megjelentetett *Handbook of the Mammals of the World* (2009) Euráziában és Észak-Amerikában összesen már

csak 14, még meglévő alfajukat különíti el, ám ez a szám is egyre fogy. (Két alfaját, az Északnyugat-Afrikában élő Atlasz-medvét (*U. a. crowtheri*) és az USA déli államaiban és Mexikóban élő kaliforniai alfajt (*U. a. californicus*) kikapartították, de nem csak emiatt csökken az alfajok száma.)

A könyv megjelenése óta történt genetikai kutatások meglepő eredményeket hoztak. Az Olaszországban, az Abruzzo Nemzeti Parkban élő appennini barna medvék (*U. a. marsicanus*) ugyan külön alfajt alkotnak, ám szinte az összes eurázsiai mackót egy alfajba sorolják, mérettől függetlenül. Genetikailag ugyanis nagyon közel állnak egymáshoz, s azt, hogy hol kicsi és hol nagy egy medve, azt leginkább a táplálék határozza meg. Északkelet-Ázsia húsevő-halászó medvéi persze jóval nagyobbak, mint a szűkös táplálékon élő szíriai rokonok. De miért kivétel a talián mackó? Nos azért, mert itt élnek az „ősi” európai barna medvék. Az északabbi területek Ázsia felől, a jégkorszakok után népesültek be ismét medvékkel. Ezt az alfajméletet még nem fogadja el minden zoológus, ám mindinkább kezd elterjedni. S ha már itt tartunk, talán érdemes szót ejteni arról is, hogy mekkorára nőnek a medvék: a ma élő barna medve legnagyobbjai a Kodiak-medvék, melyek kanjai nagy ritkán 725 kilogrammosak is lehetnek, míg a legkisebbek a szíriai medvék, amelyek hímjei 130–150 kilogrammosak. A Kárpátokban élő és hazánkban is előforduló medvék testsúlya nagy szórást mutat (nem beszélve arról, hogy a legtöbb szakkönyv is más-más adatot közöl), talán a 100–340 kg közötti testsúly a legvalószínűbb.

Eurázsia, Amerika

A barna medve a legváltozatosabb élőhelyeken fordul elő: zárt erdőkben, tajgán, füves területeken, tengerparton, félsivatagokban és sivatagokban. A hegyekben néha 5500 méter magasságban is megtalálja az életfeltételeit. Az élettere világszerte szűkül: Észak-Amerikában például egykori élőhelyének 95 százalékát veszítette el. Kivételt képez a sarkvidéki régió, ahová az ember még nem igazán tette be a lábát, illetve Európa, ahol bizonyos vidékeken terjedőben van – így jelenhetett meg Magyarországon is.

Európában (Oroszország kivételével) mintegy 14 000 medve él. Oroszországban a legnagyobb a számuk, mintegy 100 000 példány él ott. Néhány közép-ázsiai állománya nagyon megritkult, különösen a Mongóliától Himalájáig érő területeken, Kínában, Nepálban és Bhutánban csökkent a számuk.

A barna medve világalloánya ma talán 200 000 egyed lehet.

A barna medvéből a pleisztocén végén alakult ki a jegesmedve, tehát a két, azóta elkülönült faj közeli rokona egymásnak. Olyannyira, hogy fogságban remekül keresztezhető. Néhány állatkertben ma is találni olyan „jegesmedvéket”, amelyeken látni, hogy ereikben némi barnamedve-vér is csörgedez. Ez persze mesterséges keresztezés eredménye. Sőt az északi, sarkvidéki régióban a felmelegedés miatt a barna medve egyre mélyebben benyomul a jegesmedve életterébe, ami mind gyakrabban vezet a két faj kereszteződéséhez. A grizzly és a jegesmedve (*polar bear*) hibridjeit angolul *grolar bear* néven ismerik.

Az európai barna medve általában nem veszélyes az emberre. Romániában

például körülbelül 5000 medve él békében az emberrel, így az Északi-középhegységben megtelepedett néhány medve sem okozhat gondot. A köztudatban az él, hogy más ragadozókkal ellentétben a medve nem jelzi, ha támadni készül; valójában ez nem így van, csak mivel magányosan élő állat, jelzései kevésbé látványosak, mint a falkában élőké, így értelmezésükhöz nagyobb gyakorlat szükséges.

Kovács Zsolt

Irodalom:

- Sepsi Árpád – Kohl István (1997): *A kárpáti barna medvéről*. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadása, Kolozsvár
- Sepsi Árpád – Szeley-Szabó László (2003): *Medvéskönyv* Erdélyi Nimród Könyvek, Székelyudvarhely
- Ion, Micu (2005): *A hargitai barna medve*. Mezőgazda Kiadó, Budapest
- Mirtse Áron (2015): *A barna medve újra Magyarországon*. Állatvilág (II.), július–augusztus, 2–7. p.
- Don E. Wilson – Russel A. Mittermeier (2009): *Handbook of the Mammals of the World, 1. Carnivores*. Lynx Edition, Barcelona
- Luke Hunter (2011): *Carnivores of the World*. Princeton University Press, Princeton and Oxford

Medvekörkép

Idei évkönyvünkben hangsúlyos szerephez jutott a barna medve, így illő, hogy röviden bemutassuk közelebbi-távolabbi rokonságát is.

♦ A **nagy pandát** (*Ailuropoda melanoleuca*) régen nem sorolták a medvék közé, ám néhány éve kiderült, hogy mégis a mackóatyafiság tagja. Ez a bájos fekete-fehér állat Kína lakója, ahol kevesebb mint 2000 példánya él. Ritkasága miatt a Természetvédelmi Világalap (WWF) emblémaállata. Aki élőben szeretné látni, az látogasson el Bécsbe, a Schönbrunni Állatkertbe.

♦ A **pápaszemes medve** (*Tremarctos ornatus*) a Dél-Amerikában élő egyetlen medvefaj. Akkora, mint egy kisebb barna medve, a hímek 100–175 kilogrammosak. Az Andokban a számukat 13 000–25 000 példányra becsülik. Magyarországon a Nyíregyházi Állatparkban látható.

♦ A **maláji medve** (*Helarctos malayanus*) 30–80 kilogrammos testsúlyával a világ legkisebb medvéje. Délkelet-Ázsia lakója, beleértve Szumátrát és Borneót is. Állományáról még becslések sem állnak rendelkezésre, ám az élőhelyek csökkenéséből arra lehet következtetni, hogy 30 százalékkal kevesebb van belőle, mint 30 éve. Maláji medvét Magyarországon ma csak a Nyíregyházi Állatparkban mutatnak be.

♦ Az **ajakos medve** (*Melursus ursinus*) az indiai szubkontinens, illetve Sri Lanka lakója. Két alfaja ismert. Táplálkozása igazán különleges, leginkább hangyákat, természeteket és gyümölcsöt eszik.

Élőhelyén gyakran kényszerítik medvetáncra. Az ajakos medve állománya egyre fogy, az utóbbi 30 évben mintegy 30 százalékkal csökkent a létszáma. Ma kevesebb mint 20 000 ajakos medve él a természetben.

♦ Az **örvös medve** vagy más néven **ázsiai fekete medve** (*Ursus thibetanus*) hét alfaja Ázsia legkülönbébb biotópjait népesíti be. Viszonylag nagy testű faj, nagy ritkán a 250 kilogrammos testsúlyt is eléri. Élőhelyének nagy részén békés növényevő, de néhány területen emlősökre is vadászik. Olykor emberre is támad. A kínai gyógyászatban varázserőt tulajdonítanak a medvepének, ezért az örvös medvét is lövik. Több alfaja már közel került a kipusztuláshoz. Magyarországon a debreceni, győri és kecskeméti állatkertekben látható.

♦ A **fekete medve** (*Ursus americanus*) tizenhat alfaja Észak-Amerika lakója. Míg az USA-ban többnyire szigetszerűen fordul elő, addig Kanadában, a legészakibb területeket kivéve, elterjedési területe gyakorlatilag egybefüggő. Nem veszélyeztetett, állománya mintegy 900 000 példányra tehető. Évente 40 000–50 000 egyedet ejtenek el a vadászok.

♦ A **jegesmedve** (*Ursus maritimus*) az északi területek kóborlója. A hímek olykor a 800 kilogrammos testsúlyt is elérhetik. Ma a világszáma 20 000–25 000 példány lehet, ám számuk egyre fogy. A globális felmelegedés miatt élőhelyük egyre szűkül, s ahol egykor jegesmedvék éltek, ott ma már barna medvék tányáznak.

K. Zs.

Nagy panda

Jegesmedve

125 éve született Esterházy László

Akárcsak sógorát, Széchenyi Zsigmondot, őt is egy „zöld kalapos gólya hozta egy jó vadrencés tóból” jövőendő családja körébe. Ősei igaz vadászok voltak, Andor nevű nagybátyja bérelte először a fehérvári káptalantól a Velencei-tó vadászatának jogát, és rendezte az első később világhírűvé váló tavi nagyvadászatot. Apja az ország legjobb sörétlövői közé tartozott, és Fejér megye nagy részén a 19. század utolsó évtizedében honosította meg az őzet, majd a következő évszázad húszas éveiben a Bakony egyes, birtokába tartozó tájain (Gézaháza és környéke) a muflont. Alapítója és haláláig alelnöke volt a CIC-nek. Ilyen háttérrel és környezettel a felnövő László a gyermek- és ifjúkori vadásziskoláinak kijárása után olyan vadászfelnőtté vált, aki kutya nélkül nem tudta elképzelni a puszkaforgatás egyik módszerét sem. Gyermekkorában az atyai büntetés legsúlyosabbika az volt a számára, ha nem etethette meg a kutyákat. Felőttkorában a Magyar Kutyatenyésztők Országos Egyesületének elnöke volt, de kiemelkedő szerepe volt a Magyar Vizslaklubnak, a Magyar Vérebegyletnek és a Magyar Tacskótenyésztők Egyesületének életében is.

A vadászat területén először mint igazgatósági tag dolgozott a Nemzeti Vadászati Védegyletben, később ennek elnökévé választották, ezt a tisztségét 1945-ig látta el, a CIC-nek is tagja volt, és ott tevékenykedett az elnökségben.

Gr. Esterházy László Béla fiával és a híres aranyérmes sárosdi őzaganccsal

Elkötelezettje volt a táji vadgazdálkodásnak, birtokszomszédjaival több mint 25 ezer hektáron létrehozták a Sárosd-vidéki Vadászok Vadvédelmi Körzetét, amelyen belül összehangolták a mezőgazdasági termelést a vadászati tevékenységgel, a vadvédelemmel, a vadászatokkal, a lelövési tervekkel. Kezdeményezője volt a nagy terítékű fácán- és nyúl vadászatok külföldi bérkilövők részére való szervezésének, de trófeás vadra is fogadtak amerikai, német és francia vendégeket.

A sárosdi birtokon országosan példamutató gazdálkodást folytatott az őzzel, amiről Széchenyi Zsigmond a következőket írta: „...a nála eltöltött tavaszi őzbakcserkészesek, megfigyelések, selejtezesek nemcsak felejthetetlenül élvezetesek, de rendkívül tanulságosak voltak.” Birtokán lőtte életbakját is, amely 1932-ben az év

őztrófeája lett. A Sárosd vidéki vadvédelmi területen 1925–1944 között 2 arany-, 14 ezüst- és 35 bronzérmes agancsú bakot lőttek. Esterházyknak a Nimródban írt, az őzbak válogató lelövésével kapcsolatos szakmai észrevételei a mai napig helytállóak: „...a legjobb bakokat lőttük ki, ott áll egy formás jó ágú, magas bak, ami megnyerte a vendég tetszését, de ne azt löje meg, hanem a gyenge bakot, ami mellette áll.”

A bakonyi területükön élő muflonállomány létszáma oly mértékben növekedett, hogy 1926-ban Visegrádra 5, Vértesszőlőre 13 egyedtel telepítettek Gézaházáról. De nemcsak darabszámban volt kiváló az itteni állomány, hanem trófeában is, az 1922-es telepítéstől kezdődően 1944-ig két aranyérmes, két ezüstérmes és hat bronzérmes csigájú kost lőttek.

A sárosdi uradalom területén túzokok is éltek, amelyekre az itt kialakított, országosan egyedülálló módon, hajtásban vadásztak. A vadászok a repcetábla körül ásott gödrökbe húzódtak, és innen puskáztak a felettük elrepülő hajtott madarakra.

Szívügye volt a magyar vadászkutyák tenyésztése is, a bakonyi birtokon több vadászkutya-kiképző tanfolyamot szervezett, ahová az ország minden tájáról jöttek vadászok.

Apjával tagja volt a nagy hírű Velencei Vadásztársaságnak, és rendszeresen vadászott a tavon rendezett vízivadhajtásokon.

Felesége Széchenyi Zsigmond Sarolta nevű testvére volt, akivel önzetlen karitatív tevékenységet végeztek Sárosdon, ahol 1922-ben hatvannyolc, ötszáz négyszögöles házhelyet osztottak ki az uradalom alkalmazottai között, s az épülő házakban vezetékes folyóvíz és villany is volt. A birtokon dolgozóknak járt az ingyenes orvosi ellátás és gyógyszer is.

1945-ben nem hagyta el Magyarországot, a háborús hónapokat a gézaházai, azóta turisztaszállóvá lett „Mókkustanya” nevet viselő házukban vészelték át feleségével. A háború után a zirci járás vadászati felügyelői tisztét látta el, és Bakonyalja néven vadásztársaságot szervezett. 1949-ben Rákosi Mátyás Gyulajon hatalmas lapátú dámot lőtt, de nem engedte be a nemzetközi zsúrit a trófeabírálatra. Helyette Esterházy Lászlót, Nadler Herbertet és Széchenyi Zsigmondot ültette be egy lefüggönyözött autóba, és nekik kellett elbírálniuk a trófeát, amely az adott pontszám alapján világrekord lett volna, ha ezt a bírálatot nem csak magyarokból álló zsúri végzi el.

Esterházy, hogy ne szakadjon el a vadásztól, munkát vállalt a bakonyi erdőgazdaságnál, ahol letette a szíjgyártó mestervizsgát, és az erdőgazdaság lovas fogatainak szerszámainak javította, tartotta karban, s újakat is készített. Ezt a szakmát még az első világháborúban tisztilegényétől tanulta el.

Mikor nyugdíjba vonult, házat vett a Velencei-tó partján, Gárdonyiban, ahol feleségével élt és gazdálkodott. Sokszor sétált sógorával, Széchenyi Zsigmonddal a tó partján, felidézve az egykori „nagyeti vizivadcsatákat”. Őzzel kapcsolatos tanácsait a kor vadászati szakemberei is kikérték. „Bakonyi” álnéven rendszeres szerzője volt a Nimródnek.

1966-ban távozott az örök vadászmezőkre. Gárdonyi temetésén több ezren voltak, és személyes jó barátja, Shvoy Lajos székesfehérvári püspök búcsúztatta. Rekord őzaganccsát hosszú évtizedek után a Székesfehérvárott rendezett vadászati kiállításon láthatta újra a nagyközönség.

Szabó Imre

Bajnok

Vadászatról, lövész kultúráról és a magyar vadászok lőtudásáról beszélgettünk a világbajnok sportlövővel.

„Szerdahelyi András koronglövő” – olvasom a telefonomban, mielőtt felhívom, hogy időpontot egyeztessünk a beszélgetéshez. A bejegyzés ezeréves, így azonnal ki is javítom: „...koronglövő-világbajnok”. A beszélgetést több héttel később ejthettük meg, mert hívásom pár nappal egy amerikai utazás előtt érte a sportolót, aki az Egyesült Államokba, a Fitasc korongvadász-világbajnokságra készült. Hogy sikeres élsportoló, azt mára mindenki tudja, akinek Magyarországon – sőt jó eséllyel külföldön is – köze van a lövészethez. Pedig többet is érdemes lenne tudnunk a 30 éves fiatalemberről.

– Kicsoda Szerdahelyi András?
– Olyasvalaki, aki édesapja révén mondhatni „vadászlázban nőtt fel”. A vadászattal előbb ismerkedtem meg, mint a lövészetel: két-három éves koromtól a nyakában vitt ki magával a területre, rengeteget voltam az erdőn. Az egyik nagypapám a Gemenc Rt. kerületvezető erdészeként szintén vadászott. Sükösdiek vagyunk, az ottani Kékhegyi Vt. tagjaként arrafelé vadászom, de az országban rengeteg helyre eljutottam.

– Adja magát a kérdés: vadászni vagy korongozni szeretsz jobban?

– Őszinte választ adok: a mérleg folyamatosan billeg. A komolyabb versenyek előtt természetesen teljesen elmerülök a koronglövészetben. De a főidényben az háttérbe szorul, és a vadúzés dominál. Furcsának tűnhet, de – az igazi vadfácán vadászatát leszámítva – nem is annyira az apróvadazást, hanem a nagyvad vadászatot imádom. Szerencsére golyós puskával is elég jól lövök, a vaddisznóhajtásokat különösen kedvelem, és persze a szarvasbika vadászatát bőgésben.

– Vissza a sporthoz. Mióta lösz, hány év kellett az első komolyabb eredményekhez?

– Későn fogtam hozzá. A mai juniorok 8–10 éves koruktól edzenek. Én 15 esztendőskoromban kezdtem ezzel komolyabban foglalkozni. Egyszer kipróbáltam, és meglepően jól ment a dolog. Így kezdtem el versenyezni, és ezzel elindult a lavina: minél több edzésre és versenyre jártam, annál jobb eredményeim születtek. Már 1-1,5 év után, 2001-ben, a franciaországi Európa-bajnokságon a 6. helyet szereztem meg a juniorok között, csaknem 80 indulóból; jóformán ez volt életem első külföldi megmérettetése. A versenyhelyzet, a stressz, a nyomás abszolút ösztönzőleg hat rám. Tudatosan készültem, édesapám mindig segített: jött velem, amikor lőttem, ő mellettem volt.

– Mely eredményeket tartod az eddigi pályafutásod csúcspontjainak?

– 2004-ben, Csehországban, juniorként megnyertem a sporting- – azaz korongvadász- – Európa-bajnokságot, de ennél is nagyobb eredmény, hogy összesítettben is a 2. helyen álltam. Egy évre rá, Angliában, a korongozás hazájában megnyertem a sporting-világbajnokságot juniorként, még hozzá 8 korong előnnyel, és összesítettben a 6. helyen álltam, ami nagyon

A **korongvadászat**, angol nevén **sporting** olyan lövész sportág, amely vadászati helyzeteket jelenít meg, és ahol vadászfegyverekkel lőnek mesterséges célokra. A pályák kialakításánál felhasználják a terep és a rendelkezésre álló célok minden lehetőségét. A célok röppályája különböző nehézségi fokon jeleníti meg az apróvadfajok viselkedését.

A gyorsított korongvadászat avagy **compak sporting** esetében egy tetszőleges nagyságú pályán minden korongnak el kell repülnie egy 40 méter széles és 25 méter mély terület felett. Pályánként 5 lőállást kell kialakítani. Az 5 lőállás egyvonalban helyezkedik el, 1×1 méteres négyzet alakú, és a középvonalai egymástól 3–5 méterre vannak. Az öt lőállás elejének vonala a célterület vonalával párhuzamosan, attól 4–8 méterrel hátrább helyezkedik el. Az általános biztonság érdekében, minden lőálláshoz lövészsög-korlátozó (F.A.L.) állványokat kell felállítani. A különböző méretű és pályán haladó korongokat 6 gép dobja. Ez a sportág egy kicsit jobban keretek közé szorul, mint a klasszikus sporting.

nagy szó. Ekkor 18 éves voltam. Bár az idő tájt évente csak egy nagy versenyen tudtam részt venni, 2005 augusztusában kimentünk a bécsújrhelyi compact sporting VB-re. A történelemben elsőként, junior létemre a felnőtt bajnoki címért kellett szétlőnöm, és sikerült: egyszerre lettem junior és felnőtt világbajnok, az előbbi kategóriában ráadásul óriási előnnyel. Miután kezdetben a szüleim finanszírozták a pályafutásomat, az első sikerek után lassacskán a szponzorok is megtaláltak. Éreztem, hogy érdemes csinálnom.

Egyébként meglepő módon nem a világbajnokságok, hanem a minden évben megrendezendő dubai verseny a legkeményebb. Ennek összdíjazása egymillió dollár, ezért szó szerint a világ legjobb lövőit vonzza a földkerekség minden országából. Rengeteg, nálunk kevésbé ismert amerikai induló vesz részt rajta. Magam az idén az 5. helyen végeztem, négy amerikai volt jobb nálam.

2006 májusában azonban – miután a sporting-EB-ről elhoztam az ezüstérmet – súlyos autóbalesetet szenvedtem. Két gerincsigolyám is eltört, hosszú és nehéz volt a felépülés.

– Ehhez képest 2012-ben a compact sporting EB-n – hazai pályán, Sarlópusztán – a dobogó második fokára állhattál. Még hozzá úgy, hogy a bajnokság négy napja alatt 200-ból 198 korongot löttél, és döntetlen szétlövés után hirtelen halálban, csak a sokadik lövésre győzött le George Digweed – aki nem mellékesen akkor 26-szoros világbajnok volt, és azóta úgy nyilatkozott: benned látja az utódját.

– Pedig 2006-tól 2012-ig gyakorlatilag nem versenyeztem. Nem csak a baleset hátráltatott, akkortájt kezdtek megváltozni körülöttem a dolgok, a nagybetűs élet a sarkamban járt, és úgy döntöttem, egy

időre felhagyok a versenyzéssel. Inkább csak a barátaim miatt mentem el külföldi versenyekre, mondjuk évi egy alkalommal. 2011-ben találkoztam Andival, aki azóta a feleségem és másfél éves Flóra lányom anyja. Két héttel az EB előtt jöttünk haza külföldről, minimális edzéssel ugrottam fejest a bajnokságba. Rengetegen biztattak, hiszen Magyarország korábban nem adott otthont ilyen megmérettetésnek, de a hatodik érzésem is azt súgta: ott kell lennem.

– Máig tart a lendület?

– Nem egészen... Négy hónappal később, szeptemberben, a compact sporting VB-n még 5. helyeztem lettem, ám 2013-ban „leeresztettem”, jött egy kis hullámvölgy. Az első 15-ben azért minden versenyen benne voltam, amelyiken elindultam, ami nagy szó 800-900 indulóból, de maximalistaként nekem nem ez volt a célom, csak itt egy kicsit visszaütött a 6 év kihagyás. Újra fel kellett építenem a saját versenyrutinomat, ami szintén sok erőfeszítést kívánt. Sikerült, hiszen 2014-ben egyre jobb eredményeket értem el. A június első hetében, Cipruson megrendezett sporting-EB-n végül felnőtt, azaz open kategóriában ismét bajnok lettem, rá egy hónapra a VB-n pedig 3. helyeztem holtversenyben. A compact sporting VB-n augusztusban, Dél-Afrikában 4. Lassan a legnagyobb ellenséggemmel, az alvászavarral is sikerül leszámolnom. Egyszerűen tudatosan rá kellett beszélnem magam az alvásra, hiszen ha kialvatlanul lépek a löállásba, akkor borítékolható a hibázás.

Az idei, 2015-ös év egyébként a leg-sikeresebbek közé sorolható, hiszen az évi 5 világversenym közül 4 nagyon jól sikerült. A korábban említett dubai versenyen februárban az 5. helyen végeztem, ami nagyon jó eredmény, majd ezt

2011. – kombinált lövészeti Európa-bajnokság Sarlópusztán (Fotó: Földvári Attila)

követően áprilisban 2. lettem a compact sporting Európa-bajnokságon Olaszországban. A Magyarországon 730 indulóval megrendezett sporting-EB-t sikerült megnyerni és megvédeni a tavalyi ciprusi bajnoki címet, majd három hétre rá Észtországban, Tallinnban 3. lettem a compact-világbajnokságon.

– És mennyi gyakorlásra van szükséged mindehhez?

– Juniorként sokkal többet edzettem, mint manapság. Mostanra megvan a rutinom, és a versenyek jobban felkészítenek a komolyabb megmérettetésekre. Általában februártól kezdek aktívan készülni az emlegetett dubai versenyre. Ilyenkor a mozgás és az ütem beállítása a cél, ezért a szezon első 1-2 hónapjában viszonylag aktívan edzek. Ez a versenyszezon kezdetéig megy így, azután a heti rendszerességű versenyekkel tartom magam szinten, fejleszttem magamat. Amikor a korongvadászat után compact sporting versenyre készülök, illetve fordítva, körülbelül 1-2 edzés kell, hogy ütemet tudjak váltani. Hasonló sportág mindkettő, de technikailag mégsem ugyanaz! Egyébként egy jó verseny számomra száz edzéssel felér. A legnagyobb baj, hogy Magyarországon sajnos elég kevés, a felkészülésre alkalmas lőterünk van. Talán a dabasi és a csongrádi felel meg az igazi korongvadász pályáknak, de sajnos a nemzetközi színvonaltól még ezek is picit le vannak maradva. Nagyon nehéz a magyar lőterek számára a fejlesztés, a befektetés nagymértékű lenne, és mivel igen költséges sportról van szó, a kereslet sajnos nagyon kicsi.

– És ezzel érintjük a hazai lőkultúra kérdését. A kérdés provokatív: beszélhetünk ilyenről?

– A koronglövészetnek van nálunk történelme, de kultúrája nincs. Szomorú,

de míg gazdag vadászok léteznek, addig gazdag koronglövők nemigen vagy csak kevesen. Alapvetően nagyon kevesen korongoznak: a vadászok száma több mint 60 ezer, a koronglövőké mintegy 300, és bár a többségük tagja a hazai szövetségnek, körülbelül 100-an lőnek aktívan. Junior lövőt alig találunk, hiányzik az utánpótlás is. Így érthető, hogy sok lőternek egyszerűen nem elég jó a felszereltsége ahhoz, hogy komoly koronglövőket kiszolgáljon: ennyi embernek nemigen éri meg fejleszteni, fenntartani. Igaz, a helyzet azért évről évre javul. Ami a magyar vadászokat illeti, egyszerűen nem akarják magukat képezni, szinten tartani a lőtudásukat – holott kellene, hogy ne a fácánon gyakoroljanak. Én is látom minden évben, hogy az első fácánok elég siralmasra sikerülnek az átlag vadászok számára, sajnos rengeteg sebzett apróvad vész oda. Sokan érvelnek azzal, hogy magas a lőterek használatának ára, pedig ez tévedés. Ráadásul csupán néhány rottéről beszélünk, ami viszont rengeteget számítana a vadászoknak és – több tízezer vadással számolva – a koronglövő sportnak egyaránt.

– Késő délután van, máskülönb is sok az elfoglaltságod a családi vadászboltok és saját üzleti érdekeltségeid miatt. Pedig ott hon vár a nejed és a kislányod...

– A háttér nagyon fontos, és büszkén mondom: megvan. A családom megértése nélkül sokkal nehezebb lenne a dolgom, és jóval bonyolultabb lenne a versenyeket összeegyeztetni a munkával és a családi programokkal. De igyekszem minél többet velük lenni, hiszen most már itt van Flóra is, apa szeme fénye. Nagy szerencse, hogy könnyen tudunk vele utazni, úgy-hogy jövőre Andival együtt elkísérnek minden világversenyemre.

F. A.

A KISEMLŐSÖK TÁPLÁLÉKHÁLÓZATOKBAN BETÖLTÖTT SZEREPE ÉS IRTÁSUK LEHETSÉGES KÖVETKEZMÉNYEI

A kisémlősök meghatározó szerepet töltenek be a táplálékhálózatokban, jelentős hatással bírnak a növénytermesztésre, a vadgazdálkodásra és az erdőgazdálkodásra is. Jól mutatja ezt, hogy az utóbbi, gradációs években többször is láthattunk, hallhattunk olyan tudósításokat, amelyek a kisémlősök növénytermesztésben és erdőgazdálkodásban okozott kártételeit, illetve ugyanezen fajok szabálytalan irtásának a vadfajokra gyakorolt negatív következményeit mutatták be. Békés és Tolna megyei, azaz apróvadás és nagyvadás területek tapasztalatai alapján mutatjuk be, hogy hol milyen okai és technológiai megoldásai vannak a kisémlősök irtásának, és milyen kapcsolata van e tevékenységnek a vadgazdálkodással.

A kisémlősök a világ szinte minden élőhelyén előfordulnak. Szerepük az ökoszisztémákban kulcsfontosságú. Több mint 2400 fajuk ismert (Barnett és Dutton 2006¹), amelyekből Magyarországon 25 található meg bizonyítottan (Bihari és munkatársai 2007²). A számukra elérhető élőhelyek arányát tekintve, az elmúlt 50 évben a mezőgazdasági területek kismértékű csökkenését és az erdőterületek növekedését tapasztalhattuk (KSH 2014³).

Természetvédelmi szempontból a kisémlősök a Pannon-ökorégió természeti értékének alapját képezik. Faj- és egyedszámuk a Kárpát-medence biodiverzitását növeli, indikálja. Elsődleges

táplálékbázisai számos védett madár-, emlős- és hullófajnak (Bihari és munkatársai 2007, Katona és mtsai 2007⁴). Vadgazdálkodási szempontból nem egyértelmű a kisémlősök hasznos vagy káros mivoltának megítélése. Köztigazdaként, valamint közvetett módon számos betegség (tularémia, veszettség) terjesztői lehetnek (Bicsérdy és munkatársai 2010⁵). Ezzel ellentétben – mint a vadászható ragadozófajok elsődleges táplálékforrásai – csökkenthetik a ragadozók által okozott hatásokat a többnyire másodlagos szerepű vadfajokon (Heltai 2010⁶).

⁴ Katona K., Halpern B., Demes T., Nyeste M., Brankovits D. & Sándor I. (2007): Zsákmányállatok és búvóhelyek elérhetősége a rákosi vipera kiskunsági élőhelyein. *Rosalia*, 3: 185–194.

⁵ Bicsérdy Gy., Egri B., Sugár L. & Sztojkov V. (2007): *Vadbetegségek. – Mezőgazda Kiadó és Planétás Kiadó, Budapest, 149 p.*

⁶ Heltai M. (2010): *Emlős ragadozók Magyarországon. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, 240 p.*

¹ Barnett A. & Dutton J. (1995): *Expedition Field Techniques: Small Mammals (excluding bats)*. – Royal Geographical Society with IBG, London, 140 p.

² Bihari Z., Csorba G. & Heltai M. (2007): *Magyarország emlőseinek atlasza. – Kossuth Kiadó, Budapest, 360 p.*

³ KSH (2014): *A fontosabb növények vetésterülete, 2014. május 31. – Statisztikai tükrök, 80: 1–2.*

Az erdőgazdálkodás és a növénytermesztés során viszont többnyire negatív e fajok megítélése. Az előbbi esetében a facseteték gyökfőrágásával (1. fotó), valamint a makktermés elfogyasztásával tudnak érzékeny károkat okozni. A legnagyobb kártétel azonban a növénytermesztésben jelenik meg, amely elsősorban a mezei pocokhoz köthető (Radics 2010⁷). Tavasztól a termények beéréséig zöld növényi részekkel táplálkoznak, majd a gabona érésekor közvetlenül a termést fogyasztják. Járatrendszereik elvezetik a csapadékvizet, ezáltal visszavetik a kultúrnövény fejlődését (4. fotó). A betakarítást követően a magtárakban felhalmozott gabonát a beköltöző kismilősök tovább fogyasztják, valamint vizeletükkel és ürülékükkel szennyezhetik (Bihari és munkatársai 2007, Hopf és munkatársai 1976⁸).

A mezőgazdaságilag művelt területeken régóta alkalmaznak különböző eljárásokat a kistrágcsálók visszaszorítására. Hatásuk megítélése nem egységes. Sokak szerint a szántás, illetve tárcsázás lehet a megoldás, mert az így bolygatott talaj valószínűleg kevésbé alkalmas a tartós megtelepedésre. Vannak azonban olyan megfigyelések is, hogy a kiforgatott földben könnyebben jelenik meg a rágcsáló. A természetű növényfajok tér- és időbeli változatosságának növelése egyes szakemberek szerint szintén megoldást jelenthet. A többéves kultúrák (pl. lucerna) segítik a pocok áttelelését, és a

fotó: Gál László

1. fotó Pocokkártétel

gradáció kiindulópontjai lehetnek, ezért esetükben kiemelten fontos a rágcsálóállomány változásának nyomon követése, és ha szükséges, akkor arányos hatékonyságú módszer választásával az állományszabályozás végrehajtása. Kicsi pocokállomány esetén a ragadozó madarakat vonzó T-fák kihelyezése, ha csak részben is, de segíthet. A mérgezés a legutolsó megoldás. Hazánkban három, pocok ellen használható növényvédő szer rendelkezik állandó engedéllyel: az Arvalin-LR, a Polytanol és a Delu (ez utóbbi csak riasztja a pocokokat). Mindhárom készítmény kizárólag járatkezeléssel alkalmazható. Az unióban más szerek is vannak, amelyek használata azonban ökotoxikus tulajdonságaiknál fogva túl kockázatos és körülményes. A klórfacinont tartalmazó, belső vérzést okozó Redentin 75 RB alkalmazásával kapcsolatban rengeteg a fél- és tévinformáció. Ez a roppantott kukoricaszemekre vagy tritikáléra

⁷ Radics L. (2010): Fenntartható szemléletű szántóföldi növénytermesztés tan 1. – Agroinform Kiadó, Budapest, 700 p.

⁸ Hopf H. S., Morley G. E. J. & Humphries J. R. O. (1976): Rodent damage to growing crops and to farm and village storage in tropical and subtropical regions. Results of a postal survey 1972–73. – Centre for Overseas Pest Research, 121 p.

fotó: Vasas László

2. fotó Pocokjáratok

felvitt anyag 2008-óta nem engedélyezett. Ugyanakkor nem is tiltott: csak azért nincs az EU-s pozitív listán, mert a gyártó nem vállalta az engedélyeztetés hatalmas költségét. Így a szer szükséghelyzeti engedéllyel alkalmazható – bizonyos esetekben járatkezelésre, míg jelentős túlszaporodás esetén akár felületi kezeléssel, repülőről kiszórva is. Ez esetben tájékoztató táblát kell kihelyezni, csak megfelelő végzettségű szakember felügyelete mellett és a vadászatra jogosulttal egyeztetve alkalmazható (forrás: Jordán László növény-, talaj- és erdővédelmi elnökhelyettes (NÉBIH) előadása: *Tiltott vagy engedélyezett? Néhány szó a Redentinről*. 2015. március 24.).

A 2014. évi gradációs időszakban egyes erdőgazdálkodók is védekezni kényszerültek a rágcsálók kártétele ellen. A Gyulaj Zrt. Tamási Erdészetének területén csak az elmúlt évben 254 ha erdősitést károsított a pocok. A károsítás mértéke 10% és 70% között mozgott. A mesterséges felújítások – a kisebb tőszám miatt – érzékenyebbek a károsításra, mint a természetes újulatok.

A védekezésre mintegy 2500 kg Redentint szórtak ki 2014-ben, de azt csakis kizárólag járatkezelésre használták. A kényelmes munka és a megfelelő kivitelezés érdekében ehhez külön adagolóeszközt is kialakítottak. Az eszköz segítségével a szer lehajlás nélkül is, közvetlenül a járatokba juttatható. A róka megítélése az erdőgazdálkodók szemszögéből nézve közömbös, de a pocok gradációs időszakában, a kártétel és a védekezés költségei

fotó: Vasas László

3. fotó Gradáció után...

4. fotó Pocokkártétel

fotó: Vasas László

miatt is, nem érdekeltek a ragadozók gyérítésében. Sőt szövetségesnek tekintik a fajokat, mert táplálkozásukkal segítik a kistrágcslók állományának csökkentését, szabályozását.

A 2014-es év pocokgradációja rendkívüli méretű károkat okozott a mezőgazdaságban Békés megyében is (2. fotó). A gradáció alatt mindenhol Redentinnel védekeztek a rágcslók ellen. A járatkezelést ritkán alkalmazták a gazdák, de

ekkor még a felületkezelésben kiszórt szer sem okozott jelentős károkat. A tapasztalatok szerint ekkor olyan mennyiségű mezei pocok és más rágcslófajok éltek az érintett területeken, hogy a kiszórt vegyszert rendkívül rövid idő alatt elfogyasztották (3. fotó). Így minimális volt az esélye annak, hogy nem célzott állatok is felvehessék azt. Az ősz folyamán már más volt a helyzet azokon a helyeken, ahol folytatták a kezelést a

5. fotó A feleltlen kezelés következménye

fotó: Vasas László

6. fotó A feleltlen kezelés következménye

fotó: Vasas László

gradáció összeomlása után is, mintegy megelőzőképpen. Ekkor már a felületre kiszórt vegyszer sokáig megmaradt, és vadászható fajok – elsősorban mezei nyúl és őz – is fel tudták azt venni. Ekkor már vadelhullásokat is tapasztaltak.

Az igazi gondot – valójában tragédiát – azonban a gradáció nélküli időszakban, a nem engedélyezett szerrel (Prokum B) végzett kezelés okozta. Ennek a következménye volt a 2015. március végi rendkívüli vadelhullás Csongrád és Békés megyében. Mezei nyúl esetében az elhullás mértékét tízezres nagyságrendűnek, az őznél pedig néhány száz példányra becsülik (5–6. fotó).

Senki nem vitatja, hogy a rágcslók ellen védeni kell a mezőgazdasági területeket. Ugyanakkor a 2014-es és 2015-ös év tapasztalatai megmutatták azt, hogy a nem megfelelően átgondolt védekezés jelentős károkat okoz. Ezért javasoljuk, hogy a Redentin felületkezelésre történő használatát csak a valódi gradációs időszakokban engedélyezzék.

A gradáción kívül a szer csak járatkezelésre legyen alkalmazható, ahogy az az eredeti felhasználási engedélyében is szerepel. Ennek eldöntésére a kezelt rágcslópopulációk változásának folyamatos ellenőrzésére van szükség. A járatkezelés megkönnyítésére érdemes a már most is létező, különböző adagolóeszközöket használni. Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét is, hogy létezik-e olyan felületkezelő/denaturáló szer (pl. vérliszt, halliszt), amivel a redentines takarmányszemek kezelhetők, de ami a szer hatékonyságát nem veti vissza, viszont csökkentheti a nem célzott fajok általi felvétele gyakoriságát.

Heltai Miklós¹, Palánki Gábor²,
Zuberecz Tibor³ és Márton Mihály¹

¹ Szent István Egyetem,
Vadvilág Megőrzési Intézet

² Gyulaj Zrt.,
Tamási Erdészeti Igazgatósága

³ Országos Magyar Vadászkamara Békés megyei területi szervezete

SZAVAK NÉLKÜL...

fotó: Polster Gabriella

A kommunikáció, vagyis az információközlés a 21. században minden korábbinál nagyobb szerepet játszik az emberek életében. Felgyorsult világunkban szinte egyik pillanatról a másikra el tudjuk juttatni üzenetünket akár a földgolyó legtávolabbi pontjára is, csak a megfelelő csatorna kiválasztásán múlik, hogy ez milyen minőségben és mennyi idő alatt jut el a befogadóhoz. Senki ne gondolja azonban, hogy az interakció kizárólag a szóba vagy írásba „göngyölt” közlendőnk révén jöhet létre, hiszen megjelenésünkkel, viselkedésünkkel ugyanúgy üzenetet közvetítünk, azaz kommunikálunk.

Érdeemes különválasztani a vadászok egymás közötti, belső, illetőleg a társadalom egésze felé történő, azaz külső kommunikációját. Más-más üzenetet közvetítünk tudniillik egymás felé, mint a vadászközösségen kívül álló befogadók felé.

Vadász velem, megmondom, ki vagy! – tartja az örök érvényű mondás. S milyen igaz: cselekedeteinkkel, öltözködésünkkel, kinyilatkoztatásainkkal,

egyszóval minden megnyilvánulásunkkal kiállítunk egyfajta képet magunkról a vadásztársaink irányába, egyúttal nem vadászó embertársaink felé, akik ez alapján, így vagy úgy megítélnék bennünket. Először is benyomást keltünk, s bekerülünk egy skatulyába, amiből meglehetősen nehéz kitörni. A dolognak azonban komoly, felelősségteljes tétje is van, hiszen azon túl, hogy vadásztársaink élcelődnek az esetleges „vadásziatlan”

viselkedésünkön – ami nekünk sajnálatosan kellemetlen –, a magatartásunkkal egyúttal az összes vadászt képviseljük a nem vadászó – sőt a vadászatot és a vadászokat többnyire negatívan megítélő – közvélemény felé. Márpedig az emberek hajlamosak általánosítani, így a nem megfelelő, vadászhoz méltatlan „üzenetünkkel” hozzájárulunk a kedvezőtlen kép elmélyüléséhez is. Tudjuk ugyanakkor, hogy ez a rólunk kialakított benyomás szép lassan formálható, de ez a szisztematikusan felépített kártyavár egy pillanat alatt összeomolhat, ha a kommunikációnkkal negatív tartalmat közvetítünk...

Kimondott gondolataink közvetlenül jutnak el a befogadókhöz, így

természetesen nem mindegy, hogy „terítékre hozzuk” vagy „agyonlőjük” a vadat, vagy hogy az „erdőzúgás” helyett élménybeszámolónkban a „jöttem, láttam, lőttem” szemlélet kapja a fő hangsúlyt, de még talán ennél is fontosabb a hitelesség. Hiszen élőbeszédben úgynevezett nem verbális jelek (gesztusok, mimika) kísérhetik a szavainkat, így ha valaki terepmintás, véres overállban, éjjellátó céltávcsővel szerelt „ultramagnum” puskájával a vállán, baseballsapkával a fején mesél a bíborszínű, madárdalos pirkadatról, akkor mondókáját senki nem fogja autentikusnak tekinteni.

Itt álljunk is meg egy pillanatra! Az öltözködés tudniillik eleve közvetít egyfajta üzenetet, s ha ez első ránézésre

fotó: Polster Gabriella

kedvezőtlen jelentéstöbbletet hordoz, akkor óhatatlanul negatív irányba tereljük a figyelmet. Ilyen a terepszínű ruházat, amely az íjászok körében elfogadott, a puskás vadászoknál viszont visszatetszést kelt, ellenérzést vált ki. Hogy miért? Mert a vadászatnak azt a militáns oldalát domborítja ki, ami ellen igyekszünk a magunk szerény eszközeivel küzdeni. Azt kellene sugallnunk, hogy mi nem egy, a vad ellen háborúzó fegyveres testületet képviselünk, hanem komoly tradíciókkal rendelkező, ősi hagyományokon nyugvó szokásrend alapján működő társadalmi közösség tagjai vagyunk. A kalap a másik, vadászias viselethez tartozó „ruhadarab”, amely az összetartozásunknak is szimbolikus jelképe. A kalap mindemellett önmagában véve is fontos kommunikációs eszköz, hiszen azt megemelve köszönünk, társunkat ezzel gratuláljuk meg egy-egy parádés lövés után, ha az egeből lebillent egy toronykakast vagy szépen karikára lő egy nyulat, a kalaphoz fogva adjuk és vesszük át a töretet, és a szívünkhöz szorítva adjuk meg vele a végtisztességet. Az öltözködésünk – beleértve a vadászias kiegészítőket: övcsatot, ékszereket is – és ezzel együtt a kalapunk árulkodik személyiségünkről, tanúskodik a vadászathoz kötődő attitűdünkről, lelki kötődésünkről, vagyis arról, hogy számunkra a vadászat csak pusztán szabadidős tevékenység vagy tényleg életforma.

Természetesen nem csak a kinézetünkkel és a kalapunkkal, hanem például vadászskürttel is kommunikálunk: többi között ébresztőt fújunk, evéshez és iváshoz hívunk, üdvözlünk és elköszönünk. Persze ahhoz, hogy ez a hagyománykövető kommunikációs forma hatékony

legyen, a vadászoknak ismerniük kellene a különféle szignálokat, ám sajnos ez a vadászvizsgának még ma sem kötelező része, így aztán sokan tétován tekintgetnek körbe, hogy melyik strófa alatt mi az illendő teendő.

Az eddigieken kívül sokat elmondanak rólunk a trófeáink is. Az, hogy ki mennyire becsüli meg a tárgyiasult vadászemlékeit, a koponyákon, agancsokon, bőrökön, ecsettollakon rögtön látszik. Ha valaki egy poros, sötét sufniban

tartja, összehajigálva, arról az illetőről rögtön tudható, hogy csak puskás ember, ha meg valakinek szakmailag kifogásolható a gyűjteménye, akkor ő csak közönséges „operett-vadász”. Megint másról árulkodik, ha valaki csak a kapitális trófeákat teszi ki a falra, és a „kicsiket” semmibe véve rejtegeti...

A legtöbb vadásznak elektronikus vagy papír alapú fotóalbuma is van, amely ugyancsak egyfajta kommunikációs eszköz. Ha a felvételeken a terítékek

elkészítése esztétikai és etikai szempontból is makulátlan, akkor szavak nélkül is tudható, hogy a tulajdonos ereiben „zöld vér” csörgedez; ha viszont a fényképeken „fröcsög a vér”, akkor az illető nem több egyszerű „síszer”-nél...

A kommunikáció fontos eszközei továbbá a vadászati rendezvények, kiállítások is, ahol a „laikusok” felé is alkalmunk nyílik bemutatni a vadászati kultúrát, a vadászat természetvédelmi jelentőségét, valamint a hagyományainkat és a

fénykép: Polster Gabriella

szokásainkat. Egyáltalán nem mindegy azonban, hogy ezt milyen színvonalon tesszük, hiszen ez az a platform, ahol a nem vadászó látogató vagy érdeklődő is közvetlenül találkozhat a vadászattal, vadgazdálkodással. Ha a szemlélődők azt látják, hogy bódultan tántorgó, a vadról tiszteletlenül nyilatkozó, szedett-vetett tarkabarka gúnyában ékte-lenkedő lődühöncök „osztják az észet”, akkor hiába rendezünk nekik patetikus hangulatú Szent Hubertus-misé-t, lélegzetelállító vadász-képzőművészeti tárlatot vagy trófeakiállítást, szervezünk látványos solymász- és kutyás bemuta-tót, előítéletekkel telve fognak távozni.

A fentiek tükrében talán érthető, hogy a kommunikációnak – azon belül

a benyomáskeltésnek – milyen hangsú-lyos szerep jut a vadászat ösztársadalmi elfogadtatásának terén. Mégse higgyük, hogy csak a képmutató, „álszenteskedő” üzenetekkel lehet elérni a céljainkat, hi-szen mindenki tudja, hogy a vadászat-hoz hozzátartozik a zsákmányszerzés is, ám egyáltalán nem mindegy, hogy mi-lyen módon és eszközökkel ejtjük el a vadat, hogy adjuk meg neki a végtisztes-séget, s ezt milyen köntösbe csomagolva tárjuk a nyilvánosság elé. A megfelelő kép kialakítása közös felelősségünk, így a véleményformálóknak jó példával kel-lene szolgálniuk a gyakorló és kezdő va-dászok, illetőleg a kívülállók felé...

Wallendums Péter

foto: Polster Gabriella

Írjunk vagy ne írjunk?

A nagy tudású vadászokat-természet-járókat (tehát akiktől érdemes tanulni) nagyjából három csoportba sorolhat-juk: azokra, akik tapasztalataikat soha, semmilyen formában nem vetik papírra; azokra, akik nagy-nagy unszólásra ki-csiholnak magukból valamit, és írásukat előbb-utóbb (inkább utóbb) elküldik a megfelelő fórumhoz; és vannak olyanok, akik le is írják, el is küldik tapasztalataik summázatát – de valljuk be, ők vannak a legkevesebben.

Az első csoportra látszólag kár szót vesztegetni, hiszen *úgysem* írnak. Azért írtam, hogy látszólag, mert szerintem ők a legfontosabbak. Miután beláttuk, hogy hiába rimánkodunk nekik, kérjük meg őket, hogy meséljenek el minden fontos-nak tűnő megfigyelést, vadászkalandot. Ezeket vegyük diktafonra. Magam is sajnálom, hogy annak idején többeknél nem alkalmaztam ezt a módszert. Ezután már csak az a dolgunk, hogy őrizzük meg az anyagot, s időnként a megfelelő helyen és időben tegyünk közkinccsé

valamennyit belőle – persze nem a saját vagy nem csak a saját nevünk alatt.

Miről írjunk?

Mi tagadás, jó érzés, ha valakinek meg-jelenik a neve egy írás alatt. Ennek egye-nes következménye, hogy nem kevesen vágnak újságírói, sőt írói babérokra, ám nem tudják, miként kezdjenek hozzá. Most ehhez próbálok segítséget nyújtani.

Banálisnak tűnő felvetés, de a legfon-tosabb, hogy legyen olyan témánk, me-lyet a vadászlapok is szívesen vesznek. Ezért, mielőtt belekezdenék az írásba, érdemes egy témaismertető e-mailt kül-deni a kiszemelt szerkesztőségnek. De csak egynek! Ugyanis előfordul, hogy a zöldfülű írópalánta minden szerkesztő-ségnek elküldi az ötleteit, s végül vala-mennyi ugyanarra az írásra tart igényt. Ebből nehéz kimászni! Ennél még ros-zszabb, ha valaki egy valóban jó cikket ír, s örömeiben ezt több szerkesztőségnek is eljuttatja. Felettébb kellemetlen, ha

több lapban is megjelenik, persze egymás tudta nélkül, ugyanaz az írás. Erre is volt már példa, nem is egy. Igaz, nem új keletű problémáról beszélek, mert már több mint száz éve is megesett, hogy ugyanaz a cikk jelent meg a Zoológiai Lapokban és A Természetben...

Minden szerkesztőség örömmel veszi saját megfigyeléseket, főleg, ha fotó is van hozzá. A különleges agancsok, hosszú agyarak, rendellenes színű állatok, az egy-egy területen megfigyelt, ott újak számító állatfajok mindenkit érdekelnek éppúgy, mint egy-egy érdekes etológiai megfigyelés. A hír sajátossága, hogy röviden, tömören írjuk meg, de ne hagyjunk ki belőle semmi lényegeset (mikor, hol, mekkora, ki az elejtője stb.).

Nagy, összefoglaló cikkeket csak akkor írunk, ha erre külön felkérést kapunk. Arra azonban készülünk fel, hogy mondjuk egy gímszarvasos cikkre csak akkor kaphatunk felkérést, ha magunk is hosszú ideje foglalkozunk a témával, s le tudjuk írni a személyes tapasztalatainkat is.

Eszünkbe juthat évforduló, megemlékezés is – ez is érdekes lehet.

A novella, elbeszélés azonban más műfaj. Érdekes módon mind többen próbálkoznak meg vele, ám igazán jó és egyéni írás csak nagyon kevés születik. De ez mindig is így volt! Ne gondoljuk, hogy Bársony István vagy Fekete István mellett még több tucatnyian ne próbálkoztak volna ezzel a műfajjal! Egy biztos, önálló stílus nélkül nincs értelme novellát írni; a nagyokat sem tudatosan, sem pedig tudat alatt sem szabad utánozni! Még ha jó is a történetünk, ettől mesterkéltté, hiteltelenné válik. A legfontosabb, hogy legyen önkritikánk. S egy dolgot soha ne feledjünk: csak az tud írni, aki maga is sokat olvas!

Kinek írunk?

Mondhatnám azt, hogy annak a magazinnak, aki leközi az írásunkat. Nos, ez így nem igaz! Hiteltelen lapnak soha ne adjunk írást, mert ezáltal magunk is azzá válhatunk. Persze mindenki maga dönti el, hogy szeretne-e egy ilyen lapba írni...

A két legismertebb vadászati szaklap, a *Nimród* és a *Magyar Vadászlap* egyaránt alkalmas fórum lehet, de a zoológiai, természetl foglalkozó írásokat örömmel veszi az *Állatvilág* magazin is. Fontos, hogy jól ismerjük, rendszeresen olvassuk azokat az újságokat, amelyekben publikálni szeretnénk. Így tudomást szerzünk az arányokról, rovatokról és persze arról, hogy valaki más előttünk nem írt-e már valamit az adott témában.

Miután egyeztetünk a szerkesztőséggel, ügyeljünk arra, hogy a kiszabott határidőre el is készüljön a cikk. Az első feladat az anyaggyűjtés. Nos, a legtöbben itt követik el az első nagy hibát, hiszen felkiáltanak: *az interneten minden rajta van!* Igen, minden sületlenség is! Csak azokat az internetes információkat fogadjuk el, amelyek adatai száz százalékosan megbízhatóak, pl. szaccikkok PDF változatait. Ez persze nem azt jelenti, hogy a papír alapú szakirodalomban ne lenne éppen elég botorság, ezért azokat is okosan meg kell szűrni. Sokat elárul a szerző és a szaklektor neve. Azt mindenképpen tudom ajánlani, hogy egy-egy kérdésben vegyük elő a fent említett lapok régebbi évfolyamait, a Vadászévkönyveket, a Nyugat-magyarországi, illetve a Szent István Egyetem kiadványait (pl. Apróvadközlemények, Vadbiológia), s nézzünk utána a kérdésnek az igazán megbízható szakkönyvekben is. Nem kis munka, de mi vállaltuk!

A gyűjtött anyagot azután rendszerezük, a cikk adottságainak megfelelően állítsuk sorrendbe, és minél több saját megfigyeléssel, véleménnyel fűszerezzük mondandónkat. A szerkesztőségek többnyire megadják, hány karakteres legyen a cikk, ezt is illik betartani. Az illusztrációk összeválogatásánál gondoljunk a *copyright*-ra, magyarul a szerzői jogra, ne töltsessünk le mindent a netről! Gyakran az a legjobb, ha írásunk képanyagának összeválogatását a tapasztalt lapszerkesztők végzik. Készülünk fel arra, hogy írásunkat többé-kevésbé átgyúrják, ha kell, kurtítják, a lap arculatához igazítják a szerkesztők. Ezen ne lepődjünk meg, és főleg ne sértődjünk meg érte.

Az újságárusoknál megvásárolható magazinok mindig örülnek a híreknek és a jó cikkeknek, így ne vegye el a kedvünket, ha időnként egy-egy témát visszautasítanak. Találjunk ki helyette másikat! A szaklapoknál, évkönyveknél más a helyzet. Ezekbe írni már komoly szaktudásra és sok, lehetőleg terepi gyakorlatra van szükség. Itt komoly egyeztetésekre, lektorálásokra kerül sor, ezért is különösen nagy szakmai dicsőség, ha valamelyik ilyen periodikában, például a Vadbiológiában napvilágot lát egy tanulmányunk. Ám ilyenkor azt se feledjük, hogy ezeket a kiadványokat a szakma olvassa, így viszonylag szűk, de nagyon fontos kör számára írunk.

Fotót publikálni

A fényképek megjelentetése is a publikálás egy módja. Egy-egy különleges esemény, teríték fotójának elküldése egy-két soros kísérőszöveggel mindenképpen hasznos lehet. Itt nem kell művészi képekre törekedni, de arra ügyeljünk,

hogy például a teríték szabályos legyen, az agancs-agyar jól látszódjék a képen, éles legyen a fotó. Ma már a legkülönbözőbb eszközökkel – telefon, táblagép – lehet elfogadható képeket készíteni, tehát, ha nálunk van a telefonunk, akkor egyúttal a fényképezőgépünk is nálunk van, így elvileg nem maradhatunk le semmiről. Az már más kérdés, hogy a legtöbb telefon ma még nem tud tökéletes felvételeket produkálni. A természet- és vadfotózásról bővebben a *Vadászévkönyv 2015*-ben írtunk.

Felajánlhatunk a szerkesztőségeknek önálló képeket is, olyanokat, amelyeket azok másoknak a cikkeihez használhatnak, illetve saját írásunkat is illusztrálhatjuk magunk készített fotókkal.

Fontos a témaválasztás is: disznó-, szarvas-, dóm-, őz-, muflon-, róka képekből nagyon sok van, így nem valószínű, hogy egykönnyen meg tudjuk jelentetni a róluk készült fotókat. Ám van jó néhány olyan állatfaj, amelyről alig lehet hazánkban készült igazán jó képet találni. Ilyenek például a kisragadozók, a hód, a pézsmapocok, a fogoly – a lista túl hosszú ahhoz, hogy mindet felsoroljam.

Arra viszont ügyeljünk, hogy kellőképpen nagy felbontású képeket küldjünk, néhány kilobyte-os fotóval egyetlen szerkesztőség sem tud mit kezdeni. Mivel rengeteg természetfotós járja az erdőt-mezőt, ma már csak az igazán kimagasló és különleges képek megjelentetésére van lehetőség, ezért mindenképpen mérlegeljünk, mielőtt számítógépünkön megnyomjuk a „küldés” gombot...

Mielőtt rátérnék a következő témára, egy kényes kérdést is szóba kell hoznom: a honoráriumot. A legtöbb szerkesztőség – és ez nem csak a vadászlapokra igaz – nem vagy alig valamicske honoráriumot tud

fizetni, ez egyaránt érvényes a fotókra és a szövegre. Ezért, ha valaki írni szeretne, vagy a fotóit szeretné közkinccsá tenni, ne a pénz motiválja.

És a könyvek?

A könyv is a kommunikáció egyik formája, és ezt ki is használják néhányan: ma ugyanis divat könyvet írni. Egyre több a vadászkönyv, de sokuk (többségük) színvonala több mint kétségbeejtő. Nézzük, mi kell egy könyvhöz (hozzátesszem, nagyjából ugyanez kell a cikkekhez is):

- ♦ Egy jó tollú, megfelelő szakértelemmel rendelkező szerző, aki nem csak azért ír, hogy megjelenjen egy könyve, hanem valóban tud újat, mást mondani, mégpedig jól megfogalmazva. Nos, az ilyen szerző manapság nagyon ritka.
- ♦ Kell egy jó szerkesztő. Mivel a munkája, hogy rendbe rakja a könyvet, pénzbe kerül, a magánkiadásoknál szinte mindig mellőzik. Meg is látszik a sok olvashatatlan könyvön. Ide tartozik még a korrektor is. Ha ő kimarad a láncolatból, akkor bennmaradnak azok a fránya helyesírási hibák. A számítógép ellenőrző programja nem helyettesíti a korrektort, bármennyire is szeretnénk!
- ♦ Elvileg nem hiányozhatna a szaklektor sem. Nélküle egyetlen ismeretterjesztő vagy vadászkönyvet sem szabadna megjelentetni. Olyan lektorra van szükség, aki, ha kell, keményen kritizál, például abban, hogy milyen szakszavakat használunk, a gímszarvasnak nem hímje és nőténye, hanem bikája, tehene és ünője van. Emellett a lektor-nak természetesen otthon kell lennie a könyvben szereplő fajok rendszertá-ban, természetrajzában is. Ez különösen az Afrika-könyveknél nehéz.

SÓLYOM NYOMÁBAN

Az elmúlt évszázadok sok remek vadászblicsistát termeltek ki, de közülük talán a Sólyom néven publikáló Láng Rudolf (1881–1963) volt a legkiemelkedőbb. Írásai a Kittenberger szerkesztette Nimródban láttak napvilágot. Szinte mindennel foglalkozott, aminek köze van a vadászat-hoz. Számos vezércikke jelent meg, véleményét mindig vadásziasan és kristálytisztán fogalmazta meg. Nagy hiányossága vadászirodalmunknak, hogy írásai, cikkei gyűjteményes formában nem jelentek meg.

Pedig ma is volna mit tanulni belőlük!
(K. Zs.)

- ♦ Jó, ha van kiadó is. Azonban ma olyan kiadót, amely pénzt tesz egy vadász-könyv kiadásába, nemigen találni. Ma a könyvkiadásban az a módi, hogy a szerző vagy a szponzorai lerakják a kiadáshoz szükséges pénzt. Ez persze egyúttal negatív szelekció is, hiszen így, vagy éppen magánkiadásban, sok silány könyv jelenik meg, míg anyagi okok miatt igazán jó kéziratok maradhatnak a számítógépben-asztalfiókban.
- ♦ S végül kell olvasó is. Ez talán a legnehezebb kérdés: jó, ha tudjuk, hogy ma jó arálynak számít – persze néhány kivételtől eltekintve –, ha egy-kétszáz példány elfogy a vadászkönyvekből.

Nagyjából a végére értünk a papír alapú, írásos kommunikáció lehetőségeinek. A magam részéről mindenkit csak buzdítani tudok arra, hogy írjon, hozzátevé: de csak abban a témában, amelyben igazán jártas!

Kovács Zsolt

EGY KIS LAPTÖRTÉNELEM

A teljesség igénye nélkül talán nem árt megemlékezni azokról a vadászlapokról, amelyek megjelenési lehetőséget biztosítottak az adott kor vadászainak.

Az első magyar nyelvű vadászati szaklap, a *Lapok a lovaszat és vadászat köréből* 1857. január 15-én jelent meg. Egy esztendő után címet váltott, akkortól *Vadász- és Versenylap* lett belőle. Ennek mellékleteként, 1880 januárjában került az olvasókhoz a *Vadász-lap*.

1897 ismét jelentős dátum. Ekkor jelenik meg az állattani és vadászati szaklap, a *Természet* Lakatos Károly és Lendl Adolf szerkesztésében. Néhány név azok közül, akik írtak bele: Herman Ottó, Chernel István, Bársony István, Gárdonyi Géza.

A lap kilenc esztendő után, 1906-ban megszűnt, ám 1914-ben a Budapesti Állatkert lapjaként újjáéledt, de ekkortól sokáig nem közzölt vadászati tárgyú írásokat. A változás 1930-ban következett be, akkor lett Nadler Herbert az Állatkert igazgatója és egyúttal a lap főszerkesztője. Ettől kezdve a *Természet* komoly konkurenciájává vált a Kittenberger Kálmán szerkesztette *Nimród Vadászlapnak* és a *Magyar Vadászüjságnak* (1941-től *Magyar Vadászlapnak*), melyek a múlt század első felének vadászati periodikái voltak. A második világháború alatt és közvetlenül utána minden addigi, a vadászattal foglalkozó újság megszűnt, s 1948-ban megjelent a *Magyar*

Vadász, amelynek szakmai színvonala és szavahihetősége meg sem közelítette az előbb említett lapokét. Húsz évnek kellett eltelnie, hogy teljes átalakuláson essen át, s *Nimród* legyen belőle.

1990 után számos vadászlap jelent meg (*Venatus Vadászmagazin*, *Vadgazda*, *Pannon Vadászvilág*, *Magasles* és mások). Ma három van a piacon; közülük kettő, a *Nimród* és a *Magyar Vadászlap* már hosszú-hosszú ideje nyújt lehetőséget azok számára, akik szeretnek és tudnak írni.

(K. Zs.)

fotó: Turóczy Anett

Hitelesség

Hogyan tájékozódjunk az online világában?

Úgy tartják, hogy mi, vadászok konzervatívak vagyunk – és nem feltétlenül a szó legjobb értelmében. Mondják, hogy nehezen haladunk a korrallal, nem vagyunk fogékonyak az újdonságok, így a modern technika vívmányai iránt. Ezt magam is hajlamos voltam elhinni – egészen addig, míg pár éve egy akkor jócskán a hetedik évtizedét taposó vadász ismerősöm azt nem felelte, amikor a nemrég lőtt bakjáról faggattam: „Na, majd átküldöm a képeket e-mailben!” Ugyanakkor abban bizonyosan van igazság, hogy aki tudatosan tanulta a számítógép, az internet használatát, és nem beleszületett, miként a mai harmincévesek és a náluk ifjabb nemzedékek, az óhatatlanul kevésbé otthonosan mozog az online-terepen. Következésképp aztán könnyebben rá is szedhető... Az ilyen felhasználóknak hivatott segíteni, támpontokat nyújtani ez a cikk.

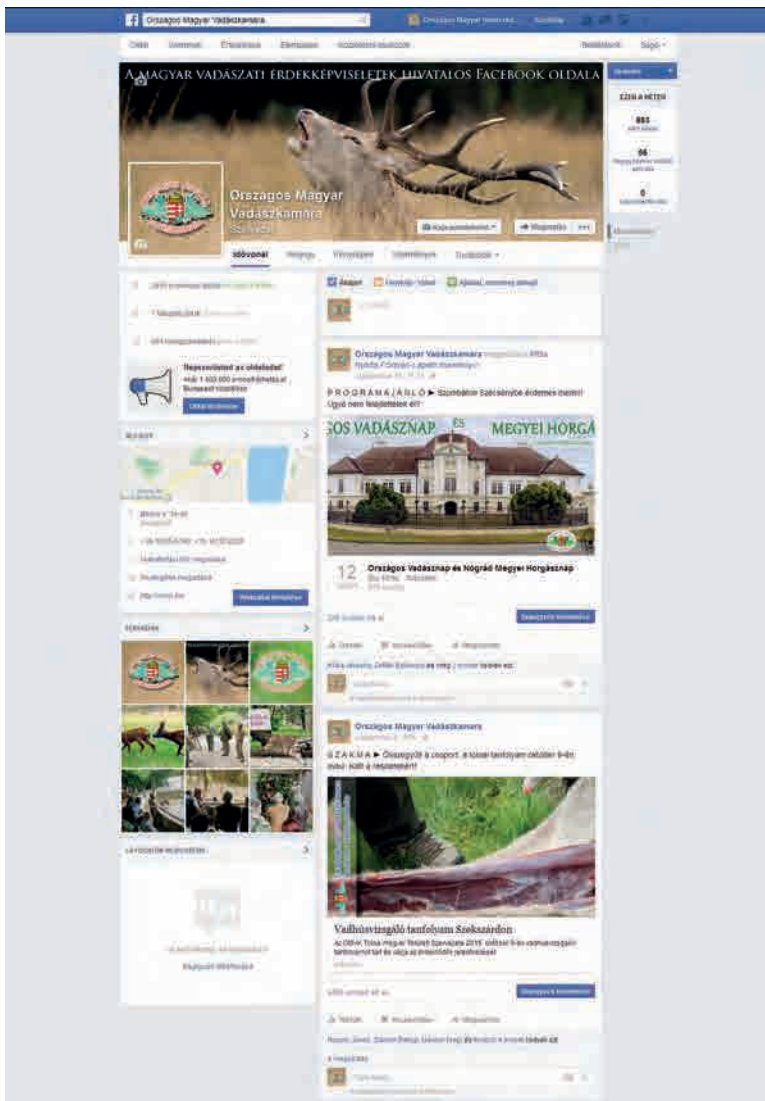
Annak, aki a nyomtatott sajtóhoz szokott, mindenekelőtt azt nem szabad figyelmen kívül hagynia, hogy a világháló ma szinte bárki számára elérhető. Méghozzá nem csupán információforrásként, hanem csatornáként, amelyen keresztül bárki közzétehet vagy e-mailben elküldhet szöveget, képet, videót bármilyen szerkesztés, kontroll nélkül. Saját blogot indítani és írni már csak pár kattintás, és a szolgáltatók pontról pontra vezetnek végig a felhasználót a műveleteken. A nagy képmegosztó oldalakra korlátlanul tölthetők fel jó minőségű fotók. A saját honlap szerkesztése már valamivel keményebb dió, de mára az sem ördöngösség egy felhasználóbarát program birtokában. Végül – de egyáltalán nem utolsósorban – ott vannak a közösségi oldalak, és ezek közül is a legnépszerűbb, a Facebook, amely mára voltaképp internet lett az internetben. Egyre kevesebben olvasnak terjedelmes anyagokat egy-egy médium honlapján, inkább a közösségi médiában – egy-egy cím, fotó alapján – tájékozódnak. Mindezzel egyre többen élnek – és visszaélnek.

Hogy ne csapjanak be a népszerűség-hajlás oldalakkal, el kell tudnunk vonatkoztatni a külszíntől. A sablonok alapján felépített weblapok lehetnek roppant mutatósak, a közösségi média pedig a saját, gondosan megszerkesztett arculatához igazít minden tartalmat, a belbecs ugyanakkor elárulhatja a kontárokot. Ha egy szép oldalon sok helyesírási hibával, elütéssel találkozunk, érdemes gyanakodnunk. Amennyiben a képek – vagy éppen a grafikus elemek – rossz minőségűek, szemcsések, netán látjuk, hogy egy nagyobb fotóból vannak kivágva, nincsenek pontos adatok a

képanyaggal kapcsolatban, akkor vélelmezhetjük, hogy a „szerkesztő” csupán csak a látogatottságra hajt. Ha az oldalt csak úgy tekinthetjük meg, hogy előtte rákattintunk egy reklámot tartalmazó előugró ablakra, netán „lájkolnunk” kell valamit a hozzáféréshez, semmiképp se kattintsunk! Jobb esetben kéretlen oldalakat dob fel nekünk az adott honlap, rosszabb esetben pedig számítógépes vírust is összeszedhetünk.

Ha kétségeink merülnek fel, a legfontosabb feltenni magunknak a kérdést: hiteles-e az adott, interneten látott vagy e-mailben érkezett információ forrása? A digitális világ ilyen szempontból nemigen különbözik a valóstól. Hiszen ha egy vadászatban járattan embertől hallunk egy „óriási szarvú” bikáról, akkor nyilván kételkedni fogunk annak kapitális voltában, sőt visszakérdezzük: mégis, mihez képest „óriási”? Bika-e egyáltalán, hiszen a nem szakmabeliek özet, gímet, dámot könnyen egy kalap alá vesznek. Ha viszont vadór beszél tekintélyes agancsról, akkor elismerően bólintunk, feltételezve a szakértelmét. Ugyanígy érdemes tennünk az online látható, olvasható vagy e-mailben küldött anyagokkal: nézzük meg, mi vagy ki tette közzé! Nem mindegy, hogy egy országos szaklap – nyomtatott vagy internetes – kiadásában számolnak be szenzációról, vagy egy zugportálon, amelyen se szerző, se forrás. Vegyünk egy klasszikusnak mondható példát: a fotón szemmel láthatóan hormonkezelt, új-zélandi szarvasagancsot látunk, a kommentár hozzá „Gyönyörű bika!!! :) :) Nektek is tetszik...???”

A több mint 60 ezer magyar vadász jelentős része igenis használja az internetet, sőt már okostelefonról, táblagépről

is böngészik, e-mailezik, cseveg, fotóz, megoszt, kommentel. Ez az arány kétségtelenül nőni fog. Hogy a vadászat, vadgazdálkodással kapcsolatban valóban értékes, hasznos és pontos cikkek, fotók keringenek-e a világhálón, az voltaképp csak rajtunk múlik: ha a silány, szenzációhajász anyagokra nem

lesz érdeklődés, szépen, lassan kivesznek. Ezért aztán legyünk résen, hagyjuk figyelmen kívül a bornírt fikciót, ne továbbítsuk a barátainknak, ismerőseinknek, ezzel is megállítva a fél- vagy tévéinformációk terjedését!

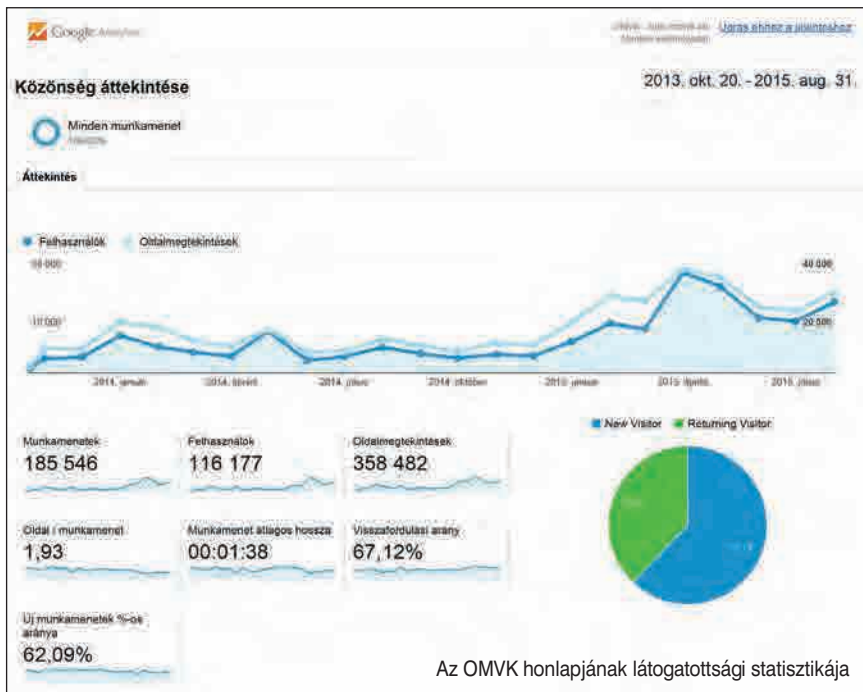
Földvári Attila

Látszani és láttatni!

Nem elég dolgozni, látszatja is kell, hogy legyen – tartja a mondás. Ennek szellemében döntött 2014-ben az Országos Magyar Vadász Kamara elnöksége arról, hogy megerősíti az érdekképviseltek kommunikációját. 2015 februárja óta nagy lendületet vett ezen a területen az OMVK és az Országos Magyar Vadászati Védegylet: a több mint 60 ezer magyar vadász és a nem vadászok számára egyaránt szinte minden aktualitás elérhető – néhány kattintással, másodpercek alatt. De ennél is többről van szó.

2016-ot írunk, a nyomtatott sajtótermékek piaca minden esztendővel szűkült az utóbbi évtizedben, szemben az online médiumok dinamikus térnyerésével. Ezt felismerve, a vadászati érdekképviseltek 2013 októberében nagyot léptek előre: létrehozták az OMVK és az OMVV új, korszerű honlapját. Ezekon a felületeken a vadászok és a vadászatra jogosultak a print kiadványok többhetes átfutási idejéhez képest legfeljebb néhány napon – indokolt esetben pár órán – belül értesülhetnek az aktualitásokról. Február óta a honlapok folyamatosan telnek meg friss tartalommal.

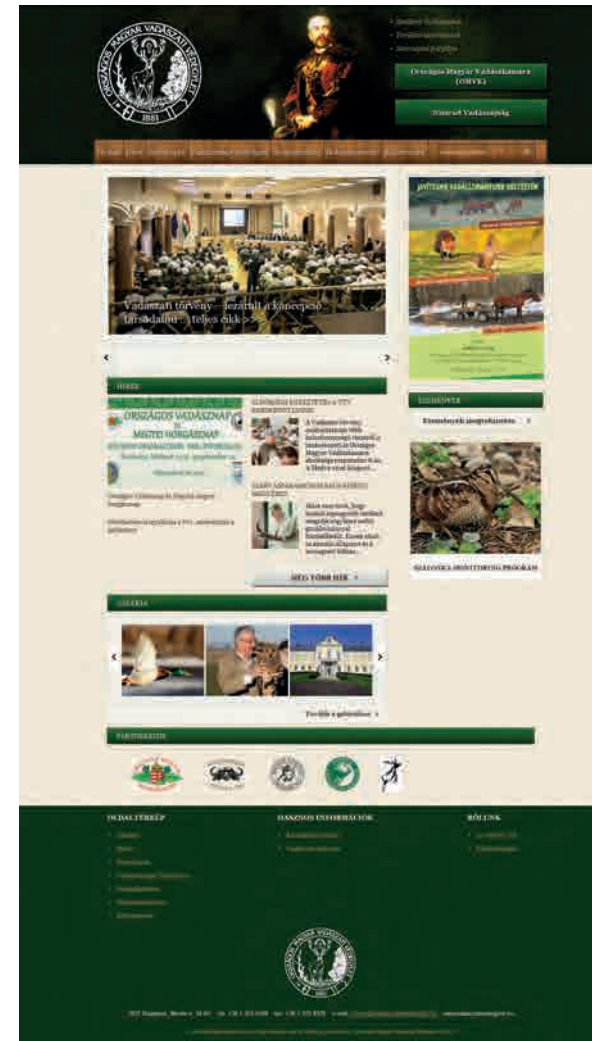
Az anyagok zöme természetesen a vadászoknak, vadgazdálkodóknak szól. Ilyen közérdekű információ volt februárban a módosult EKÁER-rendelet végrehajtásához iránymutatást adó tájékoztató, a szalonkamonitoringról vagy a vadászati törvény kisebb módosításairól szóló anyag. Folyamatosan tájékoztattunk a Vtv. módosításával kapcsolatos fejleményekről is, elérhetővé téve a társadalmi vita keretében véleményezhető anyagokat. Az évente újból aktuálissá váló témákra – például a vadászjegyek kiváltásának határidejére – szintén felhívjuk a figyelmet. No és persze ott vannak a mindig időserű, hasznos tartalmak: a vadászatot érintő jogszabályok gyűjteménye vagy éppen az éves eseménynaptár. Az OMVK és az OMVV honlapján, a vadaszativedulek.hu-n részletesen tájékoztattunk

a bizottsági, szakbizottsági ülésekről, a titkári és az elnökségi értekezletekről. Ezenkívül tudósítások olvashatók a nagyobb szakmai rendezvényekről is, amelyekben érintettek az érdekképviseletek. Így például – az előadások anyagával együtt – elérhető az OMVK Vadvédelmi és Vadgazdálkodási Bizottsága társszervezésében megvalósult vadegészségügyi konferenciáról szóló beszámoló, miként a derekegyházi dámkonferenciáról szóló tudósítás is. Számokban mérve mindez azt jelenti, hogy az omvk.hu-ra 88 friss anyag került fel február eleje és augusztus vége (az évkönyv lapzártája) között, átlagosan 2-3 naponta egy. Ezen anyagok – amennyiben regionális szinten is fontosak lehetnek – az OMVK területi szervezeteinek honlapjain is megjelennek, amelyek közül több esett át ráncfelvarráson az elmúlt egy évben.

Mivel a külső kommunikációnk különösen fontos, a civilek az érdekképviselet online felületein megtalálják az őket érintő információkat. Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy felhívjuk a nagy nyilvánosság figyelmét az éppen aktuális, érzékeny témákra. Ilyen az illegális agancsozás, az üzekedés kapcsán a vad és gépjármű ütközése vagy éppen a külterületi kutyafuttatás. Az eddig legnagyobb érdeklődésre számot tartó anyag április végén jelent meg, és arra figyelmeztetett, hogy az elfekvő őzgidákat nem szabad megérinteni, hazavinni. A Facebook közösségi oldalon a felhívást 220 ezren látták és 550-en osztották meg, ami országos médiumokat megszégyenítő szám.

Apropó, Facebook. Hatalmas ugrást jelentett a hatékonyságban a legnépszerűbb közösségi hálón való megjelenés. A vadászakamara oldalának jelenleg 2300 követője van, az itt publikált anyagokat a vadászat iránt érdeklődők megosztják egymással, egy-egy bejegyzés borítékolhatóan eljut több ezer emberhez, ráadásul a megosztások révén nem csak azokhoz, akik közvetlenül követik az OMVK-t – és mindez nem kerül pénzbe.

Néhány hónap alatt intézményesült és rendszeressé vált az együttműködés a hazai szaksajtóval. Minden, a nyilvánosságnak szánt anyagot a honlapokon és a Facebookon való megjelenéssel egy időben megkap a nyomtatott vadászsajtó – a Nimród Vadászújság, a Magyar

Vadászlap és az Alkony Vadászmagazin –, valamint 15, a vadászzal vagy azzal is foglalkozó szakportál, és a legtöbb médium valamilyen formában rendre publikálja is a közleményeket. A legnagyobb érdeklődésre számot tartó anyagok a Magyar Távirati Iroda Országos Sajtószolgálatán (MTI OS) keresztül is megjelennek, és így az országos helyi médiumokban is szerepelnek.

Az OMV honlapjának látogatottsági statisztikája

Persze a tájékoztató anyagok publikálása mellett legalább annyira fontos a megszólalás. Megkeresést nem hagyunk válasz nélkül, így az OMVK és az OMVV képviselői mind a megyei, mind pedig az országos médiumokban rendszeresen megjelennek, megszólalnak a vadászatot illető kérdésekben, hogy a sajtó objektív, pontos és hiteles tájékoztatást adhasson.

A legkézzelfoghatóbb visszacsatolás mégis az internetes látogatottság. A számok pedig nem hazudnak: míg 2014 februárja és augusztusa között az omvk.hu-nak 24 873 látogatója volt, addig 2015 azonos időszakában már 106 154: ez öt és félszeres növekedés. Az OMVV oldala, a vadaszativedegylet.hu esetében ugyancsak impozánsok az adatok: a 4033-as látogatószám csaknem ötszörösére, 19 042-re ugrott.

Vajon hol tartunk majd egy év múlva? Milyen gyorsan jutnak el az információk a magyar vadászokhoz, a vadászat iránt érdeklődőkhöz? Hány civil látja meg, hogy szervezett közösségről, a vadért, a természetért dolgozó emberekről van szó?... Terveink, ötleteink bőven vannak. Hiszen ma már lenne létjogosultsága például egy országos vadász kamarai elektronikus hírlevélnek, de a nagy országos médiumokkal is rendszeres lehet majd az együttműködés. Mindenekelőtt azonban Önön, e sorok olvasóján múlik, mekkora lesz a közös lendületünk. A magyar vadász, aki bizonyára nem lesz rest, és látva, olvasva, továbbadva az információkat, szintén kiveszi a részét a vadászati kommunikációból – a MI, közös kommunikációból!

Földvári Attila

Vadászati Kulturális Egyesület

1163 Budapest, Cziráki u. 26–32. II/156. ♦ Tel.: (06 70) 378 4040
 vke@vadaszaticultura.hu ♦ www.vadaszaticultura.hu

A Vadászati Kulturális Egyesület 1991-ben alakult meg – a világon azóta is egyedülálló módon – azzal a céllal, hogy összefogja azokat a képzőművészeket, fotósokat, irodalmárokat, előadóművészeket, oktatókat és vadászokat, egyszóval mindazokat, akik a magyar vadászati kultúra iránt érdeklődnek, és hajlandóak is tenni valamit a vadászati kultúra, etika ápolása és fejlesztése érdekében.

A 2008 óta közhasznú minősítéssel rendelkező, 2013 óta a Nemzetközi Vadvédelmi Tanácsban (CIC) teljes jogú tagként közreműködő VKE működése a Fővárosi Törvényszék 2015. márciusi végzése értelmében megfelel az új Ptk. szabályainak, és a civil törvény előírásai szerint **továbbra is közhasznú szervezetnek minősül.** A végzés mögött rengeteg munka áll, de megérte, hiszen ezt jelenleg nagyon kevés szervezet mondhatja el magáról.

Az egyesület 2015 májusi országos küldöttgyűlése az új szabályok szerint öt évre háromfős elnökséget választott. Az elnökség pedig újra bizalmat szavazott nekem, hogy elnökként szervezzem és irányítsam e patinás, egyedülálló szervezet életét. Elnöki munkámat a következő ciklusban *Bán Beatrix és Bösze András* elnökségi tagok segítik majd, akik az elmúlt egyéves időszakban többször is bizonyították már rátermettségüket és elkötelezettségüket a VKE törvényes,

átlátható, stabil működése mellett úgy, hogy közben alapvető célkitűzéseink és az alapításkor vállalt feladataink is maradtak elvégezhetőek legyenek.

A választásokat követő első elnökségi ülésen világos célokat fogalmaztunk meg: taglétszámunkat 1000 fő fölé bővíteni, tagjainkkal minőségileg más kapcsolat-tartást létrehozni és fenntartani, pezsgő egyesületi életet kialakítani, a szervezet anyagi erőforrásait részben támogató-sokból, részben saját tevékenységünk felfejlesztésével növelni, mindemellett természetesen korábbi értékeinket, a vadászati kultúra és hagyományok ápolása érdekében kifejtett munkánkat folytatni, továbbá oktatási tevékenységünket **vadászvizsga-előkészítő tanfolyamunk folyamatos**

indításával kiterjeszteni. Legfontosabb rövid távú célként jelöltük meg, hogy **2016-ban egyesületünk fennállásának 25. évfordulóját méltó programsorozattal,** többek között a soron következő, XVIII. Szarvasbögő Európa-bajnokság megszervezésével ünnepeljük meg.

Arra biztatjuk Önöket, **vegyenek részt aktívan egyesületünk életében** akár ötleteikkel, tanácsaikkal, de szívesen veszünk azt is, ha tevékenyen szeretnének segíteni működésünket.

Oláh Csaba
 elnök

SZÉCHENYI
ZSIGMOND
VADÁSZATI
MÚZEUM
HATVAN

SZÉCHENYI ZSIGMOND KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYAR VADÁSZATI MÚZEUM

Kiállításaink:

A vadászmesterség története
A Kárpát-medence élőhelyei és vadfajai
Széchenyi Zsigmond emlékszoba
Trófeaközpontú vadászat
Barokk vadászkönyha

Cím:

3000 Hatvan, Kossuth tér 24.
További információk: www.vadaszati.muzeum.hu,
[fb/vadaszati.muzeum.hatvan](https://www.facebook.com/vadaszati.muzeum.hatvan)

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

CÍMJEGYZÉK

ORSZÁGOS MAGYAR VADÁSZKAMARA

1027 Budapest, Medve u. 34-40. Tel.: (1) 355-6180 (1) 212 2226, fax: (1) 375-8378
info@omvk.hu, www.omvk.hu

OMVK Baranya megyei Területi Szervezete
7623 Pécs, Petőfi u. 45.
Tel: 06-72/332-354
info@omvkbm.t-online.hu
<http://www.baranyai-vadaszkamara.hu/>

OMVK Bács-Kiskun megyei Területi Szervezete
6000 Kecskemét, Rákóczi u. 9. I/5
Tel: 06-76/325-254
omvkbacs@omvkbacs.t-online.hu
<http://www.omvkbacs.hu>

OMVK Békés megyei Területi Szervezete
5600 Békéscsaba, Bajza u. 11.
Tel: 06-66/321-234
omvkbekes@mail.globonet.hu
<http://www.omvkbekes.hu/>

OMVK Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Területi Szervezete
3526 Miskolc, Tas u. 18.
Tel: 06-46/504-125
omvk.borsod@vipmail.hu
<http://www.borsodivadasz.hu/>

OMVK Csongrád megyei Területi Szervezete
6721 Szeged, Római krt. 18/b
Tel: 06-62/420-362
csongrad@vadaszkamara.hu
<http://www.vadaszkamara.hu/>

OMVK Fejér megyei Területi Szervezete
8000 Székesfehérvár, Jancsár u. 7.

Tel: 06-22/327-933
omvk.fejer@gmail.com
<http://www.omvk-fejer.hu/>

OMVK Győr-Moson-Sopron megyei Területi Szervezete
9023 Győr, Corvin u. 9.
Tel: 06-96/618-692
vadasz@omvkgyor.t-online.hu
<http://www.omvkgyor.t-online.hu/>

OMVK Hajdú-Bihar megyei Területi Szervezete
4026 Debrecen, Péterfia u. 4.
Tel: 06-52/417-447
omvk@vadaszkamaradebrecen.t-online.hu
<http://www.vadaszkamaradebrecen.hu/>

OMVK Heves megyei Területi Szervezete
3300 Eger, Hibay K. u. 12.
Tel: 06-36/517-123
heves@omvk.t-online.hu
<http://www.hevesi-vadasz.hu/>

OMVK Komárom-Esztergom megyei Területi Szervezete
2800 Tatabánya, Réti u. 156.
Tel: 06-34/510-197
vadaszkem@vivamail.hu
<http://www.omvk-komarom.hu/>

OMVK Nógrád megyei Területi Szervezete
3100 Salgótarján, Pf. 234
Tel: 06-32/412-875
omvk.nograd@chello.hu
<http://www.omvk-nograd.hu/>

OMVK Főváros és Pest megyei Területi Szervezete
1051 Budapest, Nádor u. 34.
Tel: 06-1/3119-608
omvkpest@t-online.hu
http://omvkpest.hu/

OMVK Somogy megyei Területi Szervezete
7400 Kaposvár, Zárda u. 18.
Tel: 06-82/526-287
vadaszkamara.somogy@gmail.com
http://www.omvk-somogy.hu/

OMVK Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Területi Szervezete
4400 Nyíregyháza, Vörösmarty tér 7/a
Tel: 06-42/311-246
szabolcs@vadaszszovetseg.t-online.hu

OMVK Jász-Nagykun-Szolnok megyei Területi Szervezete
5000 Szolnok, Petőfi u. 13.
Tel: 06-56/514-180
postmaster@szolnokmvk.t-online.hu
http://www.omvk-szolnok.hu/

OMVK Tolna megyei Területi Szervezete
7100 Szekszárd, Pollack M. u. 32/b
Tel: 06-74/512-224
postmaster@tolna-omvk.t-online.hu
http://www.omvk-tolna.hu/

OMVK Vas megyei Területi Szervezete
9700 Szombathely, Puskás T. u. 7.
Tel: 06-94/500-324
vas@omvk.hu
http://www.omvkvas.hu/

OMVK Veszprém megyei Területi Szervezete
8200 Veszprém, Dózsa Gy. út 32.
Tel: 06-88/422-298
veszprem@omvk.hu
http://www.vmvk.hu/

OMVK Zala megyei Területi Szervezete
8900 Zalaegerszeg, Petőfi u. 39.
Tel: 06-92/599-440
zala@vadaszkamara.t-online.hu
http://www.omvk-zala.hu/

Heves Megyei Vadászok Vadgazdálkodók és Természetvédők Szövetsége
3300 Eger, Hibay K. u. 12.
Tel: 06-36/517-123

Komárom-Esztergom megyei Vadászszövetség
2890 Tata, Tópart u. 8/c.
Tel: 06/34-384-063

Nógrád Megyei Vadász Szövetség
3100 Salgótarján, Múzeum tér 1. Pf. 234.
Tel: 06-32/412-875

Pest megyei Vadgazdálkodók Szövetsége
1051 Budapest, Nádor u. 34.
Tel: 06-1/3119-608

Somogy megyei Vadászok Szövetsége
7400 Kaposvár, Zárda u. 18.
Tel: 06-82/526-288

Vadástársaságok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Szövetsége
4400 Nyíregyháza, Vörösmarty tér 7/a.
Tel: 06-42/311-246

Jász-Nagykun-Szolnok megyei Vadász Szövetség
5000 Szolnok, Petőfi u. 13.
Tel: 06-56/514-180

Tolna megyei Vadászszövetség
7100 Szekszárd, Pollack M. u. 32/b.
Tel: 06-74/512-224

Vasi Vadgazdálkodók Védjegylete
9700 Szombathely, Puskás T. u. 7.
Tel: 06-94/500-324

Veszprém Megyei Vadász Szövetség
8200 Veszprém, Dózsa Gy. út. 32.
Tel: 06-88/422-298

Zala megyei Vadástársaságok és Vadgazdálkodók és Vadászok Szövetsége
8900 Zalaegerszeg, Petőfi u. 39.
Tel: 06-92/599-440

Sopron Tájegységi Vadász Szövetség
9400 Sopron, Honvéd u. 1.
Tel: 06-99/311-100

Felsőtisza vidéki Vadgazdák Szövetsége
4800 Vásárosnamény, Szabadság tér 25.

Rábaközi Vadászszövetség
9322 Rábatamási, Szabadság út 87.
Tel: 06-96/282-342

ORSZÁGOS MAGYAR VADÁSZATI VÉDEGYLET
1027 Budapest, Medve u. 34-40. Tel.: 06 (1) 355-6180; fax: 375-8378
omvv@vadaszativegylet.hu, www.vadaszativegylet.hu

NEMZETI ÉLELMISZERLÁNC-BIZTONSÁGI HIVATAL

Baranya megyei Vadástársaságok Szövetsége
7623 Pécs, Petőfi u. 45.
Tel: 06-72/332-354

Bács-Kiskun megyei Vadászszövetség
6000 Kecskemét, Rákóczi u. 9. I/5
Tel: 06-76/418-800

Békés megyei Vadászszövetség
5600 Békéscsaba, Bajza u. 11.
Tel: 06-66/321-234

Vadászok és Vadgazdálkodók Észak-Magyarországi Területi Szövetség
3526 Miskolc, Tas u. 18.
Tel: 06-46/504-125

Csongrád megyei Vadászszövetség
6721 Szeged, Római krt. 18/b
Tel: 06-62/420-362

Fejér megyei Vadászok és Vadgazdálkodók Szövetsége
8000 Székesfehérvár, Jancsár u. 7.
Tel: 06-22/327-933

Kisalföldi Vadászszövetség
9023 Győr, Zechmeister u. 9.
Tel: 06-96/311-512, 0620/9353-527

Hajdú-Bihar megyei Vadgazdálkodók és Vadászok Szövetsége
4026 Debrecen, Péterfia u. 4.
Tel: 06-52/417-447

Földművelésügyi Igazgatóság
1024 Budapest, Keleti K. u. 24.
Tel: 06/1-336 9488
fmig@nebih.gov.hu

Vadászati és Halászati osztály
Tel: 06-70-390-20-87
vadaszi@nebih.gov.hu

MEGYEI VADÁSZATI HATÓSÁGOK ELÉRHETŐSÉGEI

Baranya megyei KH Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály
7623 Pécs, Rákóczi u. 30.
Tel: 06-72/512-455
baranya@nebih.gov.hu

Tel: 06-76/513-601
bacs-fm@nebih.gov.hu

Bács-Kiskun megyei KH Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály
6000 Kecskemét, Halasi út 34.

Békés megyei KH Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főosztály
5600 Békéscsaba, Szerdahelyi út 2.
Tel: 06-66/411-811
bekes-fm@nebih.gov.hu

**Borsod-Abaúj-Zemplén megyei KH
Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási
Főosztály**

3526 Miskolc, Blaskovics u. 14.
Tel: 06-46/531-020
borsod-fm@nebih.gov.hu

**Csongrád megyei KH Élelmiszerlánc-
biztonsági és Földművelésügyi Főosztály**

6724 Szeged, Vasas Szent Péter u. 9.
Tel: 06-62/680-785
csongrad-fm@nebih.gov.hu

**Fejér megyei KH Élelmiszerlánc-bizton-
sági és Földművelésügyi Főosztály**

8000 Székesfehérvár, Deák F. u. 7-9.
Tel: 06-22/511-270
fejer-fm@nebih.gov.hu

**Győr-Moson-Sopron megyei
Élelmiszerlánc-biztonsági és
Földművelésügyi Főosztály**

9021 Győr, Jókai u. 12.
Tel: 06-96/529-418
gyor-fm@nebih.gov.hu

**Hajdú-Bihar megyei KH Földművelés-
ügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály**

4024 Debrecen, Kossuth u. 12-14.
Tel: 06-52/523-815
hajdu-fm@nebih.gov.hu

**Heves megyei KH Földművelésügyi
és Erdőgazdálkodási Főosztály**

3300 Eger, Szövetkezet u. 6.
Tel: 06-36/413-737
heves-fm@nebih.gov.hu

**Jász-Nagykun-Szolnok megyei KH
Élelmiszerlánc-biztonsági
és Földművelésügyi Főosztály**

5000 Szolnok, Versegly u. 9.
Tel: 06-56/424-744
jasz-megye@nebih.gov.hu

**Komárom-Esztergom megyei KH
Élelmiszerlánc-biztonsági
és Földművelésügyi Főosztály**

2801 Tatabánya, Bárdos L. u. 2. Pf. 18.
Tel: 06-34/522-532
komarom-fm@nebih.gov.hu

**Nógrád megyei KH Élelmiszerlánc-
biztonsági és Földművelésügyi Főosztály**

3101 Salgótarján, Baglyasi út 2. Pf. 196.
Tel: 06-32/521-506
nograd-fm@nebih.gov.hu

**Pest megyei KH Földművelésügyi
és Erdőgazdálkodási Főosztály**

2103 Gödöllő, Kotlán S. u. 1.
Tel: 06-28/532-360
pest-fm@nebih.gov.hu

**Somogy megyei KH Földművelésügyi
és Erdőgazdálkodási Főosztály**

7400 Kaposvár, Guba S. u. 20.
Tel: 06-82/ 527-580
somogy@nebih.gov.hu

**Szabolcs Szatmár-Bereg megyei KH
Élelmiszerlánc-biztonsági
és Földművelésügyi Főosztály**

4400 Nyíregyháza, Keleti u. 1.
Tel: 06-42/594-128
fi@szszbmkh.hu

**Tolna megyei KH Élelmiszerlánc-
biztonsági és Földművelésügyi
Főosztály**

7100 Szekszárd, Tormay B. u. 18.
Tel: 06-74/526-869
tolna@nebih.gov.hu

**Vas megyei KH Földművelésügyi
és Erdőgazdálkodási Főosztály**

9700 Szombathely, Gagarin u. 2.
Tel: 06-94/506-761
vas-fm@nebih.gov.hu

**Veszprém megyei KH Földművelésügyi
és Erdőgazdálkodási Főosztály**

8200 Veszprém, Batsányi u. 5.
Tel: 06-88/590-472
veszprem-fm@nebih.gov.hu

**Zala megyei KH Földművelésügyi
és Erdőgazdálkodási Főosztály**

8901 Zalaegerszeg,
Bíró Márton u. 38. Pf. 186.
Tel: 06-92/550-410
zala-fm@nebih.gov.hu

Bakonyerdő Zrt.

8500 Pápa, Jókai út 46.
Tel: (89) 513-100
info@bakonyerdo.hu

Budapesti Erdőgazdasági Zrt.

1033 Budapest, Hévízi út 4/a
Tel: (1) 387-88-59
bp-erdo@bp-erdo.hu

Délalföldi Erdészeti Zrt.

6721 Szeged, Zsótér u. 4/b
Tel: (62) 551-340
dalerdrtd@dalerd.hu

Egererdő Zrt.

3300 Eger, Kossuth L. u. 18.
Tel: (36) 801-501
egererdo@egererdo.hu

Északerdő Zrt.

3525 Miskolc, Deák tér 1.
Tel: (46) 501-501
info@eszakerdo.hu

Gemenci Erd. Zrt.

6500 Baja, Szent Imre tér 2.
Tel: (79) 326-387
gemenc@gemenczrt.hu

„Gyulaj” Erdészeti és Vadászati Zrt.

7090 Tamási, Szabadság u. 27.
Tel: (74) 573-940
titkarsag@gyulajzrt.hu

Ipoly Erdő Zrt.

2660 Balassagyarmat, Bajcsy-Zs. u. 10.
Tel: (35) 300-769
titkarsag@ipolyerdo.hu

Kaszó Erdőgazdaság Zrt.

7564 Kaszó, Kaszópuszta 1.
Tel: (82) 445-903
info@kaszort.hu

Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt.

9023 Győr, Corvin u. 9.
Tel: (96) 529-450
kaegrt@kaeg.hu

Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt.

6000 Kecskemét, József A. u. 2.
Tel: (76) 510-400
kefag@kefag.hu

Mecseki Erdészeti Zrt.

7623 Pécs, Rét u. 8.
Tel: (72) 508-200
info@mecsekerdo.hu

Nagykunsági Erdészeti és Faipari Zrt.

5001 Szolnok, József A. u. 34.
Tel: (56) 512-110
nefag@nefag.hu

Nyírségi Erdészeti Zrt.

4400 Nyíregyháza, Kótaji u. 29.
Tel: (42) 598-450
mail@nyirerdo.hu

Pilisi Parkerdő Zrt.

2025 Visegrád, Mátyás király u. 4.
Tel: (26) 598-000
informacio@pprt.hu

Somogyi Erdészeti és Faipari Zrt.

7400 Kaposvár, Bajcsy Zs. u. 21.
Tel: (82) 505-100
sefag@sefag.hu

Szombathelyi Erdészeti Zrt.

9700 Szombathely, Saághy I. u. 15.
Tel: (94) 514-000
titkarsag@szherdeszet.hu

Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt.

9400 Sopron, Honvéd u. 1.
Tel: (99) 506-810
titkarsag@taegrt.hu

VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazd. Zrt.

8000 Székesfehérvár, Tolnai u. 1.
Tel: (22) 510-500
posta@vadex.hu

Veszprémi Erd. Zrt.

8200 Veszprém, Jutasi u. 10.
Tel: (88) 591-510
info@verga.hu

Vértesi Erdészeti és Faipari Zrt.
2800 Tatabánya, Dózsaakert u. 63.
Tel: (34) 316-733
verteserdo@t-online.hu

Zalaerdő Zrt.
8800 Nagykanizsa, Múzeum tér 6.
Tel: (93) 500-200
zalaerdo@zalaerdo.hu

NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁGOK

Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság
3758 Jósavfő, Tengersizem oldal 1.
Tel: 06 (48) 506-000
www.anp.nemzetipark.gov.hu

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
8229 Csopak, Kossuth u. 16.
Tel: 06 (87) 555-260
www.bfnp.nemzetipark.gov.hu

Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
3304 Eger, Sánc u. 6.
Tel: 06 (36) 422 700
www.bnp.nemzetipark.gov.hu

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság
7625 Pécs, Tettye tér 9.
Tel: 06 (72) 517-200
www.ddnp.nemzetipark.gov.hu

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
1021 Budapest, Költő u. 21.
Tel: 06 (1) 391 4610
www.dinp.nemzetipark.gov.hu

Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság
9435 Sarród, Rév-Kócsagvár Pf. 4.
Tel: 06 (99) 537-620
www.fhnp.nemzetipark.gov.hu

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
4024 Debrecen, Sumen u. 2.
Tel: 06 (52) 529-920
www.hnp.nemzetipark.gov.hu

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság
6001 Kecskemét, Liszt Ferenc u. 19.
Tel: 06 (76) 482-611
www.knp.nemzetipark.gov.hu

Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság
5540 Szarvas, Anna-liget Pf. 72
Tel: 06 (66) 313-855
www.kmnp.nemzetipark.gov.hu

Órségi Nemzeti Park Igazgatóság
9941 Óriszentpéter, Siska szer 26/a
Tel: 06 (94) 548 034
www.onp.nemzetipark.gov.hu

TERMÉSZETVÉDELMI CIVIL SZERVEZETEK

WWF Világ Természeti Alap Magyarország Alapítvány
Cím: 1141 Budapest, Álmos vezér útja 69/A.
Postacím: Budapest, 1399. Pf. 694/112.
Tel.: (1)214-5554
Fax: (1)212-9353
E-mail: panda@wwf.hu
Honlap: www.wwf.hu

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
Cím: Budapest XII. kerület, Költő u. 21.
(Jókai kert)

Postacím: 1536 Budapest, Pf. 283.
Tel.: 1/275-6247
Fax: 1/275-6267
E-mail: mme@mme.hu
Honlap: www.mme.hu

Nimfea Természetvédelmi Egyesület
5421 Túrkeve, Postafiók 33. sz.
Tel./fax: 56/361-505, 56/554-478.
E-mail: info@nimfea.hu
Honlap: www.nimfea.hu

TARTALOM

2016. évi naptár, vadászati idények	5
Tizenkét hónap	6
Prof. dr. Kóhalmy Tamásra emlékezünk	30
Tisztelt Vadásztársaim!	33
Elfeledett vadászati módok	36
Mi lett velük?	47
Nagyvad vadászati módok a közelmúltban és napjainkban	53
Hogyan változott az apróvad vadászata az elmúlt 25 évben?	64
Vadászat a természet ősi törvényei szerint	72
<i>Íjászat</i>	74
<i>Solymászat</i>	76
<i>Agarászat</i>	79
<i>Vadászat elöltöltő fegyverrel</i>	81
Mindent bele?!	84
<i>Optika a vadászatban</i>	89
<i>Vadászkések a mindennapokra és ünnepekre</i>	94
<i>Alkalmas alkalmazások</i>	102
<i>Mi van még a hátizsákban?</i>	105
„Kerítésstressz”	108
Medvenyomon Észak-Magyarországon	122
A medvéről mindenféle	132
125 éve született Esterházy László	138
Bajnok	140
A kismélosók táplálékhalozatokban betöltött szerepe és irtásuk lehetséges következményei	145
Szavak nélkül... ..	150
Írjunk vagy ne írjunk?	155
Hitelesség	160
Látszani és láttatni!	163
Vadászati Kulturális Egyesület	167
Címjegyzék	169

